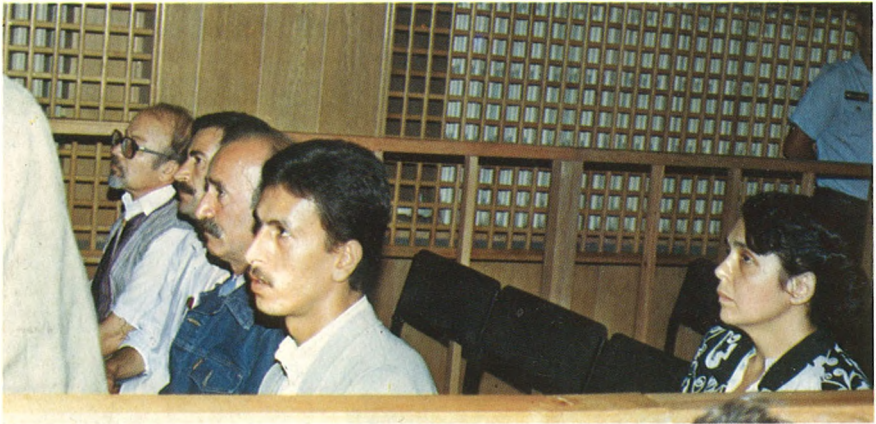

TOPLUMSAL KURTULUŞ'UN KÜRT DAVASI

AKALIN - ERENUS - GÖKDEMİR - KÜÇÜK - ÖNDÜL

DÖNEM
YAYINEVİ

LIV. 1000 1.130
24/10/2016
140 OND TOP

TOPLUMSAL KURTULUŞ'UN KÜRT DAVASI

Hüsnü Öndül   Orhan Gökdemir
İlhan Akahm   Yalçın Küçük
Bilgesu Erenus

Dönem Yayınları: 9

Genel Dizisi: 3

Dönem Yayıncılık
Konur Sokak 73/9 ANKARA
Telefon: 125 93 78

Kapak: Ömer Ülkenciler
Dizgi: Dönem Dizgi
Baskı: BİZİM OFSET
Birinci Baskı: Eylül 1989

ISBN: 975 - 7684 - 02 - 3

İÇİNDEKİLER

SUNUŞ.....	5
I. BÖLÜM	
İddianame.....	10
II. BÖLÜM	
Yüzleştirme.....	24
III. BÖLÜM	
"Yanmakta Olan Oduna Bir Demir Aletle Dokunma" Yasağı Hüsni Öndül.....	28
IV. BÖLÜM	
İddiasız Bir İddianame Orhan Cökdemir.....	39
V. BÖLÜM	
Kanunların Yerine Siyasal Değerlendirmeler Geçiyor İlhan Akalm.....	60
VI. BÖLÜM	
Acısı Olanlara Yakınlığım Var Yalçın Küçük.....	83
VII. BÖLÜM	
Yetkilerin Ötesindeki İnsan Özünüze Seslenmek İstiyorum Bilgesu Erenus.....	167
EKLER	
EK I	
Basın Açıklaması.....	180
EK II	
Bilirkişi Raporları.....	188

Mustafa Silar
ve
Frankfurt'taki
Toplumsal Kurtuluşçulara

SUNUŞ

Hukuk, en azından görünüşte, bir eşitlik demektir; hukuk ilkeleri eşit olarak uygulanmak durumundadır. Bunun anlamı şudur: Eğer "Kürt" sözcüğünü telaffuz etmek suç ise, bunu telaffuz eden herkesin sanık sandalyesine oturtulması gerekiyor. Hukuk, şekileci mantığı ile bunun dışına çıkmıyor.

Eskidendi; şimdi çıkıyor. Tekeleci devlet her alanda bir ikiye bölünmüşlüğü anlatıyor; şekileci mantığı nedeniyle hukuk uygulamalarında bu en çok göze batıyor. Türkiye Cumhuriyeti devletinde suç tamamı telaffuz edilene değil, edene göre değişme gösteriyor; Türkiye şimdi iki hukuk sistemini geçerli kılma çabası içine girmiş görünüyor.

Bizim mücadeleimizin bir yönü bunu kabul etmeme çerçevesinde gelişiyor. "Bizler" ikinci sınıf konuşmacı ve yazarı olmayı kabul etmiyoruz. Bunun için üzerimize geliyorlar.

Eğer "Kürt" ya da "Kürdistan" sözcüklerinde suç aranacaksa, bu sözcükleri telaffuz eden veya daktilosunun tuşlarından çıkaran herkes için olmalıdır, devletin Bab-ı Ali'deki sevgili kulları için suç olmayanların bizim için suç olarak dayatılmasını kabul etmiyoruz. Bu, işin bir yanındır ve burada bir hukuk mücadelesi verdiğimizizi düşünüyoruz.

Bir başka yanı daha var, Ankara'nın ünlü Dal'ında ve yüksek ışık altında bizi sorguya çekenlerin şaşkın sorusunu hatırlıyorum. "Ama Ap-tullah Öcalan ile Behice Hanım'ı aynı mı sayıyorsunuz?" Bir polis seçiminin ağzına hiç yakışmayan bu sözler kulaklarımızda çınlıyor. Mümkün değil; bizlerden bir bölümü, ben ve İlhan Akalın, uzun yıllar Behice Hanım'la beraber olduk. Abdullah Bey ile hiç tanışmadık. Birbirinden ayrı olduklarını biliyoruz ve bir saymıyoruz.

Ancak hukuk önünde birdirler. Öcalan da, Boran da, Yağcı da, Kaçmaz da, hukuk açısından yasak bir siyasal örgütlenmenin başında bulunuyorlar. Hukuk açısından hiç kimse PKK Genel Sekreteri ile TKP Genel Sekreteri veya TIP Genel Başkanı ile TSİP Genel Başkanı arasında bir ayırım düşünmemelidir; yasaların açık saymadıkları partileri yönetiyorlar. Bu durumda TKP Genel Sekreteri Nabî Yağcı'nın görüşlerinin legal basında

çıkmasına itiraz edilmezken PKK Genel Sekreteri Abdullah Öcalan'ın görüşlerini yayınladığımız için bizim üzerimize gelinebileceğini kabul etmemiz mümkün görünmüyor.

Üzerimize geliyorlar. Kabul etmiyoruz.

Devam ediyoruz; ediyoruz. Bir hukuk mücadelesinin içinde bulunuyoruz; işimizi ciddiye alıyoruz. Hukukta artık suçlu kişi yoktur; bir kimse'nin her yaptığı ve söylediğinin suç olacağını, yalnızca bir kimseden çıktığı için suç sayılacağını kabul edecek en son kişiler olmak durumundayız. Ne Öcalan'ın, ne Boran'ın, ne de Yağcı'nın her söylediği suç olabilir; biz yayımlarımızı yaparken suç olabileceğine ihtimal verdiğimiz ifadeleri ayıklıyoruz.

Kürt kardeşlerimizin davalarında, geçerli yasalara göre suç olmayacağından emin bulunduğumuz açıklamalarını büyük bir dürüstlikle yayımladık, bundan onur duyuyoruz. Bunu Türkiye'de yapan yalnız bizler olduk; bundan büyük üzüntü duyuyoruz.

Solcuyuz ve sosyalistiz; yapacaklarımız var ve yapamayacaklarımız var. Eğer biz sosyalistsek, eğer bizim bir yayın organımız varsa, eğer Türkiye'de Kürt kardeşlerimizin sorunları varsa, eğer Kürt kardeşlerimiz sorunlarını canlarını dişlerine takıp anlatmaya çalışıyorlarsa, bizler, bu anlatıma katkıda bulunmaktan kaçamayız. Kaçmayı başaramayız. Katkıda bulunmamak elimizden gelmiyor. Bu davadan kaçmayı beceremiyoruz. Çünkü sosyalistiz.

Bizimki talih mi, talihsizlik mi; bir türlü karar veremiyorum.

Benim sosyalist tanımım çok basittir; anlatmak istiyorum. Benim sosyalist tanımım, mahallenin delikanlısının tanımından kaynaklanıyor. Mahallenin tatlısı Aysel'e dört serseri sarkıntılı; edince mahallenin delikanlısı Mehmet duramıyor ve atılıyor; Mehmet'in dayak yemekten kaçması mümkün olmuyor. Mahallenin delikanlısı Mehmet saftır; biz de pek çok safız. Başımıza gelecekler aklınıza gelmedi mi? Pek çok kez geldi ve aramızda günlerce tartıştık. Doğrusunu yaptık. Doğruya pek çok güvendik. Doğruya neden bu kadar çok!; güveniyoruz? Gerçekten çok saf olduğumuz kabul ediyorum.

Bir başka zamarı hatırlıyorum. Aydın Belgesi'nin ilk toplantısını yapıyorduk; notlarımızda tam listesi var. Ancak burada sadece hatırladıklarımızı yazıyorum; Ankara'da ve Aziz Bey'in konuk olduğu Tahsin'in evinde, benim çağırma uyarak gelenlerle, sonradan Aydın Belgesi olan dökümanı hazırlamak için ilk toplantıyı yapıyorduk. Profesör Hüsni Cöksel'i, iki eski bakan Hıncan Esat Işık ve Ahmet Taner Kışlalı'yı, Vedat Türkalı'nın sınıf arkadaşı eski asker bir hukukçu olan Celal Bey'i hatırlıyorum; bizler de varız. Çerçeve çizildi; heyecansız, ancak önemli bir iş yapılacağı havası vardı. Belgede neler olması gerektiği konusunda herkes söz aldı ve görüşlerini açıkladı; ben, Kürt sorununu dışarda bırakamayacağımızı söyledim. Masaya bomba düşmedi; ancak Aziz Bey, Aziz Nesin, hemen atıldı ve mizahçılığıyla derhal açıklama yaptı. "Hayır hayır, Yalçın Kürt demedi, kürdan dedi." Herkes benim telefiz ettiğim "kürdan" sözcüğünü yanlışlıkla "Kürt" olarak duymuş olduğunu kabul etme eğilimi ve nezaketini gösterdi; kimse kürdan üzerinde durma gereğini duymadı. Aydın Belgesi, "Kürt" sözcüğü olmadan ve Kürdan sorununa değinilmeden gelişti ve yayımlandı.

Bunu kimseyi eleştirmek için yazmıyorum; darbelerin bellek silme etkilerini gösterebilmek için yazıyorum. 1960 yıllarının sonuna doğru "Kürt halkı" diyebiliyorduk; 1970 yıllarında ulusların kendi yazgılarını belirleme koşulları üzerinde duruyorduk. 1980 yıllarında ise "Kürt"

sözcüğünden korkuyorduk. Birinci Soğuk Savaşta Rus salatasını Amerikan salatasına ve İkinci Soğuk Savaşta "Kürt" sözcüğünü kürdana çeviriyorduk.

Aydın Belgesi'nin ilk toplantısı, 1984 yılının başlarına denk düşüyor. 1986 yılının sonlarında, İstanbul'da Pangaltı'da, Mehmet Ali Bey'le Doğu Perinçek'in inisiyatifiyle sosyalist parti kuruluşu toplantısı yapılıyordu. Konuşma hazırlığımı Ankara'da yaptığımı hatırlıyorum. Önemli konuşmalarının hiçbirisini hukukçu dostlarıma danışmadan yapmıyorum. İstanbul'a daktilo makinamla gittim; Gülçin'e telefonla okudum. Öznur geldi; konuşma metninde dört tane "Kürt" sözcüğü geçiyordu. Öznur bunların yerlerini değiştirdi; yanındaki tamlamalar üzerinde durdu ve konuşmamı sağlama aldı. Özetle ben "Kürt sorununun tartışılmadan sosyalist parti olmaz" diyordum; dört kez "Kürt" sözcüğünü telaffuz ettiğim için İnci sinemasına bomba düştüğünü biliyorum. Önce büyük bir sessizlik ve sonra büyük bir coşku; benim bilgime göre sosyalist politikada tartışma böylece yeniden başlamış oluyordu.

Bellek silme operasyonlarına karşı da mücadele etmemiz gerekiyor. Toplumsal Kurtuluş'un bu yanını çok önemli buluyorum. Darbeciler yalnızca ücutları değil, aynı zamanda beyinleri ezmek için yapıyor. Ezilmiş beyinlerde toplumsal bellek kalmıyor. "Bizler" toplumsal belleklerimizimizi ezdirmemek durumundayız; çünkü insanlığın ve toplumların kazanımları belleklere yazılıyor. Silinmiş bellekler, kazanımlardan vazgeçmek anlamına geliyor.

Bu darbe, eylülist darbe, tekelciliği bir sistem olarak yerleştirmek için yapıldı; şimdi daha iyi anlıyoruz. Tekelciliği ise sürekli olarak bir bellek silme operasyonu olarak algılayabiliyorum. Tekelciliği, sürekli olarak belleği silinmiş, tartışmasını bilmeyen, karşılaştırma yapamayan insanlara omuzlarında yürüyor; bunlara "şizofrenler" diyoruz. Tekelcilik, bir sürekli restorasyon ve sürekli şizofren üretme sistemi oluyor. Buna karşı mücadele etmemiz gerekiyor. Böyle bir mücadele insan olarak kalabilme mücadelesidir. Huxley'in Yeni Dünya'sını ve Orwell'in Hayvan Çiftliği'ni düşünüyorum; son derece ters yazılmış kitaplar olduklarına inanıyorum. İnsanın insanlıktan çıkışı sosyalizmde değildir; insan, bu tekelci rejimde, insan olmaktan çıkıyor. Huxley'in ve Orwell'in kişiksiz yaratıkları, en çok, tekelci düzende görülüyor.

"Bizler", Huxley'in veya Orwell'in dünyasındaki yanlışlıklar gibi kalıyoruz. Çünkü bu tekelci kapitalizmde insan olarak kalmanın mücadelesini veriyoruz.

Şanssızlıklarımız ve şansımız var. Hızla geliyor; insanlarımızın yüzünde transformasyonu görüyoruz. Dün "bizim" gibi insan olan bir arkadaşımızın Huxley'in tüpleriyle veya Orwell'in Çiftliği'nde hızla insanlıktan çıktığını ve hayvanlaştığını görüyoruz. Şanssızlığımız var; en yakın bildiğimiz ve insan gördüğümüz arkadaşlarımız, hızla, tekelci ahtapotların sarmasıyla, hayvana dönüşüyorlar. Onlar bize ve biz onlara kuşkuyla bakmaya başlıyoruz.

"Onlar" belleklerinin silinmesine razı oldular ve şimdi bellek siliciliği yapıyorlar. "Bizler" yolumuza devam ediyoruz. Kürt kardeşlerimizin davalarını anlatmalarına katkıda bulunmak istiyoruz. Bellekleri silinmiş olan "onlar", 1970 yılında bile "Kürt halkı" denildiğini artık bilmiyorlar.

Artık hep tekrarlıyorum; şimdiye kadar tekelciliğin hep ekonomik çözümlenmesi yapıldı. Politik ve ideolojik çözümlenelere gerek var. Marx, kapitalizmin hızla ilerleyişi ile atbaşı giden proleterleşmenin milliyet

sorununa da önemli çözümler getireceğini düşünüyordu. Halbuki tekelci aşamada milletlerin oluşumunun son derece hızlandığına tanık oluyoruz. Türk ulusçuluğunun doğuşuna bakabiliriz; yirminci yüzyılın başında pek az kimsce, genç öğrenci ve aydın, kendisine Türk diyordu. Yirminci yüzyılın yirminci yılında Türklük bir devlet olma mücadelesi içine girdi.

"Biz" Türkler, Kürt kardeşlerimizde bu anlayışla bakmak durumundayız. Bizler, sadece bir süre önce Türk ulusçu bilinçlenmeyi yaşadık ve önemli aşırıhklardan geçtik. Her ulus, bilinçlenme sürecinin belli aşamasında, kendisini abartma ihtiyacını duyuyor; Türkler'in tarih ve dil savları yalnızca abartma olarak kalıyor. Artık bunları çok iyi biliyoruz.

Fransızların, İngilizlerin, burjuvazinin çocukluk döneminde, en az iki yüzyıl süren uluslaşma süreci modern zamanlarda çok daha kısa ve belki de on yıllık veya iki on yıllık bir zaman kesitine sığıyor. Tekelciliğin bu paradoksu üzerinde çok düşünülmesi ve araştırma yapılması gerekiyor.

Ashında Marksizm-Leninizmin milliyet çözümlemesi üzerinde de çok durulması gerektiğini düşünüyorum. Şimdiye kadar hep teorik çözümlemelerin yetersizliğinden rahatsızlık duyuyordum. Pratikte de önemli sorunların çözülmemiş olduğunu görüyoruz. **Artık Marksizm-Leninizmin milliyetler sorunundaki ulaştığı aşamanın hem teorik ve hem de pratik açıdan yeterli olmaktan uzak kaldığını kabul etmek durumundayız.**

Ben, üzerinde yaşadığımız toprakların büyük bilimsel açılımlara gebe olduğunu tekrarlayıp duruyorum. Türkiye'nin milliyetler sorununda da teorik olduğu kadar pratik çözümler geliştirilmenin eşiğine geldiğini duyuyorum. Büyük bir yüreklilik ve açıklıkla, bu çözümlerin peşinde olmak durumundayız.

İki uçtan, her türlü sağ ve sol uçukluktan, uzak durmak gerektiğini düşünüyorum. Önce sol uçukluğa işaret etmek istiyorum; bugün Sovyetler Birliği'nde ve Ekim Devriminin yetmişinci yılında Ermeniler ve Azeriler arasında ilkel millet kavgasına bakarak, milletlerin oluşumunu gözardı etmemiz mümkün görünmüyor. Bu, ilk ülkede sosyalizmi kurmanın ve faşizmle mücadele ederken halkçı öğeleri yüksek tutma politikası sırasında milliyetçi eğilimlerle yeterli ölçüde mücadele edememenin bir sonucu oluyor. 1930 yıllarının başında sosyalizmi, büyük ölçüde, köylü kütle ile kurma zorunluluğu ve 1940 yıllarında Hitler'in saldırısına bir milliyetçilik bayrağını kalkan yapması, reel sosyalizmin, milliyetçi eğilimlere karşı yeterli dirençle durmasını güçleştiriyor. Bunu anlaşılır buluyorum; ancak buna bakıp, bir daha tarih sahnesine hiçbir ulusun çıkmayacağı sonucuna koşmayı anlamıyorum. Sol uçukluk olarak nitelediğim budur.

Sağ uçukluk ise ulusların ortaya çıkışındaki coşkuya kapılıp da temel amacın insanların ve halkların kardeşliği olduğunu görememek olarak beliriyor. Kardeşlik, halkları, ekinleri ve politik perspektifleriyle birbirine yaklaştırmaktan geçiyor; bu da bir doğallığı gerektiriyor. Sabir ve hoşgörü istiyor. Bunlar da bize duyuyor.

Ulus güzeldir ve herkes ulusunu sevmelidir; buna katılıyorum. Ancak ezmeyen ulus var mı? Ancak yeni uluslar, daha doğru deyişle ve bilimsel anlamda uluslaşma sürecinde geç kalmış olanlar, bir diğer ulusu ezmiyorlar; ezme imkanları bulunmuyor. Fakat hiç mi ezmiyorlar? Ulus, köylü tabanına oturmuş bir burjuva oluşumdur; ulusların, demokrasinin ve modern devletin tarih sahnesine çıkışı aynı yüzyıllara rastlıyor. Hepsinde sınıfsallıktan gelen bir ezicilik bulunuyor.

Tekelci dünyada bağımsız pazarın oluşumunun daha da güçleşmesi ve ulusal burjuvazinin güdüklüğü nedeniyle uluslar, daha çok köylülük tabanında ortaya çıkıyorlar. Böyle bir durum oluşumun sınıfsal niteliğini

ortadan kaldırmıyor; yeni sorunlar ve imkanlar taşıyor. Ulusun oluşumu çok daha zıgzagli bir çizgi izliyor. Sosyalizme çok daha yatkın olduğu izlenimini veriyor ve çok daha büyük bir istikrarsızlığı bağrında besliyor.

Şimdi "biz", işte burada duruyoruz.

Burada beşimizin Ankara Devlet Güvenlik Mahkemesi'ndeki sorgularımızı yayımlıyoruz.

Yargıçlarımıza aklımızın ürünlerini sunuyoruz.

Kürt kardeşlerimize yüreğimizi veriyoruz.

Biz beşimiz de Türküz. Sorunumuz yok. Ancak şu anda yüreklerimizden başka verebileceklerimiz de yok. Sevgi doluyuz; sevdikçe büyüyen yüreklerimizi, davamıza katıyoruz.

Yalçın Küçük
Karakusunlar Köyü
Kasım 1988

I. BÖLÜM
İDDİANAME

TC
ANKARA DEVLET GÜVENLİK MAHKEMESİ
CUMHURİYET SAVCILIĞI
SAYI

HAZIRLIK NO : 1988/98
ESAS NO : 1988/48
İDDİANAME NO : 1988/41
KARAR NO : 1988/45

İDDİANAME ve KOVUŞTURMAYA YER OLMADIĞI KARARI

**ANKARA DEVLET GÜVENLİK MAHKEMESİ
BAŞKANLIĞI'NA**

- DAVACI : K.H.
- SUÇ : Yayın yoluyla suç işlenmesini alenen tahrik. Bölücülük propagandası yapmak.
- SANIK : 1- HÜSNÜ ÖNDÜL: Hüsnü oğlu, 1953 doğumlu, Feride'den olma, Samsun-Havza Pınarçay köyü nüfusuna kayıtlı, Ankara Küçük-esat Büklüm Sok. 56/15'te oturur. Ankara Barosuna kayıtlı Avukat. Halen müsnet suçtan TUTUKLU.
- SUÇ TARİHİ : Haziran 1988 öncesi.
- SEVK MADDESİ : TCK'nun 142/3-6, 311/2-son
- YAKALAMA TARİHİ : 13.6.1988
- TUTUKLAMA TARİHİ : 23.6.1988
- SUÇ : Kanunun cürüm saydığı fiili açıkça yayın yoluyla övmek, halkı kanna itaatsizliğe tahrik etmek.
- SANIK : 2- BİLGESU ERENUS: Hüseyin Avni kızı, 1943 doğumlu, Aliye Duru' dan olma, İstanbul-Kadıköy Rasimpaşa Mah. nüfusuna kayıtlı, İstanbul Gümüşsuyu Ayazpaşa Cami Sok. Saray Apt. No: 10 Daire 12'de oturur.
- SUÇ TARİHİ : Haziran 1988 öncesi.
- SEVK MADDESİ : TCK'nun 312/1-Ş maddeleri.

YAKALAMA TARİHİ : 14.6.1988

SALIVERME TARİHİ : 23.6.1988

SUÇ : Yayın yoluyla komünizm propa-
gandası yapmak. Yayın yoluyla
bölücülük propagandası yapmak.
Yayın yoluyla Kürtçülük ve bölü-
cülüğü övmek. Halkı sınıf, ırk ve
bölge farklılığı gözeterek kin ve
düşmanlığı açıkça tahrik etmek,
bu eylemi yayın yoluyla işlemek.
Bir suçun işlenmesini aleni ola-
rak tahrik etmek ve bu eylemi ya-
yın yoluyla yapmak.

SANIK : 3- İLHAN AKALIN: Cemil oğlu,
1938 doğumlu, Kadriye'den olma,
Tokat Merkez Rüstemçelebi Mah.
nüfusuna kayıtlı, Mesa 1. Batı Si-
tesi No: 621 Yenimahalle adresin-
de oturur, Dönem Yayıncılık AŞ'-
nin çıkardığı Toplumsal Kurtuluş
Dergisinin Genel Yayın Yönetme-
ni ve halen müsnet suçtan TU-
TUKLU.

SUÇ TARİHİ : 30 Haziran 1988 öncesi.

SEVK MADDESİ : TCK'nun 142/1-6, 142/3-6, 142/4-
6, 312/2-3, 311/2-Son maddeleri.

YAKALAMA TARİHİ : 14.6.1988

TUTUKLAMA TARİHİ : 23.6.1988

SUÇ : Yayın yoluyla Kürtçülük, bölücü-
lük propagandası yapmak,
Yayın yoluyla komünizm propa-
gandası yapmak.
Kanunun cürüm saydığı bir fiili

açıkça övmek, halkı kanuna ita-atsızlığa tahrik etmek, bu eylemi yayın yoluyla yapmak.

Bir suçun işlenmesini aleni olarak tahrik etmek ve bu eylemi yayın yoluyla yapmak.

SANIK : 4- ORHAN GÖKDEMİR: Ali Kemal oğlu, 1963 doğumlu, Sebahat'ten olma, Giresun-Bulancak Küçükada köyü nüfusuna kayıtlı, İstanbul-Eyüp Gümüşsuyu Cad. No: 10'da oturur. Isparta 40. Piyade Alayı 81 mm'lik Havan Çavuş Talimگاهی Kısa Dönem Yükümlüleri Bölüğünde er. Toplumsal Kurtuluş Dergisinin Yazı İşleri Müdürü. Halen TUTUKLU.

SUÇ TARİHİ : Haziran 1988 öncesi.

SEVK MADDESİ : TCK'nun 142/3-6, 142/1-6, 312/1-3, 311/2-Son maddeleri.

YAKALAMA TARİHİ : 9.6.1988

TUTUKLAMA TARİHİ : 23.6.1988

SUÇ : Yayın yoluyla Kürtçülük, bölücülük propagandası yapmak.

SANIK : 5- YALÇIN KÜÇÜK: Hakkı oğlu, 1938 doğumlu, Şerife'den olma, Hatay-İskenderun Çay Mah: nüfusuna kayıtlı, Ankara Ortadoğu Sitesi 3. Cad. No: 25 Karakusunlar köyünde oturur. Doçent, Serbest Yazar, Dönem Yayıncılık AŞ'nin kurucu ve Yönetim kurulu üyesi, halen müsnet suçtan TUTUKLU.

SUÇ TARİHİ : Haziran 1988 öncesi.

SEVK MADDESİ : TCK'nun 142/3-6 maddeleri.

YAKALAMA TARİHİ : 14.6.1988

TUTUKLAMA TARİHİ : 23.6.1988

TUTUKLAMA TARİHİ : 23.6.1988

SUÇ : Yayın yoluyla Kürtçülük ve bölücülük propagandası yapmak.

SANIK : 6- MUZAFFER AYATA: Diyarbakır Cezaevinde PKK adına örgütsel faaliyetlerde bulunmak amacından idam cezasına HÜKÜMLÜ.

SUÇ TARİHİ : Şubat 1988

SEVK MADDESİ : TCK'nun 142/3-6.

SUÇ : Yayın yoluyla Kürtçülük ve bölücülük propagandası yapmak.

SANIK : 7- MUSTAFA KARASU: Diyarbakır Cezaevinde PKK adına örgütsel faaliyetlerde bulunmak suçundan TUTUKLU.

SUÇ TARİHİ : Şubat 1988.

SEVK MADDESİ : TCK'nun 142/3-6 maddeleri.

SUÇ : Yayın yoluyla Kürtçülük, bölücülük propagandası yapmak.

SANIK : 8- FUAT KAV: Diyarbakır Özel Askeri Cezaevinde PKK adına örgütsel faaliyetlerde bulunmak suçundan yargılanmakta ve TUTUKLU bulunduğu.

SUÇ TARİHİ : Şubat 1988

SEVK MADDESİ : TCK'nun 142/3-6 maddeleri.

SUÇ : Yayın yoluyla komünizm propagandası yapmak.

SANIK : 9- ŞAMİL TUNCAY BEŞTOY: İstanbul Metris Askeri Cezaevinde Eylem Birliği örgütü mensubu ol-

maktan idam cezasına HÜKÜMLÜ
SUÇ TARİHİ : Şubat 1988
SEVK MADDESİ : TCK'nun 142/1-6 maddeleri.

SUÇ : Yayın yoluyla komünizm propa-
gandası yapmak.

SANIK : 10- HALUK YURTSEVER: Türkiye'
de TKP adına örgütsel faaliyetler-
de bulunmaktan aranınca Al-
manya'ya kaçtığı ve halen Al-
manya'da, Köln'de Toplumsal
Kurtuluş dergisinin Avrupa tem-
silcisi sıfatıyla faaliyette bulun-
duğu.

SUÇ TARİHİ : Haziran 1988
SEVK MADDESİ : TCK.nun 142/1-6 maddeleri.

SUÇ : Yayın yoluyla Kürtçülüğü ve bölü-
cülüğü övmek.

SANIK : 11- MEHMET TANBOĞA (TANDO-
ĞAN): Diyarbakır Sıkıyönetim
Mahkemesi'nde örgütsel faaliy-
ette bulunmaktan yargılandığı ve
Şanlıurfa Cezaevinde TUTUKLU
bulunduğu.

SUÇ TARİHİ : Haziran 1988
SEVK MADDESİ : TCK'nun 142/4-6 maddeleri.

SUÇ : Yayın yoluyla Kürtçülüğü ve bölü-
cülüğü övmek.

SANIK : 12- İDRİS GÜZEL: Diyarbakır Sı-
kıyönetim Mahkemesi'nde örgüt-
sel faaliyetlerde bulunmaktan
yargılandığı ve halen Şanlıurfa
Kapalı Cezaevi'nde TUTUKLU

SUÇ TARİHİ : olduğu.
: Haziran 1988
SEVK MADDESİ : TCK'nun 142/4-6 maddeleri.

SUÇ : Yayın yoluyla Kürtçülüğü, bölücülüğü övmek, halkı sınıf ve bölge farklılığı gözeterek kin ve düşmanlığa açıkça tahrik etmek, bu eylemi yayın yoluyla yapmak.
Bir suçun işlenmesini aleni olarak tahrik etmek ve bu eylemi yayın yoluyla yapmak.

SANIK : 13- REMZİ KÜÇÜKERTAN: Türkiye İhtilalci Komünistler Birliği davasından 36 yıl hapis cezasına HÜKÜMLÜ, Gaziantep Özel Tıp Cezaevi'nde.

SUÇ TARİHİ : Haziran 1988
SEVK MADDESİ : TCK'nun 142/4-6, 312/2-3, 311/2-son maddeleri.

SUÇ : Yayın yoluyla Kürtçülük ve bölücülüğü övmek. Halkı sınıf ve düşmanlığa açıkça tahrik etmek, bu eylemi yayın yoluyla yapmak.
Bir suçun işlenmesini aleni olarak tahrik etmek bu eylemi yayın yoluyla yapmak.

SANIK : 14- KENAN GÜNGÖR: Türkiye İhtilalci Komünistler Birliği davasından İstanbul Sıkıyönetim Askeri Mahkemesi'nce müebbet ağır hapis cezasına hükümlü olduğu ve Bursa Özel Tıp Cezaevi'nde bulunduğu.

SUÇ TARİHİ : Haziran 1988

SEVK MADDESİ : TCK'nun 142/4-6, 312/2-3, 311/2-son maddeleri.

SUÇ : Yayın yoluyla Kürtçülüğü ve bölücülüğü övmek.

Yayın yoluyla bir suçun işlenmesini aleni olarak tahrik etmek.

Yayın yoluyla halkı sınıf ve bölge farklılığı gözeterek kin ve düşmanlığa açıkça tahrik etmek.

SANIK : 15- SELİM AÇAN: Türkiye İhtilalci Komünistler Birliği davasından İstanbul Sıkıyönetim Mahkemesi'nce müebbet ağır hapis cezasına HÜKÜMLÜ olarak Bursa Özel Tıp Cezaevi'nde bulunduğu.

SUÇ TARİHİ : Haziran 1988

SEVK MADDESİ : TCK'nun 142/4-6, 312/2-3, 311/2-3, 311/2-son maddeleri.

SANIK : 16- ERHAN TEZGÖR: Salım oğlu, 1943 doğumlu, Nihal'den olma, İstanbul Üsküdar Gülsenhatun Mah. nüfusuna kayıtlı, Ankara Maltepe Gazi Mustafa Kemal Paşa Bulvarı No: 114/4'te oturur. Dönem Yayıncılık AŞ'nin ortağı.

SANIK : 17- VEDAT YENİÇERİ: Selahattin oğlu, 1955 doğumlu, Bedriyeden olma, Bitlis Merkez Müştakbaba Mah. nüfusuna kayıtlı, Ankara Emek 90. Sok. Kırlangıç Blokları F Blok No: 7 'de oturur.

YAKALAMA TARİHİ : 24.6.1988 (Erhan Tezgör, Vedat Yeniçeri için)

SALIVERME TARİHİ : 27.6.1988 (Sanık Erhan Tezgör ve Vedat Yeniçeri için).

Yukarıda suçları ve açık kimlikleri yazılı sanıklar hakkında yapılan hazırlık soruşturma evrakı incelendi:

1987 yılı Nisan ayında Ankara'da Dönem Yayıncılık Anonim Şirketi'ni Yalçın Küçük, Bilgesu Erenus, Mehmet Emin Sert, Erhan Tezgör ve İlhan Akalın'ın kurdukları, İlhan Akalın'ın Anonim Şirkette aynı zamanda denetçi olduğu ve Dönem Yayıncılık Anonim Şirketi'nin Toplumsal Kurtuluş dergisini çıkarmaya karar verdiği ve Anonim Şirket adına dergi sahipliğini Bilgesu Erenus'un üstlendiği ve Dönem Yayıncılık Anonim Şirketi'nin kurucu ve hissedarlarının da aralarına dergiden sorumlu yazı işleri müdürünü alarak yazı kurulunu oluşturdukları ve dergide yayımlanacak yazıları yazı işleri müdürünün iradesine bırakmayıp hissedarlardan oluşan yazı kurulunun dergide çıkacak yazıları tayin ve tespit ettiği ve yazı işleri müdürünün göstermelik ve sorumluluğu taşıyacak kişi görünümünde bulunduğu, yani dergiyi çıkaran ve derginin sahibi durumunda bulunan kişilerin dergide suç unsuru taşıyacak yazılardan kolaylıkla sorumlu tutulmamaları için bir yazı kurulu oluşturmak suretiyle yazı işleri müdürünün görevini bu kişilerin yaptıkları, ancak sorumluluğu gerektiren hallerde ise yazı işleri müdürünü sorumlu gösterdikleri ve dosya kapsamında görüleceği üzere örgütsel faaliyetlerde bulunup idam cezasına ya da müebbet ağır hapis cezasına mahkum edilmiş hükümlülerin açıkça suç ihtiva eden yazıları Basın Kanununun boşluklarından da yararlanılarak ve sorumlu yazı işleri müdürüne verilecek hapis cezasının paraya çevrilme mecburiyeti hakkını da suistimal ederek yazı kurulunun dergide basılacak yazıları bizzat tespit ettiği ve adli merciler önüne de göstermelik bir yazı işleri müdürü çıkardığı ve yazı kurulunun ise Yalçın Küçük, Erhan Tezgör, Vedat Yeniçeri, Mehmet Emin Sert, İlhan Akalın ve Bilgesu Erenus'tan oluştuğu dosya kapsamıyla görülmüş olup.

1- Kasım 1987 tarihli 5 sayılı Toplumsal Kurtuluş dergisinin 7 ve 10. sayfeleri arasında yer alan "Partiye Karakeren Kürdistan" başlıklı, "Türkiye'de Demokrasi Mücadele-

si Demokratik Halk Devrimi Mücadelesidir" alt başlığı altında PKK'nın yayın organından alınan yazıda açıkça TCK'nun 142/3-6. maddesinde açıklanan yayın yoluyla Kürtçülük, bölücülük propagandası yapıldığı ve bu yazıdan ötürü yazıyı yazanın belli olmaması nedeniyle Yazı İşleri Müdürü Orhan Gökdemir'in yazıyı yazan gibi sorumlu olduğu, bilirkişi mütarekesiyle de teyit edildiğinden sanık Orhan GÖKDEMİR'in TCK'nun 142/3-6. maddesi gereğince cezalandırılması,

2- Toplumsal Kurtuluş dergisinin Şubat 1988 tarihli 8. sayısında 3 ve 4 sayfeler arasında yer alan "İsmail Beşikçi Biz Türklerin Onurudur", "Demokrat Çağını Doldurdu" başlıklı yazılarda sanık Yalçın Küçük'ün yurtdışında illegal Rızgari örgütü tarafından basılıp dağıtılıp Türkiye'ye de gizlice sokulan Kürdistan Press dergisiyle yapmış olduğu röportajı dergi sahibi sıfatıyla Toplumsal Kurtuluş dergisinde yazı kurulu aracılığı ile bastırdığı ve dosya içerisinde Yalçın Küçük'ün Kürdistan Press'in kendisiyle yapmış olduğu, röportaja ilişkin belgelerin yer aldığı ve bu röportajda sanık Yalçın Küçük'ün yayın yoluyla Kürtçülük, bölücülük propagandası yaptığı ve bilirkişi mütalaasında bunu doğruladığı, röportajın sahibi olan Yalçın Küçük ile Toplumsal Kurtuluş dergisinin Yazı İşleri Müdürü Orhan Gökdemir'in, bu yazılardan ötürü birlikte sorumlu oldukları ve röportajın sahibi olan sanık Yalçın Küçük ile Yazı İşleri Müdürü Orhan Gökdemir'in TCK'nun 142/3-6. maddesi gereğince ayrı ayrı cezalandırılmaları.

3- Şubat 1988 tarihli 8 sayılı Toplumsal Kurtuluş dergisinin 14 ve 17 sayfeleri arasında yer alan, yazarlığını sanık Bilgesu Erenus'un yaptığı "Duvar Yazıtları-Üç" başlıklı yazıda kanunun cürüm saydığı fiil açıkça yayın yoluyla övülerek halkı kanuna itaatsizliğe tahrik etmek eylemlerini yazının yazarı Bilgesu Erenus ile dergi Yazı İşleri Müdürü Orhan Gökdemir'in birlikte ika etmeleri sebebiyle sanıklar Bilgesu Erenus ve Orhan Gökdemir'in TCK'nun 312/1-3 maddeleri gereğince ayrı ayrı cezalandırılmaları.

4- Şubat 1988 tarihli 8 sayılı Toplumsal Kurtuluş dergisinin 24 'üncü sayfasında "Yanmakta Olan Oduna Bir Demir Aletle Dokunmak" başlıklı yazarı Hüsnü Öndül olan

yazıda yayın yoluyla açıkça Kürtçülük ve bölücülük propagandası yapıldığı buna ilaveten suç işlenmesini alenen tahrik edip bu eylemin yayın yoluyla icra edildiği ve sanık Orhan Gökdemir'in de yazının yayımlandığı Toplumsal Kurtuluş dergisinin yazı işleri müdürü olduğu ve yazı kapsamında işlenen suçlarla ilgili olarak bilirkişi mütalaasının da bu hususu teyit ettiği görülmekle, yazı sahibi sanık **Hüsnü Öndül** ile yazı işleri müdürü sanık **Orhan Gökdemir'in** TCK'nun 142/3-6 ve 311/2-son maddeleri gereğince ayrı ayrı cezalandırılmaları,

5- Şubat 1988 tarihli 8 sayılı Toplumsal Kurtuluş dergisinin 25 ve 27. sayfeleri arasında yer alan ve yazarlığını Diyarbakır PKK davasından idam cezasına hükümlü Muzaffer Ayata ile yine PKK adına faaliyette bulunmak suçundan yargılamaları süren Mustafa Karasu ve Fuat Kav'ın yaptığı yazıda açıkça yayın yoluyla Kürtçülük ve bölücülük propagandası yapıldığı, yazı işleri müdürünün Orhan Gökdemir olması nedeniyle,

Yazı sahibi **Muzaffer Ayata, Mustafa Karasu ve Fuat Kav** ile dergi Yazı İşleri Müdürü **Orhan Gökdemir'in** bilirkişi mütalaası ışığında eylemlerine uyan TCK'nun 142/3-6 maddeleri gereğince ayrı ayrı cezalandırılmaları,

6- Şubat 1988 tarihli 8 sayılı Toplumsal Kurtuluş dergisinin 35. sayfasında "Kürt Sorunu Meclis'te" başlıklı yazıda; Kürtçülük, bölücülük propagandası yapıldığı görülmüş ve bilirkişi de bu görüşümüzü teyit etmiş olup, "Kürt Sorunu Meclis'te" başlıklı yazıda yazının yazarı belli olmadığından Yazı İşleri Müdürü sanık **Orhan Gökdemir'in** yazı sahibi gibi sorumlu olduğu ve eylemine uyan TCK'nun 142/3-6. maddesi gereğince cezalandırılması,

7- Şubat 1988 tarihli 8 sayılı Toplumsal Kurtuluş dergisinin 38 ve 42. sayfeler arasında "Türkiye Birleşik Komünist Partisi, Demokrasi, Legalizm" başlıklı ve yazarlığını Eylem Birliği davasından idam cezasına mahkum edilip Metris Askeri Cezaevi'nde çeken Şamil Tuncay Beştoy'un yazdığı yazıda yayın yoluyla ve halk savaşı vasıtasıyla kılınarak komünist bir rejimin nasıl kurulabileceği açıklanarak TCK'nun 142/1-6. maddesinde açıklanan komü-

nizm propagandası yapıldığı görülmüş ve yeminli bilirkişi de bu görü-şümüzü mütalaasıyle teyit etmiş olup, söz konusu yazının sahibi ve yazarı olan **Şamil Tuncay Beştoy** ile Yazı İşleri Müdürü **Orhan Gökdemir**'in TCK'nun 142/1-6. maddesine muhalefetten ayrı ayrı cezalandırılmaları,

8- Şubat 1988 tarihli 8 sayılı Toplumsal Kurtuluş dergisinin 50 ve 54. sayfeleri arasında yer alan "Şeyh Sait Ayaklanması Dinsel İrtica mı?" başlıklı yazıda açıkça yayın yoluyla Kürtçülük, bölücülük propagandası yapıldığı ve bilirkişinin de bu hususu teyit ettiği, sözkonusu yazının yazarı Behram Arda diye bir şahsın mevcut olmadığı ve kimliğinin bulunmadığı, Yazı İşleri Müdürü sanık Orhan Gökdemir'in yazıyı yazanın olmaması nedeniyle yazıyı yazan gibi sorumlu olacağı gözönüne alınarak sanık **Orhan Gökdemir**'in TCK'nun 142/3-6. maddesi gereğince cezalandırılması,

9- Toplumsal Kurtuluş dergisinin Haziran 1988 tarihli 12. sayısında 7 ve 15. sayfeler arasında yer alan "İş-çi Sınıfının Devrimci Rolü Üzerine" başlıklı yazarı yurtdışında bulunan sanık Haluk Yurtsever olan yazıda yayın yoluyla komünizm propagandası yapıldığı görüldüğünden ve bilirkişi mütalaasının da bu hususu teyit etmesinden sanık **Haluk Yurtsever** ile Yazı İşleri Müdürü **İlhan Akalın**'in TCK'nun 142/1-6. maddeleri gereğince ayrı ayrı cezalandırılmaları.

10- Haziran 1988 tarihli 12 sayılı Toplumsal Kurtuluş dergisininin 23. sayfasında "Pen Kulübü Kürt Merkezi Kurdu" başlıklı yazıda haber verme hakkı kötüye kullanılarak yayın yoluyla Kürtçülük ve bölücülüğü övmek suçunun işlendiği ve bu yazıyı yazanın belli olmaması nedeniyle Yazı İşleri Müdürü **İlhan Akalın**'in yazı sahibi gibi sorumlu olduğu ve eylemine uyan TCK'nun 142/4-6 maddesi gereğince cezalandırılması,

11- Toplumsal Kurtuluş dergisinin Haziran 1988 tarihli 12. sayısında 28. sayfede "Frankfurt'ta 1 Mayıs" başlıklı yazıda yayın yoluyla Kürtçülük, bölücülük-propagandası, halkı sınıf ve bölge farklılığı gözeterek kin ve düşmanlığa

açıkça tahrik etmek ve bir suçun işlenmesini aleni olarak tahrik etmek ve bu fiilleri yayın yoluyla işlemek eylemlerinin yazı kapsamında ika edildiği ve bilirkişi mütalaasıyla da bu konunun açıklığa kavuştuğu yazının yazarı olmadığından Yazı İşleri Müdürü sanık **İlhan Akalın**'ın yazı sahibi gibi sorumlu olduğu ve eylemine uyan TCK'nun 142/3-6, 312/2-3, 311/2-son. maddeleri gereğince cezalandırılması,

12-Toplumsal Kurtuluş dergisinin Haziran 1988 tarihli 12 'nci sayısının 53 ve 55. sayfeleri arasında yer alan ve yazarlığını PKK adına faaliyetlerde bulunmaktan Urfa Kapalı Cezaevinde bulunan sanıklar Mehmet Tanboğa ve İdris Güzel'in yaptığı yazı muhtevasında Kürtçülük ve bölücülüğün yayın yoluyla övüldüğü, görüldüğünden, yazı sahibi sanıklar **Mehmet Tanboğa** ve **İdris Güzel** ile Yazı İşleri Müdürü **İlhan Akalın**'ın TCK'nun 142/4-6. maddeleri gereğince ayrı ayrı cezalandırılmaları,

13- Toplumsal Kurtuluş dergisinin Haziran 1988 tarihli 12. sayısının 56 ve 57. sayfelerinde "Kutup Yıldızı" başlığı altında örgütsel faaliyetlerde bulunmak suçundan cezaevinde yatmakta olan Remzi Küçükertan, Kenan Güngör ve Selim Açıkan'ın yazdığı yazıda yayın yoluyla Kürtçülük ve bölücülük suçunu övme ile halkı sınıf ve bölge farklılığı gözeterek kin ve düşmanlığa yayın yoluyla açıkça tahrik etme ve bir suçun işlenmesini aleni olarak yayın yoluyla tahrik etme fiillerini işlediği, yazıyı yazar sanıklar **Remzi Küçükertan**, **Kenar Güngör**, **Selim Açıkan** ile Yazı İşleri Müdürü **İlhan Akalın**'ın TCK 142/4-6, 312/2-3, 311/2-son. maddeleri gereğince ayrı ayrı cezalandırılmaları,

14- Toplumsal Kurtuluş dergisinin Haziran 1988 tarihli 12. sayısının 61-63. sayfalarında yer alan "Türk Halk Kurtuluş Partisi ve PKK" başlıklı yazarı Kendal Dorsin olan yazı muhtevasında yayın yoluyla Kürtçülüğü övme ve halkı sınıf ve bölge farklılığı gözeterek kin ve düşmanlığa açıkça tahrik etme fiillerinin işlendiği bilirkişi mütalaasında da bu hususu teyit ettiği ve yapılan araştırmalarda Kendal Dorsin diye birinin mevcut olmadığı görüldüğünden Yazı İşleri Müdürü **İlhan Akalın**'ın yazıyı yazar gibi sorumlu

olacağı gözönüne alınarak sanık **İlhan Akalın**'ın eylemine uyan TCK'nun 142/4-6, 312/2-3 maddeleri gereğince ayrı ayrı cezalandırılmaları.

Yukarıda suçları ve sevk maddeleri yazılan sanıklar hakkında tertip edilecek cezaların içtimağı iddia ve talep olunur.

KOVUŞTURMAYA YER OLMADIĞI KARARI

Sanıklar Erhan Tezgör ve Vedat Yeniçeri Toplumsal Kurtuluş dergisinin hissedarları ve yazı kurulu mensupları olmaları nedeniyle ve derginin Ankara'daki merkezinde çeşitli illegal örgütlerin tüzük ve programlarının da ele geçmesi sebebiyle haklarında soruşturma yapılmış ancak, sanıklara isnad edilebilecek bir eylemleri tespit edilemediğinden haklarında CMUK'nun 164 ve müteakip maddeleri gereğince KOVUŞTURMAYA YER OLMADIĞINA itiraz yolu açık olmak üzere karar verildi. 13.7.1988

II. BÖLÜM

YÜZLEŞTİRME

YÜZLEŞTİRME TUTANAĞI

Devlet Güvenlik Mahkemesi Cumhuriyet Savcılığı'nın 13.6.1988 tarih ve 1988/49 hz. sayılı yazısında ilimiz Konur sokak 73/9 sayılı yerde faaliyet gösteren Toplumsal Kurtuluş isimli derginin 5. sayısında "Partiye Karkeren Kürdistan" başlıklı yazı, Yazı İşleri Müdürü Orhan Gökdemir'in verdiği ifadeye göre PKK'nın yurtdışından gönderilen dergisinden alındığı, bu derginin Toplumsal Kurtuluş dergisinin arşivinde bulunduğunu ayrıca "Partiye Karkeren Kürdistan" başlıklı Kürtçülük, bölücülük yapmak suçunu ihtiva eden yazıyı Yalçın Küçük ve Bilgesu Erenus'un azmettirmesi, telkin ve tavsiyeleri dergide bastırmaları, Hüsnü Öndül'ün dergide görevli kişilere yurtdışından ülkemize sokulması yasaklanmış yayınlar ile yasadışı örgütlerin yayın organ-

larından alıntı yapılarak legal bir dergide yayımlanmasının suç olduğunu belirttiği halde Toplumsal Kurtuluş dergisinde yayımlanması ile ilgili olarak müdürlüğümüzde bu konularda ifadeleri alınan Hakkı oğlu 1938 Hatay-İskenderun nüfusuna kayıtlı **Yalçın Küçük**, Cemil oğlu 1938 doğumlu Tokat-Merkez nüfusuna kayıtlı **İlhan Akalın**, Ali Kemal oğlu 1963 doğumlu Giresun-Bulancak nüfusuna kayıtlı **Orhan Gökdemir**, Hüseyin Avni kızı 1943 doğumlu İstanbul-Kadıköy nüfusuna kayıtlı **Bilgesu Erenus** ve Hüsnü oğlu 1953 doğumlu Samsun-Havza nüfusuna kayıtlı **Hüsnü Öndül** isimli şahıslar konu ile ilgili olarak yüzleştirmelerinin yapılması için yüz yüze getirildiler:

ORHAN GÖKDEMİR Yüzleştirmesinde:

"Huzurda bulunan Bilgesu Erenus, Yalçın Küçük, İlhan Akalın ve Hüsnü Öndül isimli şahısları tanıyorum, kendileri dergimizin hazırlanmasında ifademde de bahsettiğim gibi çeşitli statülerde görev yaparlar. Şu anda tahkik edilen ve dergimizde yayımlanan PKK (Partiye Karekeren Kürdistan) başlıklı yazı ve bu doğrultuda çıkan DGM Cumhuriyet Savcılığı'nın araştırdığı diğer yazıların benim yazı işleri müdürü olarak görev yaptığım esnada (Kasım 1987-5. sayı) huzurda bulunan Yalçın Küçük, Bilgesu Erenus ve İlhan Akalın'la birlikte dergide çalışan diğer şahısların da bu yazıların yayımlanmasında telkin ve tavsiyeleri vardı, buna azmettirme diyemeyeceğim. Biz dergi olarak bir bütünlük, karşılıklı görüş alışverişi şeklinde dergide yayımlanacak yazıları tesbit ederiz. Ben sözkonusu yazının dergide yer almaması konusunda huzurda bulunan şahıslara itiraz ettiğimi şu anda hatırlamıyorum. Hatta bunlardan birisi dergimizi eleştirdiğinden konulmasına ben de taraftar oldum. Bir yazıya bir kişinin itiraz etmesi ve o yazının çıkmasını istememesi bir şey ifade etmez, zira yazı kurulu vardır, çoğunluğun kararı ile dergide yer verilecek yazılar tespit edilir" dedi.

YALÇIN KÜÇÜK Yüzleştirmesinde:

"Bir dergide sorumluluk önce yazarına aittir ve yazı

işleri müdürüne aittir, başka kimseye ait değildir, yazı işlerinin sorumluluğu sadece para cezasıdır, yazarı mevcut olduğu müddetçe yazı işleri müdürünün sorumlu tutulması düşünülemez. Bir yazının dergiye nasıl girdiğinin araştırılması basın yasasının dışındadır. Oyların çoğunluk mu olduğunu sormak bizi gizli örgüt olarak düşünmektir. PKK yazısının 5. sayıya girmesinde ben ısrarlı oldum, Orhan arkadaşımın buradaki ifadesi bir dergi çalışmasına uygundur. Biz hangi sayımıza hangi yazımızın girdiğini, hangi tartışmadan sonra karar verdiğimizizi hatırlayamayız. Ancak sözkonusu yazının dergiye girdiği zaman tartışmalarda dergimizin sahibi Bilgesu Erenus'un bulunduğunu hatırlamıyorum, kendisi İstanbul'da oturur. Bilgesu Erenus genel olarak bu tür yazıların girmesinden yana olmuştur" dedi.

BİLGESU ERENUS Yüzleştirmesinde:

"Orhan Gökdemir'in iddialarını kabul etmiyorum. Bu yazıların hazırlanmasında hiç bir şekilde telkin ve tavsiyem olmamıştır, İstanbul'da ikamet etmekteyim. Arada bir Ankara'ya geldiğim ve katıldığım toplantılarda, yasadışı örgütlerin yayın organlarından alınan yazılara dergimizde yer verilmesinin genel olarak yanındayım" dedi.

İLHAN AKALIN Yüzleştirmesinde:

"Ben, dergide çıkan yazıların, birisinin telkin veya tavsiyeleri ile ve sonuçta oy çokluğu ile yayımlandığı konusunu kabul etmiyorum. Dergide yapılan iş yetkili arkadaşların bir diğerini ve sonuçta hepsini ikna etmesidir. Bir arkadaşın bir yazı hakkında ikna olmaması karşısında o yazının yayımlandığını da hatırlamıyorum. PKK yazısının hazırlanışını hatırlamıyorum, ancak bu tür yazıların dergimizde yer alması taraftarıyım. Şeyh Sait yazısına gelince, bu yazının yayımlanması konusunda ifademde de belirttiğim gibi resmi tarih tezlerinin kaynak gösterilerek aykırı olan görüşlerin tartışılmasında yarar gördüğüm için bir kısım arkadaşlarımı ikna ettiğimi hatırlıyorum" dedi.

HÜSNÜ ÖNDÜL Yüzleştirmesinde:

"Ben, Toplumsal Kurtuluş dergisinin sadece hukuki denetimini yaparım. Yayın politikasını tayin etmem. Yazı kurulunda da nelerin tartışıldığını bilmem, 5'. sayıda yer alan PKK adlı yazı bana daktilo edilmiş şekli ile verildi. Bu yazının PKK'nın yayın organından alındığını belirttiler. Bunun üzerine Basın Yasasının 30-31. maddesinin açısından durumu değerlendirdim. Bakanlar Kurulunun bu derginin yurt içine sokulmasını yasaklayan bir kararı varsa yayımlanmasının suç teşkil edeceğini, bunun için de Resmî Gazete'yi taramalarını Orhan Gökdemir'e söyledim. Daha sonraki PKK ile ilgili yazılarda da aynı doğrultuda İlhan Akalın'ı uyardım. Yalçın Küçük'e bu konuyu aktardığımı hatırlamıyorum" dedi.

Bunun üzerine Orhan Gökdemir ve İlhan Akalın söz alarak her ikisi birlikte Hüsnü Öndül'ün bu konuda kendilerini uyardığını hatırlamadıklarını ve şu anda yüzlerine karşı bunu söyleyebiliyorsa doğru olduğunu beyan ettiler.

Yalçın Küçük söz aldığı anda, "Hüsnü Öndül ile kişisel ilişkilerimden dolayı sözlü bir iş akdi çerçevesinde parasız olarak hukuki denetim, danışmanlığı yapıyoruz, Hüsnü Öndül yukarıda iddia ettiği bu tür yazıların yayımlanmasını sakıncalı (Bakanlar Kurulu kararına göre) bulduğunu bana söylediğini hatırlayamadığını dile getirdi, ancak İlk yazı işleri müdürümüz olan Servet Ulusoy'a bu konuyu söylemiş olabilir, bu konuyu ben biliyorum, bütün basın aynı şekilde hareket ettiğinden kanunların farklı olarak uygulanmayacağını düşünerek bu yazılara yer verdik" dedi.

Bilgesu Erenus, Hüsnü Öndül ile bir kez karşılaştığını, söylediği hususlardan haberinin olmadığını beyan etmesi üzerine huzurda yapılan yüzleştirme tutanağı tahkikata esas olmak üzere tanzim edilerek altı birlikte imza altına alındı. 18.06.1988.

III. BÖLÜM

"YANMAKTA OLAN ODUNA BİR DEMİR ALETLE DOKUNMAK" YASAĞI

A. GÖZALTI SÜRESİ

"Toplumsal Kurtuluş" dergisinin Şubat 1988 tarihli 8. sayısında yayımlanan, "Yanmakta Olan Oduna Bir Demir Aletle Dokunmak" başlıklı yazım nedeniyle, Ankara Emniyet Müdürlüğü Basın Bürosundan telefonla aranmam üzerine, 15 Nisan 1988 tarihinde Ankara Emniyet Müdürlüğü'ne gitmiş ve ifade vermişim. Dava dosyasında bulunan bu ifademle; kimliğim, ev ve iş adresim ve yazıyı benim yazıp yazmadığımı tespit edilmiş ve sonra da salıverilmişim.

13 Haziran 1988, Pazartesi günü saat 11:00 sularında Emniyet Basın Bürosundan Komiser Hakkı Bey telefonla büromu aradı. Derginin Şubat sayısında yazı işleri müdürü olan Orhan Gökdemir'in de yanlarında olduğunu, birlikte DGM Cumhuriyet Savcılığı'na gitmemiz gerektiğini bildirdi. Bunun üzerine ben de Basın Bürosuna gittim. Saat 16:00

ya kadar Savcı Yardımcısı gelmedi; 16:15'te geldi. Gelir gelmez de biz mahkemeniz nezarethanesine kapatıldık. Önce yazı işleri müdürünün ifadesi alındı, daha sonra geç olduğu gerekçe gösterilerek benim ifadem alınmadı ve geceyi emniyette geçireceğimiz bildirildi. Ankara Emniyeti'nde, yaklaşık bir saat otomobilde bekletildikten sonra, benim, dava dosyalarından okuyup ve müvekkillerden yıllardır dinleyip, öğrendiğim, beyaz kapılı garaj diye tanımlanan yere geldik. Garaj kapısı açıldı, otomobilden indirildim ve gözlerim kirlı yeşil bir bezle sıkıca bağlandı. Peşpeşe gelen sorularla birlikte, çevrilerek 10-15 metre yürütüldüm. Üzerimde ne varsa boşaltmam, aramada üzerimde bir kağıt parçası bile bulunsa, bulunan her şey için bir tokat atacaklarını söylediler. Daha sonra kimlik tespiti yapıldı, ev ve işyeri adresi soruldu. Ve 2m²'lik pis bir hücreye götürülüp atıldım, hücreye girişte gözlerim açıldı. Artık, ünü kötü, DAL'daydım.

Dört gün boyunca ne ile suçlandığımı, neden hücreye konduğum bildirilmedi. Günde iki kez zeytin-ekmek veya peynir-ekmek verildi. Dördüncü gün, gecenin bir vaktinde hücre kapım açılıp, gözlerim bağlandı, götürüldüm. Götürüldüğüm yerde, yüzüme doğru vuran çok güçlü ışıklar altında sorgulandım. Bana ilk olarak, "sizi tanıyalım, özgeçmişinizi anlatın" dedi bir ses. Ben de ne ile suçlandığımı bilmek istediğimi söyledim. "Bilmiyor musunuz, Ülkü Bey size söylemedi mi?" dediler. Bilmediğimi söyleyince, "Toplumsal Kurtuluş" dergisinde yaptıkları aramada gizli örgütlerin yayın organlarını bulduklarını, bunlardan "Partiye Karkeren Kürdistan" yazısının dergide yayımlandığını, hukuk danışmanı olarak benim ne gibi bir hukuki mütalaada bulunduğumu, bunu öğrenmek istediklerini söylediler. "Bu nedenle gözaltındasınız" dediler.

İki değişik tarihte ve gecenin bilmediğim saatlerinde sorgulandım, bir kez de dava arkadaşlarımla yüzleştirildim. Dava dosyasında bulunan video kasetinin hangi soruya; ilkinine mi, ikincisine mi ait olduğunu bilemiyorum. Bildiğim şudur:

Ben avukatlık faaliyetim nedeniyle gözaltına alındım, sorgulandım, yüzleştirildim; ancak, yazdığım yazı nedeniyle

le tutuklandım, hakkımda dava açıldı. Yüzleştirme tuta-nağı dosyadadır. Emniyet sorgumun hem video kasetinde hem de daktilo ile tekrar ifademın alındığı metinde bu du-rum açıkça görülmektedir. Derginin 5. sayısında yayımla-nan "Partiye Karkeren Kürdistan" başlıklı yazının yayım-lanması konusunda ne gibi bir hukuki mütalaada bulun-duğum soruldu. Ben de, Basın Kanununun (gözaltındayken hangi madde olduğunu kesin hatırlamamakla beraber) 30 veya 31. maddesi gereği yurda sokulması Bakanlar Kurulu kararı ile yasaklanmışsa ve bu "Resmi Gazete"de yayım-lanmışsa sakıncalı olabileceğini, böyle bir kararın bulun-up bulunmadığını "Resmi Gazete"leri tarayarak saptama-larını belirttiğimi, "Resmi Gazete"de yasaklama kararı bu-lunmadığını söylemeleri üzerine daktilo ile yazılı metnin yayımlandığında suç teşkil edebilecek bölümlerinin yasa-lar açısından denetimini yaptığımı söyledim.

Beni sorgulayan emniyet görevlilerine, gözaltına alın-mamın ve yasalardaki hazırlık soruşturmasının hem yasa maddeleri ve hem de pratikte uygulanma biçimi açısından anti-demokratik bulduğumu söyledim.

Nitekim, garaj görüntülü yerde, gözlerim bağlanarak, havasız, pis ve somya demirlerine yapışmış yatak niyetine konmuş bir nesne üzerinde, üstümde örtünecek birşey ol-maksızın elbiselerimle, 2m²'lik hücrede tutulmak; yasa-ların açık hükmüne rağmen "isnadın" ne olduğunun bildi-rilmesi için dört gün bekletilmem, gecenin çok ileri saatle-rinde yarı uykulu haldeyken gözlerim bağlanıp sorguya çe-kilmem eleştirdiğim yasalarda bile yeri olmayan, polis me-murlarının kişisel özellik ve niyetlerinin dışındaki anti-demokratik koşullar ve uygulamalardır.

Beni hukuki görüşlerim nedeniyle gözaltına almak ve soruşturmayâ tabii tutmak, savunma hakkına ve savun-manlara baskı ve gözdağıdır. Üstelik soruşturma sonunda, soruşturulduğum konuda, kovuşturmaya yer olmadığına dair bir karar verilmediği gibi, dava da açılmamıştır. Ben iddia makamının bu iki yoldan dilediğine başvurmasını hala beklemekteyim.

Gözaltına alınmamla birlikte, "suç ve cezaların şahsili-ği", "kanunsuz suç ve ceza olmaz" ilkeleri çiğnenmiştir.

Avukatı, bildirdiği hukuki görüşleri nedeniyle suçlamak ve sorguya çekmek, sanıkla avukatı özdeşleştirmektir. Hukuki görüşler doğru ya da yanlış olabilir, ama avukat bu nedenle suçlanamaz. Gözaltına alınmamın yasa ve hukuk dışılığı iddia makamının gözetim emri ile soruşturma sonucu düzenlediği iddianame içeriğinden de bellidir. O kadar ki, 22.6.1988 tarihinde Cumhuriyet Savcı Yardımcısı bana, "Bu yazının sizin tarafınızdan yazıldığının tesbiti bizim için yeterlidir" demiştir.

Dosya önünüzdedir. Bu yazının benim tarafımdan yazıldığının tespiti 15 Nisan 1988 tarihinde Emniyet Başın Bûrosunda yapılmıştır. Hayır, ben Savcı Yardımcısının söylediği gibi, yazının bana ait olduğunun tespiti için 10 gün hücrede tutulup, sorgulanmadım. Bu zaten açıkça keyfi bir uygulama olurdu. Yüzleştirme tutanağında da görüldüğü gibi, hukuki faaliyetimdir gözaltı nedeni... Düşüncem budur.

Hazırlık soruşturması sırasında her bir parmağımın izi alındı; fiş düzenlendi; "suçumuz" fişlere yazıldı. Ne çare, beyaz kağıtlara düşen kara lekeler bana ait değildir. Benim ellerim, ne işkenceye, ne yağmaya ve ne de haksızlığa bulaşmıştır. Uygulama anti-demokratiktir. "Masumluk karinesi"ne aykırıdır. Fişler üzerine yazılı suçları bizler işlemedik. Bölücülüğü yapanlar, peşin hükümle siyasal mahkumiyet hükmü kurmaya çalışanlardır.

B. SUÇLANAN YAZI ve DÜŞÜNCE ÖZGÜRLÜĞÜ

İnsan hakları, ya çağlar boyu süren mücadele sonucunda kazanılmış ve yaptırım gücüne kavuşmuş kurallar (sözleşme, yasa, hukuk) halindedir ya da dilek olarak bildirge-lerde açıklanmıştır. Suçlanan yazım, insan haklarından düşünce özgürlüğü başta olmak üzere kimi hak ve özgürlükler açısından değerlendirilmelidir. Aşağıda yazımın nedeni, amacı ile birlikişi raporunun bilim dışı, tahrifata dayalı yönleri açıklanmaktadır.

a. "Yanmakta Olan Oduna Bir Demir Aletle Dokunmak" başlıklı yazıyı neden yazdım?

Ülkemizde düşünce özgürlüğü ve bunun ayrılmaz parçası olan örgütlenme özgürlüğü önünde büyük sınırlamalar var-

dır. Bu davanın açılmış olması da ayrıca bunun bir göstergesidir. Düşünce özgürlüğünün önündeki yasaklara, tabulara bir eleştiri yöneltmek istedim. Hukuk Danışmanlığını yaptığım derginin yazı işleri müdürü "Basına ve Kamuoyuna Bildiri" başlıklı yazıyı getirdi ve hukuki açıdan yayımlanmasında bir sakınca bulunup bulunmadığını sordu. Ondört sahife idi yazı. Sakıncalı gördüğüm noktalara kendilerinin dikkatini çektim. Ve bu vesile ile yazıya sunuş yazısı yazdım. Hem benim yazım ve hem de denetlediğim ve yazarları Mustafa Karasu, Fuat Kav ve Muzaffer Ayata olan "Basına ve Kamuoyuna Bildiri" başlıklı yazı, Şubat 1988 tarihli "Toplumsal Kurtuluş" dergisinin 8. sayısında yayımlandı.

Yazımın başlığını "Yanmakta Olan Oduna Bir Demir Aletle Dokunmak" koymamdaki neden düşünce özgürlüğü önündeki engelleri (tabu, yasak) Türkçede "söz oyunu ya da sanatı" aracılığıyla aktarmaktır. Dünyaca ünlü İngiliz Etnolog E.B. Tylor'un araştırmaları sonucu rastladığı, ilkçağ insanları arasında, aile hukuku alanında var olan bir olguyu; "Yanmakta Olan Oduna Bir Demir Aletle Dokunma Yasağı" nı mecazi anlamıyla ve benzetmeyle kullandım. Ancak "yasağı" sözcüğünü kaldırdım ve "dokunma" sözcüğüne "k" harfini ekledim. Yazının başlığı, "Yanmakta Olan Oduna Bir Demir Aletle Dokunmak" oldu. Bu iki değişiklikle ibare "yasağın kalkması" anlamını kazandı. Zaten kendi içinde mecazi bir anlam taşıyan bu başlık yazıya da uygundur. Bu başlığı yazımın içinde alıntı olarak da verdim. Yazımın içindeki alıntıyı, aile, özel mülkiyet ve devlet konularında bilgilenmek ve araştırma yapmak isteyen herkes için bir kaynak olan F. Engels'in "Ailenin, Özel Mülkiyeti ve Devletin Kökeni" adlı eserinden yaptım. Yazının altına dipnot düştüm. Bir insan hakkı olan düşünce özgürlüğü (düşünceyi açıklama özgürlüğü bundan ayrılamaz) yüzyıllar öncesinden kan ve gözyaşı ile süzülüp gelen ve insanlığın çok büyük bedel ödeyerek kazandığı bir hak ve özgürlüktür. Bu yazının yazılmasının temel amaçlarından birisi yasak/tabu kavramlarına eleştiri yöneltmektir. Nitekim, yazının 3. paragrafında "Basın ve Kamuoyuna Bildiri" başlıklı yazının iki tabu/yasak açısından incelenmesi ge-

rektiğini yazdım.

b. Doç. Dr. Zeki Hafizoğulları'nın raporu bilime aykırıdır. Doç. Dr. Zeki Hafizoğulları, hukuktan başka bilim tanımamaktadır. Öyle anlaşıyor ki, yasaları bilim zannediyor. Böylece; hukuku da bilgi olarak bilmediğini bilmiyor. Rapor, 16.6.1988 tarihini taşımaktadır. Biz gözaltındayken dergi kendisine verilmiş ve iki günde raporunu yazmış. Dergide yayımlanan 11 yazı hakkında rapor hazırlamış.

Bilirkişi raporunun 4. sahifesi TCK'nun 142. maddesini nasıl yorumladığına, anladığına ilişkindir. Irkçılık ve milli duyguları zayıflatmak propagandası bizden uzak olsun. Hafizoğulları'nın raporu, ırkçılık ve milli duyguları zayıflatmak için propaganda ile dolu.

Bilirkişiye göre, bilim istediği kadar "dünya dönmektedir" desin, hukukçuyu hiç mi hiç ilgilendirmezmiş. Şöyle demektedir raporunun 5. sahifesinde, "Antropolojik verilerin değerlendirmesi bilirkişiyi ilgilendirmez. Bilirkişi hukuki verileri değerlendirir." Hayır, bilim namusuna sahip kişi kendi uzmanlık alanı dışındaki bilim dallarını ilgilendirdiğini gördüğü konularda yetersizliğini açıklar. Raporunun konusu ile ilgili bilim dallarından ikisini kerhen (etnoloji ve antropoloji) belirtip ve sosyoloji ile tarih bilimlerini ise yok sayarak rapor düzenlemez. Ama, Hafizoğulları düzenlemiştir.

Bilirkişi bir sahifelik makaleyi anlamamıştır. Bir sahifelik makalede bile bütünlüğü gözetmeden seçmeci bir yaklaşımla ve yazıdaki eleştiri ve incelemenin yöneldiği hedefi, sözcüklerin anlamını ve Türkçe cümle yapısının özelliklerini hesaba katmadan; nerede Kürt sözcüğü görmüşse konu ile bağlantısını araştırma ve anlama gereğini duymadan ve yazının özünü çarpıtarak rapor düzenlemiştir.

c. Rapordaki alıntılar ve yazının anlamı üzerine açıklamalar:

Bilirkişi, raporunun 6. sahifesinde anlamsız bir alıntı ile başlayan yazımı değerlendirmeye, alıntı şöyle: "Genel olarak devrimci hareketin tarihi Kürtlerin ve Kürt halk hareketinin tarihi. "Bu anlamsız cümle benim bir önermemin

sonundadır. Önerme şudur: "Yandaki sütunlar-da yazılarını okuyacağınız arkadaşların görüşlerini iki tabu-yasak açısından incelemek gerekir diye düşünüyoruz: Genel olarak..." diye de iki nokta üstüste koyarak ve özel isim olduğu için de "k" harfini büyük harfle yazarak. Bilim adamı bilirkişi, çarpıtmaya ve bilim ahlakını çiğnemeye alıntılarının daha başında başvuruyor. Oysa böyle bir öner-me, suç teşkil eden hiç bir yan yoktur. Bilirkişinin ikinci alıntısı, benim yazımın 5. paragrafındandır. Ve "hareketleri" sözümü, "hareketi" haline dönüştürmektedir. "Tarihi yazılmalı; yayımlanmalıdır." sözünde hiç bir suç yoktur.

Sanık savunucusu olarak izlediğim kimi davalardan gerek iddianamelerde ve gerekse mahkemelerin gerekçeli kararlarında Kürtler konusunda bilgiler verilmekte ve bir çok kaynak kitap gösterilmektedir. Ayrıca benim de bildiğim kitaplar vardır. Hakimler, savcılar bu kitapları okuyabilirler, bu konuda bilgi edinebilirler de avukatlar, işçiler, memurlar ya da başkaları mı bu konuda özgür değiller? Diğer bir deyişle, herkes için geçerli olması gereken bilim-sanat-öğrenme özgürlüğünün sınırı nasıl çizilmiştir? Bu sınır nedir? Ben yazılmış ve yayımlanmış eserleri yeterli görmekteyim. Ayrıca TCK'nun 142. maddesinin bilimsel gelişmenin önünde bir engel olduğu düşüncesindeyim. Böyle bir öneride bulunmanın milli duyguların zayıflatılması için propaganda yapmak suçu ile de hiç bir bağlantısı yoktur. Bilirkişi alıntıya devam ediyor: "Kürdün dağlı Türk olmadığı resmen kabul edilmelidir." "Dağlı Türk" nitelmesi Cemal Gürsel'e aittir. Böyle bir nitelendirmenin "dağlı" sözcüğünün "kaba, yabancı" anlamı var; dolayısıyla küçültücü olduğu ve bilimsel bir temeli olmadığı için karşı çıkıyorum. Bu cümlede de TCK'nun 142/3 maddesinin ihlali sözkonusu değildir.

"Kürt sözcüğü roman, oyun ve sinema yapıtlarında bir komik öge veya mafya kabadayılarının bir sıfatı olarak kullanılabilme ayrımcı/ayrımcılığından kurtulmalı (ben yazımda "kurtarılmalı" diyorum) tıpkı Türk gibi, gücü, onuru, erdemi, özveriyi simgeliyebilmelidir." Bilirkişi bir kez daha yanlış aktardığı bu cümlede de suç var diyor.

Bence tersi anlayış, "Kürt" sözcüğünü bir komik öge ola-

rak veya kabadayı sıfatı olarak kullanmaya devam edilmeli anlayışı, Türk halkına hakarettir; ırkçılıktır, "milli duyguları" zayıflatmaktadır. Bilirkişi yanlış adrese başvuruyor. Ayrımcılık yapılsın demem, demiyorum, diyenlere karşı çıkıyorum, çıkarım. Kavramların ifade ettiği varlıkları tam da eşit görmek, görmeyi istemek, nasıl olur da ırkçılık olur, milli duyguyu zayıflatır? Açıkladığım düşünceler, ister insan hakları açısından ister hukukun genel ilkeleri, isterse eşitlik ilkeleri açısından suç olmamaları bir yana; hem doğru, haklı ve hem de anti-ırkçı ve anti-şöven düşüncelerdir. Bilirkişi benim bu cümleden sonraki yazılarımı atlayarak birden bire "Kürt ve ulusal sorun böyledir" dediğimi tahrif ederek yazıveriyor. Oysa ben, "simgeleyebilirdir" sözcüğünden sonra, "yanmakta olan oduna bir demir aletle dokunma yasağı; şiddetin, baskının, korkunun ürünüdür; reddedilmelidir. Yasak salt hukuk/yasa veya öncelikle bir hukuk/yasa sorunu değildir. Öncelikle ve özellikle bir siyasal sorundur. Kürt veya ulusal sorun böyledir" diyorum. Bilirkişi raporuna göre "veya" "ve" oluyor, aradaki tırnaklar kaldırılıyor, benim başkalarının hukuk sorunu olarak gördükleri ve başkalarının kavrayışlarını belirtmek için tırnak içine aldığım "Kürt" veya "ulusal sorun" sözleri tam bir çarpıtma ile rapora geçiriliyor.

Üstelik ben bu noktada durmadan "böyledir" sözcüğünün devamını getiriyorum. Rapora bunlar alınmıyor. Şöyle devam ediyorum yazımda: " 'Kürt' veya 'ulusal sorun' böyledir. Bölge valiliği, Özel Kolordu (.....) Siyasal Partiler, Sendikalar, Grev ve Toplu Sözleşme ve Lokavt, Dernekler, Toplantı ve Gösteri Yürüyüşü, Ceza İnfaz Yasaları ve Anayasa sorunları da böyledir." Yani böyle olan siyasal sorunlardır. Bu konular siyasal gelişmelere bağlı olarak çözümlenecek konulardır. Nitekim Ceza Yasası değişikliği gündemdedir, Sendikalar, Grev ve Toplu Sözleşme ve Lokavt yasalarında değişiklikler yapılmıştır. Anayasa konusunda tüm siyasal partiler değişiklik çalışmaları içindedirler. Bu sorunlar bir kenti, bir bölgeyi değil, Türkiye'de yaşayan herkesi ilgilendiren sorunlardır. "Kürt sorunu" da herkesi ilgilendirmektedir. Hergün basında, televizyonda ve halk arasında konuşulan konularda bizim böyle bir sorunun varlığından söz

etmemiz ve eleştirel bir tutum içinde olmamız suç olamaz.

TCK'nun 142/3. maddesi ile ilgili son alıntıda bilirkişi yine tahrifata başvurmuştur. Bilirkişiden aktarıyorum: "Eğer ulusların kendi kaderlerini tayin hakkını savunuyorsanız Kürtler için dillerini kullansınlar, bölgesel özerklik verilsin, kültürel özerklik verilsin, ayrılmasınlar, bağımsız olmasınlar ve benzeri önerileri sınırlandırmaları getiremezsiniz, getirmemelisiniz. Bu hakkı savunuyorsanız eğer, kararı, 'kaderini tayin edecek' olanlar verecektir."

Benim yazımda ise "dillerini kullansınlar", "bölgesel özerklik verilsin", "kültürel özerklik verilsin" sözcükleri tırnak içindedir. Bunun anlamı bu sözlerin, önerilerin bana ait değil, eleştirdiğim 3. şahıslara ait oluşudur. Diğer dillerde olduğu gibi Türkçede de alıntılar, aktarmalar, tercümelemler ya da imalar metinde tırnak içinde verilir. Bilirkişi hem Türkçe açısından yetersiz hem de tahrifata başvurmuştur. Benim yazımla ilgili suçlaması tamamen raporunun TCK'nun 142/3. maddesindeki genel açıklamaya atıfta bulunmakla sınırlı. Oysa bu paragrafta kurulan iki cümle, öyle genel bir atıfla suçlama konusu yapılamaz.

"Eğer" sözcüğü bir şart kipidir. Başına geldiği cümleyi, hem şarta bağlayıcı hem de pekiştirici özelliği vardır. Bilirkişi Türkçesi yetersiz olduğundan, **birleşik şartlı yan cümlenin** de ne olduğunu bilememektedir. Dolayısıyla okuduğunun anlamını da bilememektedir. Suç var denilen her iki cümle de, Türk dilinin cümle yapılarından olan **şartlı yan cümledir**. Bir örnekle açıklayacak olursam, "Yağmur yağarsa yerler ıslanır" cümlesi, bir şartlı cümledir. Yerlerin ıslanması için gerekli şart, yağmurun yağmasıdır. Şart eki, "-se, -sa" dır.

Suçlanan paragrafta ben, "savunuyorsanız" kelimesindeki **"-yor"**, şimdiki zaman ekine, **"-sa"**, şart ekini ve cümlenin başına da "eğer" şart kipini getirdim. Bu cümle yapısından ve tırnak kullanımından kendi fikrimi aktarmadığımı açıktır. Sözkonusu cümlelerde üçüncü şahısları, şarta bağlı kabulleri açısından getirdikleri önerileri kendi kabulleriyle çeliştiği için eleştirdim. Peşpeşe iki şart cümlesi kurmamın nedeni de kastımın ortaya çıkmasını sağla-

mak ve bunu pekiştirmektir. Bu paragraf, tamamen benim dışındaki bir tartışmadır. Bu paragraf öneri sahiplerine kendi mantık tutarsızlıklarını sergilemek için yöneltilmiş eleştirel düşüncelerimdir.

Son olarak, bilirkişinin 311. madde açısından suç bulunduğu ve yine tahrif ettiği alıntıya değinme zorunluluğu var. Şöyle alıntı yapmakta bilirkiş: "TBKP'nin (oysa bu Türkiye Birleşik Komünist Partisi'nin kısaltılmış adıdır. Benim yazımda ise TİKP olarak yazılıdır. TİKP, Türkiye İhtilalci Komünistler Birliği örgütünün kısaltılmış adıdır) yalnızca Diyarbakır Cezaevinde birçok önder ve kadrosunu kaybeden ve dışarda yüzlerce kadro ve militan öldüren PKK'nın (oysa benim yazımda 'kadro ve militanı öldürülen' olarak yazılıdır), Dev-Sol'un, Dev-Yol'un, TBKP'nin vb. hareketlerin tarihi yazılmalıdır." Ve bu sözlerle "TCK'nun 311. maddesinin ihlaline vücut vermektedir, çünkü bu sözlerle belli bir suçun işlenmesi aleni olarak tahrik edilmektedir" demektedir.

Bilirkişiyeye, tarih yazımı önermenin suç teşkil etmeyeceğini birilerinin öğretmesi gerekmektedir. Bilirkişinin yayın dünyasından haberinin, yalnızca kendisine suçlaması için verilen yayınları okumakla sınırlı olduğu anlaşılmaktadır.

Türkiye'de sol, sosyalist, komünist, devrimci diye adlandırılan hareketlerin -sınırlı da olsa- tarihlerinin yazıldığını, bunun suç teşkil etmediğini, örneğin Doç. Dr. Mete Tunçay'ın "Türkiye'de Sol Akımlar: 1908-1925" adlı kitabının serbestçe satıldığını, 1970'li yıllara kadar olan sol hareketlerin bazılarıyla ilgili de tarih yazımının yapıldığını, yayımlandığını ve bunların da serbestçe satıldığını şimdiye kadar yalnızca belirtmekle yetinirim.

Tarih yazımı önerisi, dileği TCK'nun 311. maddesine göre suç teşkil etmez.

Sayın Yargıçlar,

Yanmakta olan oduna bir demir aletle dokunma yasağı, ülkemizde ne yazık ki hâlâ sürmektedir. Açıkladığım düşünceler, kaldırılmasını dilediğim TCK'nun 142. maddesi karşısında da suç teşkil etmez. Doğal olarak, beynimin ürünü olan bu yazımın her satırını yukarıda belirttiğim biçimde savunuyorum. Irkçılık ve milli duyguları zayıflat-

mak ya da yok etmek suçlamalarını şiddetle reddederim.

Bilirkişinin yetersizliği, tahrifata başvurduğu ve okuduğu yazıyı anlamadığı çok açıktır.

Yazım ırkçı-şöven yaklaşımlara karşı bir yazı olmasına rağmen, bilirkişi tam da benim eleştirdiğim anlayışla rapor hazırlamıştır.

İnsan Haklarını savunanlar dünyanın her yerinde ve tarihin her döneminde şiddetle, baskıyla, gözdağı ile ve idamlarla yüzyüze gelmişlerdir. En çok bilinenler Sokrates, Bruno ve Galile'dir. Bugün, insan haklarını savunanların sayısı milyarlarca ulaşmıştır. Ben bu deryada çok mutlu küçük bir damlayım. Bilirkişinin dönmediği düşüncesinde olduğu yerkürenin bir parçasında, Güney Afrika'da, azız Nelson Mandela'ya derin bir sevgi ve hayranlık duymaktayım. Dünyanın bütün ırkçılarını, emperyalistlerini, faşistlerini onun şahsında kınıyorum.

Saygılarımla...

Hüsnü Öndül

Ankara Merkez Kapalı Cezaevi
4. Koğuş

IV. BÖLÜM

İDDİASIZ BİR İDDİANAME

SAVUNMAMDIR

Sayın Başkan, Sayın Üyeler,

İddianameye göre Toplumsal Kurtuluş dergisinin 5. ve 8. sayılarında yazı işleri müdürü sıfatıyla suçlanıyorum. Öyleyse bu bir basın davasıdır ve Basın Kanununun uygulanması gerekmektedir. Soruşturmanın bu aşamaya kadar gelişimi bizi bu davanın bir basın davası olduğundan kuşkuya düşürmektedir.

9.6.1988 tarihinden 23.6.1988 tarihine kadar 15 gün süre ile gözaltında bulunduruldu. 13.6.1988 tarihinde Emniyet Müdürlüğü Basın Bürosunda polis ifadem ve aynı gün DGM Cumhuriyet Savcılığı'nca savcılık ifadem tamamlanmış olmasına rağmen, mahkeme önüne çıkma hakkım engellenerek DGM Savcı Yardımcısı Ülkü Coşkun'un emriyle bu kez Emniyet Müdürlüğü, Birinci Şube D-1 İlegal Soruşturma Bürosunda 23.6.1988 tarihine karar gözaltında tutuldum ve tekrar tekrar sorgulandım. Basın Kanununda toplu suç olmadığına göre bu uygulama kanunsuz bir yaptırım-

dır.

Gözaltında bulundurulduğum süre içinde, özellikle D-1 İllegal Soruşturma Bürosunda ve Savcılıkta dergi yazarları ve sahipleri hakkında sorular soruldu ve bu yönde beyanda bulunmam için zorlandım. Basın Kanununa göre "Sorumlu müdür, mekütelerde müstear adla veya imzasız veya resimli imza ile yayımlanan yazı veya haber veya resim veya karikatör sahiplerinin adlarını bildirmek zorunda değildir." Buna göre bu yönde ifade alınması için 15 gün süre ile gözaltında tutulmam, polis ve Savcılıkta bu yönde beyanda bulunmaya zorlanmam kanunsuzdur.

23.6.1988 tarihinde DGM Yedek Üye Ünal Özpınar tarafından, yazarı belli olmayan yazı olmamasına rağmen tutuklandım.

Cezaevine konduktan sonra yaptığım itiraz, bir basın davası için soruşturmanın sürdüğü türünden hukuk dışı bir gerekçe ile reddedildi.

Bu davada, bu aşamaya kadar bir basın davasında olması gereken uygulamalar yapılmıştır. Bu davanın soruşturma aşaması benim ve birlikte mahkemeniz önüne getirilen arkadaşlarım için bir yargı öncesi cezalandırmaya dönüşürülmüştür.

Bu uygulamaların, kanunsuz bir öncezalandırma olduğunu gösterebileceğimi sanıyorum.

I - YAZILAR VE YAZARLARI

23.6.1988 tarihinde DGM Yedek Üyeliğince tutuklandım. Yedek Üyeliğe tutuklama talebi ile çıkarıldığımda, dosyamızda bulunan belgelere göre, benim sorumlu olduğum sayılarda yazarı belli olmayan yazı yoktur. 22.6.1988 tarihli DGM Cumhuriyet Savcılığı vicahi tutuklama talebine göre yazarı belli olmayan tek yazı, Kasım 1987 tarihli 5. sayıda yayımlanan "Partiye Karkeren Kürdistan" başlıklı yazıdır. Yine aynı tarihli savcılık ifade tutanağına göre Yalçın Küçük bu yazıyı yazanın Abdullah Öcalan olduğunu belirtmiştir. Buna rağmen DGM Cumhuriyet Savcılığı bu yazının yazarını yok saymış ve bu yazıdan dolayı tutuklanmamı talep etmiştir.

Sayın Başkan,

Buna göre yazarı belli olmayan yazı olmadığına göre tutuklanmamayı beklemek en tabii hakkımdır. Ancak, DGM Yedek Üyesi Hakim Ünal Özpınar tam tersi bir karar almakla kalmayıp yazarı belli olmayan yazı sayısını ikiye çıkarıp bu iki yazıdan dolayı tutuklama kararı almaktadır. DGM Yedek Üyesi Ünal Özpınar'ın tutuklama kararına göre bu iki yazı "Partiye Karkeren Kürdistan" ve "Kürt Sorunu Meclis'te" başlıklı yazılardır. Oysa 22.6.1988 tarihli DGM Cumhuriyet Savcılığı, tutuklama talebinde "Şubat 1988 tarihli Toplumsal Kurtuluş dergisinde "Kürt Sorunu Meclis'te" başlıklı derlenmiş haberde yazıyı yazanın Yalçın Küçük olduğu" belirtilmektedir.

Böylece DGM Yedek Üyesi Ünal Özpınar tarafından Savcılık tutuklama talebinde yazarsız olduğu iddia edilen bir yazıya, yazarının olduğu söylenen bir yazı daha eklenerek, iki yazıdan dolayı tutuklanmış oluyorum.

Sayın Başkan,

Hakkımızda düzenlenen iddianameye bakınca buna da şükretmem gerektiği ortaya çıkıyor. 22.6.1988 tarihli DGM Cumhuriyet Savcılığı tutuklama talebine göre yazarı belli olmayan tek yazı, iddianamede, DGM yedek üyesi tutuklama kararındaki yazı sayısına bir tane daha eklenerek üçe çıkarılıyor.

İddianamede, "Partiye Karkeren Kürdistan" başlıklı yazıya ek olarak DGM Cumhuriyet Savcılığı tutuklama talebinde yazarının Yalçın Küçük olduğunu belirttiği "Kürt Sorunu Meclis'te" başlıklı derleme haberinde yazarının belli olmaması sebebiyle Yazı İşleri Müdürü Orhan Gökdemir'in yazı sahibi gibi sorumlu olduğu ve yine aynı tutuklama talebinde "Şeyh Sait Ayaklanması Dinsel İrtica mı?" başlıklı yazıdan dolayı Orhan Gökdemir'in eyleminin para cezasını gerektirir nitelikte olduğu belirtilmesine rağmen bu kez "bu karar" sözkonusu yazının yazarı Behram Arda diye bir şahsın mevcut olmadığı ve kimliğinin bulunmadığı, Yazı İşleri Müdürü sanık Orhan Gökdemir'in yazıyı yazanın olmaması nedeniyle yazıyı yazan gibi sorumlu olacağı" biçiminde değiştirilmektedir.

DGM Cumhuriyet Savcı Yardımcısı Yüzbaşı Ülkü Coşkun

ve DGM Yedek Üyesi Ünal Özpınar'a yazar beğendirmenin oldukça güç olduğu ortaya çıkıyor. İstedikleri yazarı var, istedikleri yazarı yok saymakta oldukça serbest davrandıkları ortaya çıkıyor.

Kasım 1987 tarihli 5. sayıda yer alan "Partiye Karkeren Kürdistan" başlıklı yazı hakkında dergimiz yazarı ve sahibi Yalçın Küçük 22.6.1988 tarihli Savcılık ifadesinde bu yazının yazarının Abdullah Öcalan olduğunu söylüyor. DGM Cumhuriyet Savcı Yardımcısı Ülkü Coşkun ve DGM Yedek Üyesi Deniz Hakim Albay Ünal Özpınar bu yazının yazarını yok sayıyor.

"Kürt Sorunu Meclis'te" başlıklı derleme haber hakkında 22.6.1988 tarihli Savcılık ifade tutanağına göre bu yazının yazarının Yalçın Küçük olduğu bildirilmiştir. Yine aynı tarihli Savcılık tutuklama talebinde "yazıyı yazanın Yalçın Küçük olduğu" belirtilmiş ve bu yazıdan dolayı tutuklanması talep edilmiştir. 23.6.1988 tarihli mahkeme tutanağına göre Yalçın Küçük bu iddiayı doğrulamıştır. DGM Yedek Üyesi Albay Ünal Özpınar bu yazının yazarını yok sayarak hakkında tutuklama kararı alıyor.

İddianameye göre bu karara bu kez DGM Cumhuriyet Savcı Yardımcısı Yüzbaşı Ülkü Coşkun da katılmaktadır ve bu yazının yazarının belli olmadığını iddia etmektedir.

Sayın Başkan, Sayın Üyeler,

Böylesine üstüste ortaya çıkan yok saymaların yalnızca teknik bir hata olmadığını düşünüyorum. Cumhuriyet Savcı Yardımcısı Ülkü Coşkun beni ne olursa olsun tutuklatmaya kararlı görünüyor. Bunun için bir neden kalmayınca yazarlardan biri ortadan kayboluveriyor.

Şimdi iddianamenin hazırlanma aşamasına kadar yazarı belli olan "Şeyh Sait Ayaklanması Dinsel İrtica mı?" başlıklı bir başka yazıya geliyorum. Bu yazının yazarı iddianameye göre aniden ortadan yok oluyor ve yazı işleri müdürünün yazıyı yazan gibi sorumlu olduğu ileri sürülüyor.

Cumhuriyet Savcı Yardımcısı Ülkü Coşkun'un beni tutuklama kararlılığını göstermek için bir aktarma yapmam gerekiyor. Hakkımızda hazırlanan dosyada Ankara Valiliği Emniyet Müdürlüğü tarafından, DGM Cumhuriyet Savcılığı adına yazılmış ve 1988/49-50 hz ve 22.6.1988 tarihli bir

yazıda, yazarı ortadan kaybolan bu yazının Behram Arda müstear adlı yazarı hakkında şu bilgiler veriliyor: "Behram Arda'nın ise Metin Doğru ismi ile dergi merkezine mektup gönderdiği tespit edilmiş, İstanbul ili Doğru Muhasebe ve Müşavirlik Bürosu, İstanbul Caddesi, Coşkun Apt. No: 27/4 Bakırköy adresinde yakalanması için İstanbul Emniyet Müdürlüğü ile gerekli koordine kurulmuş" olduğu anlaşılıyor. Bu adresin Ankara Emniyet Müdürlüğü İlegal Soruşturma Bürosuna götürülen dergi dosyalarında bulunduğunu ve bu adresin dergimizin son sayısında yazı işleri müdürü olan İlhan Akalın tarafından doğrulandığını, ayrıca DGM Yedek Üyeliğindeki sorgumda bu durumu ifade ettiğimi biliyorum.

Bu yazı, iddianamede yazarının belli olmadığı iddia edilen son yazıdır. Dosyamızda bulunan tutanak ve ifadelere göre benim sorumlu olduğum 5. ve 8. sayılarda yazarı belli olmayan yazı kalmamış oluyor. Bu bilgiler uzun bir süre gözaltında tutulmamı ve tutuklanmamı engellemiyor.

Başka bir gerekçeleri olmalıdır. Bu gerekçe Savcılık ve polis soruşturmalarında açıkça bellidir. Bizim gizli bir örgüt olduğumuzu düşünüyorlar. Siyasi poliste, İlegal Soruşturma Bürosunda ve uzun süre tutulmamızın, nedensiz tutuklanmamızın başka bir açıklaması olabilir mi?

II - İDDIANAME

Hakkımızda hazırlanan iddianame de bu gizli örgüt olma düşüncesiyle şekillenmiştir. Gizli örgüt ortaya çıkmanınca, Basın Kanununun hükümleri araya sokulmaya çalışılmıştır. Suç tarihi olarak Haziran 1988 öncesi gibi bir zaman gösterilmesi ve bir basın davasında toplu dosya başka türlü açıklanabilir mi?

Bütün bu nedenlerle bu iddianame hukuki açıdan kabul edilemez hatalarla doludur.

Öncelikle, iddia makamının, iddianamede dergimizin yazı işleri müdürleri hakkında "yazı işleri müdürünün göstermelik ve sorumluluğu taşıyacak kişi" olduğu biçiminde küçültücü bir ifade kullanılarak şahsıma hakaret ettiğini belirtmek istiyorum. İddia makamının iddialarını haka-

rete vardırma hakkı yoktur, olmamalıdır.

Sayın Başkan, Sayın Yargıçlar,

Bu iddianamenin tamamı bir sayfalık gerekçe bölümünün bütünü bu "göstermelik" yazı işleri müdürü iddiası üzerine kurulmuştur. Olabilir, eğer kanun bir yayında basılacak yazılara karar verme aşamasına sorumlu yazı işleri müdürünün dışında başka bir kimsenin katılmasını yasaklıyorsa böyle bir suçlama mümkündür. Ancak böyle bir yasak getiren kanun maddesi yoktur ve bütün basın kuruluşlarında sahipler ve diğer görevliler bu karar aşamasına katılmaktadır. Kanun bu katılımı yasaklayan bir düzenleme getirmemiştir. İddia makamı burada keyfi, kanunsuz bir suç yaratmakta ve eğer sorumlu müdürün dışında yazıların basılmasına karar veren kimseler varsa, sorumlu müdürün "göstermelik" olacağını iddia etmektedir. Bu iddiayla kişisel hakareten daha vahim bir durum ortaya çıkmaktadır. DGM Savcı Yardımcısı şahsında bütün yazı işleri müdürlerine hakaret etmektedir.

Bu iddianın diğer bir yanı da var ki; eğer iddia makamı böyle bir iddia ileri sürüyorsa, kanuna göre hakkımda ceza ve tutuklama isteminde bulunmaması gerekir. Sayın savcı böyle bir iddia ileri sürdüğü zaman yazı işleri müdürlerinin sorumluluğunun kalkacağını bilmesi gerekir. Bildiği yönünde işaretler var. DGM Cumhuriyet Savcı Yardımcısı Yüzbaşı Ülkü Coşkun bu yasa maddesini ileri sürerek, başka bir tutuklama isteminde. Sorumlu yazı işleri müdürlerinin tutuklu bulunmasına rağmen, sonradan gözaltına alınan iki Dönem Yayıncılık ortağının tutuklanmasını talep ettiğini öğreniyoruz. DGM Cumhuriyet Savcı Yardımcısı Yüzbaşı Ülkü Coşkun, kanunları istediği gibi yorumlayabileceğini düşünüyor olmalıdır.

İddianamenin bu bölümünü- bu bölüm iddianamenin gerekçesinin bütünüdür.- izninizle aktarmak istiyorum: "Dönem Yayıncılık Anonim Şirketi'nin kurucu ve hissedarlarının da aralarına dergi sorumlu yazı işleri müdürünü alarak yazı kurulunu oluşturdukları ve dergide yayımlanacak yazıları yazı işleri müdürünün idaresine bırakmayıp hissedarlardan oluşan yazı kurulunun dergide çıkacak yazıları tayin ve tespit ettiği ve yazı işleri müdürünün göstermelik

ve sorumluluğu taşıyacak kişi görünümünde bulunduğu yani dergiyi çıkaran ve derginin sahibi durumunda bulunan kişilerin dergide suç unsuru taşıyacak yazılardan kolaylıkla sorumlu tutulmamaları için bir yazı kurulu oluşturmak suretiyle yazı işleri müdürünün görevini bu kişilerin yaptıkları, ancak sorumluluk gerektiren hallerde ise yazı işleri müdürünü gösterdikleri ve dosya kapsamında görüleceği üzere örgütsel faaliyetlerde bulunup idam cezasına ya da müebbet ağır hapis cezasına mahkum edilmiş hükümlülerin açıkça suç ihtiva eden yazıları Basın Kanununun boşluklarından da yararlanılarak ve sorumlu yazı işleri müdürüne verilecek hapis cezasının paraya çevrilme mecburiyeti hakkını da suistimal ederek yazı kurulunun dergide basılacak yazıları bizzat tespit ettiği ve adli merciiler önüne göstermelik bir yazı işleri müdürü çıkardığı". Bu iddianamenin gerekçelerinin bütünü budur.

Buna göre işlenen suçlar şunlardır: Yazı kurulu oluşturmak, dergide çıkan yazıları yazı işleri müdürünün idaresi dışında çıkarmak, hükümlülerin yazılarını Basın Kanununun boşluklarından da yararlanarak yayımlamak ve yazı işleri müdürlerine verilecek hapis cezasının paraya çevrilme mecburiyeti hakkını suistimal etmek. Bu iddianamenin suçlaması bunlardan ibaret oluyor. Bunların hiç biri suç değildir. Hiç bir kanun maddesi aksine düzenlemeler getirmemiştir.

Değerli Yargıçlar,

Bu iddianameye göre bu aşamaya kadar ortada kesinlikle bir suç yoktur. Bu iddianame, iddiası olmayan bir iddianamedir. Yazı kurulu oluşturmak gibi bir suç olamaz. İddia makamı dergide çıkan yazıların yazı işleri müdürünün rızası olmadan yayımlandığını ileri sürdüğü zaman, sorumlu müdür hakkındaki bütün sorumluluğun kalktığını bilmek durumundadır. Eğer bu bir basın davası ise ki iddianameden öyle olduğu anlaşılıyor, Basın Kanununun gereklerine uyulmak durumundadır. Basın Kanununa uyulursa bu iddia ile birlikte sorumlu müdürün sorumluluğu ortadan kalkar. Basın Kanunu açıktır: "Sorumlu müdür, mevkutenin sahibi tarafından ricasına aykırı olarak yayımlanan yazı veya haber veya resim veya karikatürden sorumlu de-

ğildir." İddianame, yazıların yazı işleri müdürünün rızası dışında yayımlanmış olduğu iddiası üzerine oluşturulmuş olmasına rağmen, yazı işleri müdürü hakkında onlarca yıla varan cezalar istenmektedir.

Değerli mahkemenize, yine dosyamızda bulunan 27.6.1988 tarihli DGM Cumhuriyet Savcılığı'nın 27.6.1988 gün ve 1988/98 hz. sayılı tutuklama talebine istinaden DGM Yedek Üyeliğince verilen bir karardan söz etmek istiyorum. Dosyada DGM Cumhuriyet Savcılığının tutuklama istemi olmadığı için, DGM tutanağından aktarmak durumundayım. DGM Savcılığı bizlerin tutuklanmasından sonra gözaltına alınan iki arkadaşımızın Basın Kanununun 16. maddesi gerekçe gösterilerek tutuklanmalarını talep etmektedir. İzninizle bu bölümü buraya almak istiyorum: "Yazı Kurulunun dergide basılacak yazıları tespit ettiği Haziran 1988 tarihli Toplumsal Kurtuluş dergisinde "İşçi Sınıfının Devrimci Rolü Üzerine, Pen Klüp Kürt Merkezi Kuruldu, Frankfurt'ta 1 Mayıs" başlıklı yazılarda komünizm propagandası ve Kürtçülük, bölücülük yapıldığı ve bu yazıları dergiye dahil eden aynı zamanda dergi sahibi olan Erhan Tezgör ve Vedat Yeniçeri'nin Basın Kanununun ilgili hükmüne göre dergi sahibi sıfatıyla bir yazının dergide yayımlanmasının yazı işleri müdürünün rızası hilafında istemeleri halinde yazı işleri müdürü yerine dergi sahibinin sorumlu olduğunun açıklanması karşısında, sanıklar Erhan Tezgör ve Vedat Yeniçeri'nin TCK'nun 142/1-3-6. maddelerine muhalefetten tutuklanmalarına karar verilmesi talep edilmekte". DGM Savcı Yardımcısı Yüzbaşı Ülkü Coşkun sorunda Basın Kanununu hatırlamış görünüyör.

Sayın Başkan, Değerli Yargıçlar,

İnanılmaz bir durum ortaya çıkıyor. DGM Cumhuriyet Savcı Yardımcısı Yüzbaşı Ülkü Coşkun önce, yazıların yazı işleri müdürlerinin rızası hilafına yayımlandığını iddia ediyor, buna rağmen bu yazıların sorumluluğundan dolayı tutuklu bulunan sorumlu müdürler hakkında yüzyılı aşan cezalar istiyor, aynı savcının sorumlu müdürler hakkındaki tutuklama talebinin altında da imzası bulunuyor. Bu aşamaya kadar hiç bir şekilde Basın Kanunundan söz edilmiyor. Ancak yine aynı dosyada bulunan bir başka tu-

tuklama isteminde Basın Kanununun 16. maddesini gerekçe göstererek bu yazılardan dergi sahiplerinin sorumlu olduğunu ileri sürüyor. Basın Kanunu tutuklama talebinde geçerli olurken, iddianamede geçerli olmuyor. Bu bir keyfi uygulamadır. Basın Kanunu Cumhuriyet Savcı Yardımcısının oyuncağı değildir. Cumhuriyet Savcı Yardımcısı da kanunlara uymak zorundadır. Hiç kimse kanunları kendisine uyduramaz, kimsenin buna hakkı yoktur.

Bu iddianame kendisiyle çelişmektedir. Ya iddianame doğrudur; o takdirde hakkımda istenen hapis cezaları yersizdir, ya da hakkımda istenen hapis cezaları uygundur, o takdirde iddianamede bana yöneltilen suçlamalar yersizdir. İddia makamı bizi ne ile suçladığına karar vermek durumundadır. İddia makamı Basın Kanununun geçerli olup olmadığına karar vermek durumundadır. Böylesine çelişkili bir iddianame ile hakkımızda onlarca yıla varan cezalar istenmesi hukuk açısından vahim bir durumdur.

İddianame ile daha da ileri gidilerek garip suçlar ileri sürülmektedir. İddia makamı sınır tanımamaktadır. "İdam veya müebbet ağır cezalara çarptırılmış hükümlülerin yazılarını yayımlamak" gibi bir suç yoktur. Düşünmeye ve yazmaya idam cezası verilemez. Düşünme, insan olmanın en doğal sonucudur. Hiç bir kanun düşünmeyi yasaklayamaz. Basın Kanunundaki boşluklar ise o kanuna tabi olanların sorumluluğuna girmez. Bu bizim sorunumuz değildir. Eğer kanun bir alanı boş bırakmış, düzenleme getirmemiş ise ortada suç yok demektir. Aynı şekilde sorumlu müdüre verilen hapis cezasının paraya çevrilme mecburiyetini suistimal gibi hayali bir suç da yoktur. Bu iddiaların hiç bir iddiası yoktur. Bu iddianame iddiasız bir iddianamedir.

III- BİLİRKİŞİ RAPORLARI

Ancak bu iddiasız iddianame ile hakkımda istenen sayısı belirsiz hapis cezalarını bilirkişinin de teyit ettiği ileri sürülmektedir. DGM Cumhuriyet Savcısı Yüzbaşı Ülkü Coşkun'un ifadesine göre, sözkonusu yazılarda suç işlendiğini bilirkişiler de teyit etmiştir.

Sorumlu tutulduğum yazılarla ilgili iki ayrı bilirkişi

raporundan Kasım- 1987 5. sayı ile ilgili olan Doç. Dr. Eralp Özgen tarafından hazırlanmış 18. 3. 1988 tarihli Bilirkişi Raporu "Partiye Karkeren Kürdistan" başlıklı yazıda suç işlediğimiz kanaatine varmıştır

Doç. Dr. Eralp Özgen, iddianamede bu yazıya ayrılan bir paragraf uzunluğunu bile tutmayan bir gerekçeyle DGM Cumhuriyet Savcısının 30 yıllık ceza istemini teyit edivermiştir.

Bu sayıyla ilgili bir de toplatma kararı var. Karar tarihinin 5. 4. 1988 olduğu anlaşılıyor. Bu çıkışından altı ay sonra toplatma kararı alınan sayıda suç bulan bilirkişi, bu paragrafa şu cümle ile başlıyor: "6 ve 10. sayfalar arasında yer alan "Partiye Karkeren Kürdistan" başlıklı yazıda (başlık Türkçe olmadığı için anlaşılmamıştır) PKK'nın görüşlerinin verileceği belirtilerek, burjuvazinin demokrasi adı altında demokratik güçleri ezmeye çalıştığı ileri sürülerek, Güneydoğu bölgesindeki gerilla mücadelesi övülmekte (Sh.8 Sütun 2) yine "Kürdistan'da gelişen mücadele" övülmektedir(Sh.8 sütun 3)."

Bu uzun cümlesiyle, bilirkişi yazımızda gerilla mücadelesi ve Kürdistan'da gelişen mücadeleyi övmek gibi suçlar bulmuşsa da bu yazının bizim değil, PKK'nın görüşlerini verdiğini anlamıştır. Sevindiricidir.

Ancak daha sonra yazdıkları, bir bilirkişi, bir bilim adamı için üzücüdür. Bilirkişi raporunun okunmayacağını düşünerek, büyük bir rahatlıkla daha ilk satırda bilgisizliğini yazabilmektedir. Bilirkişi "Partiye Karkeren Kürdistan" başlığını anlamadığını söyleyerek bilgisizliğini ve ilgisizliğini yazabilmektedir. Bilirkişi Doç. Eralp Özgen'e göre Partiye Karkeren Kürdistan Türkçe olmadığı için anlaşılabilir bir şeydir. Doçent Özgen bunu anlamak için başka bir dile gerek olmadığını bilmiyor. Buna hiç gerek yoktur, ilk defa Toplumsal Kurtuluş yazmıyor ki. Bunun için yalnızca gazete okuyor olmak yeterlidir. Örneğin 17 Temmuz 1987 tarihli Milliyet gazetesinde "PKK Nasıl Kuruldu? 14 Yıl Önce Atılan Tohum "başlıklı yazıda şöyle bir cümle var: "Kürdistan İşçi Partisi (Partiye Karkeren Kürdistan) kurulmalıdır" Bilirkişi belki Milliyet okumuyordur. Olabilir, "Abdullah Öcalan"la bir araya gelerek ileride bölgeyi kasıp kavuran Kürdistan İşçi Partisi (Partiye Karkeren Kürdis-

tan) yani kamuoyunda "Apocular" olarak duyulacak yasadışı 'PKK' örgütünü kuracaktı. "Bunlar da 23 Temmuz 1987 tarihli Hürriyet gazetesinde yer alıyor. Bilirkişi okumuyor. Böylece bilirkişinin bu bilgisizliğinin bizimle ilgisi olmadığı anlaşılıyor.

Bilirkişi 7 ve 10. sayfalar arasında yer alan yazıyı 6. sayfadan başlattıktan sonra, 7. sayfadaki başlığı okuyor ama anlamıyor. Bunun için olacak okumaktan vazgeçip 8. sayfa 1. sütuna geliyor. Bu sütunda burjuvazinin demokrasi adı altında demokratik güçleri ezmeye çalıştığı ileri sürülerek, Güneydoğu bölgesindeki gerilla mücadelesinin övülmekte olduğunu ileri sürüyor. Okuduğunu anlamıyor ve uyduruyor. Bu iki olay arasında hiç bir bağlantı yoktur. Burjuvazinin demokratik güçleri ezdiği söylenerek, Güneydoğu bölgesindeki gerilla mücadelesi övülmüş olmaz. Bunlar ayrı şeylerdir.

Bilirkişi okuduğunu anlamıyor. Ve yanlış aktarıyor. 8. sayfa 1. sütunda iki yerde gerilla kelimesi geçiyor. İzninizle bu cümleleri aktarmak istiyorum: "Devrim gerillayı dayattı, bunun karşısında partiler birleşti liderler değişti, çok çeşitli 'aflar çıktı, 'pişmanlık kanunu' çıktı, 'özel savaş' bir yığın kurumlarıyla yeniden örgütlendirilir ve uygulanır hale geldi. Kısaca burjuvazi hem 'özel savaş'ı dayattı, hem de bunun 'demokrasi' olduğunu kabul ettirmek için ne gerekiyorsa yaptı." İlk gerilla kelimesi bu cümlede geçiyor. Herhangi bir gerilla güzellemesi görünmüyor. İkinci cümle de şöyle: "Şimdi daha boyutlanmış olarak dayatan gerilla karşısında burjuvazi 'referandum' denen, gerçekten dünyada eş görülmemiş bir aldatmacayı topluma dayatıyor. "Bu cümlelerin de gerillayı övmekle bir ilişkisi görülüyor. Bu cümlelerle gerilla mücadelesinin övüldüğü kanaatine varmak için bu yazıyı okumadan, önyargılarını ileri sürmek gerekiyor. Bilirkişi önyargılarını yazıyor.

Doçent Özgen, bundan sonra bir sütun atlayarak üçüncü sütuna geçiyor ve bu sütundan da "Kürdistan'da gelişen mücadele" övülmektedir kanaatini ediniyor. -Bilirkişinin bu sütunu da okumadığını göstermek için bir cümle daha aktarmam gerekiyor. Şöyle: "Orta kesimlerin dili epeyce açılmıştır, onlarca dergi, gazete çıkarılmakta, 'Kürt sorunu'.

ordu ve benzerleri üzerine sayfalar dolusu yazılar yazılmaktadır. Çünkü bir çok yasak kırılmış, 'Kürt' fobisi yıkılmıştır. İşçi grevleri, öğrenci gösterileri, protestolar, açlık grevleri ve oturma eylemleri, küçük de olsa devrimci şiddet gösterileri ve zindan direnişleri ortaya çıkmakta ve gelişmektedir. Bütün bunlar Kürdistan'da gelişen mücadelenin doğrudan sonuçlarıdır." Görüldüğü gibi bu cümlede, Kürdistan'da gelişen mücadele sonucunda, bir takım olayların ortaya çıktığından söz ediliyor. Övme yok. Buradan Kürdistan'da gelişen mücadelenin övüldüğünü anlamak için okumamış olmak gerekiyor. Bilirkişi bu sütunu da okumuyor.

Bir sayfa daha atlayarak 9. sayfa 2. sütuna geçiyor. Burada bir cümlelerin yarısını okuyor ve raporuna aktarıyor. Bilirkişinin yarım okuduğu ve yarısını aktardığı bu cümle raporda şu şekilde yer alıyor: "Yazıda kendisini sol olarak takdim edip 'Kürdistan'daki mücadele ve bunun açmış olduğu demokrasi cephesi hakkında olumlu bir tek söz söylemeyen ondan uzak duran, gücünün yettiği kadar onun gelişimini engellemek için savaştan bütün sahtekar takımı'. Bu cümlede neden söz edildiği bile anlaşılmıyor. Çünkü bilirkişi cümlelerin yarısını okuyor ve yarım okuduğunu aktarıyor. Şimdi cümlelerin tamamını aktararak suç olmadığını göstermek gerekiyor. "Türkiyeli ve Kürdistanlıyla bütün tasfiyeciler sol, burada tam bir birlik içindedir ve bu oyun 'sol' denen yapıdaki gerçek ayrışmayı daha somut ve belirgin yapmaktadır. Kürdistan'daki mücadele ve bunun açmış olduğu demokrasi cephesi hakkında olumlu tek bir söz söylemeyen, ondan uzak duran, gücünün yettiği kadar onun gelişimini engellemek için savaştan bütün sahtekar takımı, burjuvazinin ve faşizmin açmış olduğu bu platforma koşturmakta ve 'referandumda evet' kampanyası yürütmektedir. "Bilirkişinin yarısını aktardığı bu cümlelerin bütününden, PKK'nın referandumda evet diyen sol grupları eleştirdiği anlaşılıyor, ancak bilirkişi yazıyı okumadığı için" bu suretle Güneydoğu illerimizde işlenen suçlar övülerek 312. maddede öngörülen suç teşkil ettiği gibi, ayrıca ülkenin bir bölümü başka bir ülke (Kürdistan) ve burada yaşayanlar bir başka milletin (Kürt) unsuru olarak takdim edilerek, TCK'nun 143/3. maddesinde öngörülen" milli duyguları yok et-

mek veya zayıflatmak için propaganda" suçunun unsurları yer almaktadır" kanaatine varıyor. Okumamayı alışkanlık haline getirmiş bu bilirkişi okumadığı bir yazı için onlarca yıllık bir cezaı onaylayıyor.

Bu bir sorumsuzluktur. 312. madde ile 142. madde PKK'nın Türkiye solunu eleştirmesini mi yasaklıyor, biz suç işlemiş olalım.

Bilirkişi bir sorumsuz kişidir. Bilgisizliğini haksız bir suçlamaya dayanak yapabilecek kadar sorumluluktan uzak görünüyor. Gazete bile okumadığı için Kürt ve Kürdistan kelimelerini yalnızca bizim kullandığımızı sanarak bizim için 15 yıllık hapis cezasının gerekli olduğunu düşünüyor.

24.3.1987 tarihli Milliyet gazetesinde Örsan Öymen, PKK'nın Avrupa sözcüsü ile röportaj yapıyor. Öymen, PKK sözcüsüne; 'Neden bağımsız bir devlet olmak istiyorsunuz?' diye soruyor. PKK sözcüsü yanıtıyor. "Kürdistan'ın diğer parçalarında da uzun zamandır savaş var. Diğer parçalarındaki mücadeleyi oralarda yaşayan halkın kendisi belirler. Ancak otonomi istemi ve kültürel özerklik, Kürt halkının kurtuluşu demek değildir. Biz böyle bir anlayışa karşıyız ve onları eleştiriyoruz. Şunu belirtelim, bizim Türkiye'den toprak istediğimiz yok. Biz kendi topraklarımızı istiyoruz." Milliyet'te bunlar yer alıyor. Kimse bundan dolayı Örsan Öymen'e ve Milliyet sorumlu müdürüne 15 yıl ceza vermeyi düşünmüyor.

25 Temmuz 1987 tarihli Hürriyet gazetesinde yer alan bir yazı başlığı şöyle: "PKK'nın Stratejisi" Hemen altında bu konuda şu bilgiler veriliyor. "PKK'nın görüşüne göre; amaçlanan Marksist-Leninist temele dayalı bağımsız birleşik demokratik Kürdistan devletinin kurulması için yapılacak ulusal kurtuluş mücadelesi ancak halk savaşına dayalı bir devrimle başarıya ulaşacaktır." Hiç kimse bunlar yazıldığı için Hürriyet gazetesini yazı işleri müdürüne onlarca yıl ceza vermeyi düşünmüyor.

Bunları bilmeyen, okumayan sorumsuz bilirkişi hiç tereddüt etmiyor.

Değerli Yargıçlar,

Bu örnekleri çoğaltmak mümkündür. Bu gazeteler Türkiye için somut bir olgu olan PKK'nın görüşlerini yansıtıyorlar. Biz de öyle yapıyoruz. Ancak biz henüz bu kadar açık olamıyoruz. Biz sorumlu bir basın kuruluşu olmaya çalışıyoruz. Sorumluluğumuz özenli davranmamızı gerektiriyor. Özenimizin bir delili bu yazının orjinalidir. Polisin elinde bulunuyor. İkinci delili, bunları yayımlarken mutlaka hukuki inceleme yaptırمامızdır. Çok acı vericidir: Özenimizin gereği olan hukuki inceleme suç sayılmış, danışman avukatımız olan Hüsnü Öndül özenimize teknik bilgileri ile yardımcı olduğu için polis ve savcılıkta sorgulanmıştır. Biz hep bu konuda günlük basının bir adım gerisinden gittiğimizi düşünüyoruz. Bu bizim eksikliğimizdir, eksikliğimizi biliyoruz. Bütün bunlara rağmen, bu örnekler varken dergimizde bir yazıda geçen 'PKK', 'Kürt'-'Kürdistan' kelimeleri yüzünden hakkımızda onlarca yıllara varan hapis cezaları istenmesi mümkün değildir. Kanunlar, kişilere göre, kurumlara göre değişik uygulanamazlar ve uygulanmamalıdır.

İkinci bilirkişi raporu Şubat-1988 tarihli 8. sayı ile ilgili olarak Doç. Dr. Zeki Hafizoğulları'na hazırlanmıştır. Raporun hazırlanış tarihi arkadaşlarımla ilk, benim henüz birincisi sürerken ikinci gözaltına alındığımız 15.6.1988 tarihiyle çakışmaktadır. Bilirkişinin görevlendirilme tarihi 14.6.1988, raporun bitirildiği tarih ise 16.6.1988'dir. Görevlendirme ile bitiriş tarihi arasında bir gün kalmaktadır.

Değerli Yargıçlar,

Bilirkişi Doç. Hafizoğulları'nın yıldırım hızıyla çalışıp hazırladığı bu raporun, ne yazık ki büyük bir bölümünün Toplumsal Kurtuluş dergisi ile bir ilişkisi yoktur. Bilirkişi raporunun büyük bir bölümünde "Kürdistan Press" adlı bir gazeteden söz etmekte ve kendisinin aynı zamanda bu gazeteyi incelemekle görevlendirildiğini ileri sürmektedir. Bu rapora göre bilirkişi, "Toplumsal Kurtuluş" isimli derginin 8 Şubat 1988 tarihli nüshasında ve 'Kürdistan Press' gazetesinin 30.10.1987 tarihli nüshasında yer alan yazıların TCK'nun 142/1, 142/3, 142/4 ve 312. maddelerinin ihlalini teşkil eder nitelikte bulunup bulunmadığını incelemekle

görevlendirildiğini" ileri sürmektedir. Buna karşılık DGM Cumhuriyet Savcılığı'nın 14.6.1988 tarihli bilirkişi seçimi ile ilgili tutanağında yalnızca Toplumsal Kurtuluş dergisi 8. sayı Şubat 1988 tarihli nüshasının incelenmesinin istendiği belirtilmekte ayrıca "Kürdistan Press" adlı bir gazeteden söz edilmemektedir.

Bilirkişiye Toplumsal Kurtuluş dergisi ile Kürdistan Press gazetesinin birlikte inceleme görevi sözlü olarak verilmiş olmalıdır.

Ancak aynı gazetenin dosyamıza da konulmasının bir açıklaması olmalıdır. Bu bir karışıklık değildir. Bu garip durum DGM Cumhuriyet Savcı Yardımcısı Yüzbaşı Ülkü Coşkun'un bizi cezalandırma azminin delilidir. Resmileştiremediği bir iddiayı, bizim gizli örgüt olduğumuz iddiasını ileri sürmekle birlikte, bu gazeteyi Toplumsal Kurtuluş ile birlikte bilirkişiye inceleterek ve dosyamıza koyarak mahkemenize bu yönde bir izlenim verilmeye çalışılmaktadır.

Bu nedenle Doçent Zeki Hafızoğulları tarafından hazırlanan bilirkişi raporunun bizimle bir ilişkisi yoktur.

Böyle olmakla birlikte DGM Cumhuriyet Savcılığı'nca hazırlanan iddianamede Şubat 1988 tarihli 8. sayımızdaki yazılarda suç olduğunu bilirkişinin bu bizimle ilgili olmayan raporunun teyit ettiği ileri sürülmektedir. Bu iddia bizi, bizimle ilgili olmayan bu rapora yanıt vermeye zorlamaktadır.

Doçent Hafızoğulları raporunun dört sayfalık gerekçelendirme bölümünde, objektif gerçeklerin kabul edilen sübjektif anlayışı değiştiremeyeceğini, sübjektif niyet ve irade olmayınca objektivitenin bir kıymeti harbiyesi olmadığı ispatlanmaya çalışılmaktadır:

Anayasa, milletin sübjektif anlayışına yer vermiştir. Bilirkişiye göre "bu demektir ki Türk olmak için Türk devletine vatandaşlık bağıyla bağlı olmak yeterlidir, ayrıca ırkı, dini v.s. gibi başka bir niteliğe haiz olmaya gerek yoktur." Buna göre "buradan da Türk devletinin ülkesi olan Türkiye'de bir tek milletin, bir tek ulusun, bir tek halkın bulunduğu sonucu çıkmaktadır. "Bilirkişinin ifadesi ile "bazı etnik farklılıkların olması" bu gerçeği değiştirmemektedir.

Bilirkişi bu ifadesinden anlaşılacağı üzere Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olmakla Türk olmayı birbirine karıştırılmaktadır.

Son zamanlarda çeşitli ülkelerden sporcular Türkiye'ye geliyor ve bazıları TC vatandaşlığına geçiyor. Ama Türk olmuyor.

Türkiye'de herkes biliyor, Rum ve Ermeni vatandaşlarımız var. Kendi dillerini konuşabiliyorlar. Dinî kuruluşları var, din adamlarını televizyona çıkartıp konuşma yaptırıyoruz. Bazen Türkçe konuşuyorlar. Bunlar TC vatandaşlarıdır. Ama Türk olmuyorlar. Söbjektif anlaşmaya aykırı bir durum.

12 Eylül'den sonra bazı vatandaşlarımız TC vatandaşlığından çıkarılmaktadır. Bu onların eğer Türk iseler, Türk oldukları objektif gerçeğini değiştirmemektedir.

Bilirkişiye göre, etnik, antropolojik, kültürel farklılıklar millet olmanın unsurlarından değildir. Önemli olan söbjektif niyettir.

Bilirkişi hayatı reddetmektedir. Bilirkişi hayatı redderek bizi suçlamaya gerekçe bulmaya çalışmaktadır. Görüldüğü kadarıyla bu gerekçeyi bulmuştur, şöyle ifade ediyor: "Devletin insan unsurunu teşkil eden Türklerin şayet varsa aralarında etnik farklılıklar göstermiş olması, yani ülkede bazı etnik grupların yerel veya yaygın olarak bulunması Türkiye'de Türk ulusundan, Türk halkından, Türk milletinden başka bir halkın, başka bir ulusun, başka bir milletin olduğu anlamına gelmez: Çünkü böyle düşünülecek olursa bu, Türkiye'de birden çok egemenin bulunduğu anlamına gelir; bu da kuşkusuz Türk devletinin inkarı olur." İnanılır gibi değil. Bilirkişi Hafızoğulları bizim Kürt demekle Kürt devleti demek istediğimizi söylemek için böyle inanılmaz teoriler uydurmaktadır.

Çok uzağa gitmeye gerek yok: Bulgaristan'da Türklere baskı yapıldığı söyleniyor, demek ki Bulgaristan'da Türk var ancak Türk devleti yok. Türklerin birbuçuk milyonu Almanya'da. Türk devleti yok. Birleşik Krallık var. Çeşitli milletlerden oluşuyor, tek bir egemen var.

Bulgaristan'da olduğu söylenen Türklerin TC ile vatandaşlık bağı yok. Kimse bu nedenle Türk olmadıklarını

düşünmüyor.

Bilirkişi bizi suçlayabilmek için ekonomik, sosyal, kültürel, tarihi olguları vatandaşlık hukukunun normlarıyla yorumlamaya çalışmaktadır. Doçent Hafızoğulları başka bir millettten veya halktan söz edilirse, başka bir egemen den söz etmek gerektiğini ileri sürmektedir.

Bilirkişi Kürt sözcüğünde suç bulmak için Kürt demenin, Kürt devleti kurulmalıdır demek olduğu gibi inanılmaz bir iddiayı ispatlamak için böyle garip, sübjektif teoriler geliştirmektedir.

Doçent Hafızoğulları'nın iddia ettiği gibi Türk Vatandaşlık Hukukunun sübjektif anlayışı millet kavramını tanımlamaktaysa da bu etnik grup, halk, millet kavramlarının eşanlamlı olduğunu göstermez. Bilirkişi bu kavramları birbirine karıştırmaktadır.

Hukuk, bilirkişinin anladığı gibi hayatı, sosyal gerçekliği ortadan kaldırmaya çalışmaz, tam tersine hukuk ona uyar ve onu düzenlemeye çalışır. Hukuk hayatı reddedemez, etmemelidir. Hukukla, sosyal gerçeklik arasında bir çelişki doğmuş ve hukuk buna uyum sağlayamamışsa bu sosyal gerçekliğin sorunu değil, değişmeyen, değişmeyen hukukun sorunudur.

Bilirkişi hukukun dışında diğer bilimlerle ilgilenmediğini yazmaktadır, olabilir. Ama bu bilirkişiyi herhangi bir Türkçe sözlüğe bakmaktan alıkoymamalıdır. Hiç bir Türkçe sözlükte millet olmanın gerekleri arasında 'iradi faktör' yoktur. Ama kültür, dil, ortak tarih ve ortak bilinç vardır, etnik kavramı ise, töre, dil, kültür nitelikleri bir olan topluluk olarak tanımlanmıştır. Bilirkişi Türkiye'de etnik grupların olduğuna 'belki vardır' dediğine göre Türklerin dışında ayrı bir dilin, ayrı bir kültürün var olduğunu da kabul ediyor demektir. Öyleyse bu ayrı dilden ve bu ayrı kültürden söz etmek, dilleri serbest demek suç değildir. Bunu söylemek Türkiye'de başka bir "egemen" olsun, başka bir ulusal, giderek resmi dil olsun anlamına gelmez. Bunlar ayrı şeylerdir. Bir insan topluluğunu millet yapan özellik "iradi faktör" değildir. Bir Alman, bir İngiliz, bir Grek, bir Türk bir araya gelip hadi biz millet olalım deyince millet olmaz.

Değerli Yargıçlar,

Buna karşılık bilirkişinin bu mesnetsiz gerekçeleri bizimle ilgili değildir. Raporda "Türk vatandaşları arasında ırk ayrımı yapmak, bu suretle bir yerde veya bir bölgede oturan Türk vatandaşlarının kafasında 'başka bir ulustan olma', 'azınlık olma', fikrini uyandırmak, bunlara azınlık haklarından söz etmek veya referandum istemek, özerk bölgeler kurulmasını istemek" gibi eylemlerden söz etmektedir. Toplumsal Kurtuluş dergisinin hiç bir sayısında böyle taleplerde bulunulmamıştır. Bilirkişi Kürdistan Press gazetesini bizim dergimizle karıştırmaktadır.

İddianameyi teyit eden bilirkişi raporu işte bu bizimle ilgili olmayan bilirkişi raporudur.

Toplumsal Kurtuluş ile ilgili bilgiler yalnızca sonuç bölümünde yer almaktadır. İddianamedeki yazı sırasına göre izninizle yanıtlamak istiyorum.

1- Toplumsal Kurtuluş dergisi, Şubat 1988 tarihli 8. sayıda yer alan "İsmail Beşikçi Biz Türklerin Onurudur", "Demokrat Çağın Doldurdu" başlıklı yazılarda bilirkişinin iddia ettiği gibi "Kürt halkı üzerine yaptığı araştırmalar", "Kürt sorunu", "Kürt sorunu üzerine bir çok soru yöneltildi", "biz hiçbir zaman Kürt halkının karşısında olmadık", "hiç bir zaman Kürtçenin karşısında olmadık", "Kürt", "Kürtçenin", "Kürt halkının kendi kaderini tayin hakkını kabul ediyorum", "bağımsız demokratik bir Kürdistan'ın kurulmasından yanayım", "bunu diyor musunuz?" şeklinde beyanlar ve karşılıklı konuşmalar ve ifadeler yoktur. Bilirkişinin yıldırım hızı ile hazırladığı raporda yine yazıyla ilgili bir karışıklık olmuş, bilirkişi Aziz Nesin'in Kürdistan Press gazetesiyile yaptığı bir röportajla, Yalçın Küçük arkadaşımızın yazısını karıştırmıştır.

2- 8. sayıda yer alan "Duvar Yazıları-3" başlıklı yazı hakkında bilirkişi raporunda hiçbir bilgi yoktur. Bilirkişiye ait dört kelime vardır. "Hapishaneleri eleştirmek görünümü altında". Dört sayfalık yazı hakkında dört kelimeyle suç bulunmaktadır. İki kelimeyle yanıtlıyorum: Suç yoktur.

3- Şubat 1988 tarihli 8. sayıda yer alan "Yanmakta Olan Oduna Bir Demir Aletle Dokunmak" başlıklı yazıda bilirkişi, yazarın "Kürtlerin ve Kürt halk hareketlerinin tarihi

yazılmalıdır. Kürdün dağlı Türk olmadığı resmen kabul edilmelidir. Kürt sözcüğü komik, küçültücü bir biçimde kullanılmamalıdır" biçimindeki ifadeleriyle suç işlediği kanaatinde-dir. Bilirkişi, tarih çalışmalarının yapılmasını, yazılmasını istemeyi kanunun suç saydığı fiili övmek olarak değerlendirmektedir. Başka yerlerde de yazılmaktadır. Örneğin 23 Temmuz 1987 tarihli Hürriyet gazetesinde bu yönde bir ihtiyaç olduğu saptanıyor. Hürriyet gazetesinde "Kürt olayı işlenirken konunun özünü oluşturan Kürtlerin kökenini araştırmak, iyi bilmek gerekiyor" deniyor. Kendisi de akademik kariyerde olan Doçent Hafizoğulları bu düşünce-den rahatsız olarak suç işliyorlar diyor. Hukukun dışında başka bir bilimle ilgilenmediğine göre neden kaygılanıyor anlamıyorum. Tarih yazımını önerme suç değildir. Bunda suç yoktur.

4- Aynı sayıda yer alan "Basın Ve Kamuoyuna Bildiri" başlıklı yazı ile ilgili bilirkişi ifadesi ise gerçekten tam bir bilinmezliktir. Raporda yazıdan bazı cümleler aktarılarak bu cümlelerin "yazarların anlayışı ile Kürt halkının ırkçı mücadelesini ifade ettiği" kanaatine varılıyor. Değerli vaktinizi almamak için bilirkişinin sözünü ettiği cümlelerden bir kısmını aktarıyorum. "Kürt dilini konuşmak ve kültüründen bahsetmek suçtur". "Türk basını omuz vermese bile tarafsız kalabilmelidir." Bilirkişi bu cümlelerle nasıl oluyor da ırkçı mücadele ifadesi çıkarıyor, anlamak mümkün değildir.

5- 8. sayıda bir diğer yazıya geliyorum. Başlığı şöyle: "Kürt Sorunu Meclis'te". Bilirkişi SHP İstanbul Milletvekili Mehmet Ali Eren'in mecliste yaptığı bir konuşmayı yorum da yaparak verip suç işlediğimiz kanaatinde-dir. Ancak yorumun neler olduğu konusunda bir bilgi vermemektedir. İşin içine bir de meclis girince bilirkişi bu kez zor durumda kalarak mecliste yapılabilir, ama siz yazarsanız suç olur demektedir. Biz bu yazıdaki bilgileri meclisten almadık, günlük gazetelerden aldık.

6- Yine aynı sayıda yer alan "TBKP-Demokrasi-Legalizm" başlıklı yazı başlıktan da anlaşılacağı gibi bir eleştiri yazısıdır. Bilirkişi hiçbir yerinde ihtilal kelimesi olmayan bu yazıda TBKP'yi eleştirmek yoluyla "ihtilalci bir partinin

kurulma yollarının gösterildiği, ancak ihtilal vasıta kılınarak işçi sınıfı iktidarının kurulabileceği hususlarının belirtildiği"ni iddia etmektedir. Bilirkişi bizim her yazdığımız yazıda suç olduğuna inanmaktadır. Dergide TBKP proletarya diktatörlüğünden vazgeçmiştir deniliyorsa, bilirkişi bunu proletarya diktatörlüğünü savunuyorlar şeklinde yorumlamaktadır. İşçi sınıfı örgütlenmelidir dediğimizde bununla mutlaka ihtilal vasıta kılınarak işçi sınıfı iktidarının kurulabileceği hususlarını belirtmemekteyiz.

7- Şubat 1988 tarihli Toplumsal Kurtuluş dergisinde bilirkişinin yıldırım hızıyla inceleyip suçladığı son yazı "Şeyh Sait Ayaklanması Dinsel İrtica mı?" başlıklı yazıdır. Bilirkişi yazının içeriğini kendince özetliyor. İzninizle aktarıyorum: "Şeyh Sait Ayaklanması Dinsel İrtica mı?" başlıklı yazıda Kürt ve Türk sosyalistlerinin hemfikir olmadıkları bir konunun, Şeyh Sait isyanının mahiyeti olduğu, bu isyanın dinsel değil, ulusal mahiyette olduğu, bunun Kürt ulusal ayaklanması olduğu, kurtuluş savaşı sonrasındaki siyasi ortamı, diğer tarihi olayları belgeler göstererek kanıtlamaya çalışmaktadır. "Bu ifadeden de anlaşılacağı gibi bu bir tarih çalışmasıdır. Ancak yazı bilirkişiyi sunduğu belgelerle ikna edememekte, kuşkusunu çekmektedir. Antropolojiyle ilgilenmeyen bilirkişi tarih bilimiyle ilgilenmediğini, göstermekte ve yazının metodunun tarih bilimi metoduna uymadığını ve bu nedenle olsa olsa yasaları ihlal etmek üzere yazılmış bir yazı olabileceğini düşünmektedir. Bilirkişi yazıda suç bulamayınca metodunda suç bulmaktadır. Ama mutlaka bulmaktadır.

Bilirkişinin bizimle ilgili olmayan bu raporunda yayımlanan yazılarımıza değin verilen bilgilerde bir sonuç çıkmaktadır. Bilirkişi yayınları karıştırmakla kalmamış görevini de yanlış anlamıştır. Toplumsal Kurtuluş ile ilgili olarak yazdıkları bunun bir bilirkişi raporundan çok bir liste olduğunu gösteriyor. Bu bilirkişi raporu denen hatalar yumağında dergimizle ilgili olarak Kürt kelimesi geçen yazıların listesi verilmektedir. Bilirkişi Hafizoğulları'nın katkısı, bu listedeki her hanenin karşısına "suçludur" yazmaktan ibarettir. Böyle bir listenin, üstelik hatalı bir listenin hiç bir hukuki bağlayıcılığı yoktur, olmamalıdır.

SONUÇ

Sayın Başkan, Sayın Üyeler,

Dava dosyasına dayanarak soruşturmaya konu olan yazılardan yazarı belli olmayan yazı olmadığını gösterdim. Bu nedenle tutuklanma nedeni kalmamaktadır.

Hakkımızda hazırlanan iddianameye göre yazı işleri müdürlerinin sorumlu tutulması mümkün değildir. İddianame Basın Kanununun 16. maddesine aykırı olarak hem yazı işleri müdürlerini hem de sahipleri sorumlu tutulmaya çalışmaktadır. Böyle bir iddianame ile yargılanmamız mümkün değildir.

Bilirkişi raporları hiç bir iddiayı teyit edemeyecek kadar önyargılar ve maddi hatalarla doludur.

Toplumsal Kurtuluş dergisinin yazı işleri müdürü olduğum 5. ve 8. sayılarında hiç bir suç kastı olmadığı gibi herhangi bir suç da övülmemiştir.

Tahliyemi istiyorum efendim.

Teşekkür ediyor, saygılarımı sunuyorum.

Orhan Gökdemir

V. BÖLÜM

KANUNLARIN YERİNE SİYASİ DEĞERLENDİRMELER GEÇİYOR

Sayın Yargıçlar, Sayın Başkan,

Sorguma, DGM Savcı Yardımcısı Yüzbaşı Ülkü Coşkun'un 15.6.1988 tarih ve hazırlık 1988/49 sayılı yazısından söz ederek başlamak istiyorum. Bu yazı, benim gözaltına alındığım 14 Haziran'dan birgün sonra, Emniyet Siyasi Şube Müdürlüğü'ne yazılmış.

Savcı Yardımcısı Yüzbaşı Ülkü Coşkun bu yazıyı, aynı tarihli ve 1. Şube, illegal Sorgu Bürosunun 4340 yazısına karşılık verdiği anlaşılıyor. Emniyet 1. Şube illegal Sorgu Bürosu, bizim yakalanarak gözetim altına alındığımızı belirtmekte.

Savcı Yardımcısı Yüzbaşı Ülkü Coşkun, bu yazı ile bana ve arkadaşlarıma, 22 Haziran tarihine kadar gözaltında bulundurma cezası vermiş oluyor.

Şöyle yazılmış: "Müdürlüğünüzde 14.6.1988 tarihinde yakalanarak gözetime alınan sanıklar Yalçın Küçük, Bilgesu Erenus, İlhan Akalın, Orhan Gökdemir ve Hüsnü Öndül'ün sorgularının yapılması ve suç delillerinin elde edilebilmesi için ... 22.6.1988 tarihine kadar gözetim altına alınmış olup" diyor ve evraklarımızın 21 Haziran'da savcılıkta bulundurulmasını istiyor.

Böylece ben, 10 gün hücre cezasına çarptırılmış oluyorum. Peşin ceza "sorgumun yapılması ve suç delillerinin elde edilebilmesi için" verilmiş oluyor. Bu durum açık; buna karşılık, hangi suçtan sorgumun yapılacağı açık değil. Böyle olunca, hangi suçtan dolayı sorgumun yapılacağı, hangi suçun delillerinin elde edileceği bilinmemiş oluyor. Üstelik kayıtlarda da yok. Suçumun kayıtlarda bulunmamasına karşılık, bilemediğim bu suçun Yalçın Küçük, Bilgesu Erenus, Orhan Gökdemir ve Hüsnü Öndül ile birlikte işlediğimiz anlaşılıyor.

Nitekim, gözaltına alınmamızın kanuni dayanakları arasında verilen 2845 sayılı DGM Yasasınının 16. maddesi de bunu doğruluyor. Bu maddeye göre gözaltı süresi 48 saattir. Ancak toplu olarak işlenmiş suçlarda bu süre 15 güne kadar uzuyor. Kanun böyle yazıyor.

Toplu suç işlemiş olduğumu ve suç ortaklarımı bulmam yetmiyor. Suçumu hala belirleyemiyorum. Suçumu belirlemek için bir adım daha atmam gerekiyor, atıyorum.

Sorgumu "İllegal Sorgu Bürosu" yapıyor. O halde, illegal örgüt kurmak ya da kurulu illegal örgüte üye olmaktan gözaltına alınmış oluyorum. Resmi yazılı evraklara geçmiyor, ama Savcı Yardımcısı Yüzbaşı Ülkü Coşkun'un kafasında oluşturduğu senaryo bu oluyor.

Buraya kadar tesbit ettiklerimi kaydediyorum.

1- İllegal örgüt kurma ya da illegal örgüte üye olmakla suçlanıyorum.

2- Bu suç nedeniyle 10 gün peşin hücre cezasına çarptırılmış oluyorum.

Sayın Başkan,

Tek kişilik 1x2 metre boyutundaki hücreden, gözetim süresi boyunca gözlerim bağlı olarak götürülüp getirildiğim;

bir seferinde gözlerim bağlı, diğerlerinin de bağlı olmadan, 2 bin vatlık ışık altında yapılan sorgulama seanslarında bana yöneltilen sorular da gizli bir örgütün açığa çıkarılması doğrultusunda idi. Ancak ellerinde, büroda buldukları yasaklanmış yayın dışında hiç bir bilgi ve belge olmadığı anlaşılıyordu. Esasen olmayan bir illegal örgüt için, nasıl bir belge olurdu ki. Gizli örgüt, Savcı Yardımcısı Yüzbaşı Ülkü Coşkun'un hayal gücünün ürünüydü.

Yukarıda sözünü ettiğim seansların birinde, bana sorular yönelten bir yetkili doğrudan cevap vermediğime inandığı için olmalı "başka şartlarda" sorguma devam edeceğine ifade etti ve beni hücreme gönderdi. "Başka şartlarda" hücremden alınmam için, bana uzun gelen bir süre bekledim. Kaç saat ya da kaç dakika geçtiğini bilmem mümkün değil. Zira 10 günlük gözaltı süresinde zamanı öğrenemedim. Saatimi almışlardı. Görevliler de, yasak olduğu için, zamanı bildirmiyorlardı.

Nihayet yine gözlerim bağlı hücremden alındım. Sorgu eski şartlarda devam edildi. Aynı yetkili, bir başka zamanda, "başka şartlarda" sorguyu yapacağını açıkça söyledi. Benden bir dosya ve bir makina istiyordu.

Sorgulamam 17 Haziran Cuma günü, sorgumun daktilo ile üç sayfalık ifadeye dönüşmesiyle sonuçlandı. Hafta sonunu hücrede geçirdik ve 20 Haziran Pazartesi günü önce parmak izi almak için ilgili büroya götürüldük. Parmaklarımızın izi tesbit edildikten sonra, sıra fotoğraf çekimine gelmişti. Uzamış sakalım, bir haftadan beri sabun değmemiş yüzümün tuhaflığı, fotoğraf diye tesbit edildi. Fişlenmem, emniyet kayıtlarına, gerçekten benim olmayan sıfatıyla geçti. Kendimin dahil tanımakta güçlük çektiğim bu fotoğrafın altındaki numaranın bana yardımcı olacağını düşündüm ve kaydettim. Fotoğrafın altındaki numara 4919-73.

Fişleme işleminden sonra Adli Tabibe sıra geliyormuş. Bilmiyordum, memurlar böyle söyledi. Önce adli tabibe götürecekler, sonra savcının karşısına çıkaracaklardı. Bunu da memur beylerden öğrendim.

Fakat memur beyler, bizleri yeniden hücrelere kapadılar. Gördüğüm kadarıyla memur beyler de şaşırmışlardı.

İtiraz ettiğimizi hatırlıyorum. Bunun üzerine memur beyler, "savcının emri" dediler.

Sayın Başkan,

Savcının emri olduğu doğrudur. Bu emrin, sorgumun başında sözünü ettiğim yazılı emrin dışında, yeni bir şifahi emrin olduğunu şimdi daha iyi anlıyorum. Dosyada mevcut bir belge de, böyle olduğunu doğrulamıştır.

Belge, Emniyet Müdür Yardımcısı Ertuğrul Çakır, yerine bir başka yetkilinin imzasının bulunduğu 20 Haziran tarihli; Şube: 1; İlegal Sor(D-1); Sayı: C/53 işaretlerini taşıyor. Aynen okuyorum.

"Devlet Güvenlik Mahkemesi Cumhuriyet Savcılığı'na,

İlimiz Konur sokak 73/9 sayılı yerde merkezi bulunan Toplumsal Kurtuluş isimli derginin basım ve dağıtımını yapan ve Savcılığınızın emirleri ile haklarında tahkikat yapılarak sorguları tamamlanan Yalçın Küçük, Bilgesu Erenus, Orhan Gökdemir ve Hüsnü Öndül isimli şahısların ifadelerinde açıkladıkları rapor ve itiraflar, ayrıca tek kopye olarak video kasetleri çekilmiştir. Üç adet video kaset ekte gönderilmiştir. Tetkik ve gereğini arz ederim."

Bu belge soruşturma sonuçlarının 20 Haziran'da savcılığa ulaştırıldığını gösteriyor. Ne var ki, soruşturmam tamamlanmış olsa da, Savcı Yardımcısı Yüzbaşı Ülkü Coşkun'un peşin kestiği hücre cezası henüz dolmuş değildi. Sadece bu nedenle olsa, iki gün ve iki geceyi daha, vakti öğrenmeden, yemek yiyemeden, elimizi, yüzümüzü sabunla yıkamadan, 1x2 metre boyutundaki tek kişilik hücrede geçirmek zorunda kalacağız. Bu nedenle anlamadığım, daha sonra dosyamızın tetkikinde anlayacağım, 20 Haziran'ın önemini öğreneceğim. 20 Haziran'da, benim için yeni bir soruşturmanın başlatıldığını, sonuçlanmadığı için, savcı karşısına çıkarılmadığımızı tesbit edeceğim. Bunu daha sonraya bırakıyorum. Kaldığım yerden devam ediyorum.

Sayın Başkan,

Nihayet, 22 Haziran günü, Savcı Yardımcısı Yüzbaşı Ülkü Coşkun'un 15 Haziran tarihinde peşin kestiği gözaltı süresi de sona erdi ve DGM'ye gönderildik.

On günlük gözaltı süresinde yapılan sorgulamalar üç daktilo sayfasına sığmış ve videoya tek kopya olarak tesbit

edilen görüntülere göre de suçsuzluğum tesbit edilmiştir. Toplanan delillerde beni suçlayacak bir tek kanıt bulunmamaktadır. Böyle olmasına rağmen, ne yazık ki, 65 gündür tutukluym ve karşınıza, Ankara Merkez Kapalı Cezaevinden kelepçe vurularak getirildim.

Sayın Yargıçlar,

Savcı Yardımcısı Yüzbaşı Ülkü Coşkun'un karşısına çıkarıldım. Emniyet 1. şube DAL grubundaki sorgulamada yer verilmeyen suçlama ile karşılaştım. Yazı işleri müdürü olduğum, Toplumsal Kurtuluş dergisinin Haziran 1988 tarihli 12. sayısında yayımlanan 6 yazıdan sorgum yapıldı.

Ayrıca Savcı Yardımcısı Yüzbaşı Ülkü Coşkun, bana söylev verdi. Şunları söyledi: "Siz ticari şirket görünümünde, illegal faaliyetlerde bulunuyorsunuz. Bunu biliyorum. Bir gün kesin kanıtlayacağım ve sizi mahkum edeceğim."

Sayın Yargıçlar,

Savcı Yardımcısı Yüzbaşı Ülkü Coşkun aynen bunları söyledi. Bu kadar da değil, öncesi ve devamı var. Devamı şöyle: "Bu işi önceden yaptım. Rızgariciler de sizin gibi şirket kurmuşlardı. Gizli örgüt olduklarının kararını çıkarttım ve Yargıtaydan onaylattım. Bir kısmı şimdi yurtdışında." Bu söylevin içinde Rızgari'den ettirdiklerinin isimlerini de söyledi. Ben şimdi isimlerini hatırlamıyorum.

Daha önce söyledikleri özetle şöyle: "Zararın neresinden dönerseniz kârdır" ve "50 yaşından sonra mapusluk çekilmez" diyerek ekledi ve sonuçta "siz ticari şirket görünümünde illegal faaliyetlerde bulunuyorsunuz" dedi.

Bu söylev kayıtlara geçmedi. Ama Savcı Yardımcısı Yüzbaşı Ülkü Coşkun'un beni doğrulayacağımı ümit ediyorum.

Bu söylev aynı zamanda, kayıtlara geçirilmeyen gözaltına alınma gerekçemiz oluyor.

Sayın Başkan,

Bu söylevin zamanlaması çok önemli. Savcı Yardımcısı Yüzbaşı Ülkü Coşkun, bizi gözaltına aldıracağı 14 Haziran günü, bizim "ticari şirket görünümü altında illegal faaliyette bulunduğumuza" inanıyordu. Ne yazık ki, DAL'daki 10 günlük soruşturma bunu kanıtlayıcı bir tek bilgi ve belge ortaya çıkartamadı. Bu bilgi ve belgeler 22 Haziran'da, Savcı Yardımcısı Yüzbaşı Ülkü Coşkun'un elindeydi. Buna rağmen,

men hala iddiasında ısrar ediyordu. Bu ısrar, bana ve arkadaşlarıma yönelik bir tehdittir. Bir gün yine, Savcı Yardımcısı Yüzbaşı Ülkü Coşkun'un, elinde hiç bir delil olmadan bizleri DAL'da sorguya aldırmaq için emir verebileceğini göstermektedir.

Sayın Yargıçlar,

Çok açık görülmektedir ki, bu davanın özü basın davası değildir. Ya da soruşturmayı başlatan ve sürdüren Savcı Yardımcısı Yüzbaşı Ülkü Coşkun böyle düşünmektedir. Ne yazık ki sadece basın davası açılabilmiş, böylece bana büyük haksızlık yapılmıştır. Haksızlığın maddi delilleri vardır.

Basın kanununun 16. maddesinin birinci paragrafında "Ancak sorumlu müdürler için verilen hürriyeti bağlayıcı cezalar, süresine bakılmaksızın para cezasına çevrilerek hükmolunur" denilmektedir. Türkiye'deki basın davalarının sonuçlanmasından önce, peşin peşin yazı işleri müdürlerinin tutuklandığı görülmemiştir. Nitekim pek yakın bir örneği var. Bizim davanın açıldığı günlerde, Milliyet gazetesinde bir yazı dizisi nedeniyle dava açıldı. Ama ne Milliyet gazetesinin yazı işleri müdürü, ne de dizinin yazarı Mehmet Ali Birand tutuklanmadı. Ben ise 10 gün gözaltında kaldım ve 65 gündür tutukluyum. Bu durum, Savcı Yardımcısı Yüzbaşı Ülkü Coşkun'un beni tutuklamaya azmetmesinin sonucudur. Tutuklamaya azmettiğinin bir maddi delilini daha göstermek istiyorum.

Basın kanununun 16. maddesinin ikinci paragrafında "sahibi belli olmayan veya sorumlu müdür tarafından en geç mahkemece yapılacak birinci sorgu sırasında sahibi doğru şekilde açıklanmayan yazı için, sorumluluk müdüre aittir" denilmektedir.

Yazı sahibi belli olmayan bir yazının yazarını bugün sizlere açıklamazsam yazan gibi sorumlu olacağım. Yani hapis cezasına çarptırılabilirim. Yani tutuklanıp hapis yatacağım. Ama, bugünden sora, sizlerin kararıyla.

Şimdi, Savcı Yardımcısı Yüzbaşı Ülkü Coşkun'un hazırladığı, vicahi tutuklama talebi yazısının 2. sayfasında 3-a bölümünün bir kısmı aynen şöyle: "Yazı İşleri Müdürü İlhan Akalın'ın yazıyı yazdığını söylediği ve açık kimliğini

bildiremediği yurtdışında bulunan Haluk Yurtsever'in adını bildirmek suretiyle sanık İlhan Akalın'ın yazının yazarını tam olarak bildirememesi nedeniyle hapis cezasının gerektirir şekilde bu suçtan sorumlu olduğu" denilmektedir.

Açıklaması zor ve uzun cümleyi Türkçeleştiriyorum:

- 1- Yazının yazarı Haluk Yurtsever'dir.
- 2- Haluk Yurtsever yurtdışındadır.
- 3- İlhan Akalın, Haluk Yurtsever'in açık kimliğini söylememiştir.
- 4- O halde, İlhan Akalın bu nedenle tutuklanmalıdır.

Sayın Yargıçlar,

Savcı Yardımcısı Yüzbaşı Ülkü Coşkun'un, Basın Kanununun 16. maddesinin ikinci bendini bilmediği düşünülebilir mi? Mümkün değil. O halde, bir yazının yazarının adını ve adresini bildirdiğim halde "açık kimliğini bildiremediğim" gerekçesiyle tutuklanmamın istemesini nasıl açıklamak gerekiyor?

Bunun bir tek izah yolu var. Savcı Yardımcısı Yüzbaşı Ülkü Coşkun, beni tutuklamaya azmetmiştir. Bu uğurda yasa hükümlerini bile hiçe saymaktadır. Verdiğim örnek, bunun kanıtıdır. Aynı zamanda bana yapılan haksızlığın maddi kanıtıdır.

Savcı Yardımcısı Yüzbaşı Ülkü Coşkun, hep haksızlık yapıyor. Kanun hükümlerini hiçe sayıyor. Bu kadar da değil. Söylenmeyenleri, söylenmiş gibi gösteriyor. Ben de söylenmeyenlerin söylenmiş gibi gösterildiğini sizlere sunmak istiyorum.

Dosyamızda, Yedek Üye Muhittin Mihçak imzalı takipsizlik kararı Erhan Tezgör ve Vedat Yeniçeri'ye ilişkin verilen takipsizlik kararının, Savcı Yardımcısı Yüzbaşı Ülkü Coşkun'un 27 Haziran tarihli ve 1988/98-hz. sayılı müzekkeresi üzerine verildiği anlaşılıyor. Dolaylı yoldan bunu söylememin nedeni, Savcı Yardımcısı Yüzbaşı Ülkü Coşkun imzalı müzekkerenin bulunmadığından. Dosyada bulunmayan bu müzekkerenin Erhan Tezgör ve Vedat Yeniçeri'nin tutuklanmalarının istendiği anlaşılıyor. Yedek Üye Muhittin Mihçak tutuklama istemini reddediyor. Biz de, bizim davamızla ilgili olarak, Savcı Yardımcısı Yüzbaşı Ülkü

Coşkun'un istemlerinin reddedildiğine ilk kez tanık oluyoruz. Yine ilk kez, dosyamızda yedek üye Ünal Özpınar dışında, bir başka yedek üyenin kararını görüyoruz.

Savcı Yardımcısı Yüzbaşı Ülkü Coşkun'un tutuklama isteminin reddedildiği yedek üye Muhittin Mihçak imzalı karar, biz cezaevinde tutuklu iken 27 Haziran 1988 de verilmiş. Kararın bir bölümünde, Savcı Yardımcısı Yüzbaşı Ülkü Coşkun'un iddialarına yer verilmiş. Aktarmak istiyorum.

"Dönem Yayıncılık AŞ'nin ve dolayısıyla Toplumsal Kurtuluş dergisinin hissedarları ve yazı kurulu üyeleri olan sanıklar Erhan Tezgör ve Vedat Yeniçeri'nin, Haziran 88 tarihli Toplumsal Kurtuluş dergisinin (İşçi Sınıfının Devrimci Rolü Üzerine, Pen Klübü Kürt Merkez Kurdu, Frankfurt'ta 1 Mayıs) başlıklı yazıların adı geçen yazı işleri müdürünün rızası hilafına dergide yazılmalarını ve yayımlamalarını istedikleri ve adı geçen sanıklar yazı işleri müdürünün rızası hilafına adı geçen yazılar Toplumsal Kurtuluş dergisinde yayımlamasını sağladıkları, bu nedenle Basın Kanununun ilgili hükümlerine göre, yazı işleri müdürü yerine, adı geçen sanıkların sorumlu olduğu ve bu nedenle müsnet suçu işledikleri kabul edilmiş olmakla"

Sayın Başkan,

İddianın devamında, benim tahliye talebini aradım, bulamadım. Öyle ya madem ki benim yerime iki kişinin tutuklanması isteniyor, bu kişiler benim rızam hilafına bu suç sayılan yazıları dergiye koymuşlar, onların içeri girmesi, benim de dışarı çıkmam gerekmez mi?

Sayın Başkan,

Sözkonusu derginin yazı işleri müdürü benim. Müsnet suçu iddia eden ise Savcı Yardımcısı Yüzbaşı Ülkü Coşkun.

Demek oluyor ki, yazı işleri müdürü olarak ben, rızam hilafına üç yazımın dergide yer aldığını beyan etmiştim. Bu beyana dayanarak da Savcı Yardımcısı Yüzbaşı Ülkü Coşkun bana baskı yapan Erhan Tezgör ile Vedat Yeniçeri'nin tutuklanmasını istiyor.

Sayın Yargıçlar,

Benim böyle bir beyanım yok. Savcı Yardımcısı Yüzbaşı

Ülkü Coşkun, gerçeğe dayanmayan iddialarla makamı işgal ediyor. Beni kullanarak iki arkadaşımı tutuklatmak istiyor. Bu bir cürettir.

Yedek üye Muhittin Mihçak, benim, emniyette, DGM Cumhuriyet Savcılığı'nda ve Ankara DGM yedek üye hakim huzurunda, sanıklar Erhan Tezgör ve Vedat Yeniçeri aleyhinde böyle bir iddiada bulunmadığımı tespit ederek, Savcı Yardımcısı Yüzbaşı Ülkü Coşkun'un gerçeğe dayanmayan talebini reddediyor.

Nasıl izah etmeliyim? Bir savcı böyle bir iddiada neden bulunur? Neden söylenmemiş şeyleri söylenmiş gibi gerekçesine alır?

Bu soruların iki cevabını söyleyebiliyorum. Birincisinde dayanaksız iddialarla tutuklama kararı veren yedek üyelerin varlığıdır. İkinci cevabın içinde ise, Savcı Yardımcısı Yüzbaşı Ülkü Coşkun'un siyasi değerlendirmesinde hedefine ulaşabilmek için her yolu mübah saydığı gerçeği var. Bu nedenle de bakılmakta olan bu davanın bir basın davası olmadığını söylemek zorunda kalıyorum.

Evet bu dava basın davası değildir. Savcı Yardımcısı Yüzbaşı Ülkü Coşkun'un sınıf kininin derecesini gösteren siyasal bir davadır.

Tespitlerimi yazmaya devam ediyorum.

3- Savcı Yardımcısı Yüzbaşı Ülkü Coşkun, beni tutuklamaya azmetmiştir.

4- Savcı Yardımcısı Yüzbaşı Ülkü Coşkun, gerçekleri tahrif etmektedir.

5- Bu dava bir basın davası değildir. Savcı Yardımcısı Yüzbaşı Ülkü Coşkun'un sınıf kinini gösteren siyasal bir davadır.

Sayın Başkan,

22 Haziran günü savcılık ifademiz alındığı halde, yedek üye Ünal Özpınar bulunamadığı için yargıç önüne çıkarılmadık. Yeniden Emniyet 1. şubedeki DAL'ın hücrelerine götürüldük. Savcı Yardımcısı Yüzbaşı Ülkü Coşkun'un talimatı ile hücrelerimiz değiştirildi ve 23 Haziran'da yedek üye Ünal Özpınar'ın huzuruna çıkarıldık.

Sayın Yargıçlar,

Bana 10 günlük peşin hücre cezası kesen ve tutuklamaya azmederek 65 gündür cezaevinde bulunmamı sağlayan Sav-

cı Yardımcısı Yüzbaşı Ülkü Coşkun, ayrıca hiçbir hukuki dayanağı ve kararı olmadan şirketimizi milyonlarca lira zarara sokmuştur. Aynı zamanda bir başka kişiye haksız kazanç sağlaması sonucu ortaya çıkmıştır. Kısaca belirtmek istiyorum:

Dönem Yayıncılık AŞ bürosu ilk kez 13 Haziran günü saat 19:00 sıralarında aranmıştı. Bu arama sırasında polisçe alınan büronun anahtarları, 24 Haziran gününe kadar polisin elinde kalmıştır. Bu süre içinde mektuplara da el konulmuştur. Büronun kapatılmasına ilişkin bir karar olmamasına rağmen 13-24 Haziran döneminde tam 12 gün, şirket bürosu Savcı Yardımcısı Yüzbaşı Ülkü Coşkun'un sözlü emri ile, polis gözetiminde kapalı tutulmuştur. Büro nihayet 24 Haziran günü yine Savcı Yardımcısı Yüzbaşı Ülkü Coşkun'un telefon emri ile sahiplerine yediemin olarak teslim edilmiştir.

Sayın Başkan.

"Zaptolunan emanet eşyaya mahsus makbuz" ibareli ve Savcı Yardımcısı Yüzbaşı Ülkü Coşkun imzalı belgemiz 1-F sütununda "Kalemler" yazılıdır. Gerçekte de büromuzda bulunan sayısı 50'ye yakın adı tükenmez kalemler polisçe zaptedilen eşyalar arasındadır. Adı tükenmez kalemlerin zaptedilmesinin gerekçesi, üzerinde serigraf baskı ile "Bağımsız Sosyalist Aday Ali Fidan" yazısıdır. Bu kalemler Kasım 1987 seçimlerine katılan bağımsız Sosyalist aday Ali Fidan'ın seçim çalışmaları için hazırlanmıştı. Seçim propagandasında, kullanılmayanlar, büromuzda bulunuyordu. Zaptedilmiş bu kalemlerden birer-ikişer adedini, bizi sorgulayan emniyet mensuplarının ceplerinde gördüğümü hatırlıyorum.

Hücrede kaldığım sürede beni iki kez büroya götürdüler. İlk gittiğimde, masanın üzerine bıraktığım, hiç açılmamış büyük boy neskafe şişesi ile yine hiç açılmamış lipton marka kiloluk poşet çayın yerinde olmadığını gördüm. "Zaptolunan emanet eşyaya ait makbuz" üstesinde neskafe ve çaya rastlamadım.

Sayın Başkan,

Şirket büromuzda, mülkiyeti şirketimize ait olmayan

özel şartlarda bünyemizde bulunan makintoş marka elektronik dizgi ünitesi vardır. Bu tesisler Savcı Yardımcısı Yüzbaşı Ülkü Coşkun tarafından, dizgi sahibi ile ticari ilişkisi bulunan Hüseyin Kûlahçioğlu adlı kişiye, yediemin olarak teslim edilmiştir. Bu dizgi ünitesinin kapasitesi günlük 100-150 bin TL düzeyindedir. Dizgi sahibinin yoğun çabalarına rağmen tesisler 2 Ağustos tarihine kadar 45 gün, yediemin tayin edilen kişide kalmıştır. Bu kişinin tesisleri vardiyalı çalıştırması halinde haksız kazanç 7- 8 milyon dolaylarındadır. Bu haksız kazanç aynı zamanda dizgi sahibinin ve şirketimizin zararıdır. Şirketimizin zararı bu kadarla da kalmamaktadır. 45 günlük süre zarfında dizgi müşterileri dağılmış olup, en az iki ay müşteri ve iş bulmayacağından zararımız 15 milyonu aşmaktadır. Bu zararımızdan dolayı yediemin Hüseyin Kûlahçioğlu ile birlikte Savcı Yardımcısı Yüzbaşı Ülkü Coşkun'u da müşterek sorumlu sayıyorum. Ve tazminat hakkımızın saklı olduğunun kayıtlara geçmesinde yarar görüyorum.

Bu bölüm için tespitlerimi yazıyorum:

6- Savcı Yardımcısı Yüzbaşı Ülkü Coşkun, hiç bir yasal dayanağı olmadığından dergi bürosu için kapatma kararı alamamış, buna rağmen, büroyu 12 gün polislere işgal ettirmiştir. Ve şirketi zarara sokmuştur.

Sayın Başkan,

Daha önce değindiğim 20 Haziran'a dönüyorum.

20 Haziran yeni bir haftanın ilk günü, Pazartesi. Önemli olması bundan değil. Önemli olması, geride kalan hafta sonunda, benim ve arkadaşlarımla sorgularımızın tamamlanmış olmasında. Daha açıkçası, tamamlanan soruşturmalarımızdan illegal örgüt çıkmayışında. Ve sonra, fırsat çıktıkça, arkadaşlarımla biraraya geldiğimizde, polislerin yanında da konuşmamızda şöyle de söyleyebilirim: On günlük gözaltı süresinde yapılan soruşturmalar ve elde edilen delillere göre hiç bir suçum yok. Bu durumda ya savcının takipsizlik kararı ya da çıkarılacağı ilk mahkemede yargıcın hakkında salıverme kararı vermesi gerekir. Bunun bilincinde olan Savcı Yardımcısı Yüzbaşı Ülkü Coşkun durumu muttali olduğu 20 Haziran günü basın suçu bulmak için çalışmalara başlıyor. Belgelere dayanarak sizlere bu

durumu kanıtlamaya çalışacağım. Şimdi sizlere dosyada mevcut bir belgeden daha söz edeceğim. Bu belge hem 20 Haziran tarihinin önemini açıklıyor, hem de Savcı Yardımcısı Yüzbaşı Ülkü Coşkun'un beni tutuklamaya azmettiğini bir kez daha kanıtıyor.

Belge, Emniyet Müdür Yardımcısı Ertuğrul Çakır imzası ile DGM Cumhuriyet Savcılığı'na gönderiliyor. Tarihi 20 Haziran, Şube 1, Büro: İlegal Opr. (D-1), Sayı C/53, Konu: Orhan Gökdemir ile 4 arkadaşının gönderildiği.

Belgeden bölümler aktaracağım. Aktarmadan önce "konu" bölümünü başka türlü tekrarlamak istiyorum.

Bu belgeye göre, Orhan Gökdemir ve 4 arkadaşı, içlerinde ben de varım, emniyette işlemlerimiz tamamlanmış olarak DGM Cumhuriyet Savcılığına gönderilmiş oluyoruz. Yazı gidiyor ama Orhan Gökdemir ve 4 arkadaşı gitmiyoruz. 2 gün ve 2 gece daha hücre cezasına devam edeceğiz. Sonuç Savcı Yardımcısı Yüzbaşı Ülkü Coşkun'un yazılı olmayan emirleri gereğince.

Şimdi 20 Haziran tarihli bu belgeden bir bölüm aktarıyorum. 3. sayfada "İlhan Akalın, sosyalist görüşe sahip olduğu, dergi merkezinde bulunan yasak yayınların posta yoluyla kendilerine geldiği, bunları kendi yazılarında kullanmak amacıyla sakladıklarını, 7. sayıdan itibaren genel yayın yönetmeni, 12. sayıdan itibaren yazı işleri müdürü olduğu."

Aktardığım bu bölümde bazı yerlerin altı kalemle çizilmiş Savcı Yardımcısı Yüzbaşı Ülkü Coşkun, önemli bulmuş ve çizmiş olmalı. Önemli bulunan ve altı çizilen yerler arasında "12. sayıdan itibaren yazı işleri müdürü olduğu" ibaresi de var. Bu tespitle benimle ilgili olarak mesele çözülmüş oluyor. Ben yazı işleri müdürü olduğum 12. sayı nedeniyle suçlanarak tutuklanabilirim.

Dosyada, 20 Haziran tarihli ve Savcı Yardımcısı Yüzbaşı Ülkü Coşkun imzalı bir belge daha var. Ve daha ilginç, bu belgeye eklî yine 20 Haziran tarihli bir belge daha. Sözünü ettiğim son belge bilirkişi Doç. Dr. Zeki Hafızoğulları'na ait. Bu bilirkişi raporundan ileride yine söz edeceğim.

20 Haziran tarihli CU 1988/1411-Muh işaretli, Savcı Yardımcısı Yüzbaşı Ülkü Coşkun imzalı belgede, sorumlu

yazı işleri müdürü olduğum Toplumsal Kurtuluş dergisinin Haziran 88 tarihli 12. sayısında, suç tespit edildiği belirtile- rek toplatma kararı isteniyor.

Bu işlemle birlikte, beni 20 Haziran günü dergi bürosuna götürdüler ve 12. sayının toplatma kararından söz ederek, büroda dergi aradılar. Benimle birlikte büroya gelen Em- niyet Basın Bürosundan bir memur, kitapçılardan da 12. sayıyı topladığını söyledi. Oysa toplatma kararı 21 Haziran tarihini taşıyor. Ve yine DGM yedek üyesi Ünal Özpınar im- zasıyla.

İlginç görüntüler doğrusu: 20 Haziran'da Ülkü Coşkun Toplumsal Kurtuluş dergisinin 12. sayısını toplatmak istiy- or. 21 Haziran'da yedek üye Ünal Özpınar toplatma kararı veriyor. 22 Haziran'da Savcı Yardımcısı Yüzbaşı Ülkü Coş- kun ifadesini tamamlıyor. Aynı gün yedek üye Ünal Özpi- nar bulunuyor, 23 Haziran'da yedek üye Ünal Özpınar tu- tuklanmamıza karar veriyor.

Tespitlere devam ediyorum:

7- Beni tutuklatmak için azmeden Savcı Yardımcısı Yüzbaşı Ülkü Coşkun 20 Haziran'da gerekçeyi buluyor. So- rumlu yazı işleri müdürü olduğum Toplumsal Kurtuluş der- gisinin 12. sayısı için toplatma kararı çıkarıyor.

Sayın Yargıçlar,

Bu dava özünde bir basın davası değildir. Dosyamızda bulunan pek çok belge, iddiamın doğruluğunu gösteriyor. Bu belgelerden birisini daha ayrıntılı olarak bilgilerinize sun- mak istiyorum.

Dosyamızda "İnceleme Kurulu Raporu" başlığını taşıyan dört imzalı bir belge var. Belge 3 Şubat 1988 günü saat 14:30' da düzenlenmiş görünüyor. İmzalar şöyle: Orhan Acar, Em- niyet müdür yardımcısı; A. Melik Kazıcı, Güvenlik şube mü- dürü; Dr. Hasan Eryılmaz, 1. Şube müdürü; Ertuğrul Çakır, istihbarat şube müdürü.

Böyle bir kurulun hukuki dayanağının bulunup bulun- madığını, başka yayın organları hakkında rapor güzenle- yip, düzenlemediğini bilmiyorum. Basın hakkında rapor düzenleyen kurulda, Emniyet müdürlüğünün mevcut olan Basın bürosu yetkilisinin bulunmayışını ise izah edemi- yorum.

Dört imzalı "İnceleme Kurulu Raporu"nun bir bölümünde şöyle yazıyor, aynen aktarıyorum:

"Sonuç olarak; derginin tamamının bir çok sayfalarında yer alan yazıların başta komünizmi övücü olduğu bir gerçektir. Bu sebeple dergi; Basın Kanununun ilgili maddeleri gereğince sürekli yayın olduğundan, süresi içinde incelenerek böyle bir raporla birlikte ilgili kuruluşlara gönderilmesi uygun görülmüştür."

Sayın Yargıçlar,

İnceleme Kurulu Raporunun hangi ilgililere gönderildiğini bilmiyorum. Sadece bizim dosyada bulunduğunu biliyorum. Bildiğim bir başka şey daha var. O da, Emniyet müdür yardımcısı ile 3. şube müdürünün "Başta komünizmi övücü olduğu bir gerçektir" yargısının bulunduğu rapor ile ilgili olarak, düzenlenme tarihi olan 3 Şubat 1988 saat 14:30'dan, 5 Nisan 1988 tarihine kadar bir işlem yapılmadığıdır. Bu rapor 2 ay, 2 gün nerede korunmuştur? Önemli tespite rağmen dergi hakkında niçin bir işlem yapılmamıştır ve daha önemlisi bu rapor bizim dosyamıza nasıl gelmiştir? Bu raporun 3 Şubat 1988 günü saat 14:30'da düzenlendiği şüphelidir. İddianamede de hiç bir işleme rastlanmayışı ise ayrı bir gariptir. Bundan sonra iddia makamınca kullanılıp kullanılmayacağını da doğrusu merak ediyorum.

Dört imzalı "İnceleme Kurulu Raporu"nda söz edilen dergi Toplumsal Kurtuluşun Şubat 1988 tarihli 8. sayısıdır.

Şu sorulara mutlaka yanıt bulunmalıdır.

1- Emniyet müdür yardımcısı ve içlerinde basın bürosunun bulunmadığı üç şube müdürünün, bu seviyede böyle bir kurul kurmaya ve dergi hakkında rapor vermeye hukuken yetkileri var mıdır?

2- Böyle bir kurulun "komünizm raporundan tespitine" hakkında yetkinlikleri olabilir mi?

3- Bu rapor bizim dosyamıza nerelerden geçerek ve nasıl gelmiştir?

Sayın Başkan,

Dikkatle sunmaya çalışacağım bir konu da bilirkişi raporuyla ilgili.

Dosyamızda 14.6.1988 tarihli bir tutanak var. Matbua tutanakta şunlar yazılı.

"Toplumsal Kurtuluş dergisinin 8. sayısının TCK ilgili maddelerince öngörüldüğü suçların yasal unsurlarının olup olmadığının bilirkişi incelemesiyle saptanmasına gerek görülmesi nedeniyle, bilirkişi olarak veren Doç. Dr. Zeki Hafızoğulları" seçiliyor. Tutanakta Ülkü Coşkun, Hüseyin Tufi ve Zeki Hafızoğulları'nın imzası var. Bilirkişi Zeki Hafızoğulları, 16.6.1988 tarihinde, yani görev aldığı tarihten iki gün sonra raporunu vermiş. Bu rapor konum dışında.

Buradan çıkardığım bir sonucu açıklamam, gerekiyor. Sonuç şu: Resmi belge ile veren bilirkişi belirleniyor, belgede bilirkişiye araştıracağı konu veriliyor ve rapor isteniyor. Bilirkişiler kendiliğinden rapor vermiyorlar.

Bilirkişi Doç. Dr. Zeki Hafızoğulları'nın bir bilirkişi raporu daha var. 20 Haziran tarihini taşıyor. Bu rapor benimle ilgili. Burada bu raporun içeriğinden söz etmeyeceğim. Sadece bilirkişi Doç. Dr. Zeki Hafızoğulları'nın 20 Haziran tarihli raporun dayanağını araştırmak istiyorum. Bilirkişinin kendiliğinden böyle bir rapor düzenleyemeyeceğini biliyorum. Toplumsal Kurtuluş dergisinin Haziran 88 tarihli 12. sayısı ile ilgili olarak "resmi" görev veren matbu bir raporun olmayışına dikkat çekmek istiyorum. Böyle bir görevlendirme raporu olmadığına göre ne zaman, ne biçimde Toplumsal Kurtuluş dergisinin 12. sayısı hakkında bilirkişi raporu istenmiştir? Bu konu açıklığa kavuşmalıdır. Zira ben sözünü ettiğim bilirkişi raporuna göre suçlanıyorum.

Sayın Başkan,

20 Haziran tarihinin önemini son kez vurguluyorum. Beni tutuklatmaya azmeden Savcı Yardımcısı Yüzbaşı Ülkü Coşkun'un 20 Haziran'da yaptığı çalışmalarını aktarmaya çalıştım. Tutuklanabilmem için yapılması gereken çalışmaların tümü bir güne sığdırılamamış olmalı. Ya da birtakım formaliteler atlanmış olmalı. Kendisini kanunların önünde ve üstün gören Savcı Yardımcısı Yüzbaşı Ülkü Coşkun'un daha önce de pek çok emirleri şifahi olarak verdiğini göstermiştim. Muhtemelen Doç. Dr. Zeki Hafızoğulları'nı da şifahen bilirkişi tayin etmiştir. Eğer böyleyse, bu tür ısmarlama işlere alışık olduğu anlaşılan bilirkişi Doç. Dr. Zeki Hafızoğulları'nın gerekçeleri bazında bulunan yazıya, dergiden birkaç satır ekleyerek raporuna dönüştürdüğü ortaya

çıkılmaktadır.

Şimdi sırada Doç. Dr. Zeki Hafizoğulları'nın bilirkişi raporu var. Suçlandığım yazılara ilişkin söyleyeceklerimden önce, bu rapordan söz etmek istiyorum.

20 Haziran tarihli Doç. Dr. Zeki Hafizoğulları'nın 10 sayfalık raporunun 6,5 sayfası "bilimsel" incelemeye ayrılmış. Bilimsel inceleme büyük ölçüde İtalyan Manzini'nin bir kitabının üç sayfasına dayandırılmış: 403-404-405 sayfalar. Ancak Doç. Dr. Zeki Hafizoğulları dipnotu bilimsel kurallara uygun olarak vermediğinden Manzini'nin kitabının hangi tarihte yayımlandığını öğrenmek mümkün olmadı.

Bu bilimsel incelemede "Yıkıcı bir doktrinin takipçisi kişi" diye başlayan bir paragraf "Bunlarca özlenenin kanıtı Sovyet Rusya'sıdır" diye bitiyor, özetliyorum:

- 1- Modern yıkıcılar var.
- 2- Bunların kendilerince seçtikleri rejimleri var.
- 3- Seçilen bu rejimlerde, liberal düşünce ilhamı kabul edilmiyor.
- 4- Liberal düşünce ilkesi saftır.
- 5- Modern yıkıcılar, bu saflığı sömürerek, yükümlülüklerinin eziyetinden kurtulmak istiyorlar.
- 6- Bunların özlediği Sovyet Rusya'dır.
- 7- Bunları zorlarsanız, bu faaliyetlerinden vazgeçmezler.
- 8- Roma devletinin Yunanlılara, Kilisenin ıslahatçılara karşı yaptıklarını, devlet bugün modern yıkıcılara yapmalıdır.

Sayın Başkan,

Dünya, soğuk savaşı geride bıraktı. Buna rağmen, ülkemizde hala soğuk savaş kurallarının uygulanmasını isteyen kafaların bulunduğu üzümlere tanık olmaktadır.

Bir dergideki yazıları, çağdışı vahim "bilimsel" çözümlere dayandırarak suçlamaktadır. Bu çağdışı, vahim mantığa katılmak mümkün değildir. Bilirkişi Doç. Dr. , ortaçağ mahkemelerini özlemekte, tekrarlanmasını istemektedir.

Raporun "bilimsel" çözümlene bölümüne devam ediyorum. 2. sayfada yer alan ve 6 nolu dipnotla süslenen bölümü

aktarmadan geçemeyeceğim.

"Öte yandan sakın zamanlarda sözkonusu propagandanın cezayla bastırılması haklı görülmeyebilir, ama çalkantılı dönemlerde, bugün bizde olduğu gibi, bizzat propaganda, ceza tesbiti suretiyle baraj koyma kanun koyucuya tavsiye edecek derecede çok büyük bir tehlikelilik ve yaygınlık kazanabilir. Bu Hukuki değil siyasi bir değerlendirmedir."

Alıntı burada bitiyor, söyleyeceklerim devam edecek.
Sayın Başkan,

Söylenmek istenen çok açık. Bilirkişi Doç. Dr. Zeki Hafızoğulları'nın mantığı çok açık. Ayrıca Savcı Yardımcısı Yüzbaşı Ülkü Coşkun'un, uygulama mantığına da tercüman oluyor. Gerçekten soruşturma açılmasından, tutuklanmamıza kadar geçen aşamada, hukuk hiç işlemedi. Siyasi değerlendirme sonucu, yani tutuklanmamızı belirledi. Gözaltına alınmamızın, tutuklanmamızın, tutuklanmamıza yaptığımız itirazın reddinin, somut hiçbir hukuki dayanağı sağlam, inanırdıcı değildir. Siyasi değerlendirmesinin bir ayağında Savcı Yardımcısı Yüzbaşı Ülkü Coşkun, diğer ayağında bilirkişi Doç. Dr. Zeki Hafızoğulları, ortasında ise yedek üye Ünal Özpınar vardı. Ve konuları çok açıktır.

Bugün ülkemizde çalkantılı bir durum olduğunu, bu nedenle kanunların değil, siyasi değerlendirmenin kanunların yerine geçmesini isteyen Doç. Dr. Zeki Hafızoğulları, burada da duramıyor, daha ileri gidiyor. Aktarıyorum.

"142. madde 'sol' diye nitelendirilen her düşüncenin değil sadece cebir ve şiddet vasıta kılınarak gerçekleştirilmek istenen düşüncelerin propagandasını, yani cebir ve şiddetin propagandasını yasaklamaktadır."

Bu gerçeği raporuna almakla, güven vermeye çalışıyor olmalı. Buna ihtiyacı var. Ama bu gerçeğin göstermelik olduğu hemen ortaya çıkıyor. Daha doğrusu siyasi tercih ağır basarak önplana çıkıyor. Ve "İşçi Sınıfının Devrimci Rolü Üzerine" başlıklı yazıya gelince kendini ele veriyor. Aktarıyorum. "Yazar, sosyalizmin veya komünizmin kurulmasında, ismen söylemese de yegane yolun işçi sınıfının cebre dayalı silahlı sınıf kavgası olduğunu ileri sürmekte, bu suretle de cebir ve şiddet propagandası yapılmaktadır."

Sayın Başkan,

Bu alıntıyı da Türkçeleştirerek özetlemek gerekiyor. Birlikçi, önce yazının başlığına bakıyor olmalı. Öyle anlaşılıyor. Başlıkta hem "işçi sınıfı" var, hem de "devrimci ruh" var. İşçi sınıfının devrimci ruhunun bulunduğu yerde hiç "cebir ve şiddet" olmaz mı? Açıkça söylenmese de birlikçinin kelimeleriyle söyleyecek olursak "ismen söylenmese de" yine de "şiddet ve cebir" olmalıdır. Birlikçiye göre vardır.

Nasıl oluyor anlamak mümkün değil; hem "ileri sürülmüş" olacak, hem de "ismen söylenmeyecek". Sonuç olarak da, "ileri sürülmüş" ama "ismen söylenmemiş" olan cebir ve şiddet propagandası olacak.

Hiç böyle bir hastalıklı mantıktan çıkan birlikçi raporu kabul edilebilir mi? Bu nasıl bir sınıf kinidir ki, "ismen söylenmese de", "cebir ve şiddetin propagandası yapılmaktadır" dedirtiyor.

Bunlara tanık olduktan sonra, sınıf kininin çoğaldığını ifade etmekten kendimi alamıyorum.

Tesbitlerime yenilerini ekliyorum:

8- Doç. Dr. Zeki Hafızoğulları birlikçi raporu adı altında ortaçağ zihniyetini ortaya koyuyor. Engizisyon mahkemelerini özlüyor, uygulanmasını istiyor. Ortaçağ'da kiliselerde yapılan kanlı işkencelerin tekrarını ve devamını istiyor.

9- Birlikçi Doç. Dr. Zeki Hafızoğulları, hukukun üstünlüğünü reddediyor. Hukuğun yerine, siyasi değerlendirmenin geçmesini tavsiye ediyor.

10- Birlikçi Doç. Dr. Zeki Hafızoğulları, uygulamada kanun tanımazlığın örneklerini sergiliyor. Savcı Yardımcısı Yüzbaşı Ülkü Coşkun'u haklı çıkarmak için "bilimsel" kılıf hazırlamış oluyor.

Sayın Yargıçlar,

Şimdi tek tek suçlandığım yazılara geçiyorum.

I - İŞÇİ SINIFININ DEVRİMCİ ROLÜ ÜZERİNE

Birlikçi, raporunda bu yazıdan alıntılar yapmış. Alıntılara ilişkin turnak işaretleri, kasten mi, bilgisizlikten mi bilmiyorum, tam kullanılmamış. Bu nedenle, alıntının ba-

zı yerlerindeki bilirkişiye ait sözcükleri ayıklamak zor oluyor. Ayrıca, alıntı cümleler yazının muhtelif yerlerinde olmasına rağmen, belirtilmiyor. Bir sayfadan fazla alıntılar, baştan sona okununca, anlamsız olmakla birlikte, birbirine benzer cümleler olduğu, aynı şeylerin tekrarı olduğu ortaya çıkıyor. Özellikle "savaşım" sözcüğünün geçtiği cümleler çoğunlukta; "savaşım yöntemleri", "sınıf savaşımı", "siyasal savaşım" gibi.

"Savaşım" sözcüğü, "mücadele" kelimesinin Türkçesi. Arasındaki fark "sözcük" ile "kelime" arasındaki fark kadar. Yani fark yok.

Alıntıdan sonra bilirkişi, "Görüldüğü üzere" diyor ve devam ediyor:

"Yazarın devrimden anladığı, düzen içinde kalarak, düzenin usulleriyle işçi sınıfının iktidarını sağlamak, bu suretle sosyalizm veya komünizmi kurması değil" diye yazıyor ve tamamlıyor: "işçi sınıfının cebre dayalı silahlı sınıf kavgası sonucunda sosyalizmi veya komünizmi kurmasıdır" diye noktalyor.

Bilirkişinin ifade ettiği gibi "görünür" hiçbirşey yok. Bilirkişinin bütün çabasına rağmen yok. "Yazarın devrimden anladığı" diye başlayan cümlesi ise, tamamen bilirkişinin yorumu ve subjektif düşüncesi.

Bilirkişinin tüm çabasını sizlere gösteremediğim için üzgünüm. Bilirkişinin tüm çabasını gösterebilmem için, suçlanan yazının elimde olması gerekiyor. Oysa cezaevi yönetimi, suçlandığım yazıların bana ulaşmasına izin vermedi. Savunmamda bunu yapmaya çalışacağım. Şimdiden şunu söyleyebilirim: Bir paragrafın içinden bir cümleyi alıp başka bir paragraftaki cümlelerin önüne ya da ardına koymak, anlamı büyük ölçüde değiştirir. Bilirkişi, bu yöntemi denemiş, ama yine de amacına ulaşamamış. Ulaşamayınca da şöyle yazmak zorunda kalmış:

"Yazar, sosyalizmin veya komünizmin kurulmasında, ismen söylemese de, yegane yolun işçi sınıfının cebre dayalı silahlı sınıf kavgası olduğunu, ileri sürmekte, bu suretle de cebir ve şiddetin propagandasını yapmaktadır."

Anlamak mümkün değil, hem "silahlı sınıf kavgası" ol-

duğunu "ismen söylemeyecek", bu "ismen söylenmeyen" ise, "cebir ve şiddet propagandası" olacak.

Bilirkişi "savaşım" sözcüğünden başka, şiddet ve cebir unsuru kelime bulamıyor. "Savaşım" sözcüğünün ise "mücadele" anlamına geldiğini bilmezlikten geliyor.

Bir paragraf yazı alsa, bu bütünlük içinde hangi kelimenin ya da hangi cümlenin "cebir ve şiddet"i neden dolayı ima ettiğini gösterse. Bunu yapmıyor. Yani yazının hiç bir yerinde somut olarak "cebir ve şiddet"i bulamıyor. Yok olanın bulunması da mümkün değil çünkü.

Böyle olunca, yazıda cebir ve şiddet olmayınca, "ismen söylenmese de" diye ekliyor ve hükümünü veriyor: TCK'nun 142/1. maddesinin ihlaline vücut vermektedir.

Savcı Yardımcısı Yüzbaşı Ülkü Coşkun da buna dayanarak suçlandırılmamı istiyor. Ayrıca Savcı Yardımcısı Yüzbaşı Ülkü Coşkun'un, yazının yazarı Haluk Yurtsever'in açık kimliğini belirtmediğim için, tıpkı yazarı gibi hapis cezasına çarptırılmam istemini geri aldığı ortaya çıkıyor.

2- PEN KLUBÜ KÜRT MERKEZİ KURDU

Bilirkişi raporunun 3. sayfası böyle başlıyor. Yazıdan beş, altı satır alıntı yapıyor ve mütalaasını şöyle yazıyor.

"Ekteki (I) konu ile ilgili bilirkişi raporundan da anlaşılabilirliği üzere, yazıda Anayasadan doğan haber verme hakkı kötüye kullanılarak TCK'nun 142/4. maddesi ihlal edilmiştir" diye bitiriyor.

Bilirkişi Doç. Dr. Zihni Hafızoğulları'nın 20 Haziran tarihli raporuna ek (I) bir bilirkişi raporunun olduğu anlaşılıyor. Ek bilirkişi raporu da olsa olsa yeni "bilimselliğin" örneğidir. Bilirkişi raporunun ekinde bir başka rapora rastlamadım. Beni suçlayan ve hakkında TCK'nun 142/4 maddesinin uygulanmasını istiyor, bilirkişi raporunun bir başka bilirkişi raporuna gönderme yapmasını takdirlerinize sunuyorum.

3- FRANKFURT'TA I MAYIS

Yine beş satır alıntı yapıyor ve hüküm veriliyor:

"Yukarıdaki gerekçelerle haber verme hakkının kötüye kullanılması olup, TCK'nun 142/3. maddesinin ihlaline vücut vermektedir" diye bildiriyor.

Bir kere "yukarıdaki gerekçeler" yok. Yukarıdaki gerekçelerden, "Ekteki (I) konu ile ilgili bilirkişi raporu kastediliyor. Bilirkişi Pen Klubü yazısı için yaptığını tekrarlıyor. Yine açıklanan bir gerekçe yok.

İkinci olarak, TCK'nun 142/3 maddesinin ihlal edildiğini yazıyor. Bunu gayri ciddi olarak kabul ediyorum. Nitekim, raporun sonuç bölümündeki 3 nolu notta, bu yazı için TCK'nun 142/4. maddenin ihlalinden söz ediyor. Ayrıca 311 ve 312. maddelerini de piyangodan çıkartarak ekliyor.

4- 12 MAYIS DÖRTLER EYLEMİ

Bilirkişi bu yazıdan alıntı yapmamış. Kendine göre yorumlayarak sıralamış. Şöyle yazıyor:

"Yazıda PKK eylemlerinin kahramanlıkları anlatılmakta, cezaevlerindeki direnişleri, eylemleri sergilenmekte, sömürgecilik, işkence lanetlenmekte ve hainlerden hesap sorulacak denmekte."

Yorumu bu kadar değil, zorlayarak devam ediyor.

"Tabiri caizse Diyarbakır Cezaevinde PKK militanlarının Kürt milliyetçiliğinin bir destanının cereyan ettiği ileri sürülmektedir."

Nihayet "Kahrolsun sömürgecilik" sözleri ile kastedilenin Türkiye Cumhuriyeti devleti olduğu sonucuna varıyor.

Hatırladığım kadarıyla yazıda Diyarbakır Cezaevindeki zulümler karşısında kendilerini yakan dört hükümlü anlatılmaktadır. "İşkenceye ve zulme", "İşkence zulümdür" demek ne zaman suç sayılır, anlamak zor. Yazının bütününde de suç olmadığına inanıyorum. Sorgumu hazırlarken yazının tamamı cezaevi yönetimince bana verilmediğinden, yazıda suç bulunmadığını savunmamda yapmaya çalışacağım.

5- KUTUP YILDIZI

Bilirkişi, bu yazıdan da alıntı yapmamış, Yazıda sözü

edilen Fatih'in bir kutup yıldızına benzetilmesi nedeniyle, yükseklerde parlayan yol gösterici sayılmaktadır diyor ve "böylece yazıyla TCK'nun 142/4, 311 ve 312. maddeleri ihlal edilmiş olmaktadır" sonucunu çıkarıyor. Bir yazı bu kadar basit, bu kadar kolay, bu kadar sorumsuzca suçlanabilir.

6- THKP ve PKK

Bu yazıyı bilirkişi Doç. Dr. Zihni Hafizoğulları'nın anlamadığı ortaya çıkıyor. Mahkemeler, raporunu kendisine verilen kısa süreye sığdırabilmek için, okumaya fırsat da bulamamış olabilir.

Hatırladığım kadarıyla yazının başında, bu yazının bir başka yayın organından derlendiği notunun olması gerekiyor. Bu notu dahi okumadığı ortaya çıkıyor.

Yazı, PKK görüşü doğrultusunda Türk solunu kıyasıya eleştiriyor. Bu eleştiriden Toplumsal Kurtuluş da nasibini alıyor. Böyle bir eleştiri yazısının, "kanunun suç saydığı fiili açıkça övdüğü" sonucu nasıl çıkarılıyor, anlaşılır gibi değil.

Sayın Yargıçlar,

Sorgumu bitiriyorum.

Bilirkişi raporu, bir hukuki değerlendirme sonuçlarını yansıtmıyor. Tersine politik düşünceye göre sonuç belirliyor.

İki ve üç nolu yazılarda, ki bu yazılar haber niteliğinde olup, yazarları yoktur ve sonuçlarından ben sorumluyum, bir başka bilirkişi raporuna atıf yaparak suçlama çabası içine giriyor. Gerekçe gösterilen ekleri bilirkişi raporu ise dosyada yoktur. Kaldı ki, bir bilirkişi nasıl bir başka bilirkişi raporuna atıfta bulunabilir. Görülmüş şey değildir.

Ayrıca bilirkişi raporunda istenilen TCK'nun maddeleri konusunda da tutarsızlık vardır. Bir yerde 142/4'ten sorumlu sayarken, aynı suçlamayı 142/3'e sokmakta, sonuç bölümünde tekrar değiştirerek 142/4'ün ihlalinde söz etmektedir. Daha da vahimi, irdeleme bölümünde 311, 312. maddelerden söz etmezken, sonuç bölümünde, bu maddelerden de

cezalandırılmamı istemektedir.

Sonuç olarak 20 Haziran tarihli Doç. Dr. Zihni Hafızogulları'nın bilirkişi raporunu tümden reddediyorum.

Ayrıca tahliyemi talep ediyorum.

Saygılarımla...

İlhan Akalın

VI. BÖLÜM

ACISI OLANLARA YAKINLIĞIM VAR

Değerli Yargıçlar,
Mahkemenize saygım var.
Saygımı dile getiriyorum.

Mahkemeniz Savcılığının hukuk dışı ve haksız bir tasarrufu ile günlerce Ankara Emniyet Müdürlüğü'nün ünlü "DAL" Grubu hücrelerinde tutulmama, Mahkemeniz Yedek Üyelığının ciddi maddi hatalarla yüklü ve hukuka aykırı bir kararı ile Ulucanlar Merkez Cezaevine kapatılmama, tutuklama kararına yapmış olduğum itirazın basın davalarında hiç bir zaman yeri olmayan bir gerekçeyle, bir basın davasında kovuşturmanın sürdüğü türünden hukukta anlaşılmaz bir dille reddedilmesine karşın, mahkemenize saygı duyuyorum. Saygılı olmak ve saygı duymak kişiliğimin bir parçasıdır. Özen gösteriyorum.

Fakat özenli olmak zorunluluğum da var. Mahkemenizin kuruluş yasası, önünüze getirilen herkesi ve bu arada

beni, burada "uygun" davranmaya mecbur ediyor. Biliyorum. Bildiğimi göstermek istiyorum ve bu nedenle DGM kuruluşuyla ilgili 2845 sayılı yasanın 23. maddesinden bir fıkra aktarıyorum. Şöyle deniliyor: "Mahkemeye, mahkeme başkanı veya üyelerinden herhangi birisine, Cumhuriyet Savcısına, Cumhuriyet Savcı Yardımcısına, Tutanak Katibine veya görevlilere karşı uygun olmayan söz yahut davranışta bulunan kişi hakkında, mahkemece tutuklama kararı verilir." Aynı maddeye göre, daha sonra, altı aya kadar hapis hükmedebiliyorsunuz. Yine aynı maddeye göre, uygunsuz davranan veya konuşan kimse önünüze tutuklu olarak getirilmişse, cezanın üçte birini hücre hapsi olarak karara bağlıyorsunuz. Bu son bilgi, beni daha çok ilgilendiriyor.

DGM tatbikatında "uygun olmayan" söz veya davranışın bir normunun olup olmadığını bilmiyorum. Çok da ilgilenmiyorum. Bütün bunları mahkemenize olan saygımın, hem benim özgür kişiliğimin bir sonucu ve hem de kuruluş yasanızın zorunlu bir gereği olduğunu tekrarlamak için yazıyorum. Mahkemenize saygım hem subjektif ve hem de objektiftir; özgürlüğümün gereği ve yasal zorunluluğun sonucudur.

Fakat bütün bu açıklamalarımın çerçevesinde ve içtenliğime inanacağınız umuduyla, Mahkemenize benim için önemli bir bilgi vermek istiyorum. Ben bu iddianameyi ve dava dosyasını okurken ranzamda, zaman zaman kıkır kıkır ve zaman zaman da kahkahalarla güldüm. Gülmekten kendimi alamadım. Bunu yaptım. Yaptığımı mahkemenizden saklamayı dürüstlüğe uygun bulmadım. Bu davranışımı uygun bulmanızı umut ediyorum.

Iddianameyi ve dava dosyasını inceleyince çok sevindim. Çok rahatladım. Ben ve arkadaşlarım beraat edeceğiz; sevincim bundandır. Ancak son derece tepki de duydum. Çünkü hukuk dışı bir tasarrufla Ulucanlar Merkez Kapalı Cezaevine kapatılmış olduğumu, bir kez daha anladım.

Değerli Yargıçlar,

Söylediklerimi inanılmaz bulabilirsiniz. Eğer dava dosyasını henüz benim gibi, büyük bir istek ve titizlikle incelememiş iseniz, söylediklerimi inanılmaz bulmakta haklı

olursunuz. Benim görevim, söylediklerimin inanırlığını kanıtlamak oluyor. Sorgumda ve sorgulamamın tümünde bunu yapıyorum. Sorgulamamın sonlarına yaklaştığınızda inanılmaz görünenlerin, mahkemeniz içinde inanılır ve güvenilir olacağına inanıyorum.

Ancak burada, henüz sorgulamaya başlarken, hiç olmazsa bir ipucu vermek istiyorum.

Değerli Yargıçlar,

Biliyorsunuz, önünüzdeki iddianameye göre ben, yalnızca dergimizin, Toplumsal Kurtuluş'un, sekizinci sayısında yurtdışında yayınlanan Kürdistan Press'ten çıkan demecimin aktararak yayımlanması nedeniyle suçlanıyorum. Evimden alınıp Dal'a götürülmem, bununla ilgili değildir. Ben dosya içeriğinden anlaşılacağı üzere, dergimizin beşinci sayısında yer alan PKK yazısını yayımlamaya, Yazı İşleri Müdürümüz Orhan Gökdemir'i "azmettirmek" türünden inanılması zor bir iddia ile Dal'a götürüldüm ve hücreye kondum. Bu tutarsızlık bir raslantı değildir; bunu gösterebiliyorum.

Yedek Üye Deniz Yargıç Albay Ünal Özpınar imzalı, Ankara DGM 1988/42 D.İş. sayı ve 5/4/1988 tarihli toplatma kararını aktarıyorum. Sekizinci sayımızla ilgili toplatma kararında aynen şunlar var.

"Ankara'da yayımlanan Toplumsal Kurtuluş adlı derginin Şubat 1988 tarih ve 8 sayılı nüshasının;

1- 4-7 sayfaları arasında yer alan 'Kürdistan Press -Aziz Nesin 8 yıl sonra itiraf etti; 'Evet; Beşikçi'ye ajan dediğimi kabul ediyorum' başlıklı,

2- Aynı derginin 24. sayfasında yer alan 'Yanmakta Olan Oduna Bir Demir Çubukla Dokunmak' başlıklı,

3- Aynı derginin 35. sayfasında yer alan 'Kürt Sorunu Meclis'te' başlıklı,

4- Aynı derginin 50-54 sayfalarında yer alan 'Şeyh Sait Ayaklanması Dinsel İrtica mı?' başlıklı yazılar münderecatında suç görüldüğü için "Anılan derginin-Şubat 1988 tarih ve 8 sayılı nüshasının CMUK'nun 86 ve müteakip maddeleri gereğince toplatılmasına" karar verildiği kaydediliyor.

Özetliyorum: Akla son derece ters bir uygulamayla 1988

şubat sayımız 1988 yılı Nisan ayında toplatılıyor. Benim Kürdistan Press'te çıkan demecim bu sayıda aktarılıyor; DGM Savcılığı bunda suç görmüyor. Aynı sayıda yine Kürdistan Press'ten aktarılan Aziz Nesin'in İsveç'te verdiği bir konferans ve Kürdistan Press muhabirleriyle yaptığı tartışmada suç görülüyor. Daha açık yazıyorum: Dosyaya göre, ben gözaltına alınıncaya kadar, ben değil Aziz Nesin suçlanıyor.

Dosya içeriği incelendiği zaman, ayrıca hiçbir yazımla ilgili toplatma kararının olmadığı da görülüyor. Bu, birinci nokta oluyor.

Şimdi ikinci noktaya geliyorum.

Değerli Yargıçlar,

Ankara Devlet Güvenlik Mahkemesi Savcılığının benim gözaltına alınmam ve evimin aranması emir yazıları 13.6.1988 tarihlidir. Bana ait olduğu ileri sürülen bilirkişi raporu ise 16.6.1988 tarihlidir. Değerli Yargıçlar, bana yakıştırılan bilirkişi raporu, ben Dal'da hücreye kapatıldıktan sonra alınmıştır.

Değerli Başkan ve Üyeler,

Bilirkişi raporu için "bana ait olduğu ileri sürülen" veya "bana yakıştırılan" ifadelerini kullanıyorum. Amacım "uygunsuz" kelam etmek değil; mecburum. Çünkü raporun benimle bir ilgisi yoktur.

Şimdi 16.6.1988 tarihli bilirkişi raporunun bana yakıştırılan bölümünü aktarıyorum. Şunlar yer alıyor:

"Toplumsal Kurtuluş dergisinin 3. sayfasında yer alan 'Demokrat Çağını Doldurdu, başlıklı yazısında yer alan '... Kürt halkı üzerine yaptığı araştırmalar', 'Kürt sorunu', 'Kürdistan sorunu üzerine bir çok soru yöneltildi', 'biz hiç bir zaman Kürt halkının karşısında olmadık, Kürtçenin karşısında olmadık', 'Kürt, Kürtçenin, Kürt halkının karşısında değiliz', 'Kürt halkının kendi kaderini tayin hakkını kabul ediyorum. Bağımsız demokratik bir Kürdistan kurulmasından yanayım, bunu diyormuşsunuz' şeklindeki beyanlar ve karşılıklı konuşmalar bir bütün olarak ele alındığında söz konusu beyanların, yukarıda konulan ölçüler çerçevesinde, TCK'nun 142/3 maddesinin ihlaline vücut verdiği açıkça

görülür."

Bana yakıştırılan, tutuklanmam için ve ceza istemine dayanak yapılan bilirkişi raporu budur ve hepsi budur. Ancak, ne yazık ki, bu raporun benimle hiç bir ilgisi yoktur. Burada tırnak içine alınan ifadelerden yalnızca "Demokrat Çağın Doldurdu" ifadesi bana aittir; diğerlerinin tümü Aziz Nesin'inidir.

Üstelik, Değerli Yargıçlar, bilirkişi "şeklindeki beyanlar ve karşılıklı konuşmalar" diyor; ben, İsveç'e gitmedim ki, bunlar bana ait olsunlar. Aziz Bey gitti; konferans verdi ve Kürdistan Press muhabiriyle tanıştı. Bunlar Kürdistan Press'te yayımlandı ve Toplumsal Kurtuluş'ta aktararak yayımlandı.

İşte ben sorgumda, bu iddianameyi ve dosyayı incelerken bunun için gülüyordum. Mizah yazarı Aziz Nesin'in mi bir mizahı, yoksa DGM Savcı Yardımcısı Yüzbaşı Ülkü Coşkun ile DGM Yedek Üyesi Albay Ünal Özpinar'ın ortak bir şakası mı; bilemiyorum. Dosyayı inceledikten sonra bildiğim şudur: Ben, Aziz Nesin'in yerine hapis yatıyorum.

I- İDDİA

Değerli Yargıçlar,

Yargılama, iddia, savunma ve yargıçlar kurulu olmak üzere üç ayaktan oluşan bir bütündür. Sanık bir yana, bu üç ayağın bir ortak yanı bulunuyor; savcının, savunma avukatının ve yargıç ya da yargıçlar kurulu üyelerinin mutlaka hukuk fakültesi mezunları olmaları gerekiyor. Savcının, savunma avukatının ve yargıçların hukukçu olmaları esastır. Yargılama sürecine katkıda bulunma hak ve yetkileri hukukçu kişiliklerinden kaynaklanıyor; üzerlerine düşeni yaparken hukuk içinde kalmaya mecburdurlar. Ortaklık buradadır.

Bundan sonra ayrılık başlıyor. Bir zorunlu iş bölümü var. Yargılama iddianame ile başlıyor; iddianameyi getirmek savcılık makamının görev ve yetkisindedir. Yargılama sürecinde, yargıçlar kurulunun yetkisi büyüktür; ancak ne kadar büyük olursa olsun, yargıçlar kurulunun bir iddianame hazırlama yetkisi bulunmuyor. Yargıçlar kurulu, id-

dianamedeki iddia eksikliklerini de tamamlayamaz. İddianame ile sınırlıdır.

Billenleri tekrarladım. Şunun için tekrarlıyorum: Bunca zahmete katlandıktan sonra, ben, bu iddianameden memnunum. Daha yüzeysel, daha hukuk dışı ve yersiz bir iddianame düşünemiyorum.

Bu hiç bir iddiası olmayan iddianamedir.

Ne yazık Savcılık makamı, davamızda, Askeri Yargıç Yüzbaşı Ülkü Coşkun, savcılık sandalyesiyle, örnek olsun, Millî Savunma Bakanlığı'nda hukuk işleriyle ilgili bir şubedeki masa görevini karıştırmış görünüyor. Şimdi bu karıştırmayı göstermek istiyorum.

Başka yere gitmiyorum. İddianameye bakıyorum. Onbeş kişi hakkında, adlarımıza ve kimliklerimize ayrılan beş sayfa bir kenara bırakılacak olursa, dört sayfa içinde yüzlerce yıl hapis cezası isteniyor. Bu istem için bir sayfadan az bir genel ve aynı anlama gelmek üzere gerekçelendirme bölümü var. Onbeş kişi için uygun görülen bir sayfadan az genel gerekçenin çok büyük bölümünü buraya almak istiyorum.

"...Dergide yayımlanacak yazılan yazı işleri müdürünün iradesine bırakmayıp hissedarlardan oluşan yazı kurulunun dergide çıkacak yazıları tayin ve tespit ettiği ve yazı işleri müdürünün göstermelik ve sorumluluğu taşıyacak kişi görünümünde bulunduğu, yani dergiyi çıkaran ve derginin sahibi durumunda bulunan kişilerin, dergide suç unsuru taşıyacak yazılardan kolaylıkla sorumlu tutulmaları için bir yazı kurulu oluşturmak suretiyle yazı işleri müdürünün görevini bu kişilerin, yaptıkları, ancak sorumluluğu gerektiren hallerde ise yazı işleri müdürünü sorumlu; gösterdikleri ve dosya kapsamında görüleceği üzere örgütsel faaliyetlerde bulunup idam cezasına ya da müebbet ağır hapis cezasına mahkum edilmiş hükümlülerin açıkça suç ihtiva eden yazıları Basın Kanununun boşluklarından yararlanarak ve sorumlu yazı işleri müdürüne verilecek hapis cezasının paraya çevrilme mecburiyeti hakkını da suistimal ederek Yazı Kurulunu dergide basılacak yazıları bizzat tespit ettiği ve adli merciler önüne de göstermelik yazı işleri müdürü çıkardığı..."

Bunları iddianameden ve Savcılık makamının idiası olarak aldım. Aldıklarımın herhangi bir savcılık iddianamesinde bulunmaması gerektiğini ileri sürüyorum.

Bunun için önce bir parantez açmak istiyorum. Bildiğinizi sanıyorum; yine de hatırlatıyorum. Eylülün ilk zamanlarında Selimiye'de Sıkıyönetim Mahkemesi'nde yargılanıyordum. Mahkeme "Bir Yeni Cumhuriyet İçin" adlı kitabımdan dolayı mahkum etti. Burası önemli değil; mahkeme hükme, benim "şeytana pabucunu ters giydirecek kadar zeki olduğumu" yazdı. İnanılır gibi değil, belki de bu nedenle, Askeri Yargıtay Beşinci Dairesi, oybirliği ile mahkumiyet kararını bozdu. Selimiye'deki alt mahkeme kararında ısrar etti; bu kez de benim herkesi kandırabilecek bir kişiliğe sahip olduğumu koydu. Üst mahkemeyi, bana karşı dikkatli olmaya ve söyleyeceklerime kanmamaya çağırıyordu.

Bu hoş olmayan hukuk bilgilerini şunun için yazma gereği duydum: Savcı Yardımcısı Yüzbaşı Ülkü Coşkun'un mahkeme kararlarında yer almaması gereken bu yakıştırmalardan etkilenmiş olduğu izlenimi edinmiş bulunuyorum. Böyle olmasa, bir savcı yardımcısı, hukuk bilgisi düzeyi ne olursa olsun iddianamesine "basın kanununun boşluklarından yararlanmak" veya "hakkını da suistimal etmek" ifadelerini kullanmazdı. Çünkü kullanırsa iddiasının hepsini kaybeder. Çünkü kanunsuz suç olmaz.

Ben ve arkadaşlarım basın kanununun boşluklarından yararlanıyormuşuz; öyleyse suç yoktur. Değerli Yargıçlar, boşlukta suç olmaz.

Kanun bir sınırlama koyma işidir. Yasa maddeleri çeşitli sınırlamalar koyuyorlar. Yasa maddelerinin koyduğu sınırlamalardan sürekli bir sınırlama elde edilemiyorsa, mevcut yasalara göre suç işlemediğimizi biliyor. Buna karşın bize ceza kesilmesini istiyor.

Kanunsuz suç olmaz.

Kanunsuz ceza kesmek zaptiyenin işidir.

"Hakkın suistimal" edilmesine gelince; bu suistimal nedeniyle kamu düzenine bir müdahale olması ve bunun da bir başka yasa ile suç olarak tarif edilmesi gereklidir. Bu gösterilmeden bizlerin "hakkın suistimali" ile suçlanma-

mız mümkün değildir. İddia, boştur. Ortada kanunsuz suç isnadı var demektir.

Devam etmeden önce bir parantez açmak istiyorum: DGM Savcılığının yurttasların gözaltına alınmasını isteme yetkisi vardır. Ancak kamu görevlilerinin yetkilerini suistimal etme özgürlükleri yoktur. Yetkisini kötüye kullandıkları takdirde ve bu kötüye kullanma kanıtlanınca, yetkisini kötüye kullanan kamu görevlisi sorumlu olur. Ben, DGM Savcı Yardımcısı Yüzbaşı lk Coşkun'un benim ve arkadaşlarımla gözaltına alınmasında, maksatlı olarak, yasanın kendisine verdiği yetkiyi suistimal ettiğini kanıtlayabileceğime inanıyorum.

Hiçbir kamu görevlisinin idari tasarrufu yasaların dışında olamaz.

Hiç bir kamu görevlisi, kanunsuz bir emri yerine getirmekle sorumluluktan kurtulamaz. Memur, amirin ancak kanunlara uygun emirlerini uygular.

Bu bir basın davasıdır. Basın suçları yayımla ilgilidir ve kişisel suçtur. DGM Yasası kişisel suçlarda gözaltı süresini en çok 48 saatle sınırlamıştır. Savcı Yardımcısı lk Coşkun emretmiştir; komiser 11 başkanlığında bir polis ekibi gece yarısı beni evimden almış ve on gün DAL hücrelerinde hapsedmiş ve komiser yardımcısı 178 başkanlığında bir ekiple beni sorguya çekmişlerdir. Yasalarda kendilerine verilen yetkiyi hem kötü kullanmışlardır. Hem de aşmışlardır.

Size suç duyurusunda bulunuyorum. Ben hukuki sorumluluklarını bulmaya çalışacağım. Sadece bunu bilgilerinize sunuyorum.

Parantezi kapatıyorum.

Bir haksızlığa daha işaret etmek istiyorum. Eğer Savcı Yardımcısı lk Coşkun, Milli Savunma Bakanlığı'nda bir masa memuru olsaydı, Hukuk İşleri şube Müdürü'ne yazdığı bir raporda bütün bunlara yer verebilirdi. şunları yazabilirdi: " Yalçın Küçük ve arkadaşları, şunları şunları yapıyorlar. Bunlar iyi işler değil. Ancak kendilerini mahkm edemiyorum. Çünkü kanunlarda boşluk var. Ayrıca Yalçın Küçük ve arkadaşları, kanundaki haklarını da çok fazla kullanıyorlar. Adeta kanunda yazılı hakları suistimal ediyorlar. Bu nedenle kanunlardaki boşlukları giderecek ve

kanuni haklarını suistimalini önleyecek yeni kanun düzenlemelerine ihtiyaç vardır. Yeni kanunlar çıkarılmalıdır." Milli Savunma Bakanlığı'nda görevli Yüzbaşı Ülkü Coşkun bunları yazabilir. DGM Savcılığında görevli Ülkü Coşkun ise bunları yazmamak durumundadır. Yazarsa, iddianamedeki iddiaların hukuk dayanağından yoksun olduğunu yazmış olur; iddianame hukuk dayanağından yoksundur.

Bu iddianameyi hukuk dışı olduğu için, iddiaların hiçbir hukuk dayanağı olmadığı için kabul ediyorum. Hukuk kuralları içinde yargılanacağına inanabilen her sanık hukuk dayanağından yoksun iddianameyle karşılaşırse sevinir. Ben de seviniyorum.

Yalnız, değerli Yargıçlar, kuruluş yasanızın ilgili maddesini, sanıkları "uygun" davranış ve söze mecbur eden maddeyi aktardım. Bu maddeden ben bir mütekabiliyet mecburiyeti çıkarıyorum. Savcılar da, sanıklara "uygun" davranmak ve uygun kelam etmek zorundadır. Buna odalarında olmasa bile, Savcı Yardımcısı Ülkü Coşkun'un odasında bana telaffuz ettiği ancak yazıya dökülmeyen kelimadan ilerde örnekler vereceğim, mahkemede okunacak yazılı belgelerde özen göstermek zorundadır.

Böyle bir zorunluluk varken DGM Savcılığı makamı adına mahkemeye sunulan bir belgede, yukarıya aldığım yarım sayfalık bir paragrafta, nasıl oluyor da, bizim yazı işleri müdürümüz için iki kez "göstermelik" nitelmesi kullanılıyor? "Mostralık" demektir; Savcılık makamı bunu nereden çıkarıyor ve ne hakla söylüyor? Yazı kurulu olan tek yayın biz miyiz? Hangi yayında yazı işleri müdürü tek başına karar veriyor? Cumhuriyet gazetesinin son sayfasında bir günlük gazetenin hazırlanıp yayımlanmasında emeği geçen 28 kişinin ismi yazılıdır. Daha ismi yazılı olmayanlar var. Ben Cumhuriyet gazetesinde de çalıştım. Bir zamanlar iki yazı işleri müdürü vardı; ikinci sayfada bir yazının çıkması için iki yazı işleri müdürünün, ikinci sayfa sorumlusuyla tartıştıklarını, bozduktıklarını çok iyi biliyorum.

Gazetelerde, dergilerde bölümler vardır; bölüm başları ve kurullar var. Yayın böyle yapılır. Savcılık makamı, ya

bunları bilmiyor veya bilerek bizi suçlayabilmek için bunları da yazıyor. Yazdıklarının hiç bir değeri yoktur. Davayla hiçbir ilgisi yoktur.

Bir süre önce, Hürriyet gazetesinde, başlığın üstünde, gazetenin sahibi Erol Simavi'nin, Başbakan Turgut Özal'a yazılmış bir açık mektubu yayımlandı. Simavi, Özal'a, az cümle "dosttuk, beraber yemek yedik, seni başbakan yaptık, sonra sana bir haller oldu, bundan sonra dostum değilsin, küstüm, benden çekin" diyordu. Bu özel mektup yayımlandı. Yazı işleri müdürü yayımladı.

Peki ne oldu? Hürriyet'in yazı işleri müdürü mostralık mı oldu? Adı yazılı 28 kişi ve yazılı olmayan daha pek çok gazeteci bir günlük Cumhuriyet için yazı yazarak, yazı seçerek katkıda bulunuyorlarsa, Cumhuriyet'in yazı işleri müdürü göstermelik ya da mostralık mı oluyor? Ya da Hürriyet veya Cumhuriyet'in yazı işleri müdürü mostralık olmuyor da, bizim yazı işleri müdürümüz neden oluyor? Bir bize, bir de başkalarına göre hazırlanmış iki hukuk düzeni mi var?

Değerli yargıçlar,

"Dönem Yayıncılık Şirketi'nin Toplumsal Kurtuluş dergisini çıkarmaya karar verdiği ve Anonim Şirket adına dergi sahipliğini Bilgesu Erenus'un üstlendiği Dönem Yayıncılık Anonim Şirketinin kurucu ve hissedarlarının da aralarına dergi sorumlu yazı işleri müdürünü alarak yazı kurulunu oluşturdukları " ifadesi de bu iddianamenin çok kısa genel gerekçe bölümçüğünde yer alıyor. Ben ve arkadaşlarım bu ifadelerle suçlanıyoruz. Çünkü iddianamede yalnızca bu bilgi veya iddialar var, bunları çıkardığımızda geriye sadece boşluk kalıyor.

Uzağa gitmeye gerek yok, her hafta çıkan Nokta dergisine bakılabilir. Künye sayfasında bir "yazı kurulu" ilan ediyor. Başkanı Adil Özkol'dur; "yayın kurulu" üyeleri olarak pek çok isim sayıyor. Bunlar arasında Mustafa Özyürek de var. Nokta dergisini bir anonim şirket çıkarıyor ve Özkol ile Özyürek bu şirketin yönetim kurulu üyeliklerini yapıyorlar. Demek oluyor, değerli yargıçlar, "yayın kurulu" sistemini biz keşfetmemişiz. Yine demek oluyor, şirket yönetim kurulu üyeleri yayın kurulu üyesi de olabiliyor. Hem bunu biz keşfetmedik, hem de bunda bir suç yok. Suç olsa,

Nokta ve Adil Özkol ile Mustafa Özyürek için de olur.

Benim ve arkadaşlarımın alınında bir "suçlu" damgası görmediğinizi umuyorum.

Bundan bir süre önce bir "Söz" gazetesi girişimi oldu. Bir yeni şirket kuruldu; Dinç Bilgin, Ercan Arıklı, Adil Özkol, Zafer Mutlu yönetim kurulu üyesi oldular. Bunlar, bu dörtlü, aynı zamanda yayın kurulu oldular; gazete çıktı. Gizli bırakmadılar, şirket yönetim kurulu ile yayın veya yazı kurulunu ilan ettiler.

Şimdi ne olacak? Bunlar varken, Savcılık makamı, bizim hem şirket yönetim kurulunda olmamızı ve hem de yazı kurulu oluşturmamızı iddianamesine almakla ne yapmak istiyor? Ne yapmış olduğunu düşünüyor? Dinç Bilgin'e, Ercan Arıklı'ya, Adil Özkol'a, Mustafa Özyürek'e açık olan yollar bana ve arkadaşlarıma kapalı mı? Kapalıysa ne hakla ve hangi hukuka göre? Yoksa bana ve arkadaşlarıma bir hukuk, Dinç Bilgin ile Ercan Arıklı'ya ayrı bir hukuk mu var? Benim ve arkadaşlarımın inşyonları olmaması çok mu büyük eksiklik?

Değerli Yargıçlar, iddianamenin bu hukuk dayanağın-
dan yoksun tüm iddialarını karşılarım. Davamız "İkinci Harp Okulu Davası" olma ipuçlarını taşıyor ve izlenimini veriyor. Doğrusu, beni ve arkadaşlarımı, bu denli ayırmaların-
rından ayrı bir kıvanç duyduğumu saklayamıyorum. Ancak, hukukçuların, böyle bir ayırımı yapma hakları yoktur. Ayrıca bildiğinizi sanıyorum, ben, Türkiye'de arkadaşlarımla birlikte, "Ekin" Anonim Şirketi'ni kurmaya çalıştım. Bu rejim Türkiye'de bir kez, bir şirketin kuruluş tescilini yapmamıştı. İçinde vardım ve biz yine yapacağımızı yaptık. Sonunda sanık olarak mahkemenize getirildik. Aklandık.

Bu bilgiyi de, zaman zaman ayrı görülmekten mutlu olmakla birlikte, hukuk platformunda ayrı muamele görmeye razı olmadığımı belirtmek için veriyorum. Bu tür iddiaları karşılayabileceğimi sevinçle tekrarlıyorum.

Fakat, değerli Yargıçlar, bu iddianamenin bana derin bir üzüntü veren bir ifadesi var; aktarmak istiyorum. Şöyle: "Dosya kapsamında görüleceği üzere örgütsel faaliyetlerde bulunup idam cezasına ya da müebbet ağır hapis cezasına

mahkum edilmiş hükümlülerin açıkça suç ihtiva eden yazıları Basın Kanununun boşluklarından yararlanarak", Toplumsal Kurtuluş dergisinde yayımlanmıştır. Bu iddia, yürekler acısıdır ve rönesanstan bu yana insanlığın kazanımlarını reddetmek anlamına geliyor.

Bir insan, yaşadığı sürece insandır.

Bir insan, yaşadığı sürece, insan olmanın özünden yoksun bırakılamaz. Bir insan, darağacında can verinceye kadar insandır; yaşar ve duyar. İnsan olduğu sürece idam edilmeyeceğini düşünür ve idamını önlemeye çalışır. İnsan idamını önlemeye çalıştıkça yaşar.

Herkesin de böyle düşünmesi gerekir. Hukukçular, aldıkları hukuk eğitimi özümleyebilmişlerse, böyle düşünmek zorundadır. Başkası olamaz.

İdam hükümlüsü, müebbet mahkumu insandır.

İdam hükümlüsünü, müebbet mahkumunu insan saymak durumundayız.

Celal Bayar önce bir idam hükümlüsüdür. Sonra müebbet hapse mahkum olarak hapis yatmıştır. Sonra uzun yıllar özgürce yaşadı, Türkiye'nin politikasında etkili oldu ve devlet töreni denilen bir törenle gömüldü. Bilinmez?

İdam hükümlüsü, bir Amerikalı, yıllarca idamını önlemeye çalıştı. Hücrede kitaplar yazdı. Dünyada en çok satılan kitaplar arasına girdi. İdam hükümlüsü, elektrikli sandalyenin kapısına kadar gitti ve geldi. Sonunda yenildi.

İdam hükümlüleri de yazı yazarlar.

Bunlar bize postayla geliyor. Bakıyoruz. Hukuk denetimini yapıyoruz. Uygun gördüklerimizi yayımlıyoruz.

Türkiye'de idam hükümlülerin, müebbet hapis mahkumlarının yazı yazmalarının ve bizim bu yazıları yayımlamamızı meneden bir yasa maddesi yoktur. Böyle bir yasa çıkartılmadan biz suçlanamayız. Böyle suçlayıcı bir ifade bir iddianamede yer alamaz. Alırsa boş yer tutmuş olur.

Alması hukuk dışıdır: Türkiye'de Eylül döneminde bile hapiste yatanların yazıları, mektupları yayımlanmıştır. Kitap halinde çıkmıştır. Bütün bunlar var ve biliniyor iken, bizim dergimizde çıkan cezaevinde yatanların yazılarının yayımlanmasının suçlama konusu yapabilmek hem anlamsızdır ve hem de yersizdir.

İddianame, bir anlamsız ve yersiz iddialar demetidir.

İddianame'de bizimle ilgili suçlamanın altı numaralı olanını buraya aktarıyorum. Şöyle suçlanıyoruz.

"6 Şubat 1988 tarihli 8 sayılı Toplumsal Kurtuluş dergisinin 35. sayfasındaki 'Kürt Sorunu Meclis'te' başlıklı yazıda yazının yazarı belli olmadığından dergi yazı işleri müdürü sanık Orhan Gökdemir'in yazı sahibi gibi sorumlu olduğu ve eylemine uyan TCK'nun 142/3-6. maddesi gereğince cezalandırılması" yazılıyor.

İddia İstanbul Milletvekili Mehmet Ali Eren'in, Meclis'te yaptığı ve bütün gazetelerde yayımlanan konuşmasını, bir dergi sütünü uzunluğunda Toplumsal Kurtuluş dergisinde yayımladığımız için bizi suçluyor ve yalnız böyle bir suçlamayla 15 yıl hapsimizi istiyor. Çok güzel; yalnız Milletvekili Eren'in, bütün gazete ve dergilerde yayımlanan konuşması nedeniyle bütün Türkiye'de yalnız ve yalnız, yine biz suçlanıyoruz.

Güzel; bu da bir ayrımdır. Biz yine herkes gibi davranıyoruz veya hiç olmazsa herkesle birlikte hareket ettiğimize inanıyoruz; ancak, onbeş yıllık bir hapis tehditiyle suçlanıyoruz. Ne yaptık? Bir ayrılığımız olmalıdır; fakat bunu iddianamenin bu suçlamaya ayrılan bölümünden anlıyoruz.

Savcılık makamı, bizi suçluyor, ancak neden suçladığını belirtmek zahmetine katlanmıyor.

Fakat Savcılık makamı bir kolay yolu seçiyor; "bilirkişi de bu görüşümüzü teyit etmiş olup" diyerek, kendi suçlama sorumluluğunu bir bilirkişiye yüklüyor. Gerçekten de Savcılık makamının, bizler gözaltına alındıktan sonra, bizleri suçlayabilmek için bir bilirkişiyi harekete geçirmiş olduğunu dosyanın içeriğinden, çıkarabiliyorum. Bilirkişinin bizleri suçlama raporlarından birisi, bir ekspres hızıyla, 16 Haziran 1988 tarihinde, Savcı Yardımcısı Ülkü Coşkun'un masasına ulaşmış görünüyor.

Bir küçük parantez gerekiyor: Ben 13 Haziran gecesi, komiser 11 başkanlığında bir ekip tarafından evimden alınarak Dal hücrelerinden birine tıkıldım. En az dört gün, bir metre eninde ve iki metre uzunluğunda bir hücreden, yalnızca, lutüfkar nezaretçilerin uygun buldukları zamanda gözlerim bağlanarak tuvalete götürülmek için çıkarıldım.

Bu hücrede benden önce kalan kimseye benim kadar bile lutüfkar davranılmamış olduğunu anlıyorum; ricam üzerine dört-beş gün sonra kaldığım hücreyi temizlemeye gelen temizlikçi hücrede birikmiş idrar kokusuna tahammül edemediği için birkaç kez kendisini hücreden dışarı attı. Benim birikmiş idrar kokusuna bir tepki olarak kendimi hücreden dışarı atma özgürlüğüm olmadı.

Bir gün, bir gece olması gerekiyor, bu hücreden yine gözlerim bağlanarak alındım; yüksek ışık arkasına gizlenen bir ekip tarafından sorguya çekildim. Bas sesli ekip başı, önce benden özür diledi; işleri çok olduğu için bir süre benimle ilgilenemediklerini ve sorgumu yapamadıklarını söyledi. Şimdi anlıyorum; bas sesli ekip başı yalan söylüyormuş. DGM Savcı Yardımcısı Ülkü Coşkun'un emriyle beni Dal'da hücreye kapatanlar da, bulabildikleri bilirkişiden rapor gelinceye kadar beni ve arkadaşlarımı neyle suçlayacaklarını bilemiyorlar.

Bilirkişiye önemli iş düşüyor ve hızla çalışması gerekiyor. Hızla çalışarak yazdığı raporu, iddianamede yer alan "Kürt Sorunu Meclis'te" başlıklı yazı ile ilgili bölümünü aktarmak istiyorum. İddianamede bu yazı ile suç işlediğimiz iddia ediliyor; ancak, nasıl suç işlediğimiz anlatılmıyor da. Bu anlatım işi hızla çalışan bilirkişiye bırakılıyor.

Şimdi bilirkişinin yazdıklarını aktarıyorum: " 'Kürt Sorunu Meclis'te' başlıklı yazıda, SHP İstanbul Milletvekili Mehmet Ali Eren'in Meclis'te sarfetmiş olduğu sözlerine yorum unsurları da katılarak yer verilmiştir. Anayasanın 83. maddesi dolayısıyla bu sözlerin milletvekili bakımından suç teşkil etmemesi, yayımlandığı zaman da suç teşkil etmeyeceği anlamına gelmez. Bu yazıda Mehmet Ali Eren'in beyanları yorumlanarak verilmiş, dolayısıyla bu beyanlar vesile kılınarak yazıda TCK'nun 142/3 maddesini ihlal eden beyanlar verilmiştir." Hepsini bu kadar.

Peki hangi beyanlara yer verilmiştir? Suçlama neye dayandırılıyor? Hiç böyle suçlama görülmüş müdür? Biz Yüzbaşı Ülkü Coşkun'a veya Yüzbaşı Coşkun'un seçtiği bilirkişiye neden güvenmek mecburiyetiyle karşı karşıya bırakıyoruz? Bize, "suç işlediniz" diyorlar; peki ne yaptık veya ne yazdık ve suç işledik? Bunu göstermek mecburiyetinde-

dır.

Savcılık makamının iddia etmediğini Yargıçlar Kurulunun ikame etmesi mümkün değildir. Yargıçlar Kurulu, Savcılık makamının eksikliğini tamamlayamaz.

Bu iddia ile bizi nasıl yargılayabilirsiniz? "Kürt Sorunu Meclis'te" yazısında suç işlemediğimizi biz kurulunuza nasıl söyleyeceğiz? Bilmediğimiz bir suçu işlemediğimize sizi nasıl inandıracacağız? Siz, bir iddia olmadan, ne ile suçlandığımız belirtilmeden bizi nasıl yargılayabilirsiniz?

II- DAVA DOSYASI ENVANTERİ

Her envanter bir amaca yöneliktir; envanteri, yığından ayıran bir programa yardımcı olma niteliğidir. Sorgulama da amaçlıdır; bizlerin suçlu olup olmadığını ortaya çıkaracak delillerin toplanması aşaması oluyor.

Bir basın davasında yargılanıyoruz. Ne yazık, bu dosya Dal'da hazırlanmıştır. Dosya sorgulama aşamasında, eldeki delillerin ilk bölümüdür. Çözümlemesi ve çözülmesi gerekiyor.

2-Ali Erenus'un İtirafı

Bu dosyada Ali Erenus'un polis ifadesi yer alıyor. Bizim davamızla ilgili olmalıdır; yoksa, dava dosyasında Ali Erenus'un İstanbul'da, Emniyette, Gayrettepe'de alınan polis ifadesinin bizim dosyamızda ne işi olabilir? Bir ilgisi olmalıdır.

Önce Ali Erenus'u tanıtmam gerekiyor. Dosyada bulunan polis ifadesine göre Ali Erenus şudur; "İstanbul Galatasaray Lisesi 3. sınıf 1273 nolu öğrencisi, bekar, kendi beyanına göre sabikasız olduğunu söyler." Galatasaray Lisesi 3. sınıf öğrencisi Ali demek oluyor, "Toplumsal Kurtuluş Davası" nedeniyle gözaltına alınıyor ve İstanbul'da Gayrettepe'de sorgusu yapılıyor.

Neler soruluyor?

"Soruldu: Ben bir yıl önce annem-babamla birlikte Fransa'ya turist olarak gittim. 25 gün kaldıktan sonra İstanbul'a geldim. Benim şu anda pasaportum var, fakat geçerli süre bitti. Fransa'da annemin bir oyunu oynanacaktı,

bunun için gittik." Polis, Galatasaray Lisesi 3. sınıf öğrencisi Ali'nin gördüğü ülkeleri, pasaportunun süresini merak ediyor; bizim yazdığımız yazılar nedeni ile Ali'nin yurt dışına neden gittiğini soruyor.

Tutanakta "Ali Erenus'un Emniyet Birimi Şube Müdürlüğü'nde alınan ifadesinde" denilmektedir; sorgusu yapılabildiği Ali gözaltındadır.

"Soruldü: Ben herhangi bir derneğe, sendikaya, partiye, cemiyete üye değilim." Polis, gözaltında Galatasaray Lisesi öğrencisi Ali'nin dernek ilişkilerini de soruyor.

"Soruldu: Ben şu anda tam olarak hatırlamıyorum. Çok sayıda konserlere, annemin yazmış olduğu oyunlara seyirci olarak katıldım." Ali, tiyatroya ve konsere gitmiş; gözaltında, polisler bunların hesabını vermeye zorlanıyor.

Değerli Yargıçlar,

Bir parantez açıyorum.Bu yapılan işkencedir.

"Soruldu: Ben siyasi görüş olarak sosyal demokrat görüşlere sahip bir insanım. Annem Bilgesu Erenus da sosyal görüşlere sahip bir insan olduğundan ben de bu görüşleri benimседim.Babam da sosyal demokrat bir kişidir.Bizim vasiyetimizle sosyalizme karşı sempati duymaktadır.Benim bildiğim kadarı ile sosyalizm insanların eşit bir seviyede yaşamasıdır. Bazı zamanlar evde annem Bilgesu Erenus ile sosyalizm konularında tartışma yapıyoruz. Ayrıca yine diğer konularda da, yani sanat, tiyatro konularında annemle tartışırız. Evde sol içerikli, yani sosyalist içerikli kitaplar vardır.Ben bunlardan Nazım Hikmet'in şiirlerini, şu an tam olarak hatırlamıyorum.Fakat bir çok sol içerikli kitap okudum. Yani yukarıda da söylediğim gibi bir bakıma allece sol görüşlü kişileriz. Bu çizgi doğrultusunda annem Toplumsal Kurtuluş isimli derginin sahipliğini yapar. Bu derginin asıl merkezi Ankara'da bulunmaktadır. İstanbul'da ise irtibat bürosu bulunmaktadır. Ben, bu derginin genel merkezine ve İstanbul'daki irtibat bürosuna gitmedim. Derginin ise herhangi illegal bir örgüt paralelinde olup olmadığını bilmiyorum. Yukarıda da izah ettiğim gibi annem sosyalist bir insandır. Ancak herhangi bir örgüt içerisinde faaliyet gösterip göstermediğini de bilmiyorum." Gözaltında Galatasaray Lisesi öğrencisine, bizim dergimizin illegal

bir örgütle ilişkisi soruluyor. Annesi Bilgesu Erenus'un örgüt bağlantısı olup olmadığına cevap vermesi isteniyor. Ali Erenus, " bilmiyorum" diye cevap veriyor.

Değerli Yargıçlar,

Bir parantez daha açmak zorundayım; bu bir engizisyon sorgulamasıdır.

Bu polisi bilirim. Yakın zamanda bir kez de, gece yarısı benim oğlumu aldılar. Ayrı evdeydik; kaba polisler, bir polis arabasında, oğlumu bir evden diğerine taşıdılar." Bul. Babanı bul. Bul yoksa seni hapsederiz.Bul. Babanı bul." Buldular.Bir gece müteferrikaya attılar. O hafta "Aydınlar Dilekçesi" adıyla bilinen belgeyi Devlet Başkanlığı Dairesine vermiştik. Faturayı bana, oğluma ve karıma kestiler.Bir gün müteferrikada yatırdıktan sonra, "yanlışlık oldu" dediler; serbest bıraktılar.

Bir suç kovuşturmasında oğulu kovuşturmak, oğul üzerine baskı yapmak bir Ortaçağ zihniyeti ve pratiğidir. Bunlar Ortaçağ sorgularıdır.Bu dosya Ortaçağdan kalmadır.

Bu dosya içeriği nedeniyle, suç duyurusunda bulunmam gerekiyor.Ancak burada bunu yapmıyorum. Çünkü, değerli Yargıçlar, kurulunuza saygım var; fakat güvenim yok. Ben de dosya içeriğini inceleyince hayretler içinde öğrendim. Benim hiçbir yazımla ilgili olarak bir toplatma kararı yok. Benim hiçbir yazımla ilgili olarak bir bilirkişi kararı yok. Benim yerimde Aziz Nesin'in Kürdistan Press'te yer alan ve bizim aktardığımız konuşma ve açıklamayla ilgili olarak bir toplatma kararı var. Yine benim yerime Aziz Nesin'in sözkonusu ifadeleriyle ilgili ve suçlayan bir bilirkişi raporu var. Ancak Aziz Nesin'in yerine ben tutukluyum. Bu tutukluluğa itiraz etmişim. Kurulunuz, kovuşturmanın devam ettiği görüşünü de gerekçe yaparak Aziz Nesin yerine benim tutukluluğumun sürdürülmesini uygun bulmuştur. Böyle bir durumda ve çok açık dosya envanterine bakarak, kurulunuza güvenimin bulunmadığını ifade etmemi yerinde ve uygun bulacağınızı umuyorum.

b-Kadir Akbaba'nın İtirafı

Şimdi Toplumsal Kurtuluş dergisi sahibi Bilgesu Erenus'un, Ankara Dal'da alınan Emniyet ifadesinin son sayfasından, altıncı sayfa, aktarma yapmak istiyorum. Bilgesu, polise ve sorulan dava üzerine , şu cevabı veriyor:

"Ayrıca İstanbul ilinde bulunan Toplumsal Kurtuluş dergisinin bürosunda elde edilen bol miktardaki Emek Dünyası adlı derginin özel sayısının neden Toplumsal Kurtuluş dergisi bürosunda bulunduğunu ve kim tarafından getirildiği konusunda bilgim yoktur. Ben bu dergileri burada gördüm. Dağıtımına hazır bir şekilde neden bize ait olan derginin bürosunda bulunduğunu bilmiyorum. Yine İstanbul'dan gelen yazılar bizim okuyucumuzdan gelen yazılar değil. Çünkü, bu yazılar Emek Dünyası dergisi adına yazılmış yazılardır. Bu yazıların bizim büromuzda ne aradığı konusunda bir bilgim yoktur." Bu aktarmayı özetlemek istiyorum: Polis, bizim İstanbul Büromuzdan paket paket Emek Dünyası dergisi aldığı ileri sürüyor ve en azından bu paketleri Ankara Dal'a taşıyor. Daha sonra, Dal hücrelerine kapattığı Bilgesu Erenus'u arada bir hücreden çıkartıp "bu ne?" diye soruyor. Bilgesu "bilmiyorum" diyor. Bunların "bizim büromuzda ne aradığı hususunda bir bilgim yoktur" diye cevabımı veriyor.

Doğrusu aynı sorularla ben de karşılaştım. Bir zaman Dal'da hücremden alındım; Gözlerim bağlandı ve Dal'ın üzerinde ve tuvaletlere bitişik olduğunu daha sonra saptayabildiğim bir odada, yeniden komiser yardımcısı 178 başkanlığında bir ekip tarafından sorguya çekildim. Gözlerim açıldı. Sorgunun çok ilerlediği bir zamanda sorgucuların elindeki saate gözüm ilişti; saat onbirdi. Sonra, gece yarısı oldu; sabah üç buçukta sorgu bitti. İki buçuk saat da, sorgudan memnun olmadıkları için, bana işkence yapıp yapmamayı aralarında tartıştılar. Komiser 178 odadan çıkıyor, yüksek ışık arkasından konuşan bas sesli şefiyle tartışıyor, geliyor ve çıkıyordu.

İşte bu sorguda, Bilgesu'ya gösterilen Emek Dünyası tomarları bana da gösterildi. Ben bunları nereden aldıklarını sordum. "İstanbul büronuzdan" cevabını verdiler. Beni bir gülme tuttu; Dal'da kahkahalarla güldüm. "Yanlış büroyu basmışsınız" dedim; ancak gülüyordum.

Dal'da alınan, altında benimle birlikte komiser yardımcısı 178 ile polis memuru 3685'in imzası bulunan ifademden aktarıyorum: "Toplumsal Kurtuluş için Laleli'deki büronun aranması bir yanlışlık olmuştur. Bunların hiçbirisi bizim ile ilgili değildir. Nitekim şu anda önüme konmuş

olan Emek Dünyası dergisinin altında da bu adres Emek Dünyası'na ait olarak gösterilmektedir. "Gayet açık değil mi? Polis büyük bir telaşla başka bir büroyu basıyor ve ne varsa topluyor; sonra da Dal'da bunların hesabını bize sormak istiyor.

Dosyada böyle bir polis skandalı da var.

Fakat bu kadar değil; ekleyeceklerim var. Diktatör Franco, Madrid'te liseleri geziyormuş. Öğrencileri sorguya çekmiş; İspanya'nın nehirlerini ve ovalarını sormuş ve doğru cevaplar alınca da sevinmiş. Bir soru daha sormak için bir öğrenciyi ayağa kaldırarak "Suç ve Ceza'yı kimin yazdığını sormuş. Öğrenci büyük bir panik içinde "ben yazmadım" cevabını verince çok sinirlenmiş. Okulu terk etmiş; derhal valiyi ve parti yöneticisini arayarak hepsini azarlamış. Tehdit etmiş. Sonra sorunu unutmuş. Onbeş gün sonra vali haber verince yeniden hatırlamış. Vali, "Generalim" demiş; "Eğitim Müdürü, Emniyet Müdürü hep sorunun üzerine gittik, gerekli bütün soruşturmayı yaptık" diye eklemiş. Sonucu da şöyle ifade etmiş: "öğrenci Suç ve Ceza'yı yazdığını itiraf etti" Böylece sorunu çözdüğünü haber vermiş.

Bunu İstanbul'da yayımlanan ve bizimle ilgisi olmayan Emek Dünyası dergisinin Laleli'deki bürosunda çalışan Abdülkadir Akbaba'nın karısıyla birlikte götürüldüğü İstanbul Emniyet Müdürlüğü'nde alınan ifadesinden bir bölüm aktarabilmek için anlattım. Akbaba, polisin bir sorusuna ve hiç kuşkusuz başkasına şu cevabı veriyor: "Toplumsal Kurtuluş ve Emek Dünyası isimli dergiler yasadışı Türkiye Komünist Emek Partisi (TKEP) adlı illegal örgütün legal yayın organı olup olmadığını bilmiyorum. Benim ve diğer TKEP mensubu şahısların bu Toplumsal Kurtuluş ve Emek Dünyası isimli dergilerde birleşmesi rastlantı olmuştur. Benim kesinlikle (TKEP) adlı örgütle ilgim yoktur. Diğer ismi geçen şahısların ise (TKEP) adlı örgüt içerisinde eylem ve faaliyetlerde bulunup bulunmadıklarını bilmiyorum. Ben şu anda herhangi bir örgüt içerisinde eylem ve faaliyetlerde bulunmamaktayım. Sadece yukarıda da söylediğim gibi Toplumsal Kurtuluş ve Emek Dünyası isimli dergilerde çalışmaktayım. Ben 14.6.1988 günü sözkonusu çalışmış olduğum yukarıda adresi yazılı dergiden polisler ta-

rafından yakalanarak buraya getirildim." Doğrusu polisi kutlamak gerekiyor; başka bir derginin bürosundan aldıkları Abdülkadir Akbaba'ya, Toplumsal Kurtuluş'ta çalıştığını ve büronun da Toplumsal Kurtuluş'a ait olduğunu itiraf ettirmiş bulunuyorlar.

Dosyada bu da var.

c- Kim Yargılanıyor: Kürdistan Press mi, Toplumsal Kurtuluş mu?

Dava dosyasının envanterini yapmayı sürdürüyorum ve tamamlıyorum. Dava dosyamızda tam 20 adet Kürdistan Press fotokopi sayfası var. Dava dosyasında bu kadar Toplumsal Kurtuluş sayfası yok.

Bu sayfaların birisinin, daha doğrusu benim Kürdistan Press'te çıkan demecimin fotokopisinin üzerine şunların yazılı olduğu görülüyor. "Kürdistan Press 15 günde bir çıkar. Rızgari örgütünün partileşmeden sonra çıkardığı yayındır." bu kırık harflerle yazılmış tipik el yazısının Savcı Yardımcısı Ülkü Coşkun'a ait olduğunu sanıyorum. Daha doğrusu, bu yazının dosyadaki Ülkü Coşkun yazılarıyla yaptığım bir karşılaştırma sonucu savcı yardımcısı Ülkü Coşkun'un eli mahsulü olduğundan kuşku duymuyorum.

Kuşku duymadığım bir nokta daha var: Savcı Yardımcısı Yüzbaşı Ülkü Coşkun, arkadaşım İlhan Akalın'ı sorgularken bir ara sorgu dışı ve yüksek sesli konuşmalar da yapıyor. İlhan Akalın arkadaşım, mahkemeniz tutanaklarına geçirdi.

Kuşkusuz söylenenler için size tanık ve yazılı belge sunamayız; imkanınız yok. Ancak buna da çok fazla önem vermediğimizi belirtmek durumundayım. Çünkü bizler, sözüne güvenilir kişileriz. Sözüme mahkemenizin de güvenmesi gerektiğini düşünüyorum.

Savcı Yardımcısı Ülkü Coşkun, Rızgari uzmanı olduğunu ve Rızgari'yi gizli örgütten mahkum ettirdiğini söylüyor. Eninde sonunda bizi de mahkum ettireceğini haber veriyor.

Ancak Savcı Yardımcısı Yüzbaşı Ülkü Coşkun'un bu haberi bize, ancak Kürdistan Press ile Rızgari arasındaki ilişki ile ilgili bilgiyi ise seçtiği bilirkişiye verdiği kesindir.

DGM Savcı Yardımcısı Yüzbaşı Ülkü Coşkun, Toplumsal Kurtuluş için seçtiği bilirkişisine, daha önce gizli örgütten

mahkum ettirmekle övündüğü Rızgari örgütünün yayın organı olduğunu belirterek yirmi sayfa Kürdistan Press yazısı havale ediyor.

Mantığının çok basit olduğu görülüyor: Savcı Yardımcısı Yüzbaşı Ülkü Coşkun, Kürdistan Press'te yayımlanan yazılarda suç bulan bir bilirkişi raporu sağlayabildiği takdirde bizleri de mahkum ettirebileceğine inanıyor. Basit mantığı budur.

Doğrusu DGM Savcılık makamının bizim için seçtiği bilirkişinin Savcı Yardımcısı Yüzbaşı Coşkun'la aynı görüşleri paylaştığı anlaşılıyor. Bilirkişi, 14 Haziran 1988 tarihinde, bizler Dal'a konduktan sonra, görevini üstleniyor ve iki gün sonra, 16 Haziran 1988 tarihinde raporunu veriyor. Raporun beşinci sayfasında bilirkişi incelemesi başlıyor. Başladığı yerden bir uzun paragraf aktarıyorum:

" aa. Kürdistan Press: Bu gazete, Kürtçe olduğu sanılan yazılar, Türkçe yazılar, eski harflerle yazılmış yazıları ihtiva etmektedir. Gazetede yer alan 'Kürt halkı hayatın her alanında tehdit ve tesellut altındadır', ' Kürtlerin bağımsızlık mücadelesini desteklemek insanım diyen herkesin görevidir-kendi kaderini tayin Kürt halkının hakkıdır', ' Kürdistana yönelik stratejiler ve politikalar', "kirso", 'Kürdistan cephesinin önemi ve geleceği', 'Belge...belge', iyi ki İspanyol değiliz' başlıklı yazılar yukarıdaki ölçüler içinde değerlendirildiğinde, TCK'nun 142/3 maddesinin ihlaline vücut verirler, çünkü bu yazılarda Türkiye'deki bir etnik grubu ekonomik, sosyal, hukuki sorunları dile getirilmemiş, tersine bir halkın, bir ulusun, bir milletin varlığı vurgulanmış, Türk devletinin bu halk üzerindeki zulmüne son verilmesi; bir Kürt devletinin kurulması , Kürt özel devletinin ihdası düşünceleri savunulmuş, Türk devletinin Kürtler üzerinde baskıcı bir unsur olduğu ileri sürülmüş, böylece 142/3. maddesi anlamında milli duygular zaafa uğratılmak suretiyle veya yok edilmek istenmiştir."

Değerli Yargıçlar,

Varsayalım ki buradaki suçlamalar doğru ve haklıdır. Peki bize ne? Peki bunlar bu dava dosyasında ne arıyorlar?

Değerli Kurul, ben, yayımlandığını ancak hazırlanan dosyayı hapishanede incelerken öğrendiğim yazılardan

neden sorumlu olayım? "Kürdistan'a Yönelik Stratejiler ve Politikalar" incelemesini Kürşat İstanbullu yazmış ve Kürdistan Press'te yayımlanmış; Peki, bana ne? Ben ve arkadaşlarım Kürdistan Press'i çıkarmıyoruz.

Değerli Yargıçlar,

Savcılık makamının seçtiği bilirkişinin suç gördüğü ve yukarıya aldığım paragrafta ve başlıklarını verdiği yazıların hiçbirisi Toplumsal Kurtuluş'ta yayımlanmamıştır.

Dava dosyasını Kürdistan Press sayfalarıyla şişirmek ve Toplumsal Kurtuluş'ta yayımlanmamış yazılar için bilirkişi raporları derlemek, hem hukuk dışı ve hem de insafsızlıktır.

III-GİZLİ ÖRGÜT TUTKUSU

Değerli Kurul,

Eylülist rejimde özel mahkemelerde bir ispat alışkanlığı ortaya çıktı; gizli örgüt olduğunu ileri sürmek veya gizli örgüte dönüştüğünü iddia etmek çok zaman mahkumiyet için yeterli sayılıyor."Gizli örgüt" veya "gizlilik" başlıbaşına bir suçluluk karinesi olmuştur.

Önce buna itiraz etmek durumundayım. Çünkü bir toplum yaşamında her şey açık olmayabilir ve gizli olan her şey bir suç kaynağı değildir. Gizli örgütlenmelerin de hepsi cürüm sayılmıyor. Masonları örnek olarak gösterebilirim; masonluk bir resmi ad altında ve dernekler yasasına göre kurulmuş olmakla birlikte gizli çalışan bir örgüt oluyor. Kimse üyelerini, merkezlerini ve şubelerini bilmiyor, toplantıları gizli yapıyor, çok zaman maskeli oluyorlar, hatta birbirine kod isimle hitap ediyor ve şifreyle konuşuyorlar. Türk Yükseltme Cemiyeti yasalar çerçevesinde bir gizli topluluktur. Bahailik ise yalnız bir gizli topluluktur. Bahailerin üyeleri, toplantılar ve ayinleri gizlidir, bunda da suç bulunmuyor.

Bir sonuç çıkıyor: Türkiye'de suç kaynağı bir örgütün gizli olması değil; yasaların yasakladığı bir amacı gerçekleştirmek için yine suç kaynağı olan bir programı uygulamaya koymasındır. Bu yapılmadıkça gizli olmak veya gizlilik içinde çalışmak, suçlanmak için bir neden olamaz; olma-

ması gerekiyor.

Bu söylediklerimin hem bizimle ilgisi yoktur ve hem de var. Biz, bir çok kez benim ağzımdan açıkladık, açık ve yasalarda içinde çalışan, devrimci ve sosyalizmi kurmayı amaçlayan bir parti kurmak istiyoruz. Bu düzeni değiştirerek, bize, işçi sınıfımıza ve halkımıza layık bir sosyalist düzen kurmak istediğimizi ilan ediyoruz. Bunun için önce bir parti kurmak istiyoruz.

Bunları hep söyledik ve söyledim. Bunlar, Türkiye'de ve dışında, dergilerde ve günlük gazetelerde hep yayımlandı. Bütün bunlarda, söylediklerimizde ve yaptıklarımızda hiçbir suç yoktur. Bunlar, Türkiye'de tüm yurttaşlara açık haklardır. Parti kurmak, şirket kurmak, dernek kurmak, Türkiye'de yurttaşların hakkıdır; gaspedilemez ve gaspedilmemelidir.

Böyle düşünüyorum. Ancak Ankara DGM Savcılığının ve Ankara polisinin böyle düşünmediği kesindir. Savcılık ve polis, benim, mutlaka bir gizli örgütün su yüzündeki görüntüsü olduğumuza inanmıştır. Bunun için biz gözaltına alındık. Bunun için günlerce sorgulandık. Bunun için sorgulamada hep bize nasıl karar aldığımız soruldu.

Sonunda bunlar hep boş çıktı. Boş çıkınca, boşluğu doldurmak için, basın davalarına baş vuruldu.

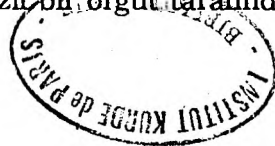
Bu nedenle dava dosyası ayrıdır, açılan davalar ayrıdır. Bunun için birbirine uymuyorlar.

Bunun için bu dosya bu kadar tutarsızdır.

Bunun için her birimiz için açılan basın davaları ayrı ayrı iddialar olmalarına karşın, dosya bir bütündür ve biz de bir toplu davanın sanıkları olarak karşınıza çıkartılıyoruz.

Bunun için Galatasaray Lisesi öğrencisi Ali Erenus evinden alındı, İstanbul Emniyeti'ne götürüldü ve annesi Bilgesu Erenus'un gizli örgütlerle bağlantısı konusunda sorguya çekildi. Bilgi sızdırılmak istendi. Bunun için İstanbul'da başka bir derginin bürosu basıldı, bulunanlar İstanbul Emniyeti'ne götürüldü ve bizlerin gizli bir örgütün paravanası olduğumuz konusunda baskı yapıldı.

Bunun için dava dosyası, gizli bir örgüt tarafından yurt

dışında yayımlandığı ileri sürülen bir derginin sayfalarıyla dolduruldu.

Bunun için bizimle bu gizli örgüt arasında kesin bir bağlantı varsayılarak bu derginin yayınlarını suçlayıcı bir bilirkişi raporu eklendi, bize mal edildi ve dosyaya kondu.

Bunun için ben, 22 Haziran 1988 tarihinde, sorgu için çıkarıldığım DGM Savcılığı makamında, yalnızca ve yalnızca Toplumsal Kurtuluş dergisinde yazıların nasıl çıktığı, nasıl karar bağlandığı konusunda ve özellikle PKK yazılarıyla ilgili olarak sorgulandım. Ben, DGM Savcılık makamında PKK yazılarını yayımlamak konusunda yazı işleri müdürünü azmettirmekle suçlandım.

Değerli Yargıçlar,

Lütfen, savcılık ifade tutanağına bakınız. Lütfen, beni karşınıza getiren iddianameye bakınız ve karşılaştırınız; İddianamede suçlandığım Kürdistan Press ile ilgili olarak Savcılık ifade tutanağında hiçbir iz yoktur. Daha açık ifade etmek istiyorum: Savcılık makamı, Kürdistan Press'te çıkan mülakat konusunda beni sorgulamamış görünüyor.

Değerli Yargıçlar,

On gün Dal hücrelerinde tutulduktan sonra çıkarıldığım Ankara DGM Savcılığında alınan ifadem yalnızca PKK üzerindedir ve özünü, dolayısıyla , tümünü aktarmak istiyorum.

"Partiye Karkeren Kürdistan başlıklı yazının Toplumsal Kurtuluş dergisinde yayımlanması için ben ve Bilgesu Erenus yazı işleri müdürü olan Orhan Gökdemir'i azmettirmiş değiliz. Kaldı ki basın kanununda azmettirme diye bir müessese yoktur. Yazının sorumlusu basın kanununda açıklanmıştır. Biz Partiye Karkeren Kürdistan isimli yazıyı nasıl ki Nabi Yağcı'nın Behice Boran'ın fikir ve düşüncelerini, ilgili yazılarını Cumhuriyet gazetesi, Hürriyet gazetesi haber olarak yayımlıyorsa, biz de, Partiye Karkeren Kürdistan yazısının haber niteliği olduğunu düşünerek, Toplumsal Kurtuluş dergisinde yer almasına karar verdik."

Yargıçlar Kurulu,

İddianame okundu. Hep birlikte dinledik. Savcılık makamı, sorgudaki suçlamayı unutuyor ve sorguda düşün-

mediği bir iddia ile beni suçluyor. İddianamede hakkımdaki suçlama sayısının azalarak bire indiğini görüyorsunuz. Hakkımdaki tek suçlamayı buraya aktarıyorum.

"Toplumsal Kurtuluş dergisinin Şubat 1988 tarihli 8. sayısında, 3 ve 4. sayfeler arasında yer alan 'İsmail Beşikçi Biz Türklerin Onurudur', 'Demokrat Çağını Doldurdu', başlıklı yazılarda Sanık Yalçın Küçük'ün yurt dışında illegal Rızgari örgütü tarafından basılıp dağıtılıp, Türkiye'ye gizlice sokulan Kürdistan Press dergisiyle yapmış olduğu röportajı dergi sahibi sıfatıyla Toplumsal Kurtuluş dergisinde Yazı Kurulu aracılığı ile bastırıldığı ve dosya içerisinde Yalçın Küçük'ün Kürdistan Press'in kendisiyle yapmış olduğu röportaja ilişkin belgelerin yer aldığı ve bu röportajla sanık Yalçın Küçük'ün yayın yoluyla Kürtçülük, bölücülük propagandası yaptığı ve bilirkişi mütalaasında bunu doğruladığı, röportajın sahibi olan Yalçın Küçük ile Toplumsal Kurtuluş dergisinin Yazı İşleri Müdürü Orhan Gökdemir'in bu yazılardan ötürü birlikte sorumlu oldukları ve röportajın sahibi olan Yalçın Küçük ile Yazı İşleri Müdürü Orhan Gökdemir'in TCK'nun 124/3-6. maddesi gereğince ayrı ayrı cezalandırılmaları."

Çok açık ve pek güzel görünüyor: DGM Savcı Yardımcısı Yüzbaşı Ülkü Coşkun, bizlere ve bu arada bana gizli örgüt yakıştırmada bir türlü karar veremiyor ve bu kararsızlıkla beni PKK ile suçlayınca Rızgari'yi unutup veya Rızgari ile suçlayınca PKK'yı hatırlamıyor.

Sonunda Rızgari'de karar veriyor. Posta ile geldiğini herkesin bildiği ve benden başkalarının da demecinin yayımlandığı Kürdistan Press'in Türkiye'ye "gizlice" sokulduğunu da iddia ettikten sonra hakkımda bir de bilirkişi raporu bulunduğunu ileri sürüyor. Ancak daha önce de ifade ettim. Beni gizli örgüt ve PKK ile bağlantılı olmakla suçlamada fazla zaman kaybettiği için Aziz Nesin'in Kürdistan Press'te çıkan konuşmasını suçlayan bilirkişi raporunu bana yüklemekten çekinmiyor.

Değerli Yargıçlar,

Bu bir hastalıktır. Bu bir tutkudur. Bu hastalık ve tutkudan kurtulmak gerekiyor.

DGM Savcı Yardımcısı Ülkü Coşkun ile Ankara Emniye-

ti'nde Dal-1 ekibi bir süre bizimle gizli örgütçülük oynadılar. Ben bunu Dal'da dalcıların yüzüne söylemekten çekinmedim. Israrla, bize gizli örgüt yakıştırmak istediklerini söyledim ve tutanağa geçirilmesini istedim.

Yargıçlar Kurulu,

Biz Dal'da yüzleştirildik. Soyguncular gibi yüzleştirildik. Cahil polisler bizi yüzleştirmeye kalkıştılar. Başlarında komiser 11 vardı. Biz ilk defa birbirimizi görüyorduk ve birbirimizi görünce sevindik. Polislerden birisi "sevinmeyin, sevinmeyin, şimdi birbirinize gireceksiniz" diye bizi uyararak istedi. Değerli Yargıçlar; öğrenciliğimde de öğrenci eylemlerinde ve çok zaman yönlendiren durumunda meşguldüm. Öğrenciliğimden bugüne polisteki gelişmeleri gözlemek imkanı buldum. Polisin teknik imkanı çok artmış; kadrosu genişlemiş görünüyor. Hepsi üniversite öğrencisi gibi giyiniyorlar; kıyafetleri serbest bırakılıyor. Her fakülte veya bölüme, üniversite öğrencisi kılıklı birden fazla polis düştüğünü sanıyorum. Bütün bu gelişmeleri gözleyebildim; bu gelişmeler karşılığında polisin cehalet düzeyinde büyük bir artış olduğunu gördüm.

Değerli Kurul,

Ben poliste ve DGM Savcı Yardımcısının odasında hukuk göremedim. Polis ve DGM Savcı Yardımcısı kendilerini hukukçu dışına çıkarmışlar.

Bütün bu hukuksuzluğa karşın, ısrarım sonucunda, yüzleştirme tutanağında benim şunları söylediğim yazılıyor: "Oyların çoğunluk mu olduğunu sormak bizi gizli örgüt olarak düşündürmektedir." Bunu, tutanağa yazdırmada başarılı olabildim. Kuşkusuz bu ifade eksiktir; ben bütün sürecin, yüzleştirmenin de, bizi gizli örgüt saymanın açık delili olduğunu söyleyip durdum. Ancak bu kadarı tutanaklara geçirildi.

Bundan kuşku duyulmamasını diliyorum.

Biz, bir kez değil bir kaç kez Dal'dan DGM Savcılığına sevk edildik. DGM Savcılık makamı bazen sevkiyatı kabul etmedi. Ancak, bir kez sevkiyat yazımız yazılmıştı ve bunlar da dava dosyasında yer alıyor.

Emniyet Müdür Yardımcısı Ertuğrul Çakır imzalı ve 20 Haziran 1988 tarihli sevk yazımızın çıkış şube ve sayı ile il-

gili bilgilerini aktarıyorum.

ŞUBE: 1

BÜRO: İlegal Opr (D-1)

SAYI: C/53

Aynı dosyada aynı müdür yardımcısının iddianamede adı geçen bazı arkadaşlarımızın yerleri ve kimlikleri konusunda DGM savcılığına yazılmış bir başka yazı var. 22 Haziran 1988 tarihli bu yazının da çıkış şube ve sayısı ile ilgili bilgileri de aktarıyorum.

ŞUBE: 1

BÜRO: İLL. SOR. (D-2)

SAYI 4638

Bu iki bilgi üzerinde durmam gerekiyor. (D-1) ve (D-2), aksine iddialarına karşı DAL'ın devam ettiğini gösteriyor. D, eski yazıda DAL okunuyor ve Ankara Emniyeti'nde kuşkusuz başka Emniyet müdürlüklerinde bir değil birkaç "DAL" ekibi ortaya çıkıyor. Bizimle ilgilenenlerin DAL-1 olduğunu sanıyorum.

DAL-1, "İlegal Operasyonlar" bürosundadır. Belki de bürosunun adıdır.

DAL-2, "İlegal Soruşturma" olabilir.

Bütün bu kayıtlar, DGM Savcı Yardımcısının emri ile ve bir "İlegal Operasyon" sayılarak evimizden alınmış, hücrelerde tutulmuş, gizli örgüt bağlantıları için zorlanmış ve bütün bunlar tutmayınca karşınıza Basın Yasasına muhalefet suçlarıyla getirilmiş bulunuyoruz.

Şimdi ortada sorumluluklar getiren ve cevap bekleyen bir soru var: Biz Basın Yasasına göre suçlanacaktık, neden hücreye konduk ve "İlegal" sayıldık. Peki biz "İlegal" sayıldık ve gözlerimiz bağlandı, günlerce Dal'da tutulduk, sonunda neden Basın Yasasına muhalefetten suçlandık?

Dosyada bir de Ankara DGM'den 15 Haziran 1988 tarihinde çıkan, Ankara Emniyeti Siyasi Şube Müdürlüğü'ne yazılan "İlgili" yazısı olarak " 15.6.1988 gün ve 1. Şb. İlegal Sorğu Büro 4340 sayılı yazınız" gösterilen, kuşkusuz, DGM Savcı Yardımcısı Ülkü Coşkun imzalı yazı var. Savcı Yar-

dımcısı Yüzbaşı Ülkü Coşkun, bizim işlerimiz sözkonusu olunca, Ankara Emniyetinde İlegal Sorgu Bürosunu muhaptap biliyor. Böylece bizim sorgulamamızın "İlegal Sorgu Bürosu"nda yapılmış olduğu kesinlik kazanıyor.

Kuşkusuz Yüzbaşı Ülkü Coşkun ve bu büro, işlerine başlarken beni ve arkadaşlarımı "illegal" görüyorlar. Buna göre hareket ediyorlar ve kanıtlayabilmek için delil avcılığına ve imalatına başlıyorlar. Yaptıkları iş hukuk dışıdır. Bence illegal olan bu bürodur.

Hukuk dışı olan, bu yazıda yer alan Ülkü Coşkun'un emridir. Bu emri de aktarıyorum.

"Müdürlüğünüzce 14.6.1988 tarihinde yakalanarak gözetime alınan Yalçın Küçük, Bilgesu Erenus, İlhan Akalın, Orhan Gökdemir ve Hüsnü Öndül'ün sorgularının yapılması ve suç delillerinin elde edilebilmesi için CMUK'nun 128, 3233 sayılı kanunun 7'nci maddesi ile 2559 sayılı polis vazife ve selahiyet kanununa eklenen ek madde 2, 2845 sayılı kanunun 16 ve 2935 sayılı kanunun 26. maddeleri gereğince adı geçen sanıklar 22.6.1988 tarihine kadar gözetim altına alınmış olup"

Burada bir noktanın altını çizmem gerekiyor: Dosyanın incelemesinden Savcı Yardımcısı Yüzbaşı Ülkü Coşkun'un kaleminden veya diktesinden çıkan bir tek paragrafın bile olmadığı anlaşılıyor.

a- Savcı Yardımcısı Ülkü Coşkun'un benimle ilgili gözaltı emri 13 Haziran tarihinde, komiser 11 başkanlığında ekip evime 13 Haziran gecesi geldiler. İşler uzun sürdü. Tutanağı 14 Haziran itibarıyla düzenlediler.

b- Ancak Hüsnü Öndül 14 Haziran'da değil 13 Haziran tarihinde gözaltına alındı.

c- Orhan Gökdemir, 14 Haziran'da değil 9 Haziran'da gözaltına alındı.

Bir savcılık yazısında bu tür yanlışlıklar olmamalıdır. Savcı Yardımcıları, yanlış yapmada bu kadar özgür davranmamalıdır.

d- Bizim ve bu arada benim gözaltı yazımda "2935 sayılı kanunun 26. maddeleri gereğince" denilmekte ve 2935 sayılı yasadan güç almaktadırlar. 2935 sayılı yasa olağanüstü hal yasasıdır ve Ankara'da olağanüstü hal bulunmadığı için

yürürlükte değildir. DGM Savcı Yardımcısı kendisi olağan üstü hal yasasının Ankara'da yürürlükte olmadığını ve bize uygulanamayacağını bilmek zorundadır.

Bütün bunlar bir yana , DGM Savcı Yardımcısı bizimle ilgili "suç delillerinin elde edilmesi" için 22 Haziran 1988 tarihine kadar gözaltına alınmamamızın gereğini nasıl bilmiş veya hesaplamıştır? Bizim özgürlük ve kişilik haklarımız, DGM Savcılığı için bu kadar ucuz mudur?

Peki ne bulmuştur?

Sonunda beni suçlayabilmek için Aziz Nesin'in bir konuşmasına alt bilirkişi raporundan başka hangi delil çıkarabilmiştir?

Bir bilirkişinin 14 Haziran 1988 tarihinde aldığı bir dosyayı 16 Haziran 1988 tarihinde teslim edebilmesi için, huzur içinde suçlayabilmesi için, benim ve arkadaşlarımla bir mezar büyüklüğündeki hücreye kapatılması neden gerekmiştir?

Bu sorulara cevap gerekiyor.

Bu soruya hemen cevap verebilirim. Önce iddianamenin benimle ilgili kimlik açıklayan bölümünden "sevk maddesi" satırını aktarıyorum: "TCK'nun 142/3-6 maddeleri." Böylece benim TCK'nun 142. maddesinin üçüncü fıkrasıyla suçlandığım ve bu suçu basın yoluyla işlediğim için de altıncı fıkrasının uygulanmasının talep edildiği açıklık kazanıyor.

Bundan hemen sonra gelen sanık arkadaşım da benim türümden TCK 142/3-6 ile sevk ediliyor. Bu arkadaşım hakkında, iddianamede yer alan bilgiyi de aktarıyorum. "Muzaffer Ayata: Diyarbakır Cezaevinde PKK adına örgütsel faaliyetlerde bulunmak suçundan idam cezasına hükümlü."

Muzaffer Ayata için "suç tarihi" satırında "Şubat 1988" bilgisi yer alıyor. Muzaffer, Şubat 1988 tarihli Toplumsal Kurtuluş dergisinde çıkan yazısından dolayı suçlanıyor.

Ben de aynı sayıda yer alan bir demecim gerekçesiyle karşınıza çıkartılmış bulunuyorum. Ancak iddianamede benimle ilgili "suç tarihi" satırında şunlar yer alıyor: "16 Haziran 1988 öncesi", Savcılık, benimle ilgili satıra "Şubat 1988" yazamıyor ve yazmıyor.

Çünkü DGM Savcılığı'nın gözünde ben gizli örgütüm. Çünkü, gizli örgütün suç tarihi zaman içinde bir tarih noktası olamaz. Çünkü, gizli örgüt ancak zaman içinde bir uzun çizgiye yazılır. DGM Savcı Yardımcısı kafasından, gizli örgüt illizyonunu atamadığı için "suç tarihi" olarak "Haziran 1988 öncesi" yazıyor. Bunu açıkça yazamadığı için, Ezop'un aklını tercih ediyor.

Hiç kuşku yok, Eylül dönemi ile ilgili deneyimlerim, DGM Savcı Yardımcısının, özel sohbetlerde, yemek aralarında, kurul üyelerine ısrarla bizlerin gizli örgüt olduğumuzu söylediğini düşünmemi gerektiriyor. Bu yolla, kurula MİT raporlarının sunulmuş olması da mümkündür. 12 Mart döneminde, hukukun bütünlüğüne bağlılık daha fazla olduğu için MİT raporları dosyada yer alıyordu. Bu konuyu burada bırakıyorum. Fakat "suç tarihi" üzerindeki bu karışıklığı saptadıktan ve ayıklayarak kurulunuza sunduktan sonra dosya içeriğinin kronolojisi üzerinde durmak istiyorum. Umuyorum ve inanıyorum, dünyada hiçbir yerde böyle bir dava kronolojisiyle karşılaşılamaz; bunu göstermek durumundayım.

IV- KOVUŞTURMA KRONOLOJİSİ

Kısaca yazıyorum.

Bir: Ankara DGM Yedek Üyeliğinin bir kararını aktarıyorum.

"Toplumsal Kurtuluş adlı derginin Şubat 1988 tarih ve 8 sayılı nüshası içerisinde yer alan bir kısım yazıların muhteviyatı suç teşkil ettiği cihetle, anılan derginin Şubat 1988 tarih ve 8 sayılı nüshasının CMUK'nun 86 ve müteakip maddeleri gereğince toplatılmasına,

Kararın gereği için Ankara DGM Cumhuriyet Savcılığına hazırlık evrakı ile birlikte gönderilmesine; itirazı kabil olmak üzere karar verildi."

Bu karar ile ilgili olarak yazacaklarım var. Önce bizim ve benim bilgilerime göre böyle bir toplatma kararı dergimize veya bizden birine hiçbir zaman tebliğ edilmedi. Dosyada bu kararın tebliğ edildiğini gösteren hiçbir kayıt bulunmuyor. Dolayısıyla "itirazı kabil olmak üzere" ifadesi,

de facto; " itirazı gayri kabil olmak üzere" ibaresine çevrilmiş oluyor.

Bu hususun irdelenmesini, değerli Kurul Üyeleri, size değil kendi hukukçularıma bırakıyorum.

İkinci olarak bu toplatma kararının tarihini aktarmak istiyorum. Kararın altında yazıldığına göre Toplumsal Kurtuluş dergisinin Şubat 1988 sayısı ile ilgili toplatma kararının tarihi şudur: "5.4.1988". Bu şaşırtıcı tarihi tekrarlıyorum: Bizim dergimizin Şubat sayısı ile ilgili toplatma kararı, 5 Nisan 1988 tarihinde alınıyor.

Aylık dergidir; Mart başında hiçbir bayii veya kitapçıda bulunmaz. Fakat DGM Yedek üyeliği piyasada artık satılmayan dergimizi Nisan 1988 tarihinde toplatma gereği duyuyor. Son derece garip bulmanızı umut ediyorum.

İki: Ankara DGM Yedek Üyeliğinin bir başka kararını aktarıyorum.

"Ankara'da yayımlanan Toplumsal Kurtuluş adlı derginin Kasım 1987 tarihli 5. sayısının CMUK'nun 86 ve müteakip maddeleri gereğince toplatılmasına, kararın hazırlık evrakı ile birlikte Güvenlik Mahkemesi Cumhuriyet Savcılığına gönderilmesine itirazı kabil olmak üzere karar verildi. "

Bu karar üzerinde de yazacaklarım var. Benim bilgime göre bu karar da Toplumsal Kurtuluş dergisine tebliğ edilmedi. Kuşkusuz, ben yanlış bilebilirim; ancak dosyada her hangi bir tebligat izine rastlanamıyor. Böylece ve çok büyük bir ihtimalle, "itirazı kabil olmak üzere" ibaresi, hukuk dışı bir ihmalle, "itirazı gayri kabil olmak üzere" ifadesine çevrilmiş oluyor.

İkinci olarak, bu toplatma kararının tarihini bildirmek istiyorum. Öyle görünüyor; DGM Yedek Üyeliği Nisan 1988 tarihinin beşinci gününü Toplumsal Kurtuluş'a ayırıyor. Dergimizin Kasım 1987 tarihli sayısı, çıktığı tarihten tam altı ay sonra toplatılıyor.

DGM, piyasasada, bayide, kitapçıda bulunamayacak bir zamanda, bir aylık dergiyi çıkışından tam altı ay sonra toplatıyor.

Bu durumun bir hukukçu için anlaşılmasının çok zor olduğunu kabul edileceğini umuyorum.

Üç: Bir bilirkişi raporunun ilk paragrafını aktarıyorum. "Bilirkişi, Toplumsal Kurtuluş isimli derginin sayı 8, Şubat 1988 tarihli nüshasında ve Kürdistan Press gazetesinin 30. 10.1987 tarihli nüshasında yer alan yazıların TCK 142/1, 142/3, 142/4 ve 312. maddeleri ihlalini teşkil eder nitelikte bulunup bulunmadığını incelemekle görevlendirilmiştir."

Bu bilirkişi raporunun yazılış tarihini de belirtmek istiyorum: "16. 6. 1988." Bu rapor biz Dal'da hücredeyken yazılıyor.

Değerli Yargıçlar, burada bir özet yapmama izin vereceğinizi sanıyorum.

a. Aylık bir derginin sekizinci sayısı Şubat 1988 tarihinde yayımlanıyor. Mart başında, bayilerden, kitapçılardan, satılmayan sekizinci sayılar alınıyor ve dokuzuncu sayılar veriliyor. Nisan başında, bayilerden, kitapçılardan dokuzuncu sayıdan satılmayanlar toplatılıyor ve onuncu sayı dağıtılıyor.

b. İşte bu Nisan ayında, DGM Yedek Üyeliği, Şubat 1988 tarihli sayının toplatılmasına karar veriyor. Ancak kayıtlarına göre bu toplatma kararını gizli tutuyor.

c. DGM Savcılığı, 13 Haziran 1988 tarihinde bu kez bizleri toplatmaya karar veriyor. Türkiye'de dağıtılmış ve piyasada kalmamış dergileri toplatmak için yargıç kararına gerek duyuluyor. Ancak bizleri toplatmak için DGM Savcı Yardımcısının yazısı yeterli oluyor.

14 Haziran 1988 tarihinde, 9 Haziran 1988 tarihinde gözetim altına alınan Yazı İşleri Müdürümüz Orhan Gökdemir ile birlikte, Ankara'da Dal hücrelerine tıklanmamız tamamlanıyor. İşte bu işlem bittikten sonra DGM Savcı Yardımcısı Şubat 1988 tarihli sayımızı bir bilirkişiye veriyor. Biz hücredeyiz. Sadece, arada bir hücremizin kapısına vuruyoruz. "Memur Bey, tuvalete gitmek istiyorum." Memur Beyin sesi çok zaman "bekle" diye bağıyor. Biz bekliyoruz. Sonra geliyor. Önce hücreye kirli bir bez atıyor ve "bağla" diyor; bu kirli paçavra ile, hücrede, kendi gözlerimizi kendimiz bağıyoruz. Bazan kirli paçavra da getirmiyorlar; üzerimizdeki kazağımızı, gözlerimizi kapatabilmek için, başımıza çekmemizi emrediyorlar. Sıkışmışsınız. Çaresiz

yapıyorsunuz. Kazağı başımıza çekip gözlerimizi kapatabilmek için kamburumuzu çıkartmamız zorunludur. Şimdi kambursunuz ve gözleriniz kapalı. Birtisi "yürü" diyor. "Sağdan", sonra "başını eğ". Uzun yürüyor ve geliyorsunuz. Sonra yine hücrenizdesiniz.

İşte bizler hücremizdeyken bilirkişi çalışıyor. Bizler hücredeyken hızla çalışarak 16 Haziran 1988 tarihinde, Şubat 1988 tarihinde yayınlanan ve Nisan 1988 tarihinde toplatılan dergimiz ile ilgili suçlama raporunu veriyor.

Özeti burada tamamlıyorum. Ancak bu bilirkişinin yine de rahat çalışmadığını anımsatmak durumundayım. Çünkü benim olduğunu sanarak Aziz Nesin'in konuşmaları hakkında suçlayıcı rapor veriyor.

Dört: 20 Haziran 1988 tarihi üzerinde durmam gerekiyor. Ankara Emniyet Müdürlüğü'nün 20. 06. 1988 tarihli ve C/53 sayılı yazısı var; Emniyet Müdür Yardımcısı Ertuğrul Çakır tarafından imzalıdır. Bizler hakkındadır. Şu paragrafını aktarıyorum.

"Adı geçen beş şahıs, haklarında tanzim edilen tahkikat evrakı ve Toplumsal Kurtuluş dergisinin genel merkezi ile ikamet ve işyerlerinde yapılan aramada elde edilen ektteki dizi pusulasında belirtilen dökümanlar ile birlikte memura teslimen gönderilmişlerdir." Bu yazı ile biz Ankara Devlet Güvenlik Mahkemesi'ne sevk edilirken yazının dağıtımını da ayrı bir plana göre yapıyor. DGM Savcılığı'na yazılan bu yazının en altında dağıtım yerleri belirtiliyor. Bunu da aktarıyorum.

"Dağıtım

DGM Cumhuriyet Savcılığına- Ank.

Emniyet Genel Müdürlüğüne

Isth. Şube Müdürlüğüne

Em. 1. şube. Fiş-Arşiv Br. Amirliğine" -

Değerli Kurul,

Fişlendik.

Ancak bunun için bu aktarmayı yapmıyorum. Bizler 20 Haziran 1988 pazartesi sabahı, yüzleştirme senaryosu di-

şında ilk kez bir araya getirildik, gözlerimiz yine bağlandı veya başımıza kazak veya hırka geçirildi, götürüldük. Öyle anlaşıdı; Birinci Şubenin Dal bölmelerinden çıktıktan sonra gözlerimizin açılmasına izin verildi. Parmak izine götürüldüğümüzü anladık. Teker teker parmaklarımızın izi çıkarıldı. Yandan, önden, arkadan kafalarımızın sureti çıkarıldı, fotoğraflarımız çekildi.

Uzun sürdü. Bir araya geldikçe ve polislerin yanında konuştuk. İzninizle belirteyim; bu davanın bir fiyaskoyla sonuçlanmak üzere olduğunu ifade ettik. Bilgesu Erenuş ve özellikle İlhan Akalın hakkında, göstermelik de olsa, bir dava bile açılmayacağını, birbirimize söyledik.

Dosya açık; 13 Haziran 1988 tarihli DGM Savcılığı arama yazı ve emrinde ben ve Bilgesu varız. İki de elde var, Orhan ve Hüsnü, toplam dört ederiz. İlhan'ın adı yok; İlhan'ın adı, Orhan Gökdemir polis nezaretinde büromuza götürülünce, masası sorulunca ve aynı gece benim evime gelen polislerin benden, 14 Haziran 1988 sabahı Bilgesu ile birlikte İlhan'ın da evime geleceğinin öğrenilmesi üzerine, listeye giriyor. Bir ses "atın keratayı" diyor ve İlhan, biziyle birlikte hücreye kapatılıyor.

İlhan Akalın, şirketimizin denetçisi, dergimizin genel yayın yönetmeni; ancak DGM Savcılığı tarafından suçlanan beşinci ve sekizinci sayılarda bir rolü yok. Suçlanmıyor.

Bunun dışında onbirinci sayımız nedeniyle Yazı İşleri Müdürümüz Felemez Ak, normal mahkemece tutuklanınca, biraz da tepkiyle, onikinci sayımızda yazı işleri müdürlüğünü de üstlendi. Felemez, suçlanan yazının yazarını söyleyeceğini bildirdiği ilk duruşmada tahliye edildi ve biz, DGM Savcılığı'na sevk edilmek üzere parmak izlerimizin alındığı ve sevk yazımızın yazıldığı 20 Haziran 1988 tarihe kadar onikinci sayımız hakkında hiç bir suçlama yapılmadı.

Ancak, Yargıçlar Kurulu, parmak izinden sonra, bir karar değişikliği oldu. Bizi DGM Savcılığı'na götürmekten vazgeçtiler. Tekrar Dal'a götürüldük ve hücrelere atıldık.

Güzel. Fakat güzel olmayan bir durum var. Varsayalım ki biz gerçekten gizli örgütüz ve toplu suçtan yargılanıyoruz. Gözaltına alındık. Gözaltında, Emniyet'in soruşturması

İçin gerekli süre bulunmamız gerekiyor. Ankara Emniyeti soruşturmasını 20 Haziran 1988 tarihinde bitiriyor ve bunu resmi yazıya döküyor. Bundan sonra bizim gözaltında tutulmamız gerekiyor. Eğer tutulursak kanunsuz olarak ve zorla özgürlüklerimizden yoksun edinmiş oluruz.

Kurul üyeleri, bizler karpuz değiliz. Bizler Karpuz olmadığımız için resmi bir masada oturan bir kimsenin istediği zaman ve istediği süre özgürlüklerimizden yoksun edilemeyiz. Edilirse kanunsuzluk yapılmış olur.

Bundan dolayı sorumluluk gerekir.

Bunun peşinde olacağım. Ancak, kurulunuza suç duyurusunda bulunmuyorum. Çünkü kurulunuza güvenim olmadı. Daha önce ifade etmiş bulunuyorum.

Sayın Başkan,

Sindir, 20 Haziran 1988 tarihinde DGM Savcılığı'na götürülmek üzere iken, ani bir karar değişikliği ile sevkimizden vazgeçilerek birer karpuz gibi Dal hücrelerine atılmamızdan sonra yapılanları, dosya içeriğinde izlemek istiyorum. Amacım kurulunuzun işini kolaylaştırmaktır. Dosya bilgilerimi sistematik ve programatik bir duruma getirmeye çalışıyorum.

Yapılan işler şunlardır.

a. Bir toplatma kararı daha var. Sonuç bölümüne aktarıyorum.

"Toplumsal Kurtuluş isimli derginin Haziran 1988 tarihli 12. sayısında yer alan «İşçi Sınıfının Devrimci Rolü Üzerine», «Pen Klübü Kürt Merkezi Kurdu», «Frankfurtta 1 Mayıs», «THKP ve PKK», «Kutup Yıldızı», «17 Mayıs Dörtler Eylemi» başlıklı yazılarda TCK'nun 142, 312, 311. maddelerinin ihlal edildiğine ilişkin emareler görüldüğünden, Toplumsal Kurtuluş adlı derginin 12. sayısı olan Haziran 1988 tarihli baskısının CMUK'nun 86 ve müteakip maddeleri uyarınca toplatılmasına, itirazı kabul olmak üzere karar verildi."

Artık tahmin edilebilir; 12'nci sayımızın toplatılma tarihi, bizim DGM Savcılığı'na götürülmekten vazgeçildikten sonraki bir tarihtir. Toplatma kararının altında "21.06.1988" tarihi var.

b. Bir bilirkişi raporu daha alıyor. Altında "20.6.1988"

tarihi yazıyor. Raporun son derece acele yazılmış olduğu görülüyor. Çünkü tümüne yakın bölümü bir makaleden alınmış izlenimi veriyor. Şöyle başlıyor. -

"Bilirkişi, Toplumsal Kurtuluş (sayı 12, Haziran 1988) isimli dergide yer alan yazıların TCK'nun 142, 311, 312. maddelerini ihlal edip etmediğini incelemekle görevlendirilmiştir." Ne yazık, ne zaman görevlendirildiği konusunda, dosyada bilgi yok; Savcı Yardımcısının bu belgeyi dosyaya koymamak için özenli davrandığı anlaşılıyor. 20 Haziran 1988 tarihli öğle sonrası olduğunu tahmin etmek durumundayım.

Kurul Üyeleri,

Bilirkişinin yine rahat yazabilmesi için hücreye konmuş oluyoruz.

Gizli örgüt suçlamasının tutarsızlığı görülünce, bir arkadaşımız hakkında da suçlama yapabilmek için biz tekrar hücreye tıkılıyoruz.

Otomatik bilirkişi hızla rapor yazıyor. Hep aynı Yedek Üye, hemen toplatma kararı veriyor.

Bütün bu bilgiler ışığı altında, çok açık bir tarihçe ortada dururken, Kurul Üyeleri, bizim basın yasasını çiğnediğimize inanabilir misiniz? Siz inansanız, biz inanır mıyız?

Tarih bilimlerin anasıdır. Tarihin dizgesi, mantıktır. Önünüze bir mantık çıkarttım. Bu mantık kuzuyu kapmak isteyen kurdun mantığıdır. Bizim kuzu olmadığımız görülecektir. Bu mantık, minareye kılıf hazırlama mantığıdır. Kılıfa girmeyeceğimiz görülecektir.

Kanun dışına çıkılarak bizi hücreye tıkmak mümkündür.

Kanun içinde kalınarak bize kılıf giydirmek mümkün değildir.

V - YEDEK ÜYELİK VE SAVCILIK

Değerli Kurul,

Üniversitelerde istatistik dersi de okuttum. Matematiksel istatistikle ilgilendim. İstatistikte bir kavram var; "sistemik hata" deniliyor.

Bunu basitçe anlatabiliyorum; bir otomobilin motoru,

belli sayıda devirde veya tekerleri belli dönüşte belli bir anormal sesi çıkarabiliyor. Bu anormal sesteki düzenlilik motorda veya teker donatımında bir sakatlık olduğunu ve sataklığın standart bir nitelik taşıdığını gösteriyor.

Bu kısa bilgiden sonra dava dosyasına geliyorum.

Bir: Bizim dosyamızda ve Toplumsal Kurtuluş dergimiz ile ilgili olarak üç toplatma kararı var. Beşinci, sekizinci ve en son olarak da 12'inci sayımız ayrı ayrı kararlarla toplatılmış bulunuyor. Ancak her üç kararda da bir tek imza var: Deniz Yargıç Albay Ünal Özpınar.

Ben, DGM içinde üye ve yedek üyelerin ilgi alanı bakımından uzmanlaştıklarını sanmıyorum. Böyle bir uzmanlaşmanın son derece sakıncalı olabileceğini sanıyorum.

Deniz Yargıç Albay Ünal Özpınar'ın bizimle ilgili tüm toplatma kararlarını imzalamış olması şaşırtıcıdır.

İki: DGM Savcı Yardımcısı Yüzbaşı Ülkü Coşkun'un Ankara Emniyeti Siyasal Şubesi'ne yazdığı 15.6.1988 ve hz. 1988/49 sayılı yazısında, bizlerin, "22.6.1988 tarihine kadar gözetim altına" alındığımız bildiriliyor ve bizlerin "evrakını 21.6.1988 tarihinde, Cumhuriyet Savcılığında" bulundurulması isteniyor.

Bizler, daha önce de ifade ettim, 22.6.1988 tarihinde, Ankara DGM Savcılığı'na götürüldük, Savcılık ifadelerimizin tümü, 22.6.1988 tarihlerini taşıyor. Hepimiz Savcı Yardımcısı Yüzbaşı Ülkü Coşkun'a ifade verdik; ifadelerimiz kısadır. Aynı gün öğleye kadar ifadelerimiz tamamlanmıştır.

Ancak öğleden sonrasını, DGM nezarethanesinde geçirdik ve akşam, herhangi bir yedek üyenin karşısına çıkarılmayarak yeniden Dal'a götürüldük. Dal pikabında, birbirimize, "bizi tutuklayacak bir yargıcın bulunmadığını" söyledik.

Biz 22.6.1988 tarihinde bizi tutuklayacak bir yargıç olmadığı için tutuklanamadık ve geceyi geçirmek için tekrar Dal hücremize götürüldük. Bizde sevinç, kofiser yardımcısı 178 başkanlığındaki ekipte şaşkınlık vardı.

Tekrar götürüldük. 23.6.1988 tarihinde, Bilgesu Erenus hariç dördümüz tutuklandık. Tutuklama kararının altında da Deniz Yargıç Albay Ünal Özpınar'ın imzası var.

Böylece bu dava dosyasında bizimle ilgili dört karara

işaret ettim. Hepsini de Deniz Yargıcı Albay Ünal Özpınar'ın imzası yer alıyor. Çok şaşırtıcı olduğunu kabul edeceğinizi umuyorum. Ben 22.6.1988 tarihinde Deniz Yargıcı Albay Ünal Özpınar'ın zamana otmadığı için yedek üyelik çıkarılmadığımızı düşünüyorum.

Bir parantez açıyorum. Dava dosyasında şimdiye kadar normal bir ölgü bulmakta güçlük çektim.

Üç. İstatistik okuttuğumu söyledim ve dört gözlem sundum. Dördü de bizlerin aleyhine ve dördünü de Deniz Yargıcı Albay Ünal Özpınar imzalıyor.

Ancak dosyada bizimle ilgili beş karar var. Beşinci, bizim aleyhimize değil, lehimize. Bizden sonra ilk arkadaşımız, Erhan Tezgör ve Vedat Yentçeri, yine Yüzbaşı Ülkü Coşkun'un emri ile işyerlerinden alınıyor, evleri aranıyor. Dal'a götürülüyorlar. Daha sonra DGM. Savcısı Yüzbaşı Coşkun, tutuklama talebini hazırlıyor. Arkadaşlarımız Yedek Üyenin karşısına çıkarılıyor. Fakat tutuklanmıyorlar.

Çünkü Deniz Yargıcı Albay Ünal Özpınar'ın karşısına çıkmıyorlar. Arkadaşlarımız Yedek Üye Muhittin Mihçak'ın karşısına çıkarılıyor ve serbest bırakılıyorlar.

Böylece, Değerli Üyeler, Deniz Yargıcı Albay Ünal Özpınar'ın, bize hukuk dışı bir eğilimi olduğunu kesinlikle ve istatistik olarak göstermiş bulunuyorum. Şimdi Yüzbaşı Ülkü Coşkun'un hukuk dışı konumuna geliyorum.

Yüzbaşı Coşkun'un, bizlerle ilgili, 1988/98 Hz. ve 22.6.1988 tarihli tutuklama istemi yazısından aktarım yapmak istiyorum. İlhan Akalın arkadaşımın ilgili taleplerini aktarıyorum.

"3-a) Haziran 1988 tarihli Toplumsal Kurtuluş dergisinin 12. sayısında Yazı İşleri Müdürü sanık İlhan Akalın ile yurt dışında bulunan ve derginin Almanya temsilcisi olan Haluk Yurtsever'in «İşçi Sınıfının Devrimci Rolü Üzerine» başlıklı yazısında TCK'nun 142/1-6 maddesinde açıklanan komünizm propagandası yapmak suçunu sanık Yazı İşleri Müdürü İlhan Akalın'ın yazıyı yazdığını söylediği ve açık kimliğini bildiremediği yurt dışında bulunan Haluk Yurtsever'in adını bildirmek suretiyle sanık İlhan Akalın'ın yazının yazarının tam olarak bildirememesi nedeniyle hapis cezasını gerektirir şekilde bu suçtan sorumlu olduğu.

b) Haziran 1988 tarihli Toplumsal Kurtuluş dergisinin kapsamında «Pen Klübü Kürt Merkezi Kurdu» başlıklı yazıda yazının yazarı belli olmadığından sorumlu Yazı İşleri Müdürü İlhan Akalın'ın hapis cezasını gerektirir suç işlediği, Kürtçülük ve bölücülüğü TCK 142/4. maddesinde açıklandığı üzere övdüğü."

c) «Frankfurt'ta 1 Mayıs» başlıklı yazının Haziran 1988 tarihli Toplumsal Kurtuluş dergisinde yer aldığı ve yazının yazarının belli olmadığı, sanık İlhan Akalın'ın yazıyı yazmış gibi hapis cezasını gerektirir sorumluluğu bulunduğu ve bu yazıda yayın yoluyla TCK 142/3-6. maddesinde açıklanan Kürtçülük, bölücülük yapmak suçunu İlhan Akalın'ın işlediği.

Bu aktarmadan sonra DGM Savcı Yardımcısı Yüzbaşı Ülkü Coşkun'un, Erhan Tezgör ve Vedat Yeniçeri arkadaşlarımız için yazdığı 27.6.1988 gün ve 1988/98 Hz. tutuklama istemine geçmek istiyorum. Yedek Üye Muhittin Mihçak 27.6.1988 tarihli ve bu istemi reddeden kararında Savcı Yardımcısı Coşkun'un talebini özetliyor. Buraya, bu özeti, öldüğü gibi alıyorum.

"Dönem Yayıncılık AŞ'nin ve dolayısıyla Toplumsal Kurtuluş dergisinin hissedarları ve yazı kurulu üyeleri olan şanıklar Erhan Tezgör ve Vedat Yeniçeri'nin Haziran 1988 tarihli Toplumsal Kurtuluş dergisinde (İşçi Sınıfının Devrimci Rolü Üzerine, Pen Klübü Kürt Merkezi Kurdu, Frankfurt'ta 1 Mayıs) başlıklı yazıların, adı geçen derginin yazı işleri müdürünün rızası hilafına dergide yazılmalarını ve yayımlamalarını istedikleri ve adı geçen yazıların Toplumsal Kurtuluş dergisinde yayımlanmasını sağladıkları bu nedenle Basın Kanununun ilgili hükmüne göre yazı işleri müdürünün yerine adı geçen şanıkların sorumlu olduğu ve bu nedenle müsnet suçu işledikleri iddia edilmekle"

Bu gerekçeyle, Yüzbaşı Ülkü Coşkun, Erhan Tezgör ile Vedat Yeniçeri'nin tutuklanmasını istiyor. Yedek Üye Muhittin Mihçak kararında şunları belirtiyor: "Toplumsal Kurtuluş dergisinin Haziran 1988 tarihli 12. sayısının sorumlu yazı işleri müdürünün İlhan Akalın olduğu, İlhan Akalın'ın Emniyette, Ankara DGM Cumhuriyet Savcılığında ve Ankara DGM Yedek Üye Hakim huzurunda beyanları ile

anlaşılmiş, ayrıca İlhan Akalın sanıkların, yani, Erhan Tezgör ve Vedat Yeniçeri'nin kendisinin rızası hilafına Haziran 1988 tarihli Toplumsal Kurtuluş dergisinin yayımlanması ve adı geçen yazıların yazılmasını istedikleri konusunda herhangi bir beyanda bulunmamış, sanıkların kendisine herhangi bir baskı yaptıklarını beyan etmemiş bulunmakla, sanıklar Erhan Tezgör ve Vedat Yeniçeri'nin beyanlarını doğrulanmış olmaktadır." Bu nedenle Tezgör ve Yeniçeri tutuklanmıyorlar.

Yargıçlar Kurulu,

Burada yaptığım kısa özetten çıkardığım sonuca katılacağınızı sanıyorum: Ortada tam bir hukuk skandalı vardır. Bir savcı yardımcısı, beş gün ara ile dergimizde daha önce çıkmış üç yazıdan dolayı, önce, ilgili sayının yazı işleri müdürünün tutuklanmasını istiyor ve daha sonra da, başka iki arkadaşımızı, aynı yazıların yayımlanmasından sorumlu tutmaya çalışarak onların da tutuklanmasını talep ediyor. Daha da komik olanı, bu iki arkadaşımızı, derginin Genel Yayın Yönetmeni ve Yazı İşleri Müdürü İlhan Akalın üzerinde baskı uygulayarak rızası dışında iş yaptırmakla suçluyor.

Böyle bir yardımcı savcının hukuk mantığından ve adalet duygularından ciddi olarak kuşku duymak gerekir. Savcı Yardımcısı Yüzbaşı Coşkun'un yazıları hukuk bilgisi bir yana, çıplak bir mantığın gereklilikleri açısından da tartışmaya alınmalıdır.

Ben şimdi bu dosyayı inceledikten sonra, Savcılık makamında sorgumu yaparken, Yüzbaşı Ülkü Coşkun'un birden bire kendisinden geçerek "kıvrırma Yalçın Küçük, kıvrırma, sıkıyorsa kabul et" diye bağırmasına başlamasını daha kolay anlıyorum. Yüzbaşı Coşkun, birden bire Savcılık odasını bir köy kahvesi nidalarıyla doldurmuş ve beni, evhamlarını kabul etmediğim için "kıvrırma" ile itham ediyordu.

VI - DEVLETLE GİZLİ ÖRGÜT

Artık devlet içinde bir gizli örgütün açıklanmasının zamanı gelmiştir. Dosyada bulunan ve "rapor" başlıklı, antet-siz bir kağıda yazılı ve "İnceleme Kurulu" tarafından imza-

lanan bir belgeden söz etmek durumundayım. Bu belge, devlet içinde ve devletin imkanlarını kullanan yasadışı bir örgütün varlığını açıklıyor.

"İnceleme Kurulu" kimin tarafından tayin edilmiştir; bilinmiyor. Emniyet Müdür Yardımcısı Orhan Acar, Güvenlik Şubesi Müdürü Melik Kazıcı, Birinci Şube Müdürü Hasan Eryılmaz ve İstihbarat Şube Müdürü Ertuğrul Çakır tarafından imzalanan ve herhalde önemi nedeniyle gerek "3. 2.1988 Saat: 14.30" tarihi atılan bu raporun altıncı maddesinde şu yazılıyor: "Sonuç olarak derginin taranan birçok sahifesinde yer alan yazıların başta komünizmi övücü olduğu bir gerçektir. Bu sebeple dergi, Basın Kanununun ilgili maddesi gereğince sürekli yayın olduğundan süresi içerisinde incelenerek böyle bir raporla birlikte ilgili kuruluşlara gönderilmesi uygun görülmüştür." Açıktır; devlet içinde gizli örgüt Toplumsal Kurtuluş dergisine karşı savaş açıyor. Ankara Emniyeti içinde bir gizli örgütün 3 Şubat 1988 tarihinde ve öğleden sonra saat 14.30 da imzaladığı bir gizli ve yasa dışı belge "ilgili kuruluşlara" gönderiliyor.

Bu gizli ve illegal ile ilgili olarak söylenecekler var.

1) Bu gizli ve illegal belgeyi imzalayan şube müdürlerinin hepsi yetkisizdir. Toplumsal Kurtuluş'la uğraşmak ve rapor yazmak, Emniyet İstihbarat Şubesi veya Emniyet Güvenlik Şubesinin işi değildir; yetkileri yok. Toplumsal Kurtuluş dergisi, Basın Yasasına göre yayımlanan bir dergidir. Emniyet'te muhatabı basın bürosudur. Adalette muhatabı basın savcılığıdır.

Yayınları, idare mekanizması içinde Emniyet Basın Bürosu ve adalet mekanizmasında da basın savcılığı izler. Muhatap bellidir.

Bunun dışında rapor hazırlayarak, devlet aygıtını, Toplumsal Kurtuluş için harekete geçirmeye çalışmak yasadışıdır.

2) Eylülist dönemde Emniyet aygıtının, MHP'nin yerini alacak ve boşluğunu dolduracak biçimde yeniden düzenlendiği anlaşılıyor. Eylül öncesinde, böyle bir rapor hazırlama işini MHP örgütü üstleniyordu.

Bu dönemde her ilin emniyet Örgütü, MHP il örgütlerinin yerini almıştır.

3) Türkiye bugün bir tekelci polis devletidir. Her şeyi tek elinde tutan bir devlet. Polis'in Dal birimleri, bizlere karşı MHP kınıyla donatılmıştır.

4) Toplumsal Kurtuluş ile ilgili bütün kovuşturma ve baskılar Ankara Emniyetindeki bu illegal örgütün raporunu "ilgili kuruluşlara" göndermesinden sonra başlamıştır. 1987 Kasım sayısı için bilifkışı raporu derlenmesi bu tarihten sonra akıl ediliyor ve 1987 Kasım tarihinde çıkan beşinci sayı ile ilgili toplatma kararı bu tarihten sonra alınıyor.

Bu rapor, illegal olduğu kadar da gülünçtür. Bu illegal rapora göre, bizim "Kürtlerin Kürtçe konuşmalarını desteklemek" türünden kötü işlerimiz var. Bunların kafalarında ırkçılık ve kalplerinde MHP çini var. Ne olacak? Eğer Türkiye'de Kürt varsa, bunların Kürtçe konuşmalarını desteklemek, varsa yasal engellerin ortadan kalkması için çalışmaktan daha doğal ne olabilir? Anadiliyle konuşmak isteyenlere karınca karınca destek olmak bir insanlık görevidir. Ben, her şeyden önce bir insanım. Bir aydın sorumluluğum var. Ben sorumlu bir aydın olmaya çalışıyorum.

Bunlar hukuktan nasibini almamış polis şefleridir. Tekrarlıyorum. Ben, Ankara Emniyetinde ve DGM Savcı Yardımcısının odasında her şeyi gördüm; hukuk bulamadım. Bu ilkel polis şefleri, bugün, artık eski başbakanların ve yeni başbakanların tümünün, Kürtçe üzerindeki yasakların kaldırılması için demeçler verdiklerini bilmiyorlar mı? Böyle demeçler veren Turgut Özal ve Bülent Ecevit hakkında da illegal raporlar hazırlayacaklar, "ilgili kuruluşlara" gön-derecekler mi?

Değerli Yargıçlar,

Bu ilkel ve illegal raporun bir maddesine göre, bizler "ülkemizde sanki büyük bir Kürt toplumu varmışçasına" Kürtlerin tarihinin yazılmasını istemek ve desteklemekle büyük cürümler işlemiş oluyoruz. Bunun üzerinde de kısaca durmak istiyorum.

İnsan toplulukları, halk toplulukları karpuz değildir. Karpuzun küçüğü büyüğü olur; insanın, insan topluluklarının, halk topluluklarının küçüğü veya büyüğü olmuyor. Çünkü insan, insan toplulukları, halk toplulukları nicel değil, niteldir.

Tarih yazmak suç değildir. Tarih yazılmasını desteklemek suç değildir. Ben, evimde Kürt tarihi ile ilgili kaynakları gören ve beni Dal'da sorgulayan polis ekibine de söyledim; yazı programım içinde Kürtlerin tarihini de yazmak var.

Bu illegal rapordan bir aktarma daha yapıyorum. "Diyarbakır Cezaevi başta olmak üzere cezaevlerinde büyük işkenceler yapılıyormuş gibi göstermek suretiyle halkı kızdırtmak cihetine gidildiği". Bu da rapora konuluyor ve "İlgili kuruluşlara" gönderilerek devlet aygıtı Toplumsal Kurtuluş'a karşı kızdırılıyor.

Değerli Yargıçlar,

Eylülist rejiminin bütün hâpishanelerinin ve özellikle Diyarbakır'ın insanlık tarihinin karanlık noktalarından bir bölümünü meydana getirdiği konusunda artık dünyanın her tarafında yayın yapılıyor. Acılar dinmiyor. Acısı olanların acılarını biz de duyuyoruz. Ne yazık, elimizden bunları yayımlamaktan başka bir çare gelmiyor.

Benim ve arkadaşlarımızın acısı olanlara bir yakınlığımız var. Acılarının dile getirilmesini "halkı kızdırtma" sayan kafalarla bizim aramızda dünya farkı var.

Bu raporu olduğu gibi buraya aldım. Yine de bir madesini tekrar yazmak istiyorum. Böylece bu polis şefinin kafası ile MHP kafasının aynı olduğunu kesinkes gösterebileceğimi umuyorum. Polis şefleri şunları da yazıp dağıtıyorlar. "Derginin 8,9,10,11,12,13,22,23. sayfelerindeki yazıların komünizmi övücü nitelikte olmakla birlikte komünizmi benimsemiş kişileri lider veya büyük bir öndermiş gibi göstermek suretiyle halkın duygularını sömürmek suretiyle bu yola itilmek istendiği; "bu bozuk cümle ile bizler için yeni suçlar bulunmak istendiği anlaşılıyor.

RAPOR

İlimiz, Konur Sokak 73/9 sayılı yerde yayımlanmakta olan ve sahipliği Dönem Yayıncılık AŞ adına Bilgesu ER-ENUS'un yazı işleri müdürlüğünü ise Orhan GÖKDEMİR'in yaptığı, Esat Caddesi No: 44/de bulunan MAYA MATBAASI tarafından basılan "TOPLUMSAL KURTULUS" isimli dergi-

nin Subat 1988 tarih ve 8. sayısı inceleme kurulumuzca incelenmiş olup inceleme neticesi aşağıya maddeler halinde çıkarılmıştır:

1 - Derginin 8,9,10,11,12,13,22,23. sayfelerindeki yazıların komünizmi övücü nitelikte olmakla birlikte komünizmi benimsemiş kişileri lider veya büyük bir öndermiş gibi göstermek suretiyle halkın duygularını sömürmek suretiyle bu yola itilmek istendiği,

2 - Derginin 24. sayfası ve daha birçok sayfelerinde kamu kurum ve kuruluşlarında çalışan kitleleri devlete karşı gelmek yoluyla örgütlenmek, hapishanelere karşı çıkmak, halk arasında Kürt-Türk ayırımı yapmak, Kürtlerin Kürtçe konuşmalarını desteklemek.

3 - Ülkemizde sanki büyük bir Kürt toplumu varmışçasına Kürtlerin ve Kürt-halk hareketlerinin bir tarih olarak yazılmasını, yayınlanmasını desteklemek gibi çabaların halktan istendiği,

4 - Diyarbakır Cezaevi başta olmak üzere cezaevlerinde büyük işkenceler yapılmış gibi göstermek suretiyle halkı kışkırtma cihetine gidildiği,

5 - Olağanüstü Bölge Valiliğinin herhangi bir önemini olmadığını belirterek bu valiliği devleti sorumluluktan uzak tutmak için oluşturulmuş herhangi bir amacı olmayan kuruluşa benzeterek halkın bu bölge valiliğine karşı kışkırtılmak istendiği,

6 - Sonuç olarak derginin tamamen bir çok sayfasında yer alan yazıların başta komünizmi övücü olduğu bir gerçektir. Bu sebeple dergi Basın Kanununun ilgili maddesi gereğince süreli yayın olduğundan süresi içerisinde incelenerek böyle bir raporla birlikte ilgili kuruluşlara gönderilmesi uygun görülmüştür.

Somut olarak ne olduğunu, kimin kastedildiğini bilemiyorum. Ancak bu sayıda yayımlandığı için, benim ve Bilgesu hakkında, İsmail Beşikçi hakkında övücü sözler söylediğimiz için aynı dava açıldı.

İki nokta var. Birincisi, bu illegal yazı ile daha sonraki

gelişmeler arasındaki bağlantı açık ve nettir. Savcılığın kendi düşüncesiyle değil, illegal bir örgütün Ankara Şubesi olarak hareket eden polis şeflerinin uyarması üzerine, sekizinci sayıda İsmail Beşikçi'yi konu alan iki yazı için dava açtığı kesinlikle ortaya çıkıyor.

İkinci nokta ise şudur: Durum şaşırtıcıdır. Benim üniversiteden arkadaşım İsmail Beşikçi için övücü sözlerimden dolayı dava açmak yerine; neden Beşikçi türünün bu topraklarda bu kadar az yetiştiğine üzülmek gerekiyor.

Değerli Yargıçlar,

İsmail, bir dervıştır. Türktür. Türklüğü ile bir sorunu olduğunu, Türk halkını küçük düşüren bir tek sözünü bilmiyorum; rastlamadım. İsmail Türktür ve Kürtler üzerine araştırmalar yapıyor. Bunun için yıllarca hapis yatıyor. Hep güleryüzlü kahyor.

Değerli Yargıçlar,

Ben İsmail'in yaptıklarını doğru buluyorum. Ancak bir kımsenin İsmail Beşikçi'ye saygı ve hayranlık duyması için İsmail'in yaptıklarını doğru bulması bile gerekli olmuyor. Araştırmaları için, inançları için, büyük bir güleryüzle on yıldan uzun hapis yatmak, her zaman onur vericidir.

Neden bu topraklarda İsmail Beşikçi türü bu kadar az yetişiyor.

Bu bir gizli örgüttür. Hukuk dışı işler yapıyorlar.

Bu illegal belgenin altındaki imzaların birisi Ertuğrul Çakır'a aittir; belgeyi, bizimle hiç ilgisi olmayan, istihbarat şube müdürü olarak imzalamış görünüyor. Bunun dışında, bizim dosyamızda, Savcı Yardımcısı Ülkü Coşkun ile Ankara Emniyeti arasındaki yazışmaların da aynı Ertuğrul Çakır tarafından imzalandığı anlaşılıyor. Bu kez Emniyet Müdür Muavininden; Ertuğrul Çakır'ın Toplumsal Kurtuluş üzerinde uzmanlaştırıldığı sonucunu çıkarabiliyorum.

Eski dilde mustantık, daha sonra sorgu yargıcı, DGM yasasına göre yedek üye imzasını taşıyan dört aleyhte karar da dosyada yerini almıştır; bunların hepsinin de Deniz Yargıç Albay Ünal Özpınar tarafından imzalanmış olduğuna

daha önce işaret ettim. Bu planda da bir işbölümü saptanabiliyor.

Davamızın DGM Savcı Yardımcılarından Yüzbaşı Ülkü Coşkun tarafından izlenmesi benim için sürpriz olmadı. Evimde açlık grevi yapan veya başka nedenlerle tanıdığım Ankaralı öğrenciler Dal'dan Savcı Yardımcısı Ülkü Coşkun'un önüne çıkarıldığında beni de karşısına getireceğini söylediğini, bana sık sık aktardılar. Bu nedenle, Ankara Emniyeti'ndeki illegal kararını uygulamaya konmasında Savcı Yardımcısı Ülkü Coşkun'un rol almasını şaşırtıcı bulmuyorum.

Ancak Ankara DGM Savcı Yardımcılığı odasında sorgu sırasında Savcı Yardımcısı Ülkü Coşkun'un bir ara yine, düzenli sorguyu bırakarak "Yalçın Bey, Yalçın Bey bizim bir tek ideolojimiz var; Kemalizm ideolojisinden başka bir ideolojiyi yaşatmayız" demesini yadırgadığımı burada ifade etmek gereğini duyuyorum. Çünkü, ideolojilerin savcıların odasına girmemesi usuldendir.

Savcılar, yalnızca yasalarla bağlıdırlar.

Bu bir, ikincisi, bu ülkede Devlet Başkanı Kenan Evren, Bakanlar Kurulu Başkanı Turgut Özal, Muhalefet Partisi Başkanı Erdal İnönü hep Kemalist olduklarını söylüyorlar. Ben de Kemalist olmadığımı söylüyorum. Bu rejimi tekelin egemenliğinde bir düzen olarak görüyorum. Kemalist sorgu ile birlikte Kemalist tekeli bir rejim oluyoruz, böyle niteliyorum.

Kemalizm bir mekteptir. Sosyalizm ayrı bir mekteptir. Ben sosyalizm mektebindenim; sosyalist olmaya çalışıyorum. Türkiye'de sosyalist bir düzen kurmaya çalışıyorum.

Değerli Yargıçlar,

Türkiye'de herkesi Kemalist olmaya zorlayıcı bir ceza yasası ve maddesi bulunmuyor.

Türkiye'de sosyalist olmayı yasaklayan ve sosyalizmi kurma çalışmalarını suç sayan hiçbir yasa ve maddesi de yoktur.

Türkiye'de hem Kemalizm ve hem de sosyalizm için mücadele ceza yasalarının dışına düşüyor.

Savcılığın bana kendi ideolojisini zorlamaya çalışması yersizdir. Yasa dışıdır.

Bir kitabımın içinde de var: Kemalizm bizi ileriye götürmez. Biz Kemalizmden geriye gitmeyiz.

Biz ileriye gitmek istiyoruz.

VII - BİLİRKİŞİLERE VE BİLMEZKİŞİLERE DERSLER

Bunların yazılması şaşırtıcıdır.

Hukuk Fakültesi'nde okumuş savcılar, yasalar yerine müphem ideolojilere göre suçlama yapabiliyor veya bulabildikleri bir suç için her hafta bir yeni insanı veya grubunu sanık sandalyesine oturtmaya çalışabiliyorlar. Bu, hukuk ve yasa kavramının çok büyük ölçüde zaafa uğramış olmasını anlatıyor.

Eylül darbesinin en büyük zararlarından birisi burada aranmalıdır. Darbe ve yönetimi ele alan asker kişilerin tek suçlayıcı olmaları ve radyo ve televizyonla birlikte basını sürekli olarak suç kampanyaları için kullanmaları büyük bir şanssızlık olmuştur. Türkiye'de önyargılar, kanun hükmü gücüne kavuşmuştur.

Türkiye önyargıların, kütleli vehimlerin yasa maddesi sayıldığı ve üstelik uygulanmaya çalışıldığı bir ülkedir. Polis şefleri, "Kürtlerin Kürtçe konuşmalarını desteklemek" türünden suçlar icat ettiler, savcılar Kemalist ideolojinin dışında kalan tüm düşünceleri mahkum etmeye çalışırlar, diğer yöneticiler her gün bir vehimlerini ulusal tehlike düzeyine çıkartarak, bunlar için ceza kesmeye çağrı yaparlar. Bütün bunlar kamu yönetiminin alışılmamış ölçüde keyfileşmesi olgusu ile yanyana gidiyor; kütleli vehimlerin ceza meddesi sayıldığı bir siyasal ortamda vehim ve önyargı yaratmak kaçınılmaz sayılıyor.

Kütleli vehimleri ceza maddesi saymakla Orta Çağın engizisyon kurumu yanyanadır. Engizisyon ceza yöntemi, yönetenlerin vehimlerini kütleli mal etmesiyle uygulanabilmiştir.

Tekellerin polis devleti ile orta çağ yönetimi, bir açıdan, aynı tabana oturuyor; Orta Çağ'da birey yoktur. İnsan hayvana yakın, duymayan ve düşünmeyen amorf yaratıktır. Tekellerin polis devleti de, bireyli ezmek ve insanı kişiliksiz bir pelte veya en iyisinden deniz anası yapmak içindir; te-

keller, sadece kişiliğini yitirmiş, medüz olması, eski insanların omuzlarında, yönetimlerini sürdürebiliyorlar.

Benim bu düzene itirazım, bir medüz veya en iyisinden bir hamamböceği olmamak içindir.

Sekiz yıldır kişiliğimizden önemli kayıplar verdiğimizize ve kayıpların, artık niteliksel bir boyut kazandığına inanıyorum.

Bunu gösterebilecek durumdayım. Tahmin edilebilir; Toplumsal Kurtuluş ile ilgili bilirkişi raporu da, polis şeflerinin illegal hazırlanan bir sayfalık rapor "ilgili kuruluşlara" dağıtıldıktan sonra başlıyor. Ne yazık, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Ceza Hukuku Kürsüsü'nden bir öğretim üyesi polis şeflerinin evhamlarını bilirkişi raporu olarak DGM savcılığı'na gönderebiliyor. Doç. Dr. Eralp Özgen, 1987 yılı Kasım ayında çıkan beşinci sayımızdaki "Partiya Karkeren Kürdistan" başlıklı yazımızla ilgili bilirkişi raporunu 18 Mart 1988 tarihinde imzalıyor.

Bu rapordan bir paragraf aktarıyorum. Bu paragraf bizi suçlamanın temelidir; üzerinde durulması gerekiyor. Doç. Dr. Eralp Özgen şunları ileri sürüyor: "Ülkenin bir bölümü başka bir ülke (Kürdistan) ve burada yaşayanlar da başka bir milletin (Kürt) unsuru olarak takdim edilerek, TCK'nun 142/3. maddesinde öngörülen 'milli duyguları yoketmek veya zayıflatmak için propaganda' suçunun unsurları yer almaktadır." Ben de buna karşılık, şunu söyleyebiliyorum: Eylül döneminde öyle anlaşılıyor, kişilerin okuma derecesi yükselince, evhamları da artıyor.

Türkiye'de milli duygular çok nazlı bir gelin midir ki, "Kürdistan" veya "Kürt" sözcükleri söylenir söylenmez ya zayıflıyor ya da yok oluyor? Türkiye'de milli duyguların zaafiyetini önlemek için "Kürdistan" veya "Kürt" sözcüğünü telaffuz eden herkese on beş yıl hapis mi kesmek gerekiyor?

Peki Türkiye'de Sultan Abdülhamit döneminde "Kürdistan" ve "Kürt" sözcükleri rahatça telaffuz ediliyordu, bugünkü Türkiyenin Sultan Hamit'in dönemine göre daha ilkel olduğunu mu söyleyeceğiz? Peki, Türkiye'de ulusçu hareketlerin Sultan Abdülhamit döneminde başladığını, Türk Ocakları'nın bu dönemde kurulduğunu Türk Yurdu'nun bu dönemde çıktığını, M. Emin Yurdakul'un bu dönemde çıktığını

ğını, M. Emin Yurdakul'un ilk Türkçü şiirlerini bu dönemde yazdığını nasıl açıklayacağız?

Burada bir parantez açmak istiyorum. Şu anda yaptığımız işin onurunu daha iyi anlıyorum. Biz ve bizim gibi bir avuç insan olmasa, Türkiye'nin Hamit döneminden de koyu bir ilkelliği yaşadığına inanmak gerekecektir, bunu önlemiş oluyoruz.

Parantez içinde şunu da belirtmek gereğini duyuyorum: Osmanlı düzeninde yargıçlar da ilmiye sınıfından sayılıyorlar. Bu, yargıçların da araştırma yaptıklarını ve kararlarını bilimsel çözümlemelere dayandırmak durumunda olduklarını gösteriyor.

Fakat zamanla yargıçların bilimsel donatımlarının yetersiz kaldığına inanıldığı zamanlarda kararların bilimsel dayanaklarını güçlendirebilmek için, tartışmaya açık olanlar da bilir oldukları varsayılan kişilerden raporlar alma yöntemi getiriliyor. Ancak bu yöntemde de, yargıçlar, aldıkları raporlardan özgür tutuluyorlar. Yargıçlar kurulu, aldıkları raporu ciddiye alıp almamakta özgürdür; raporlar bağlayıcı bir güç taşımıyor.

Ankara DGM Savcı Yardımcısı Ülkü Coşkun'un seçtiği öğretim üyelerinden alınan raporlar, bizim için çok sevindiricidir, hiç bir gücü olmadığını saptayabiliyorum. 1988 yılı Mart ayı içinde, YÖK sisteminde olsa da bir öğretim üyesinin, "Kürdistan" ve "Kürt" sözcüklerinin telaffuz edilmesiyle Türk "milli duyguları yok etmek veya zayıflatmak" suçunun işlendiği sonucuna ulaşabilmesi için kütleli evhamı da geride bırakarak paranoya içinde olması gerekiyor.

Burada sorgulanırken, sonunda verilecek yargı kararının oluşumuna katkıda bulunmaya çalışıyoruz ve ortada adı üzerinde bir "bilirkişi" raporu var. Bu raporda bir ceza hukuku öğretim üyesi, bir yazıda salt "Kürdistan" ve "Kürt" sözcüklerinin geçmesini, başkaca hiç bir kanıtı gerek duymadan on beş yıla kadar çıkan hapis cezasını uygun görüyor ve gösteriyor. Benim ise, burada bu kütlelere enjekte edilen evhamları en yüksek düzeyde sağa-sola yaymaya ve böylece daha da çoğaltmaya çalışan öğretim üyesine çok kısa dersler vermem gerekiyor.

1) Türkler Anadolu'ya 1071 yılında, Doğuda Malazgirt'te yapılan bir savaşı kazanarak girdiler. Bu tarih bugün bile bir bayram olarak kabul ediliyor.

Burada, Türklerin Anadolu'yu zaptettikleri tarihte, Anadolu için üç ihtimal düşünülebilir:

a) Türkler, Anadolu'yu zaptettikleri zaman Anadolu'da yine Türkler yaşıyordu. Bu ileri sürülebilir. Ancak saçmadır; çünkü, Türklerle meskun bir yere Türklerin girmesine "fetih" denemiyor. 1071 yılı Ağustos ayı, hala Anadolu'nun zaptı veya fethi sayılıyorsa, daha önce burada Türkler yaşamıyordu. Bu sonucu kesinlikle ileri sürebiliyorum.

b) Türklerin Anadolu'yu fethettikleri tarihte Anadolu'nun bir Afrika Jungle'ına benzediği iddia edilebilir. Vahşilerin ve hayvanların yaşadığı düşünülebilir.

Ancak Küçük Asya'nın Doğu bölgelerindeki arkeolojik kalıntılar böyle bir düşünceyi hemen çürütüyor. Türklerden önce Anadolu'nun bu bölgesinde çeşitli uygarlıkların ve bunların yaratıcılarının yaşadığı biliniyor.

c) Öyleyse, "biz" Türklerden önce Anadolu'da başka halkların yaşadığının kabul edilmesi zorunludur. Küçük Asya'nın doğusunda "biz" Türklerden önce Ermeniler ve Kürtler yaşıyorlardı.

Ermeniler, bugünkü Erzincan ve Erzurum çevrelerinde, isimlerin başındaki Er- önsesleri bir kalıntı olmalıdır ve Kürtler de daha güneyde yaşıyorlardı.

Şimdi, değerli Yargıçlar, ben özgürlüğüme kavuştuğum zaman ve savunma aşamasında bu bölge için "Kürdistan" sözcüğünün kullanıldığı pek çok kaynak sağlamayı vaad ediyorum. Bunlar içinde Kemalist tarihi geliştirmek için kurulan Türk Tarih Kurumu'nun bilimsel dergisi "Belleten" de var. Bunlar içinde Kültür Bakanlığı yayınları da olmaktadır.

Ayrıca bu sözcüğün günlük basında da kullanıldığını gösterebiliyorum. Bütün bunlar varken bizim dergimizde "Kürdistan" sözcüğünü gördüğü için, belki de polis şeflerinin illegal raporlarından haberdar olarak, aşırı bir evham ile bize suç yakıştırmak hem bir cehalet örneğidir hem de bize yönelik bir iftira oluyor.

Sonra ne oluyor? Trakya sözcüğü mü Türkçedir? Ege sözcüğü mü? Yoksa Kilikya sözcüğü mü Türkçe oluyor? Türkiye'de kaç yöre veya yerleşim yerinin adı Türkçedir? Neden "Trakya" veya "Kilikya" dendiğinde ceza maddesi harekete geçmiyor? Yoksa "Anatolia" ve "Anadolu" sözcüğünün de Türkçe olmadığı, Helenler için "güneşin doğduğu" yönü ifade ettiği bilinmiyor mu?

Korkmamak gerekiyor.

Önemli olan tarih değildir. Önemli olan bir bölgede yaşayan halkın uluslaşma bilinci ve iradesidir. Bölgenin adının etimolojik kaynağı birinci derecede önemli olmaktan çok uzaktır.

Değerli Yargıçlar,

Yaratılan kütleli vahim içinde, Doç. Dr. Eralp Özgen hem büyük bir cehaleti sergiliyor ve hem de iftira ediyor. İtirazımın ötesinde Ceza Hukuku Doçenti, bizim yazımızı açıkça tahrif etmektedir. Bunu da göstermek istiyorum. Doçent Özgen şunları da rapor ediyor: "6 ve 10. sayfalar arasında yer alan 'Partiya Karkeren Kürdistan' başlıklı yazıda (başlık Türkçe olmadığı için anlaşılammıştır) PKK'nin görüşlerinin verileceği belirtilerek, burjuvazinin demokrasi adı altında demokratik güçleri ezmeye çalışarak, Güneydoğu bölgesindeki gerilla mücadelesi övül-mek." Doçent Özgen'in yazdıklarının bu bölümünü de aktardıktan sonra, bunun, tam ve net bir çarpıtma olduğunu eklemek zordayım.

Şu soru ortadır: "Burjuvazinin demokrasi adı altında demokratik güçleri ezmeye çalıştığı" önermesinin ileri sürülmesinden, nasıl oluyor da, "Güneydoğu bölgesindeki gerilla mücadelesi övülmekte" sonuç önermesine varılıyor; bunu anlamak mümkün görünmüyor. Birinci önermeden ikincisini çıkarmak için aradaki mantık örgüsünün kurulması zorunludur.

Tahrifat var: Bu ifadenin hiç bir yanı bizim yayınumuzda yer almıyor. Bunlar Doçent Özgen'in evham dolu yakıştırmalarıdır.

Burjuvazi, demokrasi adı altında, demokratik güçleri ezer. Bu bizim değil, Doçent Özgen'in ifade biçimidir. Ancak bunu biz de söyleyebiliriz. Ancak, kim bunu söylerse söy-

lesin bundan, Güneydoğu bölgesindeki gerilla mücadelesinin övüldüğü sonucu çıkmaz. Bu, Sultan Hamit'in, "murat" sözcüğünden kendisinin tahttan indirileceği sonucuna yol açan Hamit'in evhamını hatırlatıyor.

Yargıçlar Kurulu,

Dal'da yüksek ışıktaki, görünmez kişiler tarafından soruguya çekildiğimde, bana, bizim dosyalarımız arasındaki aslı gösterildi. Ben çok sevindim. "Demek, bunu da aldınız, bunun üzerindeki çizmelere, çıkarmalara bakarsanız, bizim suç işlememek için ne kadar titiz olduğumuz görülür" dedim. Bunu da dosyaya koyun diye ekledim. Bana, ışıkların arkasına gizlenen ses, "tabii, biz tanışın lehine olan delilleri de topluyoruz" diyerek övündü. Ancak dosyamıza sayfalarca Kürdistan Press dergisi koyan DGM Savcı Yardımcısı, bunları kaldırmış bulunuyor. Bunları bulacağız. Buraya getireceğiz.

Evhamlı ve bilgisiz bilirkіşi, bizi suçlarken bizim yanımızdan yalnızca şu kadarını alıyor: "Kürdistan'daki mücadele ve bunun açmış olduğu demokrasi cephesi hakkında olumlu tek bir söz söylemeyen, ondan uzak düşen gücünün yettiği kadar onun gelişimini engellemek için savaşan bütün sahtekar takımı. "Sadece "Demokrasi Cephesi" geçiyor ve Dev-Yol ile TKP ve TİP, bu demokrasi cephesine uzak kaldıkları için ağır biçimde eleştiriliyor.

Yargıçlar Kurulu,

Bu bilgisiz ceza hukuku öğretim üyesinin bağlı olduğu üniversitenin yayınlarını okumadığı anlaşılıyor. Ben okuyorum. Üniversitenin tarih yayınları açıkça "Kürdistan" sözcüğünü kullanıyorlar.

Değerli Başkan,

Ankara Emniyeti içinde bir gizli örgüt olarak çalışan polis şeflerinin 3 Şubat 1988 tarihli raporunu, dosya münderecatından öğrendim. Ancak sürpriz olmadığını söylemek durumundayım. MHP bizimle ilgilenirdi. Şimdi, MHP'nin yerini alan gizli örgütünde düzmece raporlar hazırlayarak şer kuvvetlerini üzerimize salacağını biliyorduk; önlemleri davrandığımız tahmin edilmelidir.

"Kürdistan" ve "Kürt" sözcükleri bizden önce başka ya-

ynlarda pek çok kez kullanılmıştır. Bugün ise hergün kullanılıyor. Hergün ilanlar veriliyor. Mustafa Kemal Paşa'nın görüşleri, kuşkusuz bu sözcükler de telaffuz edilerek, tekrar tekrar yayımlanıyor. Hergün gazetelerde ilanlar çıkıyor.

Bize bilirkışı seçilen öğretim üyesinin gazeteleri okumadığı anlaşılıyor.

Ancak kabul ediyorum: Polis şeflerinin uyarması üzerine raporunu yazdığı anda bunlar azdı. Şimdi günlük kullanıma girdi.

Bu bilgisiz ve evhamlı ceza hukuku öğretim üyesine raporunu geri almak düşüyor. Bu raporu önce çarpık olduğu için ve daha sonra da eskidiği için geri almalıdır.

Devam ediyorum: "Kürdistan'daki mücadele ve bunun açmış olduğu demokrasi cephesi"; bu, bizi suçlayan raporda, suçlanan yazıdan yapılan tek alıntıdır. Bu alıntının bir suçlama raporunda nasıl yer aldığı anlamak güçtür.

Yoksa bir "mücadele" yok mudur? Türkiye'de TC kuvvetleri ile örgütlü Kürtler arasında bir mücadele yok mu; yoksa ben mi yanlış yorum yapıyorum? Varolanı, Türkçe nasıl ifade edebilirdim? Dal'da yüksek ışık arkasından konuşan birisi, bana, eleştirmediğim, karşı çıkan yazılar yazmadığım için baskı yapıyordu. "Hainler", "katiller", "bölücüler", sıfatlarını bol bol kullanmam isteniyordu. Bunları kullanmamak bir suç mudur? Ben bir Türküm, ancak savcı değilim. İstanbul basını da değilim; İstanbul basını bunu hergün yapıyor. Yetmiyor mu?

"Mücadele" demek nasıl suç olabilir? Ve üstelik bu mücadele sözcüğü, tek bir biçimde, "Demokrasi Cephesi" ile bağlanırsa, hala nasıl suç aranabiliyor? Yoksa illegal polis şefleri gibi bilirkışı de PKK'nın, Dev-Yol, TKP ve TİP'i "sah-tekar takımı" olarak eleştirmesinden mi rahatsız oluyor? Böyle bir rahatsızlığı Dal'da da sordum. Ancak Dev-Yol'dan ve hem de TBKP'den pek çok arkadaşımın kullanılan sözcüğü çok ağır bulmakla birlikte, polis şefleri ile bunlarla aynı kafada üniversite öğretim üyelerinden gelen bu tür yakınlık ve koruyuculuk ifadelerinden daha çok rahatsız olacaklarından eminim. Biliyorum.

Geriye bilirkışı raporu kalıyor. Sıra bunlara geliyor.

Ancak önce bir sorum var; ortadadır. Ankara DGM bizim için neden bu kadar cahil insanları bilirkişi seçiyor. Bundan da öte ve benim merakımı son derece kurcalayan şu soru var; Ankara DGM bu kadar cahillerini nasıl buluyor?

Değerli Kurul,

Kurulunuzun kovuşturmanın devam ettiği gerekçesiyle kaldırmadığı ve daha önce Yedek Üye Deniz Yargıç Albay Ünal Özpınar tarafından imzalanan bir tutuklama kararıyla Ulucanlar'da, Merkez Kapalı Cezaevinde bulunuyorum. Şu anda "siyasiler" için ayrılmış bir koğuşta 57 "can" bir aradayız; tümüne yakını, aynı zamanda, mahkemenizin sanıkları oluyorlar. Yargı arkadaşlarımla davalarıyla da ilgilenmek ve bunları bilmek durumunda kalıyorum. Bir izlenim var: Mahkemeniz son derece yüküldür. Sizlerin bu dosyalar için insan üstü çaba harcamanız gerekiyor; aksi halde, dosya içeriğini bilmeden, leh ve aleyhte kanıtları incelemeyen, kararlar vermeniz kaçınılmaz görünüyor.

Böyle bir ihtimal kaygı vericidir. Ben de kaygı verici sonuçları önleyebilmek için kurulunuza yardımcı olmak istiyorum. Bu cahil ve gerçek bilmez kişilerin son cümlelerini duyarak, bilirkişi raporu yazdıkları sonucuna varmanızdan endişe ediyorum. Bu nedenle, bu cehalet belgelerinden yapmış olduğum alıntılara lütfen bakmanızı ve zamanınızı, insan üstü bir gayretle artırmanız da gerekse, bu raporları mutlaka incelemenizi diliyorum.

Yine Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nde ve gazetelerdeki yayınlardan anladığım kadarıyla, Ankara DGM Savcılık makamının gedikli bilirkişilerinden Doç. Dr. Zeki Hafızoğulları, 16 Haziran 1988 tarihli raporunda şunları yazıyor: "Devletin insan unsurunu teşkil eden Türklerin, şayet varsa, aralarında etnik farklılıklar göstermiş olması, yani ülkede bazı etnik grupların yerel veya yaygın olarak bulunması, Türkiye'de Türk ulusundan, Türk halkından, Türk milletinden başka bir halkın başka bir ulusun, başka bir milletin bulunduğu anlamına gelmez; çünkü böyle düşünülecek olursa bu, Türkiye'de birden çok egemenin bulunduğu anlamına gelir; bu da kuşkusuz Türk devletinin inkarı olur." Yazdıklarını Ülkü Coşkun kanalıyla mahkemenize veriyor.

Bir nokta çok açıktır: Eylül darbesi, Türkiye'yi bir evham deposu haline getirmiştir. Üniversitelerdeki öğretim üyelerinin kafalarına, hava pompalarıyla evham sıkıştırılmıştır. Doçent Hafızoğulları'nın kafası sıkıştırılmış bir evham topunu hatırlatıyor.

Bu Doçent Hafızoğulları'na göre, Türkiye'de ayrı etnik özellikler gösteren insanlar vardır ve bunlar "yerel ve yaygın" olarak bulunuyorlar ve yaşıyorlar. Doçent Hafızoğulları, bu kadarının söylenmesinde sakınca bulmuyor. Ancak burada durmayıp etnik olarak farklılık gösteren bu insan topluluğuna "halk" veya "ulus" dendiği anda bu deyiş, "Türk devletinin inkarı olur"; Doçent Hafızoğulları, işte burada çok kaygılanıyor.

İrkçidir ve evhamlıdır.

Üstelik son derece cahil Hafızoğulları, "halk", "millet", "devlet", "egemenlik" nedir, bunların hiçbirini bilmiyor. Şimdilik bilmediklerinin ikisini savunma aşamasına bırakıyorum ve hukukçu olarak Kurul Üyelerinin çok iyi bildiği "devlet" ve "egemenlik" kavramları üzerinde durmak istiyorum.

1) Büyük Britanya, krallıkla yönetilen bir devlettir, "United Kingdom" deniliyor. Bir tek devlettir. Ancak içinde kimisinin dili de ayrı tam dört millet var. İngilizler, İskoçlar, Galliler olarak bilinen Welshler ve İrlandalılar olarak bilinen Irishler var. Üstelik İrlandalıların durumu karışıktır; bir ayrı İrlanda devleti var, merkezi Dublin olan Irish Republic ve bir de IRA, Irish Republican Army, tarafından bağımsızlık mücadelesi var.

Dört millet bir devlet içinde ve tek egemenlik altındadır.

Bu bilgi şunun için: Doçent Hafızoğulları, bir bilmez kişidir.

2) Belçika'da ayrı dil konuşan ayrı milletler, bir devletin egemenliği altında yaşıyorlar.

3) Yugoslavya'da birden fazla millet bir devlette ve bir egemenlik altındadırlar.

4) İsviçre'de bir yerden diğerine geçildiğinde ayrı diller konuşulur. Her dili konuşan topluluk, İsviçre dışında o dili konuşan insanların oluşturduğu devletle sınır çiziyor. An-

cak İsviçre bir devlettir.

5) Kıbrıs'ta şu anda, Türkiye'nin dışında pek kabul görmese de, iki devlet bulunuyor. Türklerin ve Greklerin ayrı ayrı devletleri var. Ancak bugün tartışılan Kıbrıs'ın tek devlete dönüştürülmesidir; konuşmalara bakıldığında, iki taraf da, tek devlete dönüşmeyi kabul ediyorlar. Bu gerçekleştiği zaman Kıbrıs, Türk ve Grek milletlerinden gelme Kıbrıslı Türk ve Grek halklarından oluşan bir tek devlete dönüşmüş olacaktır; eğilimin bu yönde olduğu anlaşılıyor.

Bir sonuç çıkarıyorum: Doçent Hafızoğulları'ndan hiç bilmediği bir konuda rapor istenmiştir. Raporuna bilirkişi raporu denemez, bilmezkişi raporudur.

Mahkemenizin bir bilmezkişi raporunu hesaba katmayacağını görmek istiyorum.

"O nedenle, Türkiye'de Türk ulusundan başka bir ulusun olduğunu, Türkiye devletinde ulusal dil olan Türkçeden başka bir dilin de ulusal bir dil olduğunu söylemek ve egemenliğin tezahülüne katılmada temel niteliği eşitlik olan Türk vatandaşları arasında ırk ayırımı yapmak, bu suretle bir yerde veya bir bölgede oturan, Türk vatandaşlarının kafasında başka bir ulustan olma; 'azınlık olma' fikrini uyardırmakla, bunlara azınlık haklarından söz etmek veya referandum istemek, özerk bölgeler kurulmasını istemek TCK'nun 142/3. maddesi anlamında milli duyguları yoketmek veya zayıflatmak için propaganda yapmaktır."

Bunları da Doçent Hafızoğulları'nın 16 Haziran 1988 tarihli raporundan aldım; raporunun genel bölümünden buraya aktardım. Burada bir noktaya dikkat edilmesini diliyorum. Dosya içeriğindeki kayıtlardan anlaşıldığına göre Savcı Yardımcısı Yüzbaşı Ülkü Coşkun, Doçent Hafızoğulları'na bu görevi 14 Haziran 1988 tarihinde veriyor Doçent Hafızoğlu, görevini bız Dal'da hücrelere konduktan sonra alıyor. Rahat rahat çalışabilir; çünkü hücredeyiz. Ancak işi ağırdır; Yüzbaşı Coşkun, Doçent Hafızoğulları'na çok yüklü bir görev veriyor.

Böyle bir durumda Doçent Hafızoğulları'nın, doğrudan doğruya bizi ve bu arada beni suçlaması gerekir. Ancak durum böyle olmuyor. Ya bızde ve bende yeteri kadar suç bulamamaktan ya da şaşkınlığından şaşırıyor.

1) "Özerk bölgeler kurulmasını istemek" diyor ve suçluyor. Tartışmalıdır. Ancak bu "istek" bana ait değildir; bu düşüncüyü Aziz Nesin savunuyor. Savcı Yardımcısı ve bilirkişinin bir sorunu varsa Aziz Nesin'ledir; beni aralarında ki sorunlara karıştırmamalarını istiyorum.

Ben hiçbir yerde "özerklik" iddiasıyla ortaya çıkmadım.

2) "Azınlık olma" fikrini uyandırmak da, TCK'nun 142/3. maddesi içinde rapor ediliyor.

Savcı Yardımcısı Coşkun ve bilirkişi Hafızoğulları, dergimizin kapısını yanlış çalıyorlar. Güçleri yetmeyince bizleri sanık sandalyesine oturtmak istiyorlar.

Kürtlerin bir azınlık olduğunu ABD Dışişleri Bakanlığı İnsan Hakları Sorumlusu Dışişleri Bakan Yardımcısı Richard Shifter, Dışişleri Bakanlığı'nın resmi raporunda ortaya attı. Türkiye'de yaşayan Kürtlere "azınlık" statüsü tanınmasını istedi.

Richard Shifter'in Türkiye'de Kürtlere azınlık statüsü tanınması isteği, Bab-ı Ali basınında yayımlandı. Tepkilerle karşılandı.

Eğer Savcı Yardımcısı Yüzbaşı Ülkü Coşkun ile seçtiği bilirkişi Doçent Hafızoğulları'nın güçleri yetiyorsa, gitsinler, ABD Dışişleri Bakan Yardımcısı Shifter ile Bab-ı Ali basını sorumlularını bulsunlar ve sanık sandalyesine oturtsunlar. Eğer güçleri bunlara yetmiyorlarsa, benim sessiz sessiz hapis yatacağımı sanarak büyük bir yanlış içine giriyorlar.

3) Orta Doğu Teknik Üniversitesi'nde de öğretim üyeliği yaptım. Anadilimin dışında bir dille ders verirken, Türk çocuklarına Türkçe ders okutamazken içim yanıyordu. ODTÜ Öğretim üyeliğimiz sırasında da tepkimi dile getirdim.

Anadilinde konuşma, kendisini ifade etme ve yazma özgürlükleri elinden alınmış kimselere hep içim yanar. Bu, benim insan ve aydın yapımdan ileri geliyor. İnsan ve aydın, yanmak içindir. Bu dünyada zaman zaman içi yanmaya, ben, insan ve aydın demem.

Bu topraklar üzerinde Kürt kardeşlerimizin Kürtçe konuşma ve yazma haklarının ellerinden alınmasına içim yanıyor. Bunu haksız ve yanlış buluyorum. Bu yasanın de-

ğişmesini istiyorum.

Bakanlar Kurulu Başkanı Turgut Özal, bu yasanın değışe-
ceğinin işaretini vermiştir.

4) Resmi dil başkadır, ana dil başkadır. Bir Ceza Hukuku
Doçentinin bunu anlayamamasına da yanıyorum.

Bu üniversitelere bir YÖK gerekiyor. Ancak böyle olma-
malıdır.

5) Türkiye'de bir Bulgar, bir Helen, bir başkası anadili-
le konuşabiliyor. Anadilinde eğitim yapan okulları var.
Liseye kadar Bulgar veya Helen dilini ve kültürünü okutan
eğitim kurumları var. Türkiye'de Bulgarca ve Helence gazete
çıkıyor ve kitaplar yayımlanıyor.

Savcı Yardımcısı ile bilirkişi nerede yaşıyorlar?

"Şayet bazı antropolojik farklılık varsa, bu doğal veri-
ler, Türk ulusunun insanı unsurunun niteliğinden başka
bir şey değildir. Kaldı ki, bu yön, uluslararası hukukta
'azınlık'tan değil 'insan'dan; "azınlık hakları"ndan değil,
'insan haklarından söz edilmektedir. Anayasanın 2. mad-
desi de zaten insan haklarına bağlı devletten söz etmekte-
dir. Böyle olunca, Türk ulusunun insan unsurunu niteliğini
giderici her çeşit 'ırkçılık' propagandası TCK'nun 142/3.
maddesinin ihlaline vücut verir."

1) Bilmez kişi, bizi suçlayabilmek için uyduruyor.

2) "İnsan hakları" tanımlaması bir Reagan jargonudur.

3) Bir dış hukuk belgesi olan Lozan Antlaşmasında
"azınlık" kurumu yer alır.

4) Türkiye Dışişleri Bakanlığı, Bulgaristan'da bir Türk
azınlığı bulunduğu görüşünü savunuyor.

Ben kullanmadım. Ancak "azınlık" sözcüğünde en küçük
bir suç bulunmuyor.

Bir azınlığın, bir halkın ve giderek bir ulusun varlığın-
dan söz etmek ırkçılık değildir. Irkçılık, diğer bütün halk-
ları ve ulusları, bir başka milletin içinde saymaktır. Irk-
çılık, kendi ulusunu diğer bütün ırklardan üstün görmektir.
Irkçılık, kardeşliği reddetmektir.

Değerli Kurul,

Büyük bir dosya acele ile, 14 Haziran 1988 tarihinde Hu-
kuk Fakültesi Öğretim Üyesi Doç. Dr. Zeki Hafızoğulları'na
veriliyor. İş zor görünüyör, sınav zamanıdır.

Bir kolaylık var. Televizyon, yabancı filmlerin Türkçe dublajını televizyonda ve asıl dilden konuşmaları da, aynı anda radyoda yayımlamaya başladı. Ben de gördüm; bir genç kız papatya falına bakıyordu. " "He loves me, he loves me not, loves, loves not, seviyor, sevmiyor, diyerek papatya yapraklarını koparıp koparıp atıyor.

Doçent Hafizoğulları'nın iki günde aynı yöntemle dosyamızı incelediği anlaşılıyor. Dosyayı önüne almıştır; "suç var, suç var, suç yok, var var..." diyerek yaprakları arkasına atmıştır. Çok acele yaptığını, tekrarlayarak söyleyebiliyorum.

1) 16 Haziran 1988 tarihinde DGM Savcı Yardımcısı Yüzbaşı Ülkü Coşkun'a yetiştirdiği raporunun "inceleme konusu eserler" bölümü "Kürdistan Press" dergisinin Doçent Hafizoğulları'na verilen yirmi küsür sayfasıyla ilgilidir. Tahmin edilebileceği gibi, kafası bir evham yumağı olan Doçent Hafizoğulları, derginin isminde "Kürdistan" sözcüğü geçtiği için "suç var" diyor. Ancak acelesi de var. Acele içinde bu yazıların Toplumsal Kurtuluş'ta yayımlanıp yayımlanmadığını araştırmıyor; bunların hiçbirisi Toplumsal Kurtuluş'ta yayımlanmamış oldukları için bizim davamızı ilgilendirmiyor.

2) Bundan sonra, "Demokrat Çağını Doldurdu" başlıklı yazıyı incelediğini belirtiyor ve ne yazık, tümüyle aynı dergide yer alan Aziz Nesin'le ilgili yazıyı suçluyor. Buna daha önce değindim; daha sonra da değineceğim. Ya acele ile ya da benimle ilgili yazıda hiç bir suç olmadığı için, bu sayının toplatma kararına da benim değil Aziz Nesin'in konuşmasının gerekçe yapıldığını tekrarlıyorum, Aziz Nesin suçlanıyor. Bu da biz sanıkları ilgilendirmiyor.

3) Arkasından bir "suç yok" yaprağı çeviriyor.

4) Bundan sonra şu geliyor. "Duvar Yazıtları -3" başlıklı yazıda 'hapishaneleri eleştirmek görünümünü altında kanunun cürüm saydığı fiiller açıkça övülmüş, bu suretle TCK'nun 312. maddesi ihlal edilmiştir." Olduğu gibi aktardım. Dıştaki çift tırnak benimdir; içindeki tırnak Hafizoğulları'na aittir. Ancak Hafizoğulları'nın çok acelesi var; tırnağı açıyor ve kapamayı unutuyor. "Duvar Yazıtları 3. başlıklı" ibareyi de ancak biz anlayabiliyoruz; dergiyi bildi-

ğımız için bir anlam verebiliyoruz. Kurulun dergiyi eline almadıkça, bir anlam vermesi mümkün değildir.

Kuşkusuz buna rapor rapor denilemez. Bu kısa ve imla kuralları açısından ilkökul öğrencilerine uygun paragraf, bilirkişi kurumu açısından bir yüzkarası ifadesidir. Bilirkişi, suç hükmü vermek değil neden suç olduğunu anlatmak durumundadır. Bilirkişi dergimizde yayınlanan hangi ifade veya cümlelerde suç işlendiğini tartışmalı bir dille ortaya koymak durumundadır.

Bu yapılmadığı sürece, "kim bu Hafizoğulları?" sorusu ortaya atılır. Bir fetva emiri mi? Sıkıyönetim komutanları bile suçlarken açıklama yapma sorumluluğunu duyuyorlar.

5) Hafizoğulları, kafası evhamla dolu bir kimsedir. Bu suçlaması da, Ankara Emniyetindeki gizli polis şefleri toplantısında alınan karara ve yapılan suçlamalara uygun hareket etmekten başka bir anlama gelmiyor. MHP işlevlerini üstlerine alan polis şefleri, benim ve Bilgesu'nun İsmail Beşikçi hakkındaki övücü ifadelerimizden rahatsız oldukları için, bilirkişi seçilen Doçent Hafizoğulları hemen suçlama raporu yazıyor.

Ancak belki de isteksizlikle ve acele ile raporunu boş veriyor.

Arkasından iki yazı geliyor. Kürtlerle ilgili değil; polis şeflerinin raporuna da uygun olarak, Doçent Hafizoğulları "suç yok, suç yok" diyor.

6) Kuşkusuz, Hüsnü Öndül arkadaşımın yazısı Kürt sorunu ile ilgili olduğu için Hafizoğulları "suç var" deyiveriyor.

7) "Kürt Sorunu Mecliste" başlıklı kısa yazı, İstanbul Milletvekili Mehmet Ali Eren'in mecliste yaptığı konuşmanın, diğer gazetelerden alınarak yapılan kısa bir özetidir. Papatya falında Doçent Hafizoğulları'nın bunun içinde "suç var" diyeceğini beklemek gerekiyor. Gerçekten de Doçent Hafizoğulları hem "suç var" diyor ve hem de bunu üstün bir cehaletle yapıyor. Ceza Hukuku Doçenti, Millet Meclisinin yayımladığı Tutanak Dergisi'nden de habersiz görünüyor. Çünkü şöyle buyuruyor: "Anayasanın 53. maddesi dolayısıyla bu sözlerin milletvekili bakımından suç teşkil etmemesi, yayımlandığı zaman da suç teşkil etmeyeceği anlamına gelmez". Bunları yazabiliyor; her milletvekilinin mec-

listeki her sözünün önce Tutanak Dergisi'nde yayımlandığını ya bilmiyor ya da bilmek istemiyor. Tutanak Dergisi de bir yayındır; suç varsa önce burada aranması gerekiyor.

Tutanak Dergisi'nde suç aramak abesle uğraşmaktır.

Dahası var. Hafızoğulları bir de şöyle cümle kuruyor: "Mehmet Ali Eren'in beyanları yorumlanarak verilmiş, dolayısıyla bu beyanlar vesile kılınarak yazıda TCK'nun 142/3. maddesini ihlal eden beyanlara yer verilmiştir." Doçent Hafızoğulları, iki satıra üç "beyan" sözcüğü sığdırarak bilirkişilik düzeyini de sergiliyor.

Daha önemli bir nokta var: Bu bilmez kişi Mehmet Ali Eren'in sözlerinde değil de bizim yorumlarımızda suç buluyor. Ne kadar yüreksizler! ABD Dışişleri Bakanı konuşuyor; biz suçlanıyoruz. Aziz Nesin tartışıyor; ben tutuklanıyorum. Milletvekili Mehmet Ali Eren konuşuyor; biz sanık yapılmak isteniyoruz.

Peki bir insan nasıl sanık yapılır? Şimdi sorguda kurulunuz ne soracak ve biz ne cevap vereceğiz? "Suç işlemişsiniz, nasıl oldu" diye mi soracaksınız? Biz, kurulunuza "suçumuz nedir, ne ile suçlanıyoruz" dersek hangi cevabı alacağız? Çünkü Savcılık iddianamesi, bizim burada suç işlediğimizi ileri sürüyor ve ne söyleyerek, yaparak, yazarak suç işlediğimiz konusunda en küçük bir ipucu vermiyor. Kesindir, bilirkişiye güveniyor. Bilirkişi de bizim nasıl suçlu olduğumuz konusunda en küçük bir açıklama getirmiyor. Hepsi bu kadar; Ankara Emniyetinde MHP'nin Ankara il örgütü veya genel merkezinin işlevlerini üstlenmiş bir gizli komite bizim suçlu olduğumuzu ortaya atıyor ve Ankara DGM Savcı Yardımcısı Ülkü Coşkun ile Ankara Hukuk Fakültesi'nde Doçent Zeki Hafızoğulları "el hak, suçludurlar" diye tekrarlıyorlar.

Ortada teknik anlamda, usul hükümleriyle göre, ne bir iddianame ve ne de bilirkişi raporu var. Boştur.

8) "Şeyh Sait Ayaklanması Dinsel İrtica mı? başlıklı yazıda Kürt ve Türk sosyalistinin hem fikir olmadıkları konusu Şeyh Sait isyanının mahiyet olduğu, bu isyanın dinsel değil ulusal mahiyette olduğu, bunun Kürt ulusal ayaklanması olduğu kurtuluş savaşı zamanındaki siyasi ortamı, diğer tarihi olayları belgeler göstererek kanıtlamaya çalış-

maktadır."

Doçent Hafizoğulları'nın bir başka konuda "suç var" fetvasından bir paragrafı yine olduğu gibi ve cümle düşüklükleriyle birlikte buraya aldım. Eğer Hafizoğulları bunu yapıyorsa, bunu yazdığı kesindir, bizi suçlamıyor demektir. Bu sözler suç yüklü değildir; bunları yazarak Doçent Hafizoğulları bir yandan, Toplumsal Kurtuluş dergisini övmüş oluyor. Çünkü bunlar, üniversitelerde fakültelerin bilimsel dergilerinde yapılması gerekli işlerdendir, biz bunu yapıyoruz.

Değerli Kurul,

Yayınlarm ve ileriye sürdüğüm tezler hakkında ne ölçüde bilgilisiniz, bilemiyorum. Bildiğim, çok yüklü olduğunuzdur. Mahkemeniz yükünün, sağlıklı yargılamayı zorlayan ölçüde yüksek olduğunu anlıyorum. Bu nedenle geniş tartışma ve tepkilere yol açan tezlerimden habersiz olduğunuzu tahmin etmek zorundayım.

Kısaca haber vermek durumundayım: Cumhuriyet tarihiyle ilgili temel bilgileri, şu anda bile alt üst etmiş buluyorum. Bu çerçevede kısa bilgi şudur.

1) Birinci İnönü zaferinin olmadığını Harp Tarihi kayıtlarına dayanarak gösterebildim.

2) Çerkez Ethem'in, Kurtuluş Savaşı'nda Türk kuvvetlerine silah çekmediğini ve silahlarını Greklere değil, Türk tarafına bıraktığını kanıtladım.

3) Türk ve Sovyet tarihçileri Şeyh Said isyanında İngiliz planlama ve rolü olduğunu ileri sürüyordu. Bunun doğru olmadığını Said'ininkinin dinsel tutucu bir ayaklanma olduğunu yazdım.

Behram Arda imzasıyla dergimize yayımlanmak üzere bu konuda bir yazı gelince bu düşünceyi de ilk önce benim ileri sürmüş olduğumu öğrendim. Behram Arda, Said'in isyanının toplumsal ve ulusal bir yanı olduğunu, benim de, doğrunun sadece bir bölümünü görebildiğimi yazıyordu. Hukuk denetiminden sonra, beni eleştirdiği için Arda'nın görüşünü çok doğru bulmamakla birlikte, yayımlamaya karar verdik.

Bunlar yapılmalıdır. Bunlar bilimseldir. Bunları yapmayacağız da ne yapacağız?

Değerli Kurul,

Eskiden yargıçlar ilmiye sınıfından sayılıyorlardı; tekrarlıyorum. Buna dayanarak şunu ekliyorum: Bütün önemli dinsel olaylar, ulusal renklidir ve toplumsal içerik taşıyor. Sekizinci Henry döneminde, İngiliz kilisesinin Roma papalığından ayrılması İngiliz-ulusçu gelişmelerde ve modern devletin kurulmasında önemli bir yere sahip görünüyor ve eş zamanlı olarak gerçekleşiyor. Marthin Luther'in dinsel başkaldırısının da, toplumsal ve Alman-ulusçu bir renk taşıdığı biliniyor.

Dinsellik ile ulusallık yan yana giden bir tarihe sahip görünüyor.

Bu yazı için Doçent Hafızoğulları, evhamla dolu kafasına göre, bizleri suçlamak amacıyla yazarının "bunun Kürt ulusal ayaklanması olduğu" görüşünü dayanak yaparak "suç var" fetvasını veriyor. Peki Sait'in ayaklanması için "bunun Kürt ulusal ayaklanması" olduğunu ileri sürmekle nasıl suç işlenmiş olabilir; bu, Türkiye Cumhuriyeti'nin de resmi görüşü değil mi? Türkiye Cumhuriyeti tarafından bastırılan önde gelenleri idam edilen ve arkasından kültürel tehcirlerin gerçekleştirildiği bir başkaldırı, ulusal renk taşımıyorsa sınıfsal damga mı taşıyor? Kanla bastırılmış bir isyana, Kürt-ulusçu demekle nasıl suç işlenebilir?

"Görüldüğü üzere, yazı bütünlüğü içinde ele alındığında tarihi bir vakıa tarih biliminin metodlarıyla ortaya koyulup incelenmemekte, tersine tarihi bir olay Kürt kurtuluş savaşının simgesi olarak gösterilmekte, Türkiye Cumhuriyeti'nde kanunlarına göre bir eşiğe hareketi olarak ceryan etmiş olan bir olay ulusal kurtuluş savaşı olarak gösterilmiş, sınırları uluslararası antlaşmalarla çizilmiş Türkiye devletinin ülkesinde bir Kürt ulusunun varlığından söz edilmiş, böylece sözkonusu yazıyla TCK'nun 142/3. maddesi hükmü ihlal edilmiştir."

Bunları da yazan Doçent Hafızoğulları, dergimizde yazının "tarih biliminin metodlarıyla" yazılmadığını ileri sürüyor. Doçent Hafızoğulları'nın tarih bilimiyle ilgilenmemek bir yana pek tarih kitabı bile okumadığı izlenimi alıyorum. Tarih bilimi bir yana hukuk tarihiyle ilgili sağlıklı

bir bilgisi bulunmuyor; bir isyan için "Türkiye Cumhuriyeti'nde kanunlara göre bir eşkiya hareketi olarak cereyan etmiş bir olay" diyebilen bir kimsenin hukuk tarihi değil ancak köy kahvesi dedikoduları bildiğine hükmetmek gerekiyor.

Tarih bilimin metodlarından söz ediyor ve bir tarih olayının kanunlarda "eşkiya" hareketi olarak tarif edildiğini ekleyerek tarihsel olaylara kanun tariflerine göre bakmamayı bile suç sayabiliyor. Bu kadar karışık bir kafadan bir "bilirkişi" raporu alınarak bizler suçlanmak isteniyoruz.

Doğrudur: Bizleri ancak, evhamdan karmakarışık olan kafalar suçluyorlar.

Hukuk platformunda olduğumuzu düşünmek istiyorum. Bizim dergimizde ve yazıda Şeyh Sait övülmemiştir. Ancak varsayalım övüldü. Bundan dolayı ceza biçmeye kalkınak kütlesel evhamları ceza yasası haline getirmekle özdeş tutuyor.

1) Kişiyi değil, yaptıklarını, kanunun suç saydığı eylemlerini övmek suçtur.

2) Yasalar önünde Şeyh Sait ile Adnan Menderes arasında da bir ayrım bulunmuyor. Her ikisi de, yasalarla kurulmuş özel mahkemelerde yargılandıktan sonra asıldılar.

Bugün Adnan Menderes göklere çıkarılıyor.

Suç varsa, Savcılar, Medenres'i göklere çıkaranlarla uğraşmalıdırlar.

Biz suç işlemiyoruz.

Geriye Doçent Hafizoğulları'nın bir raporu kalıyor; üzerine 20 Haziran 1988 tarihinde teslim edildiği yazıyor. Hatırlanacaktır; bu tarih, bizim, Dal'dan alınarak Ankara DGM'ye gitmek üzere harekete geçirildiğimiz gün oluyor. Sonra vazgeçildiğini yazmıştım; bu arada 12'nci sayımızla ilgili operasyon başlıyor. Savcılık makamı, Dal'da hücreye hapsettiği Genel Yayın Yönetmenimiz İlhan Akalın'ın bu sayının yazı işlerini de üstlendiğini keşfediyor ve gedik bilirkişiyi harekete geçiriyor.

Savcı Yardımcısı Yüzbaşı Ülkü Coşkun, Doçent Zeki Hafizoğulları'na görev verdiği tarihi açıklayan tutanağı dos

yaya koymamayı tercih etmiş görünüyor. Bana, Doçent Hafızoğulları'nın bu görevi 20 Haziran 1988 tarihinde aldığını ve aynı gün raporunu yazdığını düşünmek çok makul geliyor.

Böyle milltan bir bilirkişi bulunamaz. Bizleri suçlamayı kutsal görev biliyor. Kısa bir zaman içinde bunları incelemeyeceğini belirtmeyi akıl edemiyor ve yeni bir rapor yazmayı reddedilemez görev sayıyor.

Kurul Üyeleri,

Bu rapora da bir göz atmanızı diliyorum. Hazır bir makeden bazı sayfaların buraya alındığını düşünmek kaçınılmazdır. Doçent Hafızoğulları'nın bizleri suçlayan satırlarının önüne koyduğu bilgiç sayfaların bizimle bir ilgisini saptamak kolay görünmüyor, ancak Hafızoğulları'nı tanıtmaya yarıyor.

"Yıkıcı bir doktrinin takipçisi kişi, devletin ve halkın büyük çoğunluğunun ihtilalci faaliyetlerinde kendisinin serbest bırakılmasına ilgisiz kalmasını beklemeye hakkı yoktur. Eğer kişi bu faaliyetini yürütmeyi/gerçekleştirmeyi istiyorsa, sorumluluğu yüklenmelidir ve topluma ve devletin içinde bulunduğu meşru müdafaanın sonuçlarına katlanmalıdır. Ancak modern yıkıcıların temel niteliği söz konusu yükümlülüğün/sorumluluktan kaçmak ve kendilerine sevilen rejimlerde kabul edilmediğini itiraf ettikleri liberal düşünce ilkesinin saflığını yararlarına sömürerek yükümlülüklerinin eziyetinden kurtulmaktır". İşte bize bulunan bilirkişi, bu satırların yazarı oluyor. Bize böyle bir bilirkişi bulunmasına seviniyorum.

Hiç bir cümlesi doğru dürüst olmayan bir bilirkişi çıkıyor; tam anlamıyla bir bilmezkişidir. Bir polis kafasını sergiliyor; beni ve arkadaşlarımı "liberal düşünce ilkesinin saflığını" sömürmekle suçluyor. Cahil daha önce yalnızca dört gün önce yazdığı bir diğer raporda, benim, "Demokrat Çağını Doldurdu" başlıklı bir konuşmam bulunduğunu ve bunu Aziz Nesin'in konuşmasıyla karıştırdığını unutuyor.

Bizim liberal düşüncenin arkasına sığındığımızı iddia ediyorsa, bunu göstermek durumundadır. Ancak böyle bir iddiası olduğunu sanmıyorum. Raporunu bir günde hazırladığını gizlemek için başka bir yerden aldığı sayfaları

raporunun önüne koymuştur bu anlaşılıyor.

"Roma devleti, kendi bakış açısından, Roma'nın hükümlerlik duygusunu bozmak için doktrinler yayan Yunanlı filozofları nasıl kovmakla iyi ettiyse Hıristiyanlığın kendisi yönünden siyaseten dağıtıcı ve toplumsal bakımdan yıkıcı faaliyetleriyle mücadeleyi de görev saymıştır. Aynı şekilde, kilise kendi açısından, kendi dünya düzeninin itibarsızlığına yol açan ıslahatçı dine aykırı, din dışı/erotik düşüncelerinin propagandasını takip etmek veya takip ettirmek haklı olmuştur. Ne tarihe takaddüm etmek ne de gerçekleştireci uygun olmayan ölçütlerle tarihi fiilleri yargılamak mümkündür."

Bunun da Türkçesini pek çözebilmiş değilim. Fakat bu bilirkişinin, aykırı görüşlerin sahiplerini, nerede ise odun yığınları üzerinde yakmaya bile icazet vermeye hazır olduğu görülüyor.

"O halde, devlet kendini korumalıdır. Ancak, gerçekleştirmeleri için cebir kullanmayı gerektirmeyen düşüncelerde genellikle polis tedbirleri yeterlidir; buna karşılık, bir doktrin zafere ulaşmak için cebri/violanza de kabul ederse, hatta propaganda veya övmeyle kolayca elde ediliyorsa, ceza bastırmaya başvurmasına tamamen haklıdır."

Bu aktarma ile bu bilirkişiyi bitirmiş oluyorum. Bu bilirkişi, bize ceza getirmez; ancak seçeni anlatmaya yarıyor. Yargıçlar Kurulu, işte kafa ortadadır; "Gerçekleşmeleri için cebir kullanmayı gerektirmeyen düşüncelerinde genellikle polis tedbirleri yeterlidir." Bu ne demek oluyor? Düşüncelere ve üstelik cebir vaaz etmeyen düşüncelere polis tedbiri tavsiye eden bir Ceza Hukuku Doçenti çıkıyor. Polis tedbiri? Dal'a atmak ve cebir vaaz etmediği için basit sayılan düşünce sahipleri Dal'a konmalıdır, işte ilkel bilirkişi raporu bunu vaaz ediyor.

Sonra? Sonra ise şöyle yazılıyor: "Hatta cebirden bağımsız olarak tehlikeli ve zararlı netice basit bir propaganda veya övmeyle kolayca elde ediliyorsa, ceza bastırmaya başvurması tamamen haklıdır." Üstelik cebir içermeyen basit propaganda ceza ile bastırılmalıdır; Doçent Hafızoğulları kendisini kaba bir biçimde ortaya döküyor.

Doçent Hafızoğulları'nın kendi düşüncesinin olmadığı anlaşılıyor kafasına sokulanları kusarak bilirkişi raporu yazdığını sanıyor. Burada duruyorum.

Sadece bir raporun kullanılmayacağını ekliyorum. Çünkü teknik açıdan da sakattır.

Bu raporun sekizinci sayfasında şu yazıyor: " 'Frankfurt'ta 1 Mayıs' yazıda yer alan 'Kürtlerin devrimci sol etrafında kenetlenerek bunları aştığı dile getiriliyor', 'PKK'nın anti-sömürgeci, anti-emperyalist ve anti-feodal ulusal kurtuluş mücadelesinde, Kürdistan işçi sınıfı ilk defa ulusal ve toplumsal kurtuluş çıkarları yönünde Kürdistan şehirlerinde yığımsal 1 Mayıs kutlamaları yaptı. Şehitler verdi, zindanlara düştü, direnişler geliştirdi' yukarıdaki gerekçelerle, karar verme hakkının kötüye kullanılması olup TCK'nun 142/3. maddesinin haber verme hakkının kötüye kullanılması olup TCK'nun 142/3. maddesinin ihlaline vücut vermektedir."

Doçent Hafızoğulları, aynı raporunun onuncu sayfasında bütün suçlamalarını "sonuç" başlığı altında özetliyor. Bu özetten aktarıyorum.

"3) 'Frankfurt'ta 1 Mayıs' başlıklı yazıyla TCK'nun 142/4, 311, 312. maddeleri ihlal edilmiştir."

İşte bize uygun görülen bilirkişi budur. Sorumsuz ve her türlü ciddiyetten uzak bir memur görünümüyle ortaya çıkıyor. Önce "suç var", 142/3 ihlal edilmiştir" diyor. Propaganda fıkrasını hatırlıyor. Sonra unutuyor "142/4" diyor. Sonra eksik kalmaması için sayıyor; 311, 312.. Hepsisi bu kadar.

VIII – SUÇLAMALAR VE SORUMLULUKLARIM

Sıra bana yapılan suçlamalara geldi.

1) Ankara Devlet Güvenlik Mahkemesi Savcılığı'nın 13 Haziran 1988 tarihli "çok ivedi" ve "günlü" yazısında şu var: "Sanık Orhan Gökdemir'in yayın yoluyla Kürtçülük ve bölücülük suçuna azmettiren Doçent Yalçın Küçük ile Toplumsal Kurtuluş dergisi sahibi Bilgesu Erenus'un derhal yakalanmaları". Bu yazıya göre, yazı işleri müdürümüzü Kürtçülük ve bölücülük yapmaya azmettirmek iddiasıyla gözaltına alınmış bulunuyorum. Başka bir suçlama görünmüyor.

2) Poliste hep PKK'yı legalize etmekle, PKK'nın yapamayacağını yapmakla ve PKK'yı eleştirmemekle suçlandım. Bunun için ısrarla sorguya çekildim. Bunun için hücre yaşamına mahkum edildim.

Gözlerim bağlı olarak getirildiğim bir odada yüksek ışıkta sorgulandım. Daha sonra sorgulamamın bir bölümü yazıya dökülürken bana, bu sorgunun videoya alındığı söylendi. Ayrıca Emniyetten DGM'ye yazılan ve dosyada bulunan bir yazıda videoların DGM'ye gönderildiği kaydediliyor; söylediklerimin doğruluğu video kayıtlarından kontrol edilebilir.

3) 18 Haziran 1988 tarihli poliste alınan ifademde şu var: "Eğer yazı işleri müdürümüz bu yazının konmasını 'Yalçın Küçük Hocamızı istedi, ısrar etti, suç yoktur dedi, ben de bunun üzerine koydum' diyorsa ben bunları tümüyle kabul ediyorum." Ayrıca bunları kabul etmem için hücreye konmama da gerek yoktur.

Eylül döneminde hakkında en çok dava açılan kimse olduğumu hesaplıyorum. Yazı ile veya telefonla DGM'ye, sıkıyönetim mahkemelerine çağırdılar, hep gittim.

Bu bir tehdittir.

Bizi yolumuzdan döndürebilmek için başvuru son şarkılardan birisidir.

4) Toplumsal Kurtuluş dergisinin beşinci sayısında yer alan PKK ile ilgili yazı nedeniyle sürekli sorgulandım.

18 Haziran 1988 tarihinde tutanağa geçirilen cevaplarımdan birisinde şunlar ifade ediliyor: "Bu yazıda hiçbir hukuki sakınca görmüyorum. PKK görüşlerine bizden çok günlük basın yer veriyor, günlük basın PKK'nın ayrı bir devlet istediğini yazıyor, ayrıca bölücü olduğunu yazıyor, "hain" diyorlar, fakat PKK'nın görüşlerini tam olmamakla birlikte, suçlamakla birlikte yayımlıyorlar. Ayrı bir Kürt devleti kurmak istediklerini bölücülük yaptıklarını hep biz günlük basından okuyoruz. Bizim yazdığımızda bir tek suç cümlesi yoktur." Dal'da, bana, küfrederek hain diyerek PKK konusunda her şeyin yazılabileceği, bütün elfazın kullanılabileceği dersi verildi. Bu dersi reddediyorum.

Bizim yazdıklarımızda suç yoktur.

5) "Bu yazıda bizim bir propaganda yaptığımız söylenemez, hiç bir suç işleme yönümüz yoktur, bu yazı ile komünizm propagandası yapmak amacı yoktur, kanunucu toplumun ilgilendiği bir örgütün, hatırladığıma göre, daha çok Türkiye'deki diğer sol örgütler hakkındaki görüşünü açıklayan yazıdır. PKK'nın Türkiye'deki diğer sol örgütleri eleştiri yazısıdır. DGM Savcılığı PKK'nın eleştirdiği örgütlerin savunmasını yapan bir duruma girmemelidir. PKK'nın diğer sol örgütlerin eleştirilerini aktarmamızdan dolayı bize ceza kesilmemesi lazımdır." Emniyetteki polis ifademde bunlar da yer alıyor.

Emniyet İl müdürlükleri, MHP'nin işlevlerini üzerine alıyorlar. Solu ezme pratiklerinin yanında, uzlaşmacı, düzene hiçbir itirazı kalmamış, düzenin ikram ettiği kırıntılarla uyuşmuş bir sol yaratmak resmi politika haline gelmiş durumdadır; biz bu politikanın dışındayız.

Suç işlemiyoruz.

6) "Türkiye toplumunda artık her günkü tartışmaya giren PKK konusunda, kanunun suç saymadığı unsurlardan oluşan doğru bilgileri dergimizde yayımlamaya çalıştık; buna her basın organının riayet etmesi gerektiğini yazıyoruz."

Bu paragrafı da, polis ifademden aktarıyorum. Basın, budur. Basın yalnızca tiraj değildir. ABD'de Vietnam savaşında, Vietnamlıların görüşlerini açıkça yazanlar olmuştur. Birleşik Krallık'ta İngiliz gazeteleri IRA'dan, küfretmeden de söz edebiliyorlar. Fransa'da, Bin Bella hakkında yayın yapıyordu. Basın budur.

Yaptığımızı yapmak onurdur. Biz bu onuru temsil ediyoruz.

Ne Kürtçülük ne bölücülük yaptık: Sadece yapmamız gerekeni yaptık.

7) Poliste, evimde yapılan açlık grevleri nedeniyle sorguya çekildim. Dal'da şu ifadeyi verdim: "Benim evimde, hatırlayabildiğim kadarı ile, dört kez açlık grevi oldu. İlki sanıyorum, 1986 Kasım ayında; 10-12 öğrenci, başka bir yer bulamadıkları için, benim evime geldiler. Bir açlık grevi de İstanbul'da olmuştu. Orada bulunan öğrenciler de Bilgesu

Erenus tarafından eve alındı. Ben de, kış olduğu için öğrencileri, açlık grevi yapmaları için evime aldım. Ayrıca tutuklu aileleri de açlık grevi yaptılar; yine benim evime geldiler ve grevlerini burada sürdürdüler. Böylece benim evimde dört kez açlık grevi yapıldı. Ama bu grevler benim evimde başlamadı. Dışarda başladı. Kış olduğu için ben evime aldım. Çünkü açlık grevi yapanları diğer partiler ve İnsan Hakları Derneği kabul etmemiştir." Dal'da, açlık grevleri yapanlara evimi açmamdan dolayı, bana fatura çıkarıldı.

8) "Bana gösterilen ve büromuzdan alındığı ifade edilen yemek davetiyesi ile ilgili soruya gelince, evimde bu tür yemekler oluyor; yazsa bahçede, ya da evin içinde Türkiye'nin seçkin insanlarını bir araya getiriyoruz."

"Bu da bu tür yemeklerden bir tanesi olacaktı; ama sanıyorum, bizler gözaltına alındığımız için yapılamamıştır."

Bunlar da polis ifadesinde yer alıyor. Bunlara bakıp Türkiye'nin bir tekelci polis devleti olduğu görüşünü tekrarlıyorum. Sakıp Sabancı'nın şunun bunun, oligarkların evlerindeki yemeklerden dolayı Sakıp Sabancı'ya şunu ve bunu Dal'a alıp soru soruyorlar mı?

9) "Yine bana gösterilen mektuplar benim okuyucularından gelir. Bunların çoğunu cevaplandırırım. Bazen de birikir, cevap veririm. Bunlar bu tür mektuplardır."

Ve Türkiye tekelci bir polis devletidir.

10) Şimdi 22 Haziran 1988 tarihli savcılık ifademden aktarıyorum. Şunlar var: "Abdullah Öcalan'a ait oluşunu sandığımız bu yazıyı değerlendirip içerisindeki suç unsurlarını çıkarıp, haber niteliği taşıması sebebiyle, yayımlamaya karar verdik." Bu yazıların sahipsiz olmadığını açıkladım.

Yasaları biliyoruz. Suç işlemiyoruz. Tekrarlıyorum; Dal'da yüksek ışığın arkasına saklanan kişi, bana, bu yazıların dizgiye gönderilen asılları verdi. "Ben aa, bunları da aldınız, çok iyi, bunlarla PKK kaynakları karşılaştırılırsa bizim suç işlememe niyetimiz görülür" dedim. Şaşırdım. Bunların dosyada olmasını istedim. Dosyaya koyacaklarını söylediler. Dosyada yok. Olmalıdır.

Gizli örgütler, bazı açıklama ve eylemleri, yürürlükteki yasalarla çeliştiği için varlar; bunun için kuruluyorlar. An-

cak bu durum gizli örgüt adına yapılan her eylemin ve açıklamanın suç olduğu sonucunu doğurmuyor; bir gizli örgüt açıklamasında da bugünün tarihinin "18 Ağustos 1988" olduğu ileri sürülebilir. Suç değildir.

Yapılan açıklamanın, yazılan yazının suç sayılabilmesi için ceza yasalarıyla çeliştiği gösterilmelidir. Gizli örgüte bağlamak bir ispat yöntemi olamaz; böyle bir ispat ancak engizisyon döneminde ve mahkemelerinde geçerli olabiliyor.

Bunu yalnızca biz yapmadık. Günlük basın da yaptı.

22 Haziran 1988 tarihli savcılık ifademden aktarıyorum: "Nasıl ki Nabi Yağcı'nın, fikir ve görüşleri, Behice Boran'ın fikir ve görüşleri ile ilgili yazılar Cumhuriyet gazetesi, Hürriyet gazetesinde haber olarak yayımlanıyorsa, biz de Partiye Karkeren Kürdistan yazısının haber niteliği taşıdığı için Toplumsal Kurtuluş dergisinde yer almasına karar verdik." Biz, hukuk alanında kalıyoruz.

Mahkemenizin de hukuk planında kalmasını diliyorum.

Bizim yaptığımızla, Cumhuriyet gazetesinde Behice Boran'ın, Milliyet'te Ahmet Kaçmaz'ın, Hürriyet'te Nabi Yağcı'nın görüşlerinin yayımlanması arasında bir ayırım yapılamaz.; TİP, TKP, TSİP, PKK bunlar hep gizli örgüt sayılıyorlar.

11) Mahkemenize sunulan iddianamede benimle ilgili suçlama şöyle başlıyor: "Toplumsal Kurtuluş dergisinin Şubat 1988 tarihli 8. sayısında 3 ve 4 sayfeler arasında yer alan 'İsmail Beşikçi Biz Türklerin Onurudur, Demokrat Çağını Doldurdu' başlıklı yazılarda sanık, Yalçın Küçük'ün" suç işlediği ileri sürülüyor. Görülüyor, bu davada sanık olmamın, benim evden alınmama ve Dal'da hücreye konmama dayanak yapılan gerekçelerle hiç bir ilgisi yoktur. Dal'da bana sorulan sorularla evimdeki açlık grevleri, büyük yemekler, bana gelen mektuplarla ilgili olarak bir iddia ile karşılaşmıyorum.

Karşılaştığım iddialarla ilgili söyleyeceklerim ise hukuk alanından trajedi-komik bir plana kayıyor. Trajedi-komik öge benim dışıma düşüyor.

a) "İsmail Beşikçi Biz Türklerin Onurudur" sözünü bir

panelde söyledim. Bununla ilgili hakkımda kovuşturma açıldı. Ankara DGM Savcılığı'nda bu panelle ilgili polis izleme raporu, bana gösterildi. Cevaplar verdim. Daha sonra Ankara DGM Savcılığı, hakkımda "kovuşturmaya yer olmadığı" kararı verdi.

Beni tutuklayan Yedek Üye Deniz Yargıç Albay Ünal Özpınar'a bunları anlattım. İfademi alan ve takipsizlik kararı veren Ankara DGM Savcı Yardımcısı İhsan Alpman'dır; bana tebligat yapıldı. Belgelerim arasında duruyor.

b) Diğer yazıyla ilgili suçlama da beni ilgilendiren yalnızca "Demokrat Çağını Doldurdu" başlığıdır; bunun dışında suçlamanın tümü Aziz Nesin'i hedef alıyor. Bilirkişi raporu, Aziz Nesin'in sözlerini suçluyor.

Takipsizlik kararı verilen konuşmam ve Aziz Nesin'in konuşmaları nedeniyle karşınıza getirilmiş bulunuyorum.

Bunu bir başka çerçevede, normal görüyorum. Ben suç işlemiyorum. Suç işlemeyen yazıyorum. Benimle ilgili bütün iddianamelerde, mahkeme kararlarında, hukuk dışında kalması gereken benim zekamla, bilgimle ilgili sözlere yer verilmesi bundan ileri geliyor.

Yurt dışına gitmiyorum. Hapisten korkmuyorum. Dal'dan geçtim. Bundan sonra devlet içindeki gizli örgütün beni öldürmeyi deneyeceğini biliyorum.

Burada duruyorum.

12) Benim hiç bir yazımla ilgili bir toplatma kararı olmadığını daha önce ifade ettim. Savcılık makamı, sekizinci sayımızla ilgili olarak toplatma kararı isterken beni değil, Aziz Nesin'i suçluyor. Yedek Üye Deniz Yargıç Albay Ünal Özpınar'ın toplatma kararında ve benim adım ve de benim adıma bağlanan bir yazı söz konusu ediliyor. Toplatma kararında toplatma istemi ve gerekçe yazılarını sayının "1-4-7. sayfaları arasında yer alan 'Kürdistan Press-Aziz Nesin 8 yıl sonra itiraf etti', 'Evet, Beşikçi'ye ajan dediğimi kabul ediyorum' başlıklı" yazı denilerek başlanıyor. Aradan geçen zaman içinde Aziz Nesin sanık sandalyesinden kaldırılıyor ve sandalye bana uygun bulunuyor.

Bunun hukuk alanında olduğu kadar kişiler planında da bir yanığı olduğuna inanıyorum. Aziz Bey'in böyle kaba senaryolara taraf olmayacağını biliyorum. Biz Aziz Bey'le

birlikte Aydın Belgesi'nin hazırlanması ve Ekin'in kuruluşu türünden güzel işler yaptık; şükran duyuyorum. Daha sonra, basına da yansiyacak biçimde, yollarımızın ayrılması, yanılmasından yanıtılmasından kaynaklanıyor. Böyle bir kaynağa ceza davaları oluşturulmaya çalışılması üzücüdür.

Değerli Yargıçlar,

Bu davanın bir ikinci Harp Okulu Davası olarak düşünüldüğünü sanıyorum. Harp Okulu Davası'nda Ömer Deniz'e ve Barış Davası'nda Aydan Bulutgil'e verilen rol, bu kez Yazı İşleri Müdürümüz Orhan Gökdemir üzerinde denenmiştir. Orhan Gökdemir'in bizi suçlayacak ifade vereceği hesabı yapıldı. Ömer Deniz'den ve Aydan Bulutgil'den alınan ifadeler ile tutuklamalar başlatıldı; bizim davamızda Orhan arkadaşımın ağzından "azmettirme" sözü tutanağa geçirilince bizler toplanmaya başladık.

Bu hesap yanlıştır. Bu hesabı boşa çıkartacağınıza inanıyorum.

a) Biz, Nazım Hikmet kadar yalnız değiliz.

b) Kütleler, büyük bir hareketlilik içinde olmasa bile büyük bir hareketlilik gücünü barındırıyorlar.

c) Harp Okulu Davası, herkesi kör ve dilsiz yapan bir büyük savaşın arefesinde sahnelendi. Biz şimdi herkesi insanlığından çıkaran ikinci soğuk savaştan çıkıyoruz.

IX.- SONUÇ

Değerli Kurul,

Çalışkan birisi olduğum biliniyor. Dürüstüm. Aptal olduğum söylenmiyor. Bana bütün kariyerler açıldı. Hepsini reddettim. Çünkü bu düzene itirazım var.

Bu düzende hiç bir kariyer istemiyorum.

Bütün sınıfları birincilikle geçtim. Bütün mektepleri geride bıraktım. Şimdi benim bir mektebim var: Sosyalizm.

Bu ülkede sosyalizmin kurulduğunu görmek istiyorum.

Suç işlemiyorum.

İşimi, suç işlemeyen, yapıyorum.

Bana tahammül etme zorunluluğu var.

Önce tutukluluğuma son verilmesini istiyorum.

Sonra hiç bir suç işlemediğimizin saptanmasını bekl-

yorum.

Dinlediğiniz için teşekkürlerimi ifade ediyorum.
Saygılarımı tekrarlıyorum.

Yalçın Küçük
Ulucanlar 18. 8. 1988

Ek:

3 adet İstanbul gazetesi birinci sayfası.

VII. BÖLÜM

YETKİLERİN ÖTESİNDEKİ İNSAN ÖZÜNÜZE SESLENMEK İSTİYORUM

Sayın Yargıçlar Kurulu,

Hepimiz insanız, öyle sayıyoruz. İnsan hayatında ilklerin önemini hepimiz biliriz, ilk adım, ilk başlanan okul, ilk sevgi...

Bu benim sanık olarak katıldığım ilk duruşma ve böylesi bir ilkin beni düş kırıklığına uğrattığını söylemek zorundayım.

Toplumun üst üste yaşadığı çalkantı dönemlerinde, bir aydın, bir sanatçı olarak sizlerin karşısına bu denli geç çıkarılmam, bir rastlantıdır, biliyorum. Daha önceleri de, içinde bulunduğum toplumun duyarlı bir kesiminin insanı olarak izlediğim başka davalarda, hukuk bilgimin çok sınırlı olmasına karşın, "Bu kadar da olur mu?" dediğim çok olmuştur, sanık olarak katıldığım bu duruşma ise korkarım ki, "Bu kadar da oluyormuş" dedirtecek bana.

Bunu Şu nedenle söylüyorum Sayın Yargıçlar Kurulu, Mahkemeniz Savcılığınca hakkımda hazırlanan iddianameyi sonuna dek ve dikkatle okudum. Hukuk bilgimin çok sınırlı olmasına karşın, DGM'de yedek ye karşısına çıkarıldığımız zaman da aynı Şeyi sezinlemiŐtim, dava dosyasının bütününü sezinlemek mümkün olmuştu o iki üç saat içerisinde ve kararı beklerken arkadaşlarıma, "Sonuç ne olursa olsun, bu dava dosyası bize yaraŐmıyor" dedim.

"YaraŐmıyor" sözcüğünü, istesem de sizler için kullanamayacağımı biliyorum Sayın Yargıçlar Kurulu, ama byleŐi bir dosyanın sizler için de en azından vakit kaybı olduğunu söyleyip, kendim ve arkadaşlarımla için olduğu kadar, sizler adına da üzülmeyi srdreeğim.

Şu anda önünüzde duran dosyanın oluŐturulması için, savcılığınızca on gün hücrede tutuldum ben. Sanati ve insan yanımın o on günden hiç bir Őikayeti yok. ocuğumu doğururken, Tanrıya yakıştırılan o büyük gücü tatmıŐtım ben, hücrede de hemen hemen ona eş bir duyguydu yaşadığım, o duyguyu "kendi kendimi yeniden doğurmak" diye tanımlayabilirim size. Őikayetçi olmadığımı bu nedenle söylüyorum ama, bu dosyanın oluŐturulması için bize ne edilirse iyi edildi anlamına gelmez.

Yedek ye karşısındaki ifademde bir sözcük oyunu yaparak, kasıtlı değil ama kısıtlı koşullarda on gün tutulduğumu, on gün tek satır okuyamadığımı, tek satır yazamadığımı ve yıkanamadığımı söylemiştim. "ađdaŐ bir insan olarak bunların ne anlama geldiğini bilmeniz gerek" diye bađlamıŐtım sözümü ve zapta da geçti.

Şimdi ise, bu "kısıtlı-kasıtlı" sözcük oyunundan vazgeçip kendimi düzeltiyorum Sayın Yargıçlar Kurulu. YaŐadıklarımla aynı zamanda da kasıt taşıyordu çünkü.

14 Haziran 1988 sabahı Dönem Yayıncılık adına sahibi bulunduğum dergimizin Yazı İŞleri Müdürü Felemez Ak'ın, DGM'de tutuklu olarak yargılandığı duruŐmasını izlemek üzere geldiğim Ankara'da, savcılığınızın emriyle gözaltına alındım.

Ben daha otobsteyken, İstanbul'daki evimin, evik kuvvetlerce basılıp, oğlumun ve kocamın Emniyete götürüldüğü, DAL'da alınan ifadelerim sırasında ve altını çizerek

söy-lüyorum, kasıtlı duyuruldu bana. Bir ana için oğlunun gö-zalında bulunduğunu duymak yeterince acıdır. Ama ben oğlumdan çok, belli bir yaşın sahibi ve şair yürekli kocamı düşünüyordum. Bunu da olabildiğince nötr bir sesle, "Umarım Müştak Erenus'a doğru-dürüst davranılıyordur" tümce-siyle belli ettim. Yetki ve olanaklarını kullanırken insan kalma özünü yitirmeyen görevlilerden biri, her ikisinin de iki saat sonra bırakıldığını söyleyerek, avutmak istedi beni. Kocamın ve oğlumun iki değil, yirmi saat hücrede tutulduklarını çok sonra öğrenebildim, çünkü bu iki müthiş çete üyesini sorgulamak üzere Ankara'dan yola çıkan üst düzeydeki bir görevli için bekletilmişler.

Sayın Yargıçlar Kurulu, Ceza Yasalarında bulunmayan, ülkemizde ise uzun bir zamandır neredeyse gelenekselleşen, "bu aile boyu cezalandırma isteğine" kimler dur diyecek?

Kasıtlı değil sözcüğünü, Türk polisinin bana uyguladığı iki yaratıcılık gösterisi yüzünden de geri alıyorum sayın Yargıçlar Kurulu.

Görevleri sırasında insan özlerini yitiren kimi görevli-lerin nöbetinde tuvalete gitmeyi uzun saatler ertelemeyi öğ-rendiğim günlerdi. Gece yaraları on dakikada bir, hücre de-liğini gürültüyle açarak bakan ve "Kimsin?" diye kabaca so-ran kişilere, uykudan uyanıp on dakika da bir adımı tek-rarladığım günler.. O kaba seslere karşı adımı yinelerken, hayatımda ilk kez bu denli onur duyuyordum adımla. Yete-rince alkış ve övgü almış bir sanatçı olarak, rahatlıkla ya-pabiliyorum bu karşılaştırmayı.

Kastı anlatıyorum şimdi, ifademini alındığı gece yarıla-rından birinde, insan özünü yitirenlerden biri, daktilo baş-ındaki görevliyi, "Sor, sor kasetini sor. Sor, sor Fransa'da kimin evinde kalmış onu sor, Paris'teki konserine Fran-sızlar gelmiş mi onu sor" diye sürekli kışkırtıyor, sonra da "Bunlar enternasyonelittir, anlaşmaları için birbirlerinin dilini anlamalarına gerek yok" gibilerinden açıklamalar yapıyordu. Yaratıcılık gösterisine geçiyorum şimdi de. Aynı görevli uygun bir boşluktan yararlanarak, "kocanız" diye başlattığı cümlesini hemen ardından gelen "cenaze" sözcü-ğüne bağlayarak, bitirmeyi bir uzun süre erteledi. Benim gözlerimdeki endişeyi görüp, yeterince rahatladıktan sonra

bitirebildi cümlesini. "Kocanız Behice Boran'ın cenazesine katılmış."

Bu görevlinin yaratıcılık gösterisi, acemi korku filmleri benzeri de olsa, cenaze sözcüğünü özenle seçip, gecenin ortasına fırlatmasıdır Sayın Yargıçlar Kurulu. Çünkü nötr bir sesle de olsa, kocamın sağlığıyla ilgili endişelerimin olduğunu belli etmiştim daha önce. Bu anı yaşamak, onun daktilo başındaki görevliyi daha fazla kıskırtamayacağını anlattı bana ve ifadem sırasında kendisinin sürekli müdahale etmesini, "Ben ifademi verirken aynı zamanda da sizin sorularınızı yanıtlamak zorunda mıyım?" şeklinde belirttim, telaşlandı, "Yoo, hayır, benimle bir ilgisi yok" dedi ve o gece bir daha gözükmedi.

Güç koşullardaki insana karşı kullanacağı sözcükleri kasıtlı seçen ve yetkisi dışında müdahale eden bu görevli-den başka, Türk polisinin yaratıcılığına ikinci örnek de, bir hücre görevlisine ait.

Tuvalete gitme isteğim çok sonra, hücre deliğinden uzanan bir elle yanıtlandı. El, açık avcunun içinde, loş ışıkta kuru kafa görünümü veren bir şey uzatıyordu. Bu ne dedim, "gözünü bağlayacaksın" diye yanıtladı elin sahibi. Anlaşılan benim ihtiyaç isteğimle, hücre deliğinin sürgüsünün açılması arasında geçen zamanda, beyaz üstüne siyah desenli kirli paçavrayı, kuru kafa heykelciğine dönüştürmesi, bu amatör heykeltraşın bir hayli zamanını almıştı ve yaşanan o koşullar içinde de hiç başarısız değil. Yapabileceğim tek şeyi yaptım ben ve onun nöbeti bitene dek tuvalete gitmekten vazgeçtim.

Bu sıraladıklarım başkalarının yaşadığı büyük acıların yanısıra ufak tefek kalabilir sayın Yargıçlar Kurulu, ama bunlar aynı zamanda da acımasız bir mekanizmanın nasıl işlediğine dair çok önemli ipuçları.

Yineliyorum, yaşadığım bu küçük olaylar direncimi bildi, ancak kasıtlıydı. Kapatıldığım yer bir deliler evi ya da bir engizisyon mahkemesi hücresi değilse eğer, çağdaş dünyanın bunların ne anlama geldiğini bilmesi gerek.

Şimdi, genel bir suç duyurusunda bulunmama izin verin. Benim sorgu yargıcı karşısındaki ruh halimden yola çıkarak yapacağım bu suç duyurusunu. Bir ülkenin yurttaşına

"Duyduğum ve okuduklarımla karşılaştırdığımda, bana yapılanlar da bir şey mi" dedirten bir zihniyet, belki o ülkeyi yönetenler adına bir başarıdır ama, yüz karası bir başarıdır ve tüm insanlığa yönelik tarihsel bir suçtur aynı zamanda.

Bana yaşatılan kısıtlı koşullara gelince, bunlar insan olarak becerilerimi arttırdı, bazı eşyaların çok amaçlı kullanılabilceğini öğrendim. Tüm özel eşyalarım gibi, taramam da ilk günlerde emanete alındığından, nasılsa alınmamış iki küçük tokayı, iki dişli tarak yapıp saçlarımı tardım. Devlet arşivinin videosunda sosyalist bir insan olma özenindeki biri olarak, güç koşullara karşın kendime özenmem gerekirdi. Doğrusu ya, yalnızca düşünsel değil, görünüşel çözülmeyi de yakıştıramıyordum kendime ve o koşullarda bizi görüntöleyen videonun en çok da böylesi bir kasıt taşıdığından hiç kuşkum yok.

Becerilerimin arttığını anlatıyorum sayın Yargıçlar Kurulu, size basit gelebilir, günlerce sonra verilen diş fırçamın sapıyla yoğurt yedim ben ve normal koşullarda yapmayacağım bir şeydi, bütün hücrelere yudumlanmak üzere uzatılan plastik su şişesine ağzımı dayadığımda, benimle aynı koşulları paylaşan bu kişilerle birbirimize mikrop değil, yalnızca direnç ve umud geçirebiliriz diye düşünüyordum.

Değerli Yargıçlar, insan derinindeki o özü, giydirildiği üniforma ve getirildiği makama karşın yitirmeyebilir, sanatçı olduğum için, insandan yana umudumu her zaman diri tuttuğum için, bütün kuramların ötesinde böyle düşünüyorum ben. İnsan özünü yitirenler olduğu kadar, yitirmeyen görevliler de gördüm ve en çok da onları dillendirmekten ürküyorum, çünkü her an herşey olabilir duygusu veren bu kaba ve genel mekanizma, ellerine geçirdiklerine tutsak muamelesi yapan, suçları kanıtlanmamış kişilere suçlu muşçasına davranan, kaldı ki suçluların da hakları vardır ve suç kavramı çok çeşitli nedenlerle görecelidir, evet bu kaba ve genel mekanizma, herşeye karşın kendini ve özünü korumaya çalışan bu az sayıda görevli insanı da öğütebilir, onları dillendirmekten bu nedenle korkuyorum işte.

Şimdi yeniden, beni sanık sırasında tutan önünüzdeki

dosyaya dönüyorum, sayın Yargıçlar Kurulu.

Hukuk bilgimin sınırlı olduğunu söylemiştim, bu yüzden de bu sınırlı bilgimi değil, duygularımı aktarıyorum. Dosyayı incelerken delil avcılarının benim evimde zaptettikleri, zaptetme sözcüğü bana ait değil sayın Yargıçlar Kurulu, dosyada geçtiğine göre sanırım bir hayli resmi bir sözcük, evimde zapt edildiği söylenen belgeler arasında bir kaç tane si çok ilgimi çekti. Devletin laboratuvarına, devletin sahnesinde oynanan oyunumun bir basın açıklaması da getirilmişti, fotokopi halinde, tam dokuz tane ve dokuzu da aynı. Önünüzdeki dosyada kayıtlara geçtiğine göre, örgüt dökümanı muamelesi görmekte, böyle düşünüyorum. Kocam Müştak Erenus'a ait Broy dergilerinin de tümü alınmış delil dosyasına. Dergi adı da olsa, örgütümüzün kodu olabilir, öyle ya, ilk bakışta "bre oy aman" dediği belli olmuyor çünkü. Bir başka dergi bürosunu basarak elde ettikleri, gaspetme sözcüğüne alıştıramıyorum kendimi, onlar da önünüzdeki dosyada ve benim evimde bulunmuşçasına yer almaktadırlar.

Beni karşınızda sanık sırasına oturtan suç delilleri arasında, üç yıl önce İstanbul Festivali'nde oynamış Halide adlı oyunum da var ve DAL'da gece yarları ifadem alınırken, öteki zapt edilenlerle birlikte gösterildi bana. O oyunumun finalinde Halide, padişaha karşı çıkışını ve Kuvvayı Milliyecilere katılışını gözardı eden ve onu yalnızca bir yarıyla damgalamak isteyen Cumhuriyet burjuvazisine sorar, "Evet, ben mandacı Halide, ya sizler, sizler kimsiniz peki?" Halide Edip Adivar bu kırgınlık sorusuyla, ölümünden çok sonra neden dosya halinde DAL'da olduğuna şaşmamıştır ama, ben doğrusu hala şaşıyorum.

Aynı dosyada deliller listesinde, örgütümüzün Fransa kanadına ait olması muhtemel, Paris şehir haritası da var, Yabancı olduğum bu ülkede konuk kaldığım evi ve oyunumun oynandığı Theatre à Vénir'i kolayca bulabilmek için bir tane de ben edinmiştim o haritadan, yani normal olarak her turistın başına gelir.

Evimden zapt edilen delilleri daha fazla saymayacağım sayın Yargıçlar Kurulu, insan hayatıyla doğrudan ilintili bu şeylerin, bu denli komik olmaması gerektiğini ben de bi-

liyorum. Bir de kötü polisi oynayanların ne denli kötü oyuncular olduklarını düşünmüştüm DAL'da ve tiyatro yazarı olduğum için, "Bunlara polis rolü bile verilmemeli" diyordum, bir kara mizahta belki..

Sayın Yargıçlar Kurulu, DAL'ın D'sinin delil anlamına geldiğini sanıyordum ben, oysa "derin" sözcüğünden gelmekteymiş, ya "sığ" olsa neler olurdu kimbilir diye düşünmeyi engelleyemiyorum ve delil dökümünü bir yana bırakan suçlandığım konulara geçiyorum.

DAL'da arkadaşlarımla yüzleştirilirken de söyledim ama zapta geçilmedi. Yazı İşleri Müdürümüz Orhan Gökdemir'i azmettirmektir birinci suçum. Yüzleştirmede "Yazı İşleri Müdürümüz Orhan Gökdemir'in bu sözcüğü kullanabilmesi için", ola ki çok genç arkadaşımızdır, hukuk ve polis diline alışkın değildir, "azmettirme sözcüğünün anlamını bilmiyor olabilir" demiştim. Çünkü bu sözcüğün benim kişiliğimle yakından uzaktan bir ilişkisi yoktu." Ya da "dedim, yüzleştirmede, "Kendisine böyle söylemesi için büyük baskı yapıldı."

Yüzleştirildiğimiz sırada gördüm ve sevindim, yazı işleri müdürümüz genç yaşına karşın, bu resmi sözcüğün anlamını biliyordu ve ifadesine konması kendi istenci dışıydı ve polisteki ilk ifadesi dışında alınan öteki ifadelerinde azmettirme eyleminin olmadığını defalarca yinelemişti. Bu durum çıkarıldığımız yedek üye katında da yeterince aydınlık kazanmış olmalı ki, basın suçlarında azmettirme suçu işlenemeyeceği bilinmesine karşın, yılan hikayesine dönen bu suçlama düştü. Geriye dergimizin sekizinci sayısında Duvar Yanıtları-3 genel başlığıyla yayımlanan yazımda suç olan bir fiili övmek kalıyor. Yedek üyeye de söyledim, sayın Yargıçlar Kurulu, suç olan fiili değil, yarekli bir bilim adamını övdüm ben bu yazımda. Bilimsel ahlaktan ödün vermediği için, ömrünün ve bilimsel araştırmalarının on yılını hapishanelere veren İsmail Beşikçi idi övdüğüm. Bunu her zaman yaptım ve yapacağım. Bilimsel özgürlüğün olmadığı bir ülkede bu yolda direnen bir bilim adamını övmek, halkı kanunsuzluğa, kanuna itaatsizliğe zorlamaksa, bundan da kaçınmayacağımı bilmenizi isterim. Bu konuda değerli avukatlarımın hukuk bilgisine gereksinimim var ve

bu konuyu onlara bırakıyorum, ben duygu ve gözlemlerimi aktarmayı sürdüreceğim.

DAL'ın D'sinin derin anlamına geldiğini yeni öğrendiğimi söylemiştim, sayın Yargıçlar Kurulu, şimdi şöylesi bir kuşku içindeyim, acaba derinden hemen sonra gelen, A'da, araştırma değil, acıları mı anlatıyor? L'nin laboratuvar olduğu kesin. Derin Acılar Laboratuvarı.

Değerli Yargıçlar, Derin Acılar Laboratuvarı'nın bizden başka konukları da oluyordu ve devlete karşı suç işledikleri için DGM'ye çıkarılmak üzere kapatılmışlardı hücrelere, tıpkı bizim gibi. Kimdi bunlar? Yanıtı bizim durumumuzu da aydınlatacağı için, bence çok önemli.

Bir, Kartal Demirağ'ın suikast girişimini başarısız bularak, Antalya'nın Demirtaş köyünden, eline ekme bıçağını alarak, Başbakan Özal'ı öldürmek kasdıyla yola çıkıp, TBMM bahçesinde yakalanan, 26 yaşında ama yedi yaş zekasında Mustafa.. Öylesine onurlu bir yedi yaş taşıyordu ki bu Mustafa, gözlerinin bağlanmasını protesto için, kendisine polislerce verilen ekmeği reddedebiliyordu. "Neden bağlıyorsunuz kaçmayacağım ki" diyordu sürekli. İşsizdi, yirmialtı yaşında olup, hala babasının eline bakmaktan utançlıydı ve Başbakan Özal'ı öldürmekten başka bir çıkar yol bırakmıyordu zekasının azlığı, onuru ise sıradan bir insan ortalamasının çok üstünde. Yıllarca zavallı bir ekonomi-politika gereği yönetimce göz yumulup, geriden geriye, zaman zaman da açıkça desteklenen, danışıklı döğüş hayali ihracaatçıların kol gezdiği bir ülkede, danışıklı döğüş olduğu kesin, çünkü yönetimin artık ayağına dolandığı bir anda, yine aynı yönetimce afiş edildiler, böylesi bir ülkede, zeka azı Mustafa, kendisini gözü bağlı götürüp getiren polislere, her defasında aynı soruyu soruyordu. "Hırsızlık yap-saydım daha mı iyiydi ağbiler?"

Bu açıdan bakıldığında hırsızlık yapmayı onuruna yedi-remeyen, eli ekme bıçaklı zeka gerisi bir Mustafa, devlete karşı suç işlediği zannıyla Derin Acılar Laboratuvarı'nda tutuluyordu.

Devlete karşı suç işleyenlerden biri de, bir fotokopicide yakalanmıştı. Yasal bir dergiden fotokopi yaptırırken. O

gencin, sesinden anlıyordum çok genç olduğunu, geceler bo-
yu kolları uyuşturdu, doktor istedi, laboratuvar işlemleri bit-
mesine karşın DGM'ye çıkarılması geciktiriliyordu. Çünkü
laboratuvar işlemlerinin gencin sağlığında vücuda getirdiği
bozuklukların bir ölçüde giderilmesi gerekti. Bir görevlin-
nin, nöbet değişiminde, "Sen hala burda mısın?" dediğini
duydum o gence, "Çabuk toparlanmaya bak aslanım, kim-
seye bir şey olacağından değil, olan gene sana olur."

Derin Acılar laboratuvarı'nda bana ulaşan üçüncü tür se-
sin sahibi, iki kişiydi, biri askerliğini yapan, öteki Türk
kuşu bröveli iki amcaoğlu çocuk. Çocuk sözcüğüne ciddiyet-
sizi de ekleyebilirim. Çünkü silahlarla oynayan bir dünya-
da, silahlarla oynamak istemişlerdi onlar da. Amcaoğul-
larından askerlik yapan, kirli çantasına bayram armağanı
gibi iki üç bomba atıp, kışlasından izinli evinin yolunu tut-
muştu, arkadaşlarına hava atmadan, yakalanmışlar.. Bu
iki çocuğun zaten az miktardaki paraları da emanete alın-
dığından, devlet azığından yoksun bırakıldığımız bir cu-
martesipazar günü, açlıktan uyuyamadıklarını biliyorum.

Derin Acılar laboratuvarı'nın bir başka konuğu daha
vardı, barda çıkan bir kavgada üzerinde silah yakalanan,
genel, yaygın bir deyişle, bir hayat kadını.

Duyabıldıklarım bu kadar.

Kapatıldığım Derin Araştırma laboratuvarı'nın ne mene
bir yer olduğunu anlamaya çalışıyorum sayın Yargıçlar Ku-
rulu ve sanırım bu ülkenin bir yurttaşı olarak bu benim
hakkım.

DAL adlı bu devlet kuruluşundan çeşitli yıllarda çeşitli
cenazeler çıktı, evet bu cenaze sözcüğünü tıpkı bana karşı
kullanan o görevliye uyar biçimde kullanıyorum ben de, tek
farkla içim yanarak, bu yüzden de üsteliyorum, bu kuru-
luştan çeşitli yıllarda intihar raporlu, ya da böylesi bir ra-
pora gerek bile duyulmayan, isimsiz cenazeler çıktı.

Benim kaldığım on gün içerisinde, hücre komşularımı
anlatmam, bizim durumumuzu da aydınlığa çıkaracak di-
yordum.. Devlete karşı işlenmiş bu müthiş suçların faille-
riyle birlikte Toplumsal Kurtuluş çalışanları olarak biz de
vardık, evet. Yasal dergimizin üyelerine günlerce örgüt mu-
amelesi yapıldı. Azmettirmeyle suçlandığımız yazı işleri

müdürümüz, bucak bucak kaçırıldı bizden, DGM dönüşleri ayrı ekip otosuna konuyordu, taksiden bozma bir oto, bir-birimizle özellikle yazı işleri müdürümüzle konuşup işaretleşmememiz için, aramızda hep birer görevli bulunuyordu. Öteki konukların akibetlerini bilmiyorum, ama bizlerin gözaltına alınışımızdaki örgüt planları tutmadı ve şu anda basın suçu işlemiş olmak iddiası ile karşınızdayız.

Bütün bunları yanıt bulamadığım şu iki soru için sıraladım.

Yayın yoluyla basın suçu işlediğimiz iddiasıyla önünüze getirildiğimize göre, ki bu iddianame de artık yalnızca bunu söyleyebiliyor, devletin derin araştırma laboratuvarında isimiz neydi bizim? Yalnız bizim değil, zeka geriliğini ve onuru aynı anda temsil eden, eli bıçaklı Mustafa'nın işi neydi, fotokopi yaptıran gencin, bombalarla oynaşmak isteyen o iki çocuğun, hayat kadınının işi?

Bu sorunun yanıtı, tıp dilinde ne yazık ki en azından paranoyadır. Sayın Yargıçlar Kurulu ve devlet kuruluşu böylesi bir paranoyaya tutulduğundan, sonuç çok daha acıklı ve yaygın oluyor.

Aynı kuruluştan çeşitli yıllarda çıkan cenazeleri de unutmadan yineliyorum. DAL'ın bu mene bir kuruluş olması, bu ülkede yaşananların yanı sıra, yaşanacak çok acı başka şeylerin işaretidir ve bu ülkede yurttaşlar açısından işlerin yolunda gitmediğine en açık, en derin delil, bu laboratuvarın bizzat kendisidir.

DAL böylesi bir paranoyadan hızla kurtulmak zorunda; yoksa, sanatçı sezgimle uyarmama izin verin, bu laboratuvarındaki araştırmalarında, bulabilecekleri tek şey vardır; o da, kendi vatandaşlarının biriken kını ve öfkesi.

DAL'da duyup yaşadıklarım, bu ülkede yapıtlarıyla onuru ve yaratıcılığı, bilimselliği ve çalışkanlığı temsil eden bizlerin orada, o deliller evinde ne işi vardı diye sorma hakkı veriyor bana. Bu konuda hem kendi hem de arkadaşlarım adına alçakgönüllü olamadığım için özür dileirim, alçak gönüllülük bizim doğal halimizdir oysa.

Yinelemek zorundayım, bizler yazan, söyleyen, düşünce ve güzellik üreten kişileriz sayın Yargıçlar Kurulu. Ben kendi adıma, burda sizlerin önünde dile getirdiğim her şeyi, bir

şarkımda, bir oyunumda, bir romanımda mutlaka kullanacağım, yaşadıklarım beni buna zorluyor çünkü ve bu tür yapıtların mahkeme dosyalarından, zabıtlardan çok daha kalıcı olduğunu biliyorum.

Şimdi izninizle, kafamı kurcalayan son soruma geçerek bitireceğim sözlerimi.

Sayın Yargıçlar Kurulu, on gün, arkadaşlarımla birlikte aynı koşullarda tutulan biri olarak neden bırakıldım ve neden arkadaşlarım tutuklu?

Deneysizliğimi ve ilk kez böylesi bir duruşmaya çıktığımı söylemiştim.

Yalnız bu nedenle bile, bu sorunun yanıtını alabilmem bence çok önemli.

Yedek üyenizin benim hakkımdaki "derhal bırakılma" emrinde, "ikametgahı belli" biri olduğum yazıyor. Arkadaşlarımın hangisi köprü altında yatıyorlar acaba? Kaldı ki yazı işleri müdürümüz zaten devlete kayıtlı biri, DAL'a getirilmeden önce Isparta'da askerliğini yapıyordu. Kaldı ki, Yalçın Küçük'ün başı darda olan herkese açık ikametgahı benimkinden çok daha belli. Acaba onlar da, İlhan Akalın ve Hüsnü Öndül arkadaşlarım gibi, yedek üye karşısında yıkanma isteklerini benim kadar cesurca savunamadılar mı?

Komikleştirme çabasında değilim sayın Yargıçlar Kurulu, bütün bu söylediklerimin insan hayatı pahasına olduğunu, kendi hayatımla olan doğrudan ilintisini çok iyi biliyorum. Ben burada, yalnızca hakkımızda açılan bu davanın mantığını ve nasıl sonuçlanabileceğini çözmeye çalışıyorum, inanın...

Deneysizliğim, gözaltına alınmam kadar, bırakılmamın da keyfi olduğunu anlamama engel değil ve bundan da çok rahatsız oluyorum, kendi adıma değil bu rahatsızlık, ya da kendim kadar, hukuk devleti olduğu söylenen bu ülkede yaşayan tüm insanlar adına.

DAL'da yaşadığım on günün sanatçı kişiliğimdeki olumlu etkilerini söylemiştim, üstelik "Mademki bu ülkede birileri bunları yaşıyor, benim de yaşamamdan doğal ne olabilir" diyordum. Ne var ki, arkadaşlarımın tutuklanıp, benim bırakıldığımı anladığımda, on gündür bilenen moralim ve

gücüm birden uçup gitti sanki, ağlamaya başladım, çok insan, çok görevli gördü ağladığımı gizlemiyorum.

Bu son sözlerim, tutanaklarla dosyalarla ilintili değildir. Sayın Yargıçlar Kurulu, yalnızca insan ilişkileriyle ilintilidir.

Elimde çantam ve gözyaşlarımla DGM'yi terkedeceksen, bizler kadar on gündür parmaklıkların ötesinde ve bizler kadar güç koşullarda kendilerini özgür sanarak, bizim koşullarımızı yaşayan görevlilerden biri, DGM Savcı Yardımcısının beni görmek istediğini söyledi.

Mahkemeniz Savcı Yardımcısı Ülkü Coşkun'un yaratılan sert imajının yanısıra, ülke sanatçılarıyla bu koşullarda karşılaşmamayı isteyen bir yüreği de var, bunu ifadem alınırken de sevinerek gözlemiştim ve dürüst bir insan olduğum için bu sevincimi burda da yineliyorum. Hatta sayın Savcı Yardımcısının, "Keşke başka koşullarda karşılaşmış olsaydık sizinle" tuncesini, "Bizler Türkiye'nin önemli beyinleriyiz, kolay yitmeyiz, bir gün başka koşullarda karşılaşabiliriz" diye karşılamak istedim, sayın Savcı Yardımcısı, "Sizin çevreniz bizi dışlıyor" diye inançsızlığını belirtmişti.

Salıverildiğim gün, Savcı Yardımcısının beni görmek istediği, DGM karakolu komiserinin odasına alındım. Aynı insancılığıyla Savcı Yardımcısı ağlamamamı istedi benden, ağlama nedenimi açıklayınca da bir meslek şakası yapmaktan kendini alamadı. "Madem o kadar üzülüyorsunuz, sızı yeniden atarız içeri.."

O zaman ağlamam birden kesildi, içeriye yeniden atılmaktan korktuğum için değil, bizler bu ülkenin hapisanelerini de seviyoruz çünkü, sayın Savcı Yardımcısına da söyledim bunu ve şunları ekleyerek.

"Az önce ifademde de zapta geçti, bizler solcu kişiler, Türkiye'nin bir gerçeğiyiz ve sağa tahammül gösteriyoruz, lütfen sağ da bize tahammül etmesini bilsin."

Sayın Savcı Yardımcısının bu sözlerimi karşılayışı çok ilginç, sayın Yargıçlar Kurulu, sözlerimi bitirmeden önce lütfen dikkatınızı diliyorum.

Türkiye Cumhuriyeti Savcı Yardımcısı, "Biz size tahammül gösteriyoruz" diyordu. Ve ben beklemediğim böylesi bir

açık yüreklilik karşısında gerçekten çok şaşırdım", Aaaa" sözcüğü çıktı ağızımdan çaresiz", "Ben sizi kastetmemiştim" diyebildim yalnızca.

Sayın Yargıçlar Kurulu, Türkiye Cumhuriyeti Savcı Yardımcısı ve şu anda önünüzdeki dosyayı hazırlayan kişi, DGM karakolunda, karakol komiserinin de bulunduğu odada, "sağ" dendiğinde, "biz" diye başlatabiliyordu cümlesini. Az önce dikkatinizi bu yüzden diledim.

Karakol görevlisini, amirine karşı tanık olarak göstermiyorum, bu denli deneyimsiz değilim, suç duyurusunda da bulunmuyorum. Çünkü giydirildiği üniforma ve getirildiği makama karşın, insanın derinindeki özden umudumu kesmediğimi daha önce söylemiştim. Ülkü Coşkun'un yaratılan sert imajının ötesindeki insancılığının tanık olmasını diliyorum bu anlattıklarına.

Hem de bunu az sonra anlatacağlarım karşı, bile bile yapıyorum.

Savcı Yardımcısıyla bundan sonraki konuşmalarımız, onun DGM karakolunda derhal kendi makamını yaratmasıyla ve bu makamın ardına geçip, imajına uyar biçimde görüntü vererek, bana da salıverilen ama dönmesi her an mümkün bir suçlu olarak bakmasıyla noktalandı.

Bütün bu anlattıklarımın sonra, "sağ" denince, "biz" deme taraflılığını gösteren bir Savcı Yardımcısını hakkımızda hazırladığı iddianameyi tümünden reddetmek zorundayım, sayın Yargıçlar Kurulu.

Bu ülkede her şeye karşın adaleti uygulama çabasında olanlara güvenimi yinelemekle birlikte, böylesi bir iddianamenin, sizlerin gerçeğe ulaşmasını engelleyeceği kuşkusundayım ve sizlere gerçekten sabırlar diliyorum.

Makam, üniforma ve yetkilerin ötesindeki insan özünüze seslenerek bitiriyorum sözlerimi.

Dünyanın geleceğini, halkların kardeşliğinde, Türkiye'nin güzel geleceğini de sosyalizmde görüyorum ve bu güzel geleceğin onur ve sevincini, insanım diyen herkesle ve daha şimdiden paylaşmak istiyorum, çünkü bu güzel gelecek belki geciktirilebilir ama asla engellenemez.

Saygılarımla.

Bilgesu Erenus

EK I

BASIN AÇIKLAMASI

"TOPLUMSAL KURTULUŞ DAVASI'NA İLİŞKİN BASINA KISA AÇIKLAMA

9 Haziran 1988 tarihinde filen başlatılan bir "operasyon" ile bulunduğumuz yerden alındık. Ankara Emniyet Müdürlüğü siyasi polisinde, "DAL" olarak bilinen yerde, hücrelerde, kimimiz ıslak betonda günlerce tutulduktan sonra 23 Haziran 1988 tarihinde Ankara DGM'de Yedek Yargıç Deniz Albay Ünal Akpınar tarafından dördümüz tutuklandık. Aynı gün saat 22.00'de Ankara Merkez Cezaevi ne yerleştirildik. Kısaca bilgi vermek istiyoruz.

I- TUTUKLAMA ZAMANLAMASI

Aramızdan birisinin, Yalçın Küçük'ün ortaya çıkararak kitaplarında açıkladığı ve adına "Kemal Paşa Yasası" dediği

bir bilimsel yasa var. Bir kez daha işletilmiştir.

Bilimsel "Kemal Paşa Yasası" çok kısaca şudur: Türkiye rejimi, her önemli veya önemlice dış politika açılımını, içerde aydın, solcu tutuklaması veya ortadan kaldırması ile birlikte gerçekleştirmektedir. En az örnekleri şöyledir:

- 1- 1921 yılında Türkiye'nin Sovyet Rusya ile ilişkiye girmesi ve antlaşma imzalaması, Mustafa Suphi ve arkadaşlarının ortadan kaldırılmasıyla aynı zamana denk düşürülmüştür.
- 2- 1951 yılında Türkiye'nin NATO'ya giriş protokolünün imzalandığı hafta "51 TKP Tevkifatı" başlatılmıştır. Gazetelerde aynı zamanda yayımlanmıştır.
- 3- Eylülist rejimde Barış Davası tutuklamaları, rejimin Komutanı Kenan Evren'in Bulgaristan'a ziyaretine göre ayarlanmıştır. Evren, Sofya'da Todor Jivkov ile görüşürken, ajanslar tutuklama haberini dünyaya yaymıştı.
- 4- Başbakan Turgut Özal'ın uçağı Atina'ya havalanırken, bizlerin gözaltına alınması işlemleri başlatılmıştır. Turgut Özal Atina'da iken bizlerin gözaltına alındığı haberi tamamlanmıştır.

Eklenecekler şunlardır: Isparta'da askerliğini yapan Yazı İşleri Müdürümüz Orhan Gökdemir Kasım 1988 tarihinde yayımlanan bir yazı nedeni ile 9 Haziran 1988 tarihinde Isparta'dan alınmış, Ankara'da "DAL"da ıslak hücrede morg soğukluğunda günlerce tutularak aramızdan ikimiz hakkında yalan ifadeye zorlanmıştır. Ayrıca aramızdan birimiz, Avukat Hüsnü Öndül Şubat 1988 tarihinde Toplumsal Kurtuluş dergisinde çıkan bir yazısı nedeniyle 15 Nisan 1988 tarihinde Ankara Emniyet Müdürlüğü Basın Bürosuna çağrılmış ve ifadesi alınmıştır. Öndül, bu kez 13 Haziran 1988 tarihinde DGM'ye çağrılmış, ifadesi alınmadan Ankara DAL'a götürülmüş, gözleri bağlanmış ve hücreye kapatılmıştır.

Aramızdan birisi Yalçın Küçük, İstanbul DGM'de görülen bir davada DGM Savcısının da beraat istemesi üzerine 13 Mayıs 1988 tarihinde beraat etmiş; konferans vermek üzere

çağrıldığı Almanya'ya gitmek üzere pasaport almayı beklerken beraatini isteyen İstanbul DGM Savcısının kendi isteğine aykırı olarak beraat kararını temyiz ettiğini öğrenmiştir. Yalçın Küçük'ün pasaport alması böylece önlenmiş, "operasyon" için hazır bekletilmiştir.

13 Haziran 1988 tarihinde Ankara DGM Savcı Yardımcısı Yüzbaşı Ülkü Coşkun, Yazı İşleri Müdürümüz Orhan Gökdemir'in ifadesine Toplumsal Kurtuluş dergisinde, beşinci sayıda, PKK ile ilgili yazıyı yayımlamaya, kendisine, Yalçın Küçük ile Bilgesu Erenus'un "azmettirdiği" ifadesini koymuş; bunun üzerine Erenus ile Küçük'ün evlerinin Toplumsal Kurtuluş dergisinin bürolarının aranması ve gözaltına alınmaları yazılarını çıkartmıştır.

Evler aranmış, Erenus ile Küçük ayrı ayrı yakalanarak, Ankara Emniyetine getirilmişler, gözleri bağlanmış ve hücreye konulmuşlardır.

Toplumsal Kurtuluş Ankara Bürosuna giden polisler, büroyu tahrip etmişler, bütün belgeleri, kitapları, ticari eşyayı alarak "DAL"a taşımışlardır. Masanın üzerinde Genel Yayın Yönetmeni İlhan Akalın'a ait bir not görmeleri üzerine, Akalın'ı da evinden alarak "DAL"a getirmişler ve ıslak bir hücreye kapatmışlardır.

Polis, İstanbul'da Toplumsal Kurtuluş bürosu olarak başka bir derginin bürosunu basmış, çalışanlardan büronun Toplumsal Kurtuluş bürosu olduğuna dair ifade alabilmiş, bunların Toplumsal Kurtuluş'a yazı yazdıklarını tutanağa geçirme başarısını gösterdikten sonra burada bulduğu yayınları da Ankara DAL'a taşıyarak sorgulama malzemesi olarak kullanmıştır.

Toplumsal Kurtuluş'un Ankara merkezindeki dizgi tesisinde dizgici olarak çalışan bir kişi, iş yaptıran bir kişi ile bunların konuğu bir kişi de DAL'a getirilerek hücreye konmuştur. Turgut Özal, Atina'ya ayak basarken "Toplumsal Kurtuluş" adlı bölücü ve PKK yandaşı bir "gizli örgüt" elemanları Ankara DAL'da toplanmıştır.

II- DAL'DA SİYASİ POLİSİN SUÇLAMALARI

Ankara siyasi polisi tarafından çeşitli ve uzun sorgu-

lamalarda şunlarla suçlandık:

- 1- "PKK propagandası yapmak"
- 2- "PKK'yı tanıtmak"
- 3- "PKK'yı legalize etmek"
- 4- "PKK'nın legal örgütü olmak"
- 5- "Hapishanelerdeki canilere parasız dergi göndermek"
- 6- "Yurtdışından posta ile yasak yayın almak"
- 7- "TİP-TKP - TSİP birleşmesinden sonra bunlarla parti kurmak"
- 8- "Sovyetler ne derse onu yazmak"
- 9- Ayrıca, Avukat Hüsnü Öndül, kendi yazısı dışında Toplumsal Kurtuluş dergisinin hukuk danışmanlığını yaptığı ve dergide PKK yayınları ile ilgili hukuki tavsiyeler verdiği gerekçesiyle de suçlanmıştır.

Bizler, DAL'da hep bir gizli örgüt muamelesi gördük. Bunlarla suçlandık; bunları zaman zaman sorgularımızda da inandırıcı bulmadılar ve bize hep "Nesiniz?" ve "Ne yapmak istiyorsunuz?" sorusunu yönelttiler. DAL'da zaman zaman gizli örgütümüzün adını vermeye ve zaman zaman da ne olduğumuzu açıklamaya zorlandık.

III- POLİSİN KABULLERİ

DAL'da sorgulanmamız sırasında ve bizi bir gizli örgüt olarak gören veya bir gizli örgütün legal cephesi sayan polis, istemeyerek de olsa, bize pek sık bilgi verdi. Bunlardan bir bölümünü aktarmak istiyoruz.

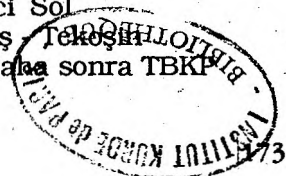
Polis aşağıdaki yayınlarla yanlarında isimleri yazılı "gizli" örgütler arasında tam bir bağlılık ilişkisi kurmaktadır ve bu ilişkinin doğruluğundan kuşku duymamaktadır.

Derginin Adı

Yeni Çözüm
Yeni Aşama
Yarın
Emek Dünyası

Örgütün Adı

Devrimci Sol
Kurtuluş
TİP ve daha sonra TBKP
TKEP

IV- SORUŞTURMANIN SEYRİ

Polis, bir gizli örgüt veya bir gizli örgütün; özellikle PKK'nın legal örgütü olarak gördüğü için yazılarımızla ilgili hiçbir soru yöneltmedi. Sürekli olarak yazıların yayımlanmasına nasıl karar verdiğimizizi, oylamayı nasıl yaptığımızı ve liderini çıkartmaya çalıştı.

Bunların Basın Yasasında yeri olmadığını hatırlattık, bunların bize sorulamayacağını belirttik. Yasaların günlük basın; Hürriyet, Cumhuriyet, Milliyet için ayrı ve sosyalist basın için, bizim için ayrı uygulanamayacağını söyledik.

Onurlu bir iş yaptığımızı, bunu bütün basının yapması gerektiğini, Vietnam'la savaşan ABD'de Vietnam Kurtuluş Cephesi ile ilgili yayınlar yapıldığını, Cezayir'de savaşan Fransa'da Bin Bella'nın da görüşlerinin tanıtıldığını, Türk basınında Behice Boran, Nabi Yağcı, Ahmet Kaçmaz ile yapılan ayrıntılı röportaj ve mülakatların yayımlandığını, bizlerin de PKK ve Genel Sekreteri'nin görüşlerini yayımlayarak ülkenin onurunu kurtardığımızı, bunu yapmanın suç olamayacağını, suçun kişide değil aktarılan görüşlerde aranabileceğini, bizlerin PKK'nın ayrı devlet projelerinden, şovenizm, sömürgecilik, ırk ayrımı iddialarından söz etmediğimizi, PKK'nın bu görüşlerini günlük basından izlediğimizi, suç varsa suçun orada aranması gerektiğini tekrar tekrar ve bütün baskılara karşı söyledik. Hücremizde uyurken, bilmediğimiz saatlerde gözlerimiz bağlı alındık, yüksek ışık arkasında gizlenmiş, görmediğimiz, sadece seslerini duyduğumuz kişilerce saatlerce sorgulandık. Tekrar tekrar sorgulandık; sonra gözlerimiz bağlı hücrelerimize götürüldük, atıldık.

20 Haziran 1988 tarihine kadar gizli örgüt soruşturmasına tabi tutulduk. Sonra, 20 Haziran 1988 tarihinde, DAL'dan çıkışımızın son aşaması olan parmak izine götürüldük, parmak izlerimiz alındı, resimlerimiz çekildi. DGM Savcılığı'na götürülmek üzereydik. Vazgeçildi. Gözlerimiz bağlandı, tekrar hücreye atıldık. Anlaşıldı ki, gizli örgüt soruşturması, Savcı Ülkü Coşkun'un isteğine uygun sonuçlanmamıştı.

V- YÜZBAŞI ÜLKÜ COŞKUN

Biz de söyledik ve Ülkü Coşkun kendiliğinden de anlamış olabilir. Böyle bir dosya ile bizi tutuklatamayacağını anladı. Biz 20 Haziran 1988 tarihinde tekrar hücrelerimize kapatıldığımızda, DGM Savcı Yardımcısı Ülkü Coşkun, piyasada bulunan 12. sayımızı toplattırma kararı aldırıyor-du. 11. Sayımız toplatılmış ve Yazı işleri Müdürümüz Fele-mek Ak tutuklandığı için aramızdan birisi, Genel Yayın Yö-netmeni İlhan Akalın yazı işleri müdürlüğünü üstlenmişti. Yüzbaşı Ülkü Coşkun bizler için gizli örgüt bulmakta güçlük çekince hepimize bir suç bulabilmek için son anda 12. sayı-mızı da topluyor ve davalar hazırlıyordu. Daha sonra DGM Yargıcı Albay Ünal Akpınar'ın önüne çıkarıldığımızda DGM Savcı Yardımcısı Ülkü Coşkun'un hepimiz için ayrı ayrı suçlar bulduğunu öğrenmiş olduk.

Bu bölümü, Yüzbaşı Ülkü Coşkun'un soruşturma dışı yaptığı bir tavsiye ile bitiriyoruz. İçimizden birisine, İlhan Akalın'a, "Yol yakınken itiraf edin, elli yaşından sonra ce-zaevi şartlarına dayanamazsınız, devam ederseniz ben sizi gizli örgütten mutlaka mahkum edeceğim" dedi.

VI- NELERLE SUÇLANIYORUZ VE KAÇ YIL HAPİS İSTENİYOR?

Poliste ve hatta DGM Savcılığı'nda suçlandığımız yazıla-rımızdan dolayı cezalandırılmak ve tutuklanmak istendi-ğimizi, DGM Yedek Yargıçlığının önüne çıkarıldığımızda gördük ve anladık. Bu karışık dava dosyasında ne ile suç-landığımızı henüz tümüyle anlayabilmiş değiliz. Anlaya-bildiklerimizi şöyle özetliyoruz:

YALÇIN KÜÇÜK

- 1- Yazı işleri Müdürü Orhan Gökdemir'i PKK ile ilgili bir yazıyı yayımlamaya azmettirmek.
- 2- Kürdistan Press'e hapisten yeni çıkan İsmail Beşikçi'yi öven bir demeç vermek.
- 3- İstanbul milletvekili Mehmet Ali Eren'in Meclis ko-nuşmasını bir sütunda özetleyerek Toplumsal Kurtu-luş'ta yayımlamak.

Yalçın Küçük'ün bu üç iddiadan dolayı 45 yıla kadar hapis cezasıyla cezalandırılması isteniyor.

BİLGESU ERENUS

- 1- Orhan Gökdemir'i PKK konusunda yazı yayımlamaya azmettirmek.
- 2- "Duvar Yazıtları III" başlıklı yazısında İsmail Beşikçi'yi övmek.

Erenus'un 25 yıla kadar hapis cezasıyla cezalandırılması isteniyor.

HÜSNÜ ÖNDÜL

Hukukçu Hüsnü Öndül'ün dergimizin 8. sayısında yayımlanan yazısından dolayı TCK 311 ve TCK 142/3-6'ya göre cezalandırılması istenmektedir.

Hüsnü Öndül için istenen ceza 25 yıl olmaktadır.

ORHAN GÖKDEMİR

Orhan Gökdemir PKK yayınlarından alınan ve PKK'nin Türkiye solu ve örgütleri hakkında görüşlerini aktaran bir yazıdan dolayı 15 yıla kadar hapsi istenmektedir. Ayrıca dergide yayımlanan ve dava konusu yapılan pek çok yazı nedeniyle çeşitli para cezaları teklif edilmektedir.

İLHAN AKALIN

- 1- "PEN Kürt Merkezi Kurdu"
- 2- "Frankfurt'ta 1 Mayıs"

Akalın'ın bu yazılardan dolayı 30 yıl hapis yatması istenmektedir.

Böylece bu davada toplam olarak 140 yıl hapis cezası ve ayrıca yazı işleri müdürleri için çok çeşitli para cezaları istenmektedir.

VII- POLİSTE NE GÖRDÜK?

Aramızdan ikisi, Akalın ve Gökdemir, tabanı iki santim su ile dolu küçük bir hücrede ve morg soğukluğunda günlerce tutuldu. Günlerce, günde çeyrek veya iki çeyrek ekmek, kibritle kutusu büyüklüğünde peynir ve mazgaldan uzatılan plastik bir şişeden iki yudum su ile yaşadık. Islak hücreler çok

daha küçüktü, aramızdan üçünün, Erenus, Öndül ve Küçük'ün on gün tutuldukları hücreler ortalama bir metre eninde ve iki metre boyundaydı.

Tuvalete gözlerimiz bağlı götürüldük, getirildik. Aramızdan birisinin, Yalçın Küçük'ün hücresinde daha önce kalanın pek tuvalete götürülmediği anlaşılıyordu. Israrlarımız üzerine dördüncü gün hücreyi temizlemek üzere gelen temizlikçi idrar kokusuna dayanamayarak iki kez kendini dışarı attı. Dördüncü günden sonra bisküvi, yoğurt, süt, peynir aldirmamıza izin verildi.

Bizlere fizik anlamda işkence yapılmadı. Bazılarımız işkence ile tehdit edildi. Yalçın Küçük'ün bir bilinmeyen saatte alındığı sorgulama sabah saat 3.30'da bitti. Sabah saat 6.00'ya kadar Yalçın Küçük'e işkence yapıp yapmama tartışıldı. Sabah saat 6.00'da gözleri bağlanarak hücresine götürüldü. Bir diğeri, İlhan Akalın bir soruya verdiği yanıt beğenilmeyince normal şartlarda sorgulamaya devam edilemeyeceği belirtilerek hücresine gönderildi, saatler sonra gözleri bağlı olarak tekrar sorgulamaya götürüldü. İşkenceden vazgeçildiği anlaşılmıştı.

Bütün bunlardan sonra, tutuklanan ama askerlik görevini yaptığı için bu açıklamaya katılamayan, duygularını aktardığımızı düşündüğümüz Orhan Gökdemir ile birlikte sonuç olarak şunları söylüyoruz:

Yaşasın Halk! Yaşasın Gelecek!

BİLGESU ERENUS
Dön. Y. A.Ş. Y.K. Bşk.
Toplumsal Kurtuluş
Sahibi

İLHAN AKALIN
Dön. Y. A.Ş. Denetçisi
Toplumsal Kurtuluş
Gen. Y.Y.

YALÇIN KÜÇÜK
Dön. Y. A.Ş. Muv.
Aza
Toplumsal Kurtuluş
Yazarı

EK II

BİLİRKİŞİ RAPORLARI I

BİLİRKİŞİYE VERİLEN GÖREV

Sayın makamınızca resen bilirkişi olarak atanmış ve Toplumsal Kurtuluş adlı derginin Kasım 1987 günlü ve 5 sayılı nüshası içeriğinde herhangi bir suç unsuru mevcut olup olmadığını incelemekle görevlendirilmiş bulunmaktayım.

YAPILAN İNCELEME

Derginin 1. sayfasında yer alan "Bu Sayımız" başlıklı yazıda dergi içinde yer alan yazıların neler olduğu bildirilmektedir. Suç unsuru mevcut değildir.

"Yorumlarıyla Olaylar" başlıklı kısmın 2 ve 6. sayfaları arasında 1 Kasım seçimleri ile ilgili gelişmeler ele alınarak, yorumlanmaktadır. Suç unsuru mevcut değildir.

6 ve 10. sayfalar arasında yer alan "Partiye Karkeren Kürdistan" başlıklı yazıda (Başlık Türkçe olmadığı için anlaşılammıştır) PKK'nin görüşlerinin verileceği belirtilerek, burjuvazinin demokrasi adı altında demokratik güçlerin ezmeye çalıştığı ileri sürülerek, Güneydoğu bölgesindeki gerilla mücadelesi övülmekte (Sh. 8 sütun 1), yine "Kürdistan'da gelişen mücadele" övülmektedir. (Sh. 8 sütun 3) Yazıda kendisini sol olarak takdim edip "Kürdistan'daki mücadele ve bunun açmış olduğu demokrasi cephesi hakkında olumlu tek bir söz söylemeyen ondan uzak duran, gücünün yettiği kadar onun gelişini engellemek için savaşan bütün sahtekâr takımı" (Sh. 9 sütun 1-2)

Bu suretle yazıda Güneydoğu illerimizde işlenen suçlar övülerek 312. maddede öngörülen suç teşekkül ettiği gibi, ayrıca ülkenin bir bölümü başka bir ülke (Kürdistan) ve burada yaşayanlar da bir başka milletin (Kürt) unsuru olarak takdim edilerek, TCK'nun 142/3. maddesinde öngörülen "Milli duyguları yoketmek veya zayıflatmak için propaganda" suçunun unsurları yer almaktadır.

"Yorumlarıyla Olaylar" başlıklı kısmın 10-11 sayfalarında ise Behice Boranve Haydar Kutlu'nun Türkiye Birleşik Komünist Partisi'ni kurma çalışmaları ele alınarak, görüşleri eleştirilmektedir. Suç unsuru mevcut değildir.

"Geleceği kazanmanın ilk koşulu güncel mizaplıktan kurtulmaktır" başlıklı yazı tamamen kuramsal nitelikte olup, işçi sınıfı bilincinin aşamalara bölünemeyeceği ve sınıf bilincine ulaşmak için en başta sınıfın uzun vadeli gerçek çıkarlarının kavranmasıyla mümkün olduğu ileri sürülmektedir. Suç unsuru mevcut değildir.

15-18. sayfalar arasında seçimlere bağımsız olarak adaylıklarını koyan sosyalist adaylardan ikisi ile görüşme ve üçünü de tanıtma yazısı yer almaktadır. Suç unsuru mevcut değildir.

19 ve diğer sayfalarda yer alan "Seçimler, Burjuva Parlamentarizmi ve Sosyalist Tutum" başlıklı yazıda, içinde yaşadığımız çağın "Proleter devrimler çağı" olduğu belirtilmektedir. Burada "devrim" sözcüğü ile "İhtilâl" anlamının kastedildiğini gösterir bir açıklık yoktur. Aksine daha aşağı kısımlarda seçimlere ve parlamentoya katılarak burjuva

parlamentarizmi ile zoraki de olsa bir uzlaşma önerilmek-
te ve böylece devrimci amaçların takip edilebileceği vurgu-
lanmaktadır. "İhtilâl" amacı güdüldüğünde, uzlaşmanın
sözkonusu olamayacağı açıktır. Bu da bize "devrim" sözcüğü
ile "İnkılâp" anlamının kastedildiğini göstermektedir. Se-
çimlerde amacın parlamentoya girmek olmayıp, seçim
kampanyasını sosyalist hareket lehine değerlendirmek
olduğu belirtilen yazıda suç unsuru mevcut değildir.

23-29. sayfalar arasında yer alan "Burjuvazi Özgür Üni-
versiteye İzin Vermez" başlıklı yazıda, çeşitli kişilerle yapı-
lan konuşmalar yer almakta, özgür üniversite dile getiril-
mekte ve YÖK eleştirilmektedir. Suç unsuru mevcut değil-
dir.

"27 Mayıs Öncesi Gençlik Örgütlenmesi" başlıklı yazıda
1960 öncesi gençliğinin durumu ve eylemleri ele alınmak-
tadır. Suç unsuru mevcut değildir.

"Edebiyat-Ordu-Sermaye" başlıklı yazıda, yayımlanan
bazı eserler ele alınarak, bu eserlerde ordu-sermaye ilişki-
sinin nasıl tartışıldığı açıklanmaktadır. Suç unsuru mev-
cut değildir.

40-41. sayfalarda yer alan yazıda Behice Boran'ın ölü-
mü nedeniyle yazılmış bir anı yazısı ile, 42-47. sayfalarda
Boran'ın tercüme ettiği bir şiir ile, daha önce yayımlanmış
iki yazısı yer almaktadır. Bu şiir ve yazılarda suç unsuru
mevcut değildir.

48 ve diğer sayfalarda, daha önce Milleyet gazetesinde
yayımlanan ve Türkiye'nin siyasi sorunları konusundaki
görüşleri içeren Mihri Belli ile yapılan görüşme yer almak-
tadır. Suç unsuru mevcut değildir.

53 ve diğer sayfalarda yer alan "Avrupa" Türkiye'sinde
Dört Tarz-ı Siyaset" başlıklı yazıda Türkiye'deki ilericile-
rin 19. asır ortalarından beri Avrupa'daki gelişmelerin et-
kisinde kaldığı, günümüzde de durumun aynı olduğu ve Av-
rupanın burjuva demokrasisi görüşünün etkin olduğu ileri
sürülmektedir. Suç unsuru mevcut değildir.

64 ve diğer sayfalarda yer alan "Kapıdan Üç Adam Girdi"
başlıklı yazıda 1946 yılında Dernekler Kanununda yapılan

değişiklik sonucu sendikal örgütlenmeye geçişin nasıl olduğu tarihi vakalar olarak anlatılmaktadır. Suç unsuru mevcut değildir. "Barınma Hakkı Konutta Yaşam Hakkı" başlıklı yazıda ise bir konutta yaşamamanın hak olduğu belirtilerek yerel yönetimlerin az gelirli konut sahibi yapma çalışmalarının geliştirilmesi istenmektedir. Suç unsuru mevcut değildir.

68 ve diğer sayfalarda yer alan yazıda çevre kirliliği ve bunun insan sağlığına etkisi üzerinde durulmuştur. Suç unsuru mevcut değildir.

70-71. sayfalarda yer alan "Asmayıp Besleyecek miyiz Bunları?" başlıklı yazıda Erbil Tuşalp'ın "Artık Demokrasi İsteyin" adlı kitabı tanıtılmaktadır. Suç unsuru mevcut değildir.

"Bir Başkadır Benim Memleketim" başlıklı yazıda, TRT tarafından senelerce önce yayımlanır olarak kabul edilen bir şarkının aradan 10 yıl kadar geçince "yayımlanamaz" olarak nitelenmesi eleştirilmekte, TRT'nin bu çelişik davranışı yerilmektedir. Ayrıca vatandaşların istedikleri dille konuşup, şarkı söylemelerine izin verilmemesi de eleştirilmektedir. Suç unsuru mevcut değildir.

"Öğrenci Hareketinin Gündemi" başlıklı yazıda soyut düzeyde "Öğrenci Hareketi" kavramı tartışılmaktadır. Suç unsuru mevcut değildir.

"Bugünkü Fransız Toplumunda Aydınlar" başlıklı yazı, günümüz Fransız aydını ele alınarak tahlil eden bir yazıdır. Suç unsuru mevcut değildir.

79-80. sayfalarda, eski bazı solcuların ANAP'tan aday olmaları ile ilgili Rauf Tamer'in Tercüman gazetesinde yayımlanan yazısı yer almaktadır. Suç unsuru mevcut değildir.

8. sayfada 10. yılını dolduran bir yayınevi tanıtılmaktadır. Suç unsuru mevcut değildir.

Arka kapakta, Rusya'daki 1917 ihtilalinde ihtilal günü potrog..... sokaklarında dağıtılan bir broşürün orijinal kopyası ve Türkçe çevirisi yer almaktadır. Broşür dergide, herhangi bir belge propaganda ya da övme için kullanılmamıştır. Sadece tarihi bir belge niteliğinde yer almıştır. Suç unsuru mevcut değildir.

SONUÇ

Yukarıda açıklanan nedenlerle "Toplumsal Kurtuluş" adlı derginin 5 nolu ve Kasım 1987 günlü nüshası içinde yer alan yazılardan 8-10. sayfalarda yer alan "Partiye Karke-ren Kürdistan" başlıklı yazıda TCK'nun 312 ve 142/3. maddelerinde öngörülen suç unsurlarının mevcut bulunduğu, bunun dışındaki yazılarda herhangi bir suç unsurunun mevcut bulunmadığı sonuç ve kanaatine ulaşılmıştır.

Saygı ile sunulur. 18.3.1988

Bilirkişi
Doç. Dr. Eralp ÖZGEN

BİLİRKİŞİ RAPORU II

BİLİRKİŞİ RAPORUDUR

1. GÖREV

Bilirkişi, "Tolumsal Kurtuluş" isimli derginin sayı 8 Şubat 1988 tarihli nüshasında ve "Kürdistan Press" gazetesinin 30.10.1987 tarihli nüshasında yer alan yazıların TCK'nun 142/1, 142/3, 142/4 ve 312. maddelerin ihlâlini teşkil eder nitelikte bulunup bulunmadığını incelemekle görevlendirilmiştir.

2. İNCELEME

a) TCK'nun 142/1, 3, 4. maddeleri.

aa) TCK'nun 142/3. maddesi

TCK'nun 142/3. maddesi Anayasanın tanıdığı kamu haklarını ırk mülâhazasıyla tamamen veya kısmen kaldırmayı hedef tutan veya milli duyguları yok etmek veya zayıflatmak için propaganda yapan kimseyi cezalandırmaktadır. Görüldüğü üzere, hükümde, ortak tarafları olmakla birlikte birbirinden farklı iki suç düzenlenmiştir. Bunlar, Anayasanın tanıdığı kamu haklarını ırk mülâha-

zasiyla kaldırmayı hedef tutan propaganda yapmak, milli duyguları yok etmek veya zayıflatmak için propaganda yapmak suçlarıdır. Burada, birinci suçla, ırk esasına dayalı devlet düzenlerinin propagandası yasaklanmış; ikinci suçla, "millet olma" ("ulus olma", "halk olma") duygusunun zayıflatılması veya yok edilmesi yasaklanmıştır.

Anayasa 1, 2, 3, 6, 10, 66. maddelerinde ırk esasına dayalı devlet düzenlerini, kurduğu devlet düzeninin karşıtı saymış; bunun sonucu olarak, ırkçı devlet düzenlerini gayrimeşru (hukuk dışı) devlet düzenleri olarak değerlendirmiştir. Bu ilkenin teminatı, TCK'nun 142/3. maddesidir, çünkü sözkonusu madde en başta ırkçılık düşüncelerine dayalı devlet düzenlerinin propagandasını yapmayı yasaklamaktadır. Ancak bununla yetinilmiş olsaydı Anayasanın kurmuş olduğu devlet düzeni yeterince teminata kavuşturulmuş olmazdı, çünkü, devletin bir unsurunu teşkil eden egemenliği tezahür ettiren halk milletse, millet olma, bir millettten olma duygusunun muhtemel saldırılar karşısında savunmasız bırakılması, devletin tahribine vücut verirdi. Bundan dolayıdır ki, Anayasaya göre millet-ulus-halk olmanın çekirdeğini, özünü teşkil eden milli duygunun (md. 66. başlangıç) her çeşit saldırıdan masun kılınması gerekmiştir. İşte, TCK'nun 142/3. maddesi "milli duyguları yok etmek veya zayıflatmak için propaganda yapmak" diyerek bunu sağlamaya çalışmıştır.

Anayasa, milletin antropolojik/ırkçı anlayışına değil, 1, 3, 6, 10, 66. maddelerinde açıkça anlaşıldığı üzere, milletin subjektif anlayışına yer vermiştir. Gerçekten 66. madde, Türk devletine vatandaşlık bağıyla bağlı olan herkesi Türk saymıştır. Bu demektir ki Türk olmak için Türk devletine vatandaşlık bağıyla bağlı olmak yeterlidir, ayrıca ırkı, dini, vs., gibi başka bir niteliğe haiz olmaya gerek yoktur. Bu anlamda, Türklük kişiyle devlet arasındaki hukuki bağın ifadesiyle, Türklerin meydana getirdiği millet Türk milletidir. Buradan da, Türk devletinin ülkesi olan Türkiye'de bir tek milletin, bir tek ulusun, bir tek halkın bulunduğu sonucu çıkmaktadır. Devletin insan unsurunu teşkil eden Türklerin, şayet varsa, aralarında etnik farklılıklar göstermiş olması, yani ülkede bazı etnik grupların yerel

veya yaygın olarak bulunması, Türkiye'de Türk ulusundan, Türk halkından, Türk milletinden başka bir halkın, başka bir ulusun, başka bir milletin bulunduğu anlamına gelmez; çünkü böyle düşünülecek olursa, bu, Türkiye'de birden çok egemenin bulunduğu anlamına gelir; bu da kuşkusuz Türk devletinin inkarı olur. Madem sınırları uluslararası anlaşmalarla çizilmiş olan Türkiye Cumhuriyeti devletinin ülkesinde bir tek vardır, bu da Anayasaya göre Türk milletidir (md.10), öyleyse **Türkiye'de, hangi etnik, etik, kültürel gruplardan olursa olsun, bir millettir, bir ulustur, bir halktan başka bir millet, başka bir ulus başka bir halk yoktur.** Antropolojik/ırkçı veriler ne bu gerçeği değiştirir, ne de antropolojik benzerlikler gösteren fertlerin oluşturduğu yerel veya yaygın bir topluluğu halk, millet veya ulus yapar. Unutmamak gerekir ki, **coğrafi bir zeminde yer alan, isterse etnik, etik özellikler gösterebilir, her insan topluluğu değil, sadece siyasileşmiş bir insan topluluğu millettir, ulustur, halktır.** Böyle olunca, bir insan topluluğunu millet yapan özellik, **ırki/etik faktörler** olmamakta tamamen **iradi faktörler** olmaktadır. Bunun sonucu olarak aynı doğal (ırki/etik) özellikleri gösteren topluluklar bir çok ulusa (millete, halka); buna karşılık farklı doğal (ırki/etik) özellikler gösteren topluluklar tek bir ulusa (millete, halka) vücut verebilmektedirler. Bu demektir ki, topluluk yönünden millet olmayı vurgulayan özellik "bir millet olma" iradesi; topluluğun üyeleri yönünden "bir millettir olma" iradesidir.

(*) Gerçekten, kanunun gerekçesi de bizi doğrulamaktadır. "Milli duygu tabirinden maksat vatanseverlik mefhumuna dahil sayılacak bütün fikri ve hissi unsurların topluluğudur. Başka bir tabirle vatanseverliği teşkil eden sevgi ve düşüncelerin muhassalası milli duyguyu teşkil eder. Bu itibarla Türkiye'nin toprak, etnik ve siyasi bütünlüğüne bağlılık, dünya milletleri camiası içinde memleketimize ait haklar mevzuundaki şuur, insanın mensup bulunduğu vatana karşı bir takım vecibeleri bulunduğuna samimi surette kanı bulunmak, milli duyguyu ifade eder. Verilen izahattan anlaşılacağı veçhile vatandaşın kültür derecesi ve yetişme tarzına göre bu duygunun kesafeti şahıstan şahısa değişir. Fakat aslı bir cevher olarak Türk milletine dahil fertlerin pek büyük bir ekseriyetinde bu duygunun mevcudiyeti hususunda şüphe yoktur".

Bkz. Erem Faruk, Türk Ceza Hukuku, Cilt II. Ankara, 1965, sh.73

TCK'nun 142/3. maddesi işte sözkonusu bu iradenin ve bunun tezahürlerinin teminatıdır. Madde, bunu "**milli duygular**" terimiyle ifade etmiştir. Bu durumda, milli duygu, bir ırktan, bir dinden veya bir dilden olma vakiasından doğan bir duygu değildir. Anayasa, Türk devletine vatandaşlık bağıyla bağlı olan Türk saydığından, 2, 3, 6, 10, 24. maddelerinde bu tür bir anlayışa imkân vermemektedir. Böyle olunca, 142/3. maddesindeki "milli duygular" terimi, keyfi, herkese göre farklı anlamı ifade eder bir terim olarak değil, ancak Anayasada ifadesi olan bir terim olarak gözönüne alınabilir. Bu açıdan, "milli duygular", yukarıda da belirtildiği üzere, "bir millet olma", "bir milletten olma" iradesi ve bunun tezahürleridir. Anayasa, Türkiye devleti ülkesi ve milletiyle bir bütündür, dili Türkçedir demektedir. İşte bu bütünlüğü zedeleyen her türlü faaliyetin propagandası, TCK'nun 142/3. maddesinin ihlâline vücut verebilir. O nedenle, Türkiye'de Türk ulusundan başka bir ulusun olduğunu, Türkiye devletinde ulusal dil olan Türkçeden başka bir dilin de ulusal bir dil olduğunu söylemek ve egemenliğin tezahürüne katılmada temel niteliği eşitlik olan Türk vatandaşları arasında ırk ayırımı yapmak, bu suretle bir yerde veya bir bölgede oturan Türk vatandaşlarının kafasında "başta bir ulustan olma", "azınlık oima" fikrini uyandırmak, bunlara azınlık haklarından söz etmek veya referandum istemek, özerk bölgeler kurulmasını istemek TCK'nun 142/3. maddesi anlamında milli duyguları yok etmek veya zayıflatmak için propaganda yapmaktır. (*) Gerçekten Lozan Ahıtlaşmasında işaret edilen dini cemaatler hariç, Türkiye'de etnik/ırkî bir azınlık yoktur. Şayet bazı antropolojik farklılıklar varsa, bu doğal veriler, Türk ulusunun insan unsurunun niteliğinden başka bir şey değildir. Kaldı ki, bugün, uluslararası hukukta, "azınlık"tan değil, "insan"dan; "azınlık hakları"ndan değil, "insan hakları"ndan söz edilmektedir. Anayasanın 2. maddesi de zaten insan haklarına bağlı devletten söz etmektedir. Böyle olunca, Türk ulusunun insan unsurunu niteliğini giderici her çeşit "ırkçılık" propagandası TCK'nun 142/3. maddesinin ihlâline vücut verir.

Ancak, bir bölgenin bu bölgede oturan vatandaşların,

ekonomik, kültürel, beşerî, toplumsal, hukukî sorunlarını dile getirmek Türk hukuk düzeninin etkinliğini sağlamak, yani en başta her türlü etnik, dinî, ekonomik, toplumsal vs., fiilî eşitsizlikleri gidererek anayasanın kurduğu insan haklarına saygılı, Atatürk milliyetçiliğine bağlı demokratik, laik, sosyal hukuk devleti düzenini hakım kılmak için mücadele yapmak, milli duyguları ne ortadan kaldırır ne de zaafa uğratar, tersine milli duyguları pekiştirir.

bb. TCK'nun 142/1. maddesi

TCK'nun 142/1. maddesi hükmü genel olarak sol ve özellikle Marksist dünya görüşüyle ilgili her hususun ifadesi ve anlatımını yasaklamamaktadır. Söz konusu hüküm, aslında bir dünya görüşü olarak bilgi nazariyesinden, tarih yorumundan ekonomik ve ideolojik meselelere kadar bütün toplumsal meseleler üzerinde kapsayıcı müşahade, tahlil ve sonuçlar getiren ve Marksizm diye bilinen sistemin ancak bir yönünün propagandasını yasaklamaktadır. Nitekim yukarıda belirtilen dünya görüşü biraz önce örnek halinde sayılan alanlarda kendi yaklaşımına uygun müşahade ve genellemelerde bulunduktan sonra Marksist toplum ve devlet biçimine geçmek için zaruri bir yol önermektedir ki bu da ihtilâl, şiddet yoluyla gerçekten işçi sınıfının cebre dayalı sınıf kavgasıdır. TCK'nun 142. maddesi Marksist görüşün işte bu yanının propagandasını yasaklamaktadır. Gerçekten TCK'nun 142. maddesinde yer alan "sosyal bir sınıfın diğer sosyal sınıflar üzerine tahakkümü", "sosyal bir sınıfı ortadan kaldırmak", "memleket içinde müesses iktisadi ve sosyal nızamlardan birini devirmek" kavramları açıkça hep bu cebre dayalı sınıf kavgasına işaret etmektedir. Esasen Anayasa Mahkemesi de bu yorumu kabul etmiş ve cebir unsurunun maddede mündemiç olduğu sonucuna varmıştır (An. Mah, 26.9.1965 K. 53/173) (K.64/40).

cc. TCK'nun 142/4. maddesi.

TCK'nun 142/4. maddesi, daha önceki fıkralarda suç sayılmış olan fiilleri övmeyi suç saymaktadır. Övme, suç sayılan fiillerin iyi olduğunu söylemedir.

b. İnceleme konusu eserler.

aa. Kürdistan Press: Bu gazete, Kürtçe olduğu sanılan yazılar, Türkçe yazılar, eski harflerle yazılmış olan yazıları ihtiva etmektedir. Gazetede yer alan "Kürt halkı hayatın her alanında tehdit ve tasalluk altındadır", "Kürtlerin bağımsızlık mücadelesini desteklemek insanın diyen herkesin görevidir - kendi kaderini tayin Kürt halkının hakkıdır", "Kürdistan'a yönelik stratejiler ve politikalar", "Kırzo", "Kürdistan cephesinin önemi ve geleceği", "Belge ..... belge", "İyi ki İspanyol değilsiniz" başlıklı yazılar, yukarıdaki ölçüler içinde değerlendirildiğinde, TCK'nun 142/3. maddesinin ihlâline vücut verirler, çünkü bu yazılarda Türkiye'deki bir etnik grubun ekonomik, sosyal hukukî sorunları dile getirilmemiş, tersine bir halkın, bir ulusun, bir milletin varlığı vurgulanmış, Türk devletinin bu halk üzerindeki zulmüne son verilmesi, bir Kürt devletinin kurulması, Kürt özerk bölgesinin ihtası düşünceleri savunulmuş, Türk devletinin Kürtler üzerinde baskıcı bir unsur olduğu ileri sürülmüş, böylece TCK'nun 142/3. maddesi anlamında millî duygular zaafa uğratılmak veya yok edilmek istenmiştir.

bb. Toplumsal Kurtuluş dergisinin 3. sayfasında yer alan "Demokrat Çağını Doldurdu" başlıklı yazıda yer alan "... Kürt halkı üzerine yaptığı araştırmalar", "Kürt sorunu", "Kürdistan sorunu üzerine bir çok soru yöneltildi", "biz hiç bir zaman Kürt halkının karşısında olmadık, hiçbir zaman Kürtçenin karşısında olmadık", "Kürt, Kürtçenin, Kürt halkının karşısında değiliz", "Kürt halkının kendi kaderini tayin hakkını kabul ediyorum. Bağımsız demokratik bir Kürdistanın kurulmasından yanayım, bunu diyor musunuz?" şeklindeki beyanlar ve karşılıklı konuşmalar bir bütün olarak ele alındığında sözkonusu beyanların, yukarıda konuları ölçüler çerçevesinde, TCK'nun 142/3. maddesinin ihlâline vücut verdiği açıkça görülür; çünkü yukarıda belirtildiği üzere, **Türkiye'de belki Türk etnik grubundan farklı bir Kürt etnik grubu vardır, ama bir Kürt milleti, bir Kürt halkı, bir Kürt ulusu yoktur.** Antropolojik verilerin değerlendirilmesi bilirkişiyi ilgilendirmez. Bilirkişî hukukî verileri değerlendirir. Halk, millet, ulus, kavramları hukukî verilerdir. Hukuk düzenimiz de, zorunlu olarak bir tek

halka-millete-ulusa yer vermiştir. O da Türk ulusudur, bu ulusun çeşitli etnik gruplardan oluşması Türkiye'de başka bir ulusun-halkın-milletin varlığından söz etmeye imkân vermez.

"Nisan Tezleri Yalnızlığı ve Politika Sanatı" başlıklı yazıda sanat, bilim, politika konuları 1917 Rus Devrimi kesitinde alınarak sol bir yaklaşımla incelenmektedir. Yazıda işçi sınıfının silahlı sınıf kavgası kavramına yer vermemiş olduğundan yazı mahiyeti itibariyle bir sol metodolojinin açıklanması şeklinde kalmış olduğundan, yukarıda koyulan ölçüler içinde, yazı TCK'nun 142/1. maddesinin ihlâline vücut vermemektedir. Sözkonusu yazıyla TCK'nun 142/4. maddesi de ihlâl edilmiş değildir. Yukarıda, TCK'nun 311, 312. maddelerini ihlâl eden bir beyana da rastlanmamıştır.

"Duvar yazıtları-3" başlıklı yazıda hapisaneleri eleştirmek görünümü altında kanunun cürüm saydığı fiiller açıkça övülmüş, bu suretle TCK'nun 312. maddesi ihlâl edilmiştir.

"Yeni Durum ve Günün Görevi" başlıklı yazıda sol bir bakış açısından 12 Eylül, İşçi hareketleri, işçiler aleyhine değiştiği ileri sürülen toplum ve iş hayatı değerlendirilmektedir. Yazıda işçi sınıfının silahlı sınıf kavgası kavramına yer verilmemiştir. Bu nedenle "burjuva" ne kadar yerilirse yerilsin, ne kadar sömürüden söz edilirse edilsin yazı TCK' nun 142/1. maddesinin ihlâline vücut vermemektedir.

"Devrimci Parti Tartışmaları Üzerine" başlıklı yazıda Türkiye'nin "devrimci teoriye bilinçli ve açık bir şekilde sahip çıkmanın en zor olduğu tek Avrupa ülkesi" olduğu ileri sürülmekte, "TBKP'nin üzerindeki yasağın kalkması için çaba göstermenin bütün devrimcilerin görevi" olduğu belirtilmekte, ancak bu görevin devrimci bir partinin kurulması görevinin önüne çıkarılmaması istenmektedir. Yazıda, devrimci bir partiden söz edilmekle birlikte, bu partinin ihtilâlcî bir parti olup olmadığı söylenmiş değildir. Böyle olunca, yazıda işçi sınıfının izahlı sınıf kavgasının istenmiş olduğunu söylemeye imkân bulunmamaktadır. O ne-

denle yazıda TCK'nun 142/1. maddenin ihlâl edildiği söylenemez. Yazıda TBKP'nin yasağının kaldırılmasından söz edilmektedir. Bu beyan kanunun suç saydığı bir fiili övmek anlamına gelmez; dolayısıyla TCK'nun 312. maddesinin ihlâlinden söz edilemez.

"Yanmakta Olan Oduna Bir Demir Aletle Dokunmak" başlıklı yazıda "genel olarak devrimci hareketin tarihi Kürtlerin ve Kürt halk hareketinin tarihi", "Kürtlerin ve Kürt halk hareketinin tarihi yazılmalı, yayımlanmalıdır, Kürd ün dağlı Türk olmadığı resmen kabul edilmelidir. Kürt sözcüğü roman, oyun ve sinema yapıtlarında bir komik öğe veya mafya kabadayılarının bir sıfatı olarak kullanılabilme ayırımı/ayırmıcılığından kurtulmalı, tıpkı Türk gibi gücü, onuru, erdemi, özveriyi simgeleyebilmelidir", "Kürt ve ulusal sorun böyledir", "eğer ulusların kendi kaderlerini tayin hakkını savunuyorsanız Kürtler için dillerini kullansınlar, bölgesel özerlik verilsin, kültürel özerlik verilsin, ayrılmasınlar, bağımsız olmasınlar ve benzeri önerileri sınırlandırmalar getiremezsiniz, getirmemelisiniz. Bu hakkı savunuyorsanız eğer, kararı kaderini tayin edecek olanlar verecektir" şeklindeki beyanlar, yukarıda belirtilen gerekçelerle, TCK'nun 142/3. maddesinin ihlâlüne vücut vermektedir. Yazıda yer alan TBKP'nin yalnızca Diyarbakır Cezaevinde birçok önder ve kadrosunu (oturum üzerinde) kaybeden ve dışarda yüzlerce kadro ve militan öldüren PKK' nın, Dev-Sol'un, Dev-Yol'un TDKP'nin vb. hareketlerin tarihi yazılmalıdır" sözleri, TCK'nun 311. maddesinin ihlâlüne vücut vermektedir, çünkü bu sözlerle belli bir suçun işlenmesi aleni olarak tahrik edilmektedir.

"Basın ve Kamuoyuna Bildiri" başlıklı yazıda "açık ki sorun sadece cezaevindeki siyasi tutuklulara sahip çıkmak, Türk ve Kürt halkına sahip çıkma, insanlığa sahip çıkma ve bunun her kişi veya çevreye verdiği görevleri yerine getirmek sorunudur", "Kürt dilini konuşmak ve kültüründen bahsetmek suçtur", "halkına ihanet edene ödül verilmektedir", "ne varolan yasalara göre ne savaş hukukuna göre, uluslararası anlaşmalarda da yer alan siyasi tutuklu statüsüne göre yargılanıyoruz ne de gerektirdiği koşullara göre cezaevinde tutuluyoruz", "Halkımızın ve mücadelemizin se-

sine kulak vermek, en azından tarafsız bir şekilde halkımıza ve kamuoyuna yansıtılmak onların bir görevidir", "Türk basını da omuz vermezse bile tarafsız kalabilmelidir" sözleri, yazının bütünlüğü içinde onların anlayışıyla Kürt halkının ırkçı mücadelesini ifade ettiğinden, yukarıdaki gerekçelerle TCK'nun 142/3. maddesinin ihlâline vücut vermektedir.

"Kürt Sorunu Meclis'te" başlıklı yazıda, SHP İstanbul Milletvekili Mehmet Ali Eren'in mecliste sarfetmiş olduğu sözlerine yorum unsurları da katılarak yer verilmiştir. Anayasanın 83. maddesi dolayısıyla bu sözlerin milletvekili bakımından suç teşkil etmemesi, yayımlandığı zaman da suç teşkil etmeyeceği anlamına gelmez. Bu yazıda Mehmet Ali Eren'in beyanları yorumlanarak verilmiş dolayısıyla bu beyanlar vesile kılınarak yazıda TCK'nun 142/3. maddesini ihlâl eden beyanlara yer verilmiştir.

"TBKP Demokrasi Legalizm" başlıklı yazıda TBKP eleştirilmekte, TBKP'nin proletarya diktatörlüğünden vazgeçen demokratiği talihsiz bir paradoks olarak değerlendirilmekte, TBKP'nin en geniş demokratik özgürlükler için mücadeleyi ve legal bir örgütlenmeyi önermesinin "TBKP'nin bir komünist partisi olarak niteliğini tartışmalı hale soktuğu belirtilmekte", "meşruluk arayışı içinde proletarya diktatörlüğünden" vazgeçildiği vurgulanmakta, Türkiye'nin ekonomik, siyasal ve hukuksal durumu değerlendirildikten sonra işçi sınıfının örgütlenmesinde "tek doğru tutkunun legal ve illegal örgüt ve savaşın biçimlerinin sıkı bir işbirliği olduğu, özellikle günümüz koşullarında bunun vazgeçilmez bir gereklilik olduğu" ileri sürülmektedir. Bu ifade ve tahlillerle, ihtilâlcî bir partinin kurulma, işleme, teşkilatlanma yollarının gösterildiği, ancak ihtilâl vasıta kılınarak işçi sınıfının iktidarının kurulabileceği hususlarının belirtildiği açıktır. Öyleyse, yazıda yer alan düşünce, TBKP'nin eleştirisi yanında işçi sınıfının cebre dayalı silahlı sınıf kavgası kavramına da yer verilmiştir. Bu durumda, yazı bütünü itibarıyla TCK'nun 142/1. maddesinin ihlâlini teşkil etmektedir.

"Şeyh Sait Ayaklanması Dinsel İrtica mı" başlıklı yazı-

da Kürt ve Türk sosyalistinin hemfikir olmadıkları bir konunun Şeyh Sait isyanının mahiyeti olduğu, bu isyanın dinsel değil ulusal mahiyette olduğu, bunun Kürt ulusal ayaklanması olduğu, kurtuluş savaşı zamanındaki siyasî ortamı, diğer tarihi olayları belgeler göstererek kanıtlamaya çalışmaktadır. Yazıda son olarak şu düşüncelere yer verilmektedir: Dün Kürt ulusal ayaklanmalarını bastırmak için dinsel irtica suçlamasında bulunan Türk burjuvazisinin bugün helikopterlerle dağıttığı, duvarlara, kahvehane ve lokantalara astırıldığı "Allah için Cihat", "Allaha itaat" benzeri çağrılar, dün de bugün de Türk burjuvazisinin esas sorununun Kürt ulusal demokratik muhalefetini bastırma olduğunun, bu amaçlarına hizmet ettiği ölçüde din ögesini suçlama veya destek unsuru olarak kullandığının kanıtıdır.

Görüldüğü üzere, yazı bütünlüğü içinde ele alındığında tarihi bir vaka tarih biliminin metodlarıyla ortaya koyulup incelenmemekte, tersine tarihi bir olay Kürt kurtuluş savaşının simgesi olarak gösterilmekte, Türkiye Cumhuriyeti kanunlarına göre bir eşkiya hareketi olarak cereyan etmiş olan bir olay bir ulusal kurtuluş savaşı olarak gösterilmiş, sınırları uluslararası antlaşmalarla çizilmiş Türkiye devleti'nin ülkesinde bir Kürt ulusunun varlığından söz edilmiş, böylece sözkonusu yazıyla TCK'nun 142/3. maddesi hükmü ihlâl edilmiştir.

3. SONUÇ

Yukarıda belirtilen nedenlerle:

1) Kürdistan Press gazetesinde yer alan yazılarla (yukarıda adları gösterilmiştir) TCK'nun 142/3. maddesi ihlâl edilmiştir.

2) "Demokrat Çağını Doldurdu", "İsmail Beşikçi Biz Türklerin Onurudur" başlıklı yazılarla TCK'nun 142/3. maddesi hükmü ihlâl edilmiştir.

3) "Duvar Yazıtları.. 3" başlıklı yazıyla TCK'nun 312. maddesi ihlâl edilmiştir.

4) "Nisan Tezleri Yalnızlığı ve Politaka Sanatı" başlıklı yazıda TCK'nun 142/1, 142/4. madde hükmünü ihlâl eden bir hususa rastlanmamıştır.

5) "Yeni Durum ve Günün Görevi" başlıklı yazıda

TCK'nun 142/1. maddesi ihlâl edilmemiştir.

6) "Devrimci Parti Tartışmaları Üzerine" başlıklı yazıda TCK'nun 142/1, 312. maddeleri ihlâl edilmemiştir.

7) "Yanmakta Olan Oduna Bir Demir Aletle Dokunmak" başlıklı yazıyla TCK'nun 142/3, 311. maddeleri ihlâl edilmiştir.

8) "Basın ve Kamuoyuna Bildiri" başlıklı yazıyla TCK'nun 142/3. maddesi ihlâl edilmiştir.

9) "Kürt Sorunu Meclis'te" başlıklı yazıyla TCK'nun 142/3. maddesi ihlâl edilmiştir.

10) "TBKP Demokrasi Legalizm" başlıklı yazıyla TCK'nun 142/1. maddesi ihlâl edilmiştir.

11) "Şeyh Sait Ayaklanması Dinsel İrtica mı" başlıklı yazıyla TCK'nun 142/3. maddesi ihlâl edilmiştir.

Kanaatime bilgilerini arz ederim. 16.6.1988

Bilirkişi

Doç. Dr. Zeki Hafizoğulları

BİLİRKİŞİ RAPORLARI III

BİLİRKİŞİ RAPORUDUR

1. GÖREV

Bilirkişi, Toplumsal Kurtuluş (Sayı 12, Haziran 1988) isimli dergide yer alan yazıların TCK'nun 142, 311, 312. maddelerini ihlâl edip etmediğini incelemekle görevlendirilmiştir.

2. İNCELEME

a. TCK'nun 142. maddesi

aa. Cezaî himayenin konusu.

Cezaî himayenin konusu, devletin ulusal ve uluslararası kişiliğine ilişkin menfaattir, çünkü devletin ülkesinde bizzat devletin düzenlerinin cebren ortadan kaldırılmasına veya yıkılmasına matuf fikirlerin (idee) yahut milli duygunun zayıflatılması veya yok edilmesinin propagandasının yapılması veya övülmesinin engellenmesi yararlı görülmüştür(1).

Yıkıcı bir doktrinin takipçisi kişi, devletin ve halkın büyük çoğunluğunun, ihtilalci faaliyetlerinde kendisinin serbest bırakılmasına ilgisiz kalmasını beklemeye hakkı yoktur. Eğer kişi bu faaliyetini yürütmeyi/gerçekleştirmeyi istiyorsa, sorumluluğu yüklenmelidir ve toplumun ve devletin içinde bulunduğu meşru müdafaanın sonuçlarına katlanmalıdır. Ancak modern yıkıcıların temel niteliği, sözkonusu yükümlülükten/sorumluluktan kaçmak ve kendilerince sevilen rejmlerde kabul edilmediğini itiraf ettikleri liberal düşünce ilkesinin saflığını yararlarına sömürerek yükümlülüklerinin eziyetinden kurtulmaktır. Bunlarca özlenenin kanıtı Sovyet Rusya'dır(2).

Her halde açıktır ki, ister totaliter, ister liberal, ister demokratik, isterse sosyalist vs. olsun her devlet, eğer işlevlerinin ve menfaatlerinin bilincindeyse, varlığı, düzeni, bizzat faaliyetlerini etkili kılmak ve canlandırmak için zorunlu olan moral/ahlâki enerji bakımından tehlikeli görünen her şeye karşı kendini korumak görev ve hakkına sahiptir. Gerçekten meşru menfaatlerin sahibi herhangi bir sujenin, zorlanmaksızın, bu faaliyetlerinden vazgeçmesini veya savunabilme imkânına sahip olduğu halde sözkonusu menfaatlerine karşı bir faaliyete seyirci kalmasını ummak saçmalaktır(3).

Roma devleti, kendi bakış açısından, Roma'nın hükümlerlik duygusunu bozmak için doktrinler yayan Yunanlı filozofları nasıl kovmakla iyi ettiyse, Hıristiyanlığın kendisi yönünden siyaseten dağıtıcı ve toplumsal bakımdan yıkıcı faaliyetleriyle mücadeleyi de görev saymıştır. Aynı şekilde, kilise, kendi açısından, kendi dünya düzeninin itibarsızlığına yol açan ıslahatçı, dine aykırı, dindışı/eretik düşüncelerin propagandasını takip etmek veya takip ettirmek haklı olmuştur. Ne tarihe takaddüm etmek ne de gerçekleştikleri uygun olmayan ölçütlerle tarihi fiilleri yargılamak mümkündür(4).

O halde, devlet, kendini korumalıdır. Ancak, gerçekleştirmeleri için cebir kullanmayı gerektirmeyen düşüncelerde genellikle polis tetbirleri yeterlidir; buna karşılık bir doktrin zafere ulaşmak için cebri/violenza de kabul ederse, hatı cabirden bağımsız olarak tehlikeli ve zararlı netice basit

bir propaganda veya övmeye kolayca elde ediliyorsa, cezai bastırmaya başvurma tamamen haklıdır(5).

Öte yandan, sakin zamanlarda sözkonusu propagandanın cezayla bastırılması haklı görülmebilir; ama çalkantılı dönemlerde, bugün bizde olduğu gibi, bizzat propaganda, ceza tertibi suretiyle baraj koyma kanun koyucuya tavsiye edecek derecede çok büyük bir tehlikelilik ve yoğunluk kazanabilir. **Bu, hukukî değil, siyasî bir değerlendirmedir(6).**

Bu ceza siyaseti faşizme halef olan Demokratik Hükümetçe de tanınmıştır. Daha bir yıl için çıkarılmış olan ve daha sonra süresi uzatılan D. L. L. 28 Aprile 1945, n.195 kanunla faşist propaganda yasaklanıyordu (md. 8) Daha sonra 3 Dicembre 1947, n. 1946 kanunla faşist ideolojiyi ve mensubu kişileri alenen, basın yoluyla veya diğer herhangi bir vasıtayla yücelten kimselere veya aynı vasıtalarla "dinastia Sabauda"yı cebirle yeniden tesise matuf propaganda yapanlara ağır cezalar öngörülmüştür (md. 7). Daha da şiddetli olarak 20 giugno 1952, n.645 ve 22 maggio 1975, n. 152 sayılı kanunlarla faşizmin propagandası daha da ağır bir biçimde cezalandırılmıştır(7).

bb. Cezalandırılan faaliyetler

Devletin kişiliğine ilişkin menfaat, propaganda ve övme yolunda gerçekleştirilen bir sosyal sınıfın diğer sosyal sınıf üzerinde cebren diktatörlüğünü tesis etmeye, sosyal bir sınıfı zorla ortadan kaldırmaya, devletin içinde müesses sosyal, ekonomik düzenleri zorla değiştirmeye, toplumun siyasî veya hukukî her düzenini tahrip etmeye veya milli duyguları zayıflatmaya veya tahrip etmeye matuf faaliyetlere karşı korunmaktadır (8).

cc. TCK'nun 142 ve İCK'nun 272. maddeleri arasındaki esash benzerlik ve aynıyet.

TCK'nun 142. maddesinde yer almış olan hüküm, 1930 tarihinde kabul edilen ve 1931 tarihinde yürürlüğe konmuş olan, İtalyan Ceza Kanununda alınmıştır. Sözkonusu hüküm anılan kanunun 272. maddesine tekabül etmektedir (9). Böyle bir hüküm kanunumuzun mehası olan Zanardelli kanununda yoktur.

142/272. madde hükmü doktrinde azami tartışma konu-

su olmuştur. Ancak Antolisei, bu hükmün dönemin siyasi iktidarının; siyasi hasımlarını bertaraf etmek için konulduğunu, demokratik hukuk düzenlerinde bu tür bir hükme yer olmadığını, dolayısıyla ceza kanunundan çıkarılması gerektiğini ileri sürmektedir(10). Ancak, Pannain aksi düşüncededir. Yazar hükmün konulduğu siyasi iklimin önemli olmadığını, demokratik bir hukuk düzeninde bu tür bir hükmün yer alabileceğini, devletin anayasal düzenini korumaya hakkı olduğunu ifade etmektedir(11). Gerçekten, uygulama, Pannina'a hak vermektedir. Zira yazarın da belirttiği gibi, 142/272. madde öngörülmüş olan suçlar, geçmiş siyasi dönemin siyasi organ ve kurumlarıyla ilgili görülmedikleri içindir ki, 1943 yılından önce işlenmiş olan bu nitelikteki suçları geçersiz kılan kanunun(12) kapsamına sokulmamıştır. Açıkçası, 142/272. maddenin 1943 yılından önceki ihlalleri üzerinde verilen mahkûmiyet hükümleri yok sayılmamış, muteber addedilmişlerdir(13).

142/272. madde hükmü, İtalyan Anayasasının 3. ve 21. maddelerine aykırı olduğu gerekçesiyle Anayasa Mahkemesine getirilmiş, ancak mahkeme, sözkonusu hükmün Anayasaya aykırı olmadığına karar vermiştir(14). Pannain, 142/272. madde hükmünün "düşüncesini açıklama hürriyetine" bir tahdit getirmediği kanaatindedir. Zira demektedir ki, Anayasanın 21. maddesinin herkesin kendi düşüncesini; söz, yazı, diğer iletişim araçlarıyla ifade etmeğe hakkı olduğunu hükme bağladığı doğrudur, ancak bizzat hukuk sisteminin bütününden çıkan, devletin temel menfaatlerinin himayesinin vücut verdiği bir sınır da mevcut bulunmaktadır(15).

142/272. madde hükmü bizim doktrinimizde de tartışma konusu olmuştur(16). Mesele 1961 Anayasasının yürürlüğü esnasında, "düşüncesini açıklama hürriyeti" ile ilgili olarak Anayasa Mahkemesi önüne getirilmiştir. Anayasa Mahkemesi, 142/272. madde hükmünün Anayasaya aykırı olmadığına karar vermiştir(17). Yürürlükteki Anayasa, muhtelif hükümlerinde, devletin temel menfaatlerinin himayesi zimmında, bazı temel hak ve özgürlükleri 142/272. maddede yer alan hükümler paralelindeki hükümlerle kayıtlamış bulunmaktadır(18). Sonuç olarak, çoğulcu bir de-

mokratik hukuk düzeninde, 142/272. madde hükmü "düşünceyi açıklama hürriyetinin" bir sınırı değildir, tersine "hürriyeti yoketme hürriyeti olamaz" evrensel ilkesinin bir tür uygulamasıdır.

142/272. maddenin getirmiş olduğu yasağın sınırı nedir? Açıkçası, sözkonusu hüküm hangi düşüncenin propagandasını yasaklamaktadır. Yasağın sınırlarının iyi belirlenmesi gerekir. Aksi halde "suçlar ve cezaların kanuniliğini" ilkesi yanında (An.md. 38, CK, md.1) insanlığın en büyük icatlarından biri olan "düşünceyi açıklama hürriyeti" de zedelenmiş olur. Doktrinindeki düşünceler, 142/272. madde hükmünün, a) Bir sınıfın diğer bir sosyal sınıf üzerinde cebren tahakkümünü kurmak suretiyle bir sınıf diktatörlüğünün tesisinin veya cebren bir sınıfı ortadan kaldırmanın (komünistlik, bolşeviklik) propagandasını, b) Devletçe teşkil edilmiş bulunan toplumsal veya ekonomik düzenleri zorla ortadan kaldırmanın (sosyalistlik) propagandasını, c) Toplumun her çeşit siyasi veya hukuki düzeninin zorla ortadan kaldırılmasının (anarşizm) propagandasını yasakladığı kanaatindedir(19). Hatta sözkonusu hükmün; kabaca "burjuva sınıfının tekelci iktidarı" anlamına gelen faşizmin propagandası halinde de uygulanabileceği de ileri sürülmektedir(20). Ancak; Pannan, inceleme konusu hükmün, propagandanın konusunu teşkil eden nihai amacı (finalita'ultima) yasaklamadığı ve cezalandırmadığı; tersine bizzat amacı gerçekleştirmeye matuf cebri vasıtayı yasakladığı cezalandırdığı kanaatindedir(21). Gerçekten, Pannan'ın düşüncesinde, her halde bu nedenle kuruluş ve programlarında bu amaçlara yer veren kurulmuş partiler hakkında sözkonusu hüküm uygulanamamaktadır. Nitekim komünist parti (İtalyan) işçi sınıfının diktatörlüğünün yahut komünist düşüncenin gerçekleştirilmesine cebir ve şiddet yoluyla gitmeyi istemediğinden bu hükmü ihlâl etmemektedir. O halde sosyal bir sınıfın diktatörlüğüne yol açacak propaganda, cebri vasıtaları zorunlu kılmamak kaydıyla, 142/272. maddedeki suçu oluşturmaz(22). Bununla birlikte, belirtilmektedir ki, bu mahkeme anarşizm doktrini için geçerli değildir, çünkü, bizzat devletin tahribini amaçladığından, şiddetin zaten düşüncenin içinde mevcut

bulunduğu varsayılmaktadır(23).

Görüldüğü üzere; İtalyan doktrini, yasağın konusu olan düşüncelerin propagandasına, anarşizm düşüncesi hariç, bir sınır getirmiş bulunmaktadır. Buna göre, komünizm, sosyalizm veya faşizm düşüncesinin propagandası cebri vasıtaları içermemek kaydıyla 142/272. maddenin ihlâlüne vücut vermemektedir. Böylece, İtalyan hukuk düzeninde, yasak olan komünizm, sosyalizm, faşizm düşüncesinin propagandası yanında, yasak dışı kalan komünizm, faşizm düşüncesinin propagandası durumu ortaya çıkmıştır. Bu iki durumu ayırmada ölçü, propagandası yapılan düşüncenin "cebrî" vasıtalarla gerçekleştirilip gerçekleştirilmemesinin istenmesidir. Sözkonusu düşünceler, cebri vasıtalarla gerçekleştirilmek istendiğinde suç; diğer halde serbesttir. Türk hukuk doktrininde 142. madde yukarıda belirtilen doktrinler doğrultusunda yorumlanmak gerekir. Kanundan cebir unsurunun çıkarılmış olması dolayısıyla artık bu suçun cebir unsurunu gerektirmediği iddiası tutarlı değildir, çünkü TCK'nun 448. maddesindeki "kasten" tabiri çıkarılırsa ve bu nasıl kasıtlı adam öldürme suçunun niteliğini bozmazsa, aynı şekilde 142. maddede 'cebrî" teriminin yer almaması bu suçun da niteliğini bozmaz. Gerçekten, 142. madde hükmü genel olarak sol veya daha özde Marksist düşünceyle ilgili her hususun ifade ve anlatımını yasaklamamaktadır. Sözkonusu hüküm, aslında bir dünya görüşü olarak bilgi nazariyesinden, tarih yorumundan ekonomik ve ideolojik meselelere kadar bütün toplumsal meseleler üzerinde kapsayıcı müsaade, tahlil ve sonuçlar getiren ve Marksizm diye bilinen sistemin ancak bir yönünün propagandasını yasaklamaktadır. Nitekim yukarıda belirtilen dünya görüşü biraz önce örnek kabiliğinden sayılan alanlarda kendi yaklaşımına uygun müşahade ve genellemelerde bulduktan sonra Marksist toplum ve devlet biçimine geçmek için zarurî bir yol önermektedir ki, bu da ihlâlî şiddet yoluyla gerçekleşen işçi sınıfının cebre dayalı sınıf kavgasıdır. TCK'nun 142. maddesi Marksist görüşün işte bu yanının propagandasını yasaklamaktadır. Gerçekten TCK'nun 142. maddesinde yer alan "sosyal bir sınıfın diğer sosyal sınıflar üzerine tahakkümü", "sosyal bir sınıfı

ortadan kaldırmak", "memleket içinde müesses iktisadi veya sosyal nizamlardan birini devirmek" kavramları açıkça hep bu cebre dayalı sınıf kavgasına işaret etmektedir. Esasen Anayasa Mahkemesi de bu yorumu kabul etmiş ve cebir unsurunun maddede mündemiç olduğu sonucuna varmıştır(24). Yargıtay bazı uygulamalarında, 142. maddenin bünyesinde zaten cebir unsurunun mündemiç bulunduğu kanaatinde dir(25).

Görüldüğü üzere, 142. madde "şol" diye nitelendirilen her düşüncenin değil, sadece cebir ve şiddet vasıta kılınarak gerçekleştirilmek istenen düşüncelerin propagandasını, yani cebir ve şiddetin propagandasını yasaklamaktadır.

Bilirkişiden incelemesi istenen dergideki yazılar bu bakış açısından değerlendirilecektir.

b. TCK'nun 311, 312. maddeleri

TCK'nun 311, 312. maddesi doktrinde ve uygulamada herkesçe malum olduğundan, çalışmada tasarruf amacıyla bu maddelerin tahlilinin yapılmasına ihtiyaç duyulmamıştır.

c. Toplumsal Kurtuluş dergisi

"İşçi Sınıfının Devrimci Rolü Üzerine", başlıklı yazıda; sosyalist ve komünist topluma geçişin motoru, sürükleyici gücü, kapitalist toplumun sürmesinden hiçbir çıkarı olmayan, tersine en gerçek çıkarı sınıf egemenliğinin kaldırılmasını gerektiren işçi sınıfıdır; dünyada ilk sosyalist devrim Rusya'da gerçekleşmiştir... Rus Devrimi Sovyetler Birliği'nde proletarya diktatörlüğünün ve sosyalizmin kuruluşu çağ açıcı ve evrensel boyutla bir kazanımdır; ama dünya çapındaki sınıf ilişkileri açısından dünya işçi sınıfının kesimsel bir kazanımıdır; Avrupa Komünizmi: Halk birliği içinde eriyen işçi sınıfı: Bugün dünyada işçi sınıfının devrimci misyonunun yadsındığı ve demokratizmin yayıldığı merkezlerden biri Avrupa komünizmidir; Avrupa komünizmi, kapitalist sistemin temellerini sarsmayan, hatta onun istikrarını gözetken barışçı bir yoldan anti-tekel halk güçlerinin iktidar olması, ülkenin demokratik yenilenmesinin gerçekleşmesi ve oradan da adım adım sosyalizme gidilmesi olarak özetlenebilecek bir görüşü savunuyor. Savaşım yöntemleri, seçim, parlamento, hedef tekellerin ege-

menliğinin sınırlandığı ileri demokrasi; bunları gerçekleştirecek güç ise bir avuç tekeller dışındaki tüm halktır; Togliatti şunları söylüyordu: "Biz, içinde orta sınıfın da temsil edildiği bir partiyiz". "Bizim komünist ya da sosyalist ilkelere üzerinde bir yeniden kuruluş önermediğimiz açık olmalıdır" (Berlinguer'in düşünceleri eleştiriliyor) "yeterli genişlikte bir toplumsal bloka dayanmak" olduğunu söylüyor. Anlamak ve hak vermek çok güç. 2 milyon üyeli partinin genel sekreteri bunları söylerken Küba'da ve Vietnam'da da devrimci savaş başlatan Fidel'in ve Ho Şi Min'in çevresinde kaç kişi olduğunu unutarak konuşuyor: Berlinguer mi konuşuyor TBKP tasanısını mı okuyoruz, ayırdetmek güç, işçi sınıfının kurtuluşu hedefi yerine kapitalist İtalya'yı kurtarmanın stratejisi çiziliyor. Uzlaşma bu temeldedir; aslında devrim ve sosyalizm misyonundan uzaklaşan Avrupa Komünizmidir, işçi sınıfı değil, İtalyan Komünist Partisi'yle Fransız Komünist Partisi'nin görüşleri arasında öze ilişkin ciddi bir fark yoktur; (Bencil kapitalist çıkarların insanlığın çıkarlarıyla çeliştiği bildiriliyor ve şu deniyor); Kalıcı çözüm ise, kapitalizmin ortadan kaldırılmasından geçiyor; evrensel insanlık sorunlarının tümü sınıf savaşımı sorunlarıdır; gene de çıkış yolu sosyalizmde işçi sınıfının devrimci yoludur; çıkış yolunu sosyalizm ve sınıf savaşımında aramak, en başta sahte yollardan kendini ayırmak ve tarihsel bir eğilim olarak kendi çözüm alternatifini canlı tutmaktır; işçi sınıfının tarihsel misyonu sınıf savaşımı pratiğinden ayrı ele alınamaz. Başka bir sınıfa karşı savaşmadan hiç bir sınıf kendi öz kimliğini bulamaz. Sınıf savaşımı siyasal savaşımıdır; sosyalist devrimden önceki bütün devrimler azınlık devrimleridir. Sosyalist devrim bu kez çoğunluğun çıkarı için, ancak yine de azınlık devrimidir. Toplumsal bir devrim için proletaryanın toplumda çoğunluk olacağı anı beklemek gerekmiyor. Bu sınıfın nüfus içinde önemli bir yer tuttuğu ülkelerde toplumsal devrimin koşulları vardır denmektedir.

Görüldüğü üzere, yazarın devrimden anladığı, düzen içinde kalarak, düzenin usulleriyle işçi sınıfının iktidarını sağlamak, bu suretle sosyalizm veya komünizmi kurması değil, işçi sınıfının cebre dayalı silahlı sınıf kavgası sonu-

cunda sosyalizmi veya komünizmi kurmasıdır. Yazar, sosyalizmin veya komünizmin kurulmasında, ismen söylemese de, yegâne yolun işçi sınıfının cebre dayalı silahlı sınıf kavgası olduğunu ileri sürmekte, bu suretle de cebir ve şiddetin propagandasını yapmaktadır. Bu durumda, yazıda yer alan beyanlar, vasıtaya ilişkin cebir ve şiddetin propagandası olduğundan, TCK'nun 142/1. maddesinin ihlâline vücut vermektedir.

"Pen Kulübe Kürt Merkezi Kuruldu" başlıklı yazıda "Kürt Pen Merkezi Kuruldu,..... Kürdistanın Irak, İran, Suriye Türkiye parçalarında ve sürgünde yaşayan Kürt yazarlarının oluşturacağı bir Kürt Pen Merkezinin kurulmasıydı, Kürt Pen'in en önemli özelliği tüm Kürt yazarları bir araya getirmesi ve bu yapısıyla ulusal bir kimlik taşımasıdır. İkinci bir özellik de kürt tarihinde ilk kez ulusal bir Kürt örgütünün uluslararası bir örgüte eşit haklarla üye olmasıdır", denmektedir.

Ekteki (1) konu ile ilgili bilirkişi raporundan da anlaşılacağı üzere, yazıda Anayasadan doğan haber verme hakkı kötüye kullanılarak TCK'nun 142/4. maddesi ihlâl edilmiştir.

"Frankfurt'ta 1 Mayıs" yazıda yer alan "Kürtlerin devrimci sol etrafında kenetlenerek bunları aştığı dile getiriyor", "PKK'nın anti-sömürgeci, anti-emperyalist ve anti-feodal ulusal kurtuluş mücadelesinde, Kürdistan işçi sınıfı ilk defa ulusal ve toplumsal kurtuluş çıkarları yönünden Kürdistan şehirlerinde yığmsal 1 Mayıs kutlamaları yaptı, şehitler verdi, zindanlara düştü, direnişler geliştirdi" sözleri, yukarıdaki gerekçelerle, haber verme hakkının kötüye kullanılması olup TCK'nun 142/3. maddesinin ihlâline vücut vermektedir.

"12 Mayıs Dörtler Eylemi" başlıklı yazıda PKK eylemlerinin kahramanlıkları anlatılmakta, cezaevlerindeki direnişleri eylemleri sergilenmekte, sömürgecilik işkence nâletlenmekte ve hainlerden hesap sorulacak denmekte, tabiri caizse Diyarbakır Cezaevinde PKK militanlarının Kürt milliyetçiliğinin bir destanının cereyan ettiği ileri sürülmektedir. Yazıda "halkımızın ve dünya devriminin umutları olduğumuz için bu protesto eylemini koyuyoruz" "kah-

rolsun sömürgecilik" sözleri ile kastedilen Türkiye Cumhuriyeti devletidir.

Yazı bu mahiyetiyle ırkçılığın, ırkçı direnişin bir övgüsü olduğundan, yani TCK'nun 142/3. maddede öngörülmüş olan milli duyguları zayıflatmak veya yok etmek için propaganda yapmak fiilinin bir övgüsü niteliğinde olduğundan, yazıyla TCK'nun 142/4. maddesi hükmü ihlâl edilmiştir.

"Kutup Yıldızı" başlıklı yazıda, 12 Eylül rejimine baş eğmemiş devrimci diye nitelendirilen "Diyarbakır zindanlarındaki Kürt yurtsever devrimcilerinin" gerçekleştirdikleri eylemlerden örneğin ölüm orucundan söz edilmekte, Kürtçü eşkiya yüceltilmekte demokrasi ve özgürlüğün havarisisi olarak gösterilmekte, bunların fiilleri övülmekte, ölüm orucu tutanların Apo, Haydar, Hasan gibi devrimci, yiğitlerle aynı kulvarda koşmanın gururunu ve mutluluğunu gölgelemediklerini ileri sürülmekte, Türkiye Cumhuriyeti devletinin başşehrinde çıkan bir dergide sanki Türkiye toprakları üzerinde kurulacak bir Kürt devletinin kahramanlarının kahramanlıkları anlatılmakta, Marksçı-Leninici mücadele anlayışının ilkeleri olduğu belirtilmekte, Marksist-Leninist ideolojinin potasında yeniden şekillendirilmiş, zenginleştirilmiş oldukları ifade edilmekte, bu belirtilen niteliklerin adamı olan Fatih bir kutup yıldızına benzetilmekte, yükseklerde parlayan yol gösterici sayılmaktadır. Böylece, yazıyla, TCK'nun 142/4, 311, 312. maddeleri ihlâl edilmiş olmaktadır.

"THKP ve PKK" başlıklı yazıda Türkiye'deki sol hareket tahlil edilmemekte, 12 Mart ve 12 Eylül bir olay olarak ele alınıp değerlendirilmemekte, tersine Türkiye'deki sol hareket 12 Mart ve 12 Eylül vasıta kılınarak tahlil, eleştiri görünümünü altında kanunun suç saydığı fiiller açıkça övülmüştür. Gerçekten, yazıda, "Devrimci hareket bu karşı-devrimci saldırıdan yenilgi aldı çıkış yapamadı Mahir Çayan, Deniz Gezmiş, İbrahim Kaypakkaya ve arkadaşları gibi önderlerini kaybetti, Reformculuk daha 12 Mart'ın sesini duymadan teslimiyet bayrağını çekerken THKP-C, THKC ve TKP-ML gibi örgütlerle şekillenen yeni devrimcilik direniş bayrağını açtı. Ancak hareket henüz çocukluk

dönemindeydi, ideolojik, politik ve taktik açıdan bir yığın hata ve yetersizlikler vardı, örgütsel yapı henüz grup olma özelliğini aşmıyordu; bu yapıyla bile kutsal yolu seçti, direndi ve kendini izleyemeyenlere söz hakkı tanımayacak bir açıklıkla kendini belgeledi; 71 devrimciliği Türkiye'de kırk yıllık reformizmi ve tasfiyeciliği yerle bir etti, mezara gömdü. Türkiye'de yeni bir dönem açtı, yeni bir gerçeği direniş gerçeğini yeniden başlattı; bugün Kürt devrimci demokratik hareketinde güncel anlamını bulan bu canlanış, Türkiye halkı üzerinde de yaşayan tek devrimci etkidir; PKK çok iyi kurulmuş bir oyun içindeki herkes için anormal bir olay olarak görüldü; PKK hareketi, 71 devrimciliğini inceleme ve onun direnişçiliğini özümseme temelinde, yenilgiye neden olan hata ve yetersizlikleri aşmaya çalışıp her alanda bütünsel bir devrimci gelişme sağlanarak vücut buldu; PKK ile gündeme yeni ve korkunç bir sorun geldi: Kürdistan sorunu. Adını duyanları bile korkunç cinsten bir sorundu; ama öte yandan son derece net, canlı ve geniş temelliydi, küçük bir güçken bile PKK'yı büyük bir politik olay haline getiren sorunun bu özelliği idi. Türkiye'de Türk ve Kürt çevrelerden oluşan güçlerle 1971'de yaratılan direniş yine aynı yapıda yükselmeye başladı", denmektedir. Yazıda yer alan bu ve benzeri beyanlar, TCK'nun 142/4 ve 312. maddelerinin ihlâline vücut vermektedir.

3. SONUÇ

Yukarıda belirtilen nedenlerle:

- 1) "İşçi Sınıfının Devrimci Rolü Üzerine" başlıklı yazıyla TCK'nun 142/1. maddesi ihlâl edilmiştir.
- 2) "Pen Kulübe Kürt Merkezi Kuruldu" başlıklı yazıyla TCK'nun 142/4. maddesi ihlâl edilmiştir.
- 3) "Frankfurt'ta 1 Mayıs" başlıklı yazıyla TCK'nun 142/4, 311, 312. maddeleri ihlâl edilmiştir.
- 4) "THKP ve PKK" başlıklı yazıyla TCK'nun 142/4 ve 312. maddesi ihlâl edilmiştir.
- 5) "Kutup Yıldızı" başlıklı yazıyla TCK'nun 142/4, 311, 312. maddeleri ihlâl edilmiştir.
- 6) "17 Mayıs Dörtler Eylemi" başlıklı yazıyla TCK'nun

142/4. maddesi ihlâl edilmiştir.

Dergide yer alan diğer yazılarda suç teşkil eden bir beyana rastlanmamıştır.

Kanaatime bilgilerini arz ederim. 20.6.1988

Bilirkişi
Doç. Dr. Zeki Hafızoğulları

NOTLAR:

- (1) Manzini V., Trattato di diritto penale italiano, Volume quarto, UTET, s. 403
- (2) Manzini, Age., s. 403
- (3) Manzini, Age., s. 404
- (4) Manzini, Age., s. 404
- (5) Manzini, Age., s. 404
- (6) Manzini, Age., s. 404
- (7) Manzini, Age., s. 405
- (8) Manzini, Age., s. 405
- (9) Bkz. Codice penale e norma complementari, Milano, 1984
- (10) Antolisei, Manuale di diritto penale, ps., II, Milano, s. 870
- (11) Pannain, Manuale di diritto penale, II, Ps., Tp. Torino, 1957, s. 194
- (12) I D.L. 13. Settembre, 1944, n. 198
- (13) Pannain, Age., s. 194.
- (14) Corte Cost., Sent. 6 Luglio. 1966, n.87; Corte Cost., Sent., 18. Luglio. 1973, n. 143
- (15) Pannain, Age., s. 1941
- (16) Çelenk, 141., 142. üzerine
- (17) Any. Mah. 26.9.1965, K. 53/173, K. 54/40
- (18) Gerçekten Anayasa, Temel hak ve özgürlüklerinin kötüye kullanılmasıyla ilgili olarak 14. maddesinde "sosyal bir sınıfın diğer sosyal sınıflar üzerinde egemenliğini sağlamak... veya sair herhangi bir yoldan bu kavram ve görüşlere dayanan bir devlet düzenini kurmak amacıyla kullanılamazlar" demektedir.
- (19) Hannain, Age., s. 195
- (20) Pannain, Age., s. 194 ve dp. 2: Caso. 15 giugno., "Fur compl." 1950, n. 5342.
- (21) Pannin, Age., s. 194
- (22) Pannin, Age., s. 194
- (23) Pannin, Age., s. 195
- (24) Any. Mah. 26.9.1985, K. 53/173, K. 54/40
- (25) Ör. As. Yd. Dr. Krl. 12.5.1983 T, 117 E. 122 K. (Hamzaoğulları-İzğü-Gürpınar. Ceza ve Usul Kanunları, Ankara, 1984, S. 210 vd.);

“Bellek silme operasyonlarına karşı mücadele etmemiz gerekiyor. Toplumsal Kurtuluş’un bu yanını çok önemli buluyorum. Darbeler yalnızca vücutları değil, aynı zamanda, beyinleri ezmek için yapılıyor. Ezilmiş beyinlerde toplumsal bellek kalmıyor. ‘Bizler’ toplumsal belleklerimizizi ezdirmemek durumundayız; çünkü insanlığın ve toplumların kazanımları belleklere yazılıyor. Silinmiş bellekler, kazanımlardan vazgeçmek anlamına geliyor.”

Yalçın Küçük